

yeni demokrasi

Agustos '89

Sayı: 24

Yıl: 3

Aylık Siyasal Dergi

Fiyatı: 2000 TL (KDV Dahil)

CUDI'DE YENİ BİR HALEPÇE Mİ?

BASIN AÇIKLAMASI

ON YILLIK YARA KANAMAYA DEVAM EDİYOR

Cezaevlerindeki Terör Yeniden Tırmanışa Geçiyor;

Riyakar ve haysiyetsiz bir politika ile yöneliten bir ülkede devletin ve onun yürütme organı ANAP Hükümeti'nin toz dumsın içinde toplumun her tabakasındaki emekçilere uyguladığı zulüm artarak devam ediyor. Ve iniltili 1 Ağustos Genelgesi olarak bilinen, asıl olarak siyasi tutukluların hükümsüz ekarte etmeyi hedefleyen Genelge'nin uygulanmasıyla ülkenin her tarafında duyulacak kadar yükselen bir çığlığa dönüşüyor.

Baskı, sömürü, yolsuzluk, rüşvet ve yönetme piddiyetinden uzak bir saltanatı, salınamaz tehlikesiyle karşılaştığında; eli kolu bağlı her türlü insani yaşama hakkından mahrum bırakılmış binlerce siyasi tutuklunun omuzuna oturma çabası hâlâ devletin ve Özal Hükümeti'nin değerinden bir şey kaybetmeyen alfin akçe olarak işlem görmeye devam ediyor.

Özal Hükümeti'nin, Bulgar göçüne, denizikli, Cumhurbaşkanı seçimi tartışmasına ve her emekçiyi, hatta orta halli varesil sınıfı bile cahından bezdiren hayat pahalılığına çekildiği bir sırada yine cezaevlerindeki siyasi tutuklular üzerinde, çeşitli bahaneler ileri sürerek baskıyı ve işkenceyi yoğunlaştırması planlı-programlı bir çabadır. Bir yandan televizyon haberlerinin yansıması bulgaristan göçmenlerine ayırarak hakkın dikkatini ortaya çekerken, diğer yandan Cudi Dağı ve çevresinde yoksul Kürt halkının başına Bulgar baskısının bir kat bir insanlık dışı uygulamanın provalarının yapılması ve bu arada her türlü sosyal, siyasi ve toplumsal haksızlıkların karşısında yığılço, taviz vermez bir kararlilikla duran, toplumsal değişikliğin aydın dinamikleri olan siyasi tutuklulara yönelmesi, onları üstü külle örtülerek kendiliğinden sönmeye istenen köz misali ölüme mahkum eden, ağır baskı koşullarını dayatması özellikle de Özal Hükümeti'nin ustaca başvurduğu haysiyetsiz politikadır.

Ancak siyasi tutukluların, halkının davasının yanındaki kararlı tutumu yüz kez ispatlamıştır ki, 12 Eylül faşist cuntasının barbarca terörünün el amarı dediği devrimci inanç ve azim karşısındaki pes edici, Özal Hükümeti'nin bu insanlık dışı uygulamasını da aynı akibete uğratacaktır. Tutuklu ve hükümlülerin istediği ne Af'tır, ne de göbeğinde şampanya pailatılan dansözlerin sarhoş çılgınlıkları arasında akıp giden eğlence partileri düzenleme isteğidir.

Onlar sadece yaşamak ve yaşama hakkına dokunulmamasını, su, yenebilecek yemek, temiz olarak giyebilecekleri çamaşır istiyorlar. Mahkemeler onlardan çoğunun kellesini, çoğunun da yıllarca içerde çürütmesini istiyor. Onlar da "Zaten bu kadar zulüm yapıyorsunuz, hiç olmazsa zulmedilen bu kelimeleri ve çürütülecek bu bedenlerimizi savunalım" diyorlar. Ve endişesiz bir savunma hakkı istiyorlar. Okumak, yazmak, o ağır koşullarda dahi ülkelerinin ve halkının mutluluk çabasına katkıda bulunmak istiyorlar. Eğile, dostuyla, sevdikleriyle bayramdan bayrama hasret giderecek bir kucaklaşma istiyorlar, kısaca insanca bir muamele istiyorlar. Bu istediklerinin önüne 1 Ağustos Genelgesi diye bilinen faşist bir genelge dikilince de yaşamak için ölmek de lazım gelir diyerek ölüm orucuna yatıyorlar. Ve bugün Eskişehir Cezaevi'nde insanca yaşamak için ölüm orucuna yatan siyasi tutukluların ve hükümlülerin açık grevi 39. gününe girerken siyasi tutukluların bulunduğu 11. Cezaevinde de aynı nedenden başlatılan açık grevleri sürüyor. Ve işin ilginç tarafı bazı telefonla arayan onlarca insanın Devletin ilgili kurumlarını değil, ölü sessizliğine gömülen demokratik kitle kuruluşlarını ve basını protesto ettiğini belirtmesidir. Bu iyi bir şeydir. Bu, kitlelerin, artık devletin ve kurumlarının bizzat bu baskıların ve insanı haysiyetine yönelik uygulamalarının sahibi olduğunu, onlardan bu uygulamaların kaldırılması talebinde bulunulamayacağını ve asıl çözümün bu baskılara karşı direnme gerekliliği bilincinin edinildiğine işaretidir. Egemen sınıfların zulmetme hakkı varsa, zulme uğrayanların da baş kaldırma hakkı vardır. Emekçilerin bu hakkına saygı göstermeyenin, bunu desteklemeyenin insanlığından şüphe duymak lazımdır artık.

12 Eylül'le birlikte boyutlandırılan terörün ve zulmün binlerce genç insanı ölümüne, yüzbinlercesinin cezaevlerinde, insan kasapları elinde celaya, işkenceye terk edilmesine tatminkarlık duymayan egemen sınıfların cezaevlerinde yeniden tımarlandırdığı terör bütün acımasızlığına rağmen bir kez daha siyasi tutukluların çelik iradeleriyle göğüslenerek yenilgiye uğratılacaktır. Yürekli onlarla olan yüzbinlerce emekçi ve devrimci, bu celin ve hakkı mücadelelerinde de siyasi tutukluları yalnız bırakmayacaktır. Ve mücadele; zulüm ve onun sahipleriyle birlikte tarih çöplüğüne atılana dek asil ve destek güçleriyle birlikte devam edecektir. Fazla değil, yaşama hakkına saygı duyan her yurttaşı siyasi tutukluların yaşama savaşına destek vermeye çağırıyoruz.

YENİ DEMOKRASİ

İÇİNDEKİLER

Bir Vietnam daha yaratılacaktır orada da kazanılır Vietnam çıkar	4
Cudi'de yeni bir Halepçe mi?	6
"Halka ayaklanmasını söylemeyen alçagın biridir" 1789 Fransız Devrimi 200 yılında	10
Kıbrıs'ta Türk işgali 15. yılında	24
Cezaiir'de zulmü protesto	29
"Six bunları cezalandırmak için değil, aklamak için yargılıyorsunuz"	30
Dersim'de devlet baskısı pervazırlıyor	32
Ve Kayseri ve Erciyes'in sisi ve Ferhat Tunç	40
Bir Tarih ki herdaim yaşlı	42
Devrimci devrimcilik anarşizm	44
İdeolojik cephedeki görevler ve mütareke sivrî ucunun yöneleceği hedefe dair II ..	52
Devrimimiz I	61

Ülkemizde sıcak bir atmosfer yaşanıyor. Güneydoğu'da silahlı güçlerin, özellikle de PKK'nın çökertilmesi, Kürdistanın ulusal uyanımını bastırma için Kürd halkına uygulanan baskı, zulüm ve terör daha bir üst aşamaya varılma planları üzerinde durulmakta, kimyasal silahların kullanımı gündemde tutulurken, Cezaiir'de tüneller bahane edilerek özgürlük mahkumlarını tektipleştirmek için topyekûn bir saldırı tırmandırılmaktadır. Bunlar yapılırken ülke gündeminde Bulgaristan Türkleri sorunu sürekli kılınarak bu sorunlar unutturulmaya çalışılmaktadır egemen güçler.

Evet Güneydoğu'da Kürd halkının yaşadığı bu bölgede sıcak günler yaşanıyor. Silahlı güçlerin hareketini etkisiz kılma bahanesi altında egemen güçler Cudi Dağı'ndaki köyleri boşaltmakta, yerleşim bölgelerini istila etmek, bombalamakta, tampon bölgeler yaratmakta, halkı sindirmek, ulusal uyanı kösteklemek için köylüler terörist diye karışdırılmaktadır. Bununla da yetinmeyen egemenlerimiz yeni bir Halepçe planı üzerinde durmaktadır. Cudi Dağı'nda Vietkong'daki gibi tüneller bahane edilerek "kimyasal silah" kullanılabilir ihtimali üzerinde durulmaktadır. Bu sıcak gelişmelerden dolayı bu sayımızın kapsamı bu konuya ayırdık: Cudi'de yeni bir Halepçe mi? Evet, egemenlerimiz yeni bir Halepçe yaratabilir. Ama bu çözüm değil, toplumsal ve ulusal bir başkaldırıyı yaratacaktır. Yaşanan Vietnam'da kazanan Vietnam çıkar.

Doğu'da bu olgular yaşanırken egemen güçler tünelleri bahane ederek daha önceleri defalarca uygulamak isteyip de özgürlük mahkumlarının sert direnişleri karşısında hayata geçiremedikleri özgürlük mahkumlarını tektipleştirmeyi amaçlayan 1 Ağustos Genelgesi'ni uygulamak için cezaiir'de vahşet ve zulüm uyguluyorlar. Bunun en son örneği Eskişehir Cezaiir'i'nde yaşandı. Özgürlük mahkumları canlarını siper ederek direnmiyor, ölüme yatmış mücadele ediyor. Özgürlük mahkumlarının ölüm orucu eylemi ölümün eşliğine geldi. Kamuyunda yeterli tepki olmasına karşın, tepkiler ve direnişler yaygınlaşıyor. Tüm devrimci demokrat kamuya özgürlük mahkumlarıyla daha sıcak bir dayanışmaya girip, egemenlerin yüzünü teşhir etmelidir.

Bu sayımızda bu konuların yanında ülke ve dünya genelindeki siyasal sorunları konu alan birçok yazıda yer almaktadır. Kıbrıs işgalinin 15. yılında Kıbrıs'taki Türk ve Yunan egemenlerinin yüzünü teşhir eden, proletaryanın bakiye sunan yazısı, Fransız Burjuva Demokratik Devrimi'nin 200. yıldönümünde, Fransız Devrimi'nde çıkarılması gereken tarihsel dersleri konu edinen yazısı ve "Devrimimiz" adlı yeni yazı dizilerinin yansısı haber ve yazıları da bulacaksınız.

Yeni sayıda buluşmak umuduyla dostlukla...

Yusuf Yılmaz ve Banu
San. Ltd.Şti. Adına Sahibi:
Yusuf YILMAZ
Serimda Yarı İletim Mad.
Miras TUNÇ
Yönetim Yeri:
Piyerli Cad. 33.35/37
3400 Çemberlitaş/İSTANBUL
Tel: 428 09 37

Ankara Bürosu:
Necatibey Cad. No: 60/12
Maliye-ANKARA
Kars Bürosu:
Kırım Karabözü İhtim. Kat 2
No: 217 KARS
Karsın Bürosu:
Sivas Cad. Sıra İhtim. Kat 5 No: 405
Tel: 11 06 01 KAYSERİ
Aynaya Temsilçisi:
Kahraman 16
8900 Augsburg 11/BRD

Avusturya Bürosu:
Münzweidengasse 5
1060 WIEN/Avusturya
Fransa İletim Bürosu:
17, Rue De L'Eschoer
75010 Paris
Hollanda İletim Bürosu:
Van der Kooij str. 40
ARNEHM
İsviçre Bürosu:
Herrenbergweg 9
4054 Basel SCHWEIZ
Düğü:
Marion Döggel
Baidar
Mikro Veb Ofset
Dagum
Hürriyet Holding A.Ş.
Yusuf YILMAZ
Yusuf YILMAZ
Akbank Bulvarı/İst. Şub.
Heap No: 67207/DHN

Yusuf Yılmaz No:
Akbank Bulvarı/İst. Şub.
Döviz Teslim Hesabı No: 67645

Yusuf Yılmaz Hes. No:
Konto No: 1062320
BLZ: 72050000
STADTSPARKASSE AUGSBURG

Bas Kısıtları:
Arka Kapak/ŞB: 400.000 TL
Kapak İçeri/ŞB: 300.000 TL
Tam Sayı/ŞB: 240.000 TL
1/2 Sayfa: 120.000 TL
1/4 Sayfa: 60.000 TL

Yusuf Yılmaz Hes. No:
6 Ayık: 12.000 TL
1 Yıllık: 24.000 TL
Yusuf Yılmaz Hes. No:
6 Ayık: 30 DİM-155
1 Yıllık: 60 DİM-305

Bir Vietnam Daha Yaratılacaksa Orada da Kazanılan Vietnam Çıkar!

Bazıları tarihten ders alır. Yaşamı, alınan derslerin ışığında şekillenir. Bunlar, tarihin kendi kurallarını içindeki engellenemez yürüyüşüne inananlar ve tarihin engellenemez nihayetine gidişinde etkin iradi engeller diğerlerinin çırpınışların beyhudeliğine şahtir olmuş tarih yapılarıdır. Yani halktır. Ama kimileri de var ki; tarihin bunların öncülleri hakkındaki değişmez kararını, tarihin ilerleyen çarkı karşısındaki engelleyiciliğinden dolayı çaresiz çırpınışları tekrar etmekte ve fakat önceki perşanlığın daha beterini yaşamaya mahkum olarak, başka zaman ve mekanda başka insanlar olarak mahvolmak zorundadırlar.

Bu beyhudeliği gösterenler, Nemrut'un tanrıya yakın o tepede "ebedi" kıldığını inandığı görkeminin kendi yaşyla sınırlı olduğunu unutmuş olarak. Dehak'ın zulmünün de Demirci Kaya'nın halkından aldığı güçle son bulduğunu, görmemezlikten gelenler, yaşayanın, bugün yerinden yurdundan ve camından edilmek istenen halk olduğunu unutarak hazırlıyorlar sonlarını. Nemrut'un taştan arabaları dahi bugün Cudi Dağı'nın, çoban Munzur'un dağında yaşayan halk kadar uzun ömürlü olamadı. Bu tarih dersi. Bu dersi kavrayamayanların çabası gelince: Buna Cudi cevap verecek.

Son günlerde Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgesinde daha doğru bir tanımla Kürt halkının yaşadığı, baskı ve terörün yoğun olarak yaşandığı bölgelerden biri olan Cudi Dağı etrafında devletin bütün anti-gorilla birliklerinin titizlikle gizli tuttuğu hummalı "bir şeylere" hazırlık çabası, sözkonusu bölgede göçe zorlanan ve tüm yaşam olanakları ellerinden alınan yoksul Kürt köylülerinin ilk kez toplu direnişe geçmesiyle deşifre oldu. Cudi Dağı çevresinde, ikamet eden

yetmişe yakın köy ve mezranın boşaltılmasını sağlayan Şırnak Kaymakamlığı'nın talimatı egemen sınıfların 12 Eylül'den beri estirdiği terörün bu tehlilatla yeni bir boyut kazanacağını mesajı ediyordu. Bu muhtemel boyutun niteliği 20 Temmuz tarihli Tan Gazetesi'nin "Cudi'de Vietnam tünelleri" manşetiyle ölüme koyulduğunda, Cudi Dağı ve çevresindeki yerleşim birimlerinin tahliyesiyle birlikte, ormanlık bölgelerin askerler tarafından kesilip yakılması, yörenin önemli geçim kaynağı olan ve hayvancılık yapan köylülerin yaylaya çıkışlarının engellenişi, Kara Kuvvetleri Komutanlığı'nın "iç hizmetler" (nasıl hizmetse!) tüzüğüne "bölücü ve yıkıcı çetelere" karşı NBC silahları da dahil her türlü silahın kullanılacağı gerçeğiyle birleştirildiğinde, Cudi Dağı'nın tepesine yağdırılacak felaketin ne olduğu rahatlıkla görülebilir.

Felaket hazırlığıyla ilgili haberlerin henüz basın kanalıyla kamuoyuna yansımadan birkaç gün önce Dergimiz Yeni Demokrasi de dahil 12 sosyalist derginin kamuoyunu bu insanlık trajedisine yaratacak olan hazırlığa karşı uyarıyı amaçlayan ortak basın açıklamasının (21.7.89 tarihli) hiçbir gazetede yer alması, sosyalistlerin egemen sınıfların bu tür hazırlıklarının hedefini doğru teşhis ettiklerinin de ispatıydı. Anlaşılan sosyalist unsurların tarihi misyonları gerçeği bu tür insanlık suçu uygulamaları desifre edici çabalarını da dikkate alan egemen sınıflar, günlük basının kulağını çekmeyi ihmal etmemişlerdi. Ne var ki engellenmenin, gizlemenin ve çırpınışın da bir sınırı ve kendi boyu kadar bir uzunluğu var.

İhtimaller. Cudi Dağı ve çevresinde, canlı namına bir şeyin bırakılmaması hazırlığı; hazırlığın boyutuna göre bir şeyi aklı getiriyor. Kimyasal silah! Bu hazırlıklar egemen sınıfları belki gerilla mu-

cadelesinin boyutuyla ilgili olarak henüz bir kimyasal silah kullanmaya zorlanamayabilir, ancak bu hazırlığın, devlet terörünün hiçbir hedef göstermeksizin bütün bir dağlık alanı yoğun bir bombardımana tutma hazırlığı olduğu kesin. Sadece insana karşı değil, canlı namına ne varsa, herşeyi yok etme hazırlığıdır. Ormanlar şimdi kesiliyor ve yakılıyor. Bu dahi korkunç bir vahşettir. Sadece doğadaki canlılığa karşı bir soykırım dahi; zulmedenlerin, insanlıktan uzaklaşan, insanlığın geleceğine düşman olan bir sınıf olmanın tartışılmaz delillerini sunuyor. Ama egemen sınıflar burada da iki yüz-lülüğü elden bırakmıyor. Deniliyor ki "bunu teröristlerin barınmasını engellemek için" yapıyoruz. Fakat onların terörist dediği insanlar Fas'ta, Eritre'de ormansız olarak koca çölün ortasında kunda da yok edilemiyor, ABD emperyalizminin Vietkong gerillalarını barındırmamak için, kesmediği, yakmadığı orman, kullanmadığı silah kalmadığı halde bunu başaramadığını; anti-gerilla taktikleri ve tecrübeleri ABD'den alan egemen sınıfların daha iyi bildiğini zannediyoruz. Yeraltı yaşamı zordur. Ancak bu yaşama itilen insanların maruz bırakıldıkları zulüm bu yaşamın kendisinden daha zordur. Bu nedenle ki, bu nedeni dayatan Tiranların sonuçlarına hükmedemeyeceği bir yaşamı, giderek bütün bir halka malolan yeraltı yaşamını, yeraltının fedakar niteliğine uygun güzellikte taçlanmasını engelleyemezler. Kontr-gerilla savaşının mimarı ABD emperyalizmi, Vietnam'da bir cehennem yarattı. Ama bu cehennemde kendisi yandı. Ve o cehennemde ayağa doğrulan Vietnam, yokedilmek için her türlü yöntem ve silahın kullanılmasına rağmen yok olamayan, zulme, katliama uğramış halkın Vietnam'ı oldu. Zehirli gazlar, napalm bombaları, alev makineleri, her biri teknik donanım ve teçhizatıyla birer savaş makinesi olan katil süratli savaş elemanları, boşaltılan köyler, yok edilen Mai-lai'liler, havadan bombardımana tutularak bomba düşmemiş bir metreka-re toprağı kalmamış Vietnam şeridinin hepsi; Saygon zindanları, Poulo kondor adalarının hepsi, hepsi ABD'nin Vietnam halkının bağışsızlığına karşı giriştiği birer suç fiili olarak kaldı. Lakin ABD hiçbir şey kazanamadı.

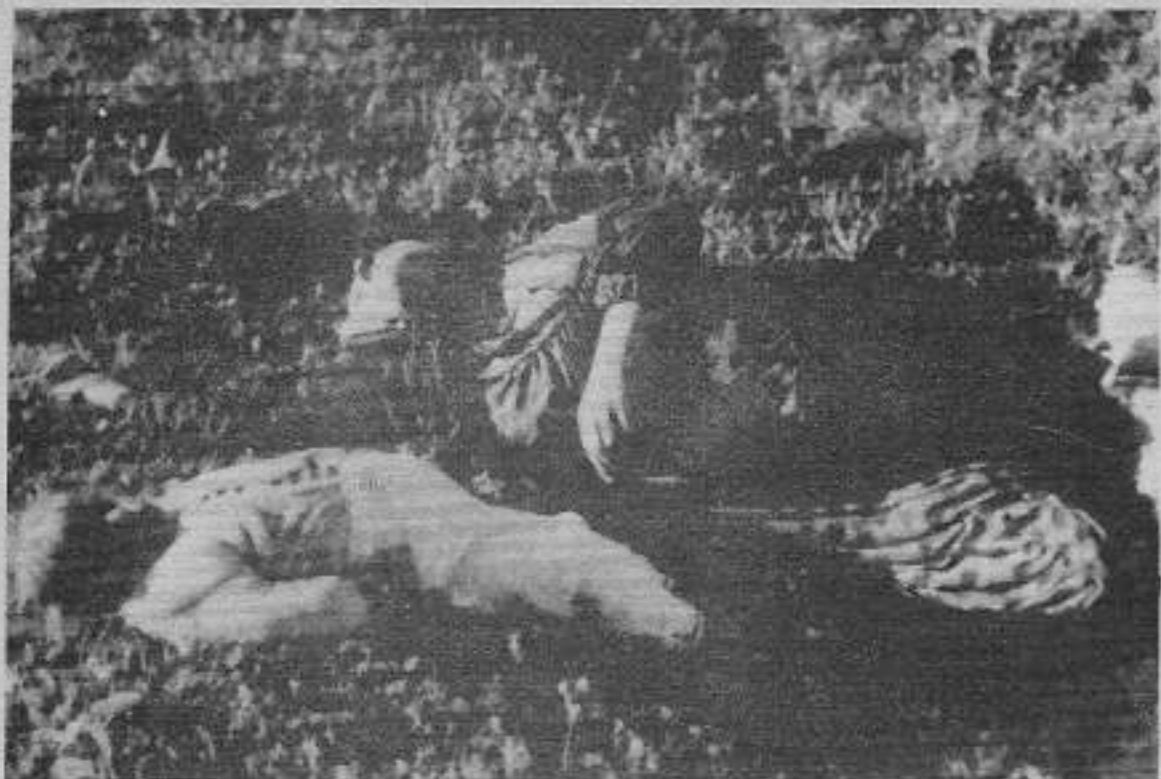
Bulgaristan'daki Türk azınlığın kendi dillerinin yasaklanmasına, adlarının değiştirilmesine karşı çıkıp Türk azınlığın yanında yer alını-

ken ve bu azınlığın hakk başkaldırısı desteklenirken, Kürt'lerin kendi dilleriyle konuşmasını engellemek, kendi geleceklerini, kültürlerini yaşatma isteklerinin önüne zulüm araçlarıyla çıkmak, bunlara; "vatan haini teröristler"dir diyerek zulmü meşru kılmak sadece kendini aldatmaktır. Zannedilmesin ki, bu riyakarlık bütün bu suçları örtmeye yeter. Bodur Tiranlar, yanıyorsunuz! Yanıldığınız bir nokta daha var; Bu zulme karşı başkaldıran ve tarihi yapacak olan halkın yaşamak için direnişine karşı kullandığınız yöntemlerin ve silahların kullanılması size bir başarı kazandırmayacak. Bu aklı size verenler sizi kandırıyor. Birçok ülke tarafından büyük elçilik görevine kabul edilmeyen Marton Abromovitz'in kabulü, bu taktik babalarının tecrübeleri bir elemam olarak size yardımcı olacağı umudunuzu taşıyorsanız yine yanıyorsunuz. Zira gerçekten bu yöntem bir başarı getirseydi, olanaklar bakımından, ekonomik, siyasi ve teknik bakımdan sizden kat kat ileri ve yeni olan ABD'nin kendisi, kuyruğunu, bacalarını arasına alarak ardına bakmadan kendi eseri olan Vietnam bataklığından kaçmazdı.

Bu tarihsel derse rağmen siz egemenleri aynı yöntemleri kullanmaya cesaretlendiren şey belki yeni silahların varlığıdır. İhtimal ki, yer yuvarlağının konjüktüründen işgal ettiği stratejik konum dolayısıyla kurtlar sofrasında lime lime parçalanmış olan mazlum bir ulusun üzerinde bunları denemek istiyorsunuz, para kazanmak istiyorsunuz. Aslıolan sonuç olduğuna göre kaybedecek olan yine siz olacaksınız. Zulme rağmen, mazot bledonlarında tepesinde ateş yakarak kırdığımız, parça parça ederek yemediğiniz ve attığınız insan bedenlerinin giderek çoğalmasına rağmen kazanan siz olmayacaksınız. Kazanacak olan şimdiden bellidir; Bu güç ise yeraltı sanatının ehlidir.

Yeraltının tek bir hükümdarı vardır. O da yeraltına çekilmiş olanların kendisidir. O haklıdır, o maaşla, kelle başı, primle, rütbe yükseltme hırısıyla çalışmaz. Onun farkedildiğini farketmediği ve değiştirmek zorunda olduğu mağarasından, ya da bazen üstünden geçtiğiniz, kâh arkanızda bıraktığınız sığınaktan başka kaybedecek bir şeyi yoktur. Ancak onun kazanacağı kesin olduğuna göre, o kazanılacak güzel dünyada, korkunun, insan yerine konulmamanın, uyur-

Devamı 25. sayfada

CUDI'DE YENİ BİR HALEPÇE Mİ?

Egemen güçlerin Doğu ve Güneydoğu'da Kürt halkına uygulaya geldiği cebr ve şiddet yeni bir boyut kazandı. Köyler zor yoluyla boşaltılmakta, tampon bölgeler oluşturulmakta, köylülerin malına, mülküne elkonmakta, köyler istimlak edilmekte, volda, bağda, bahçede, tarlada, davarda insanlar kurşunlanmakta, sürgünü hızlandırmak için terör estirilmekte.

Bütün bu uygulama ve yöntemler eskiden beri çeşitli boyutlarda uygulanmaktaydı. Son günlerde bu vahşete yeni bir halka daha eklendi. Kimyasal silah kullanma hazırlık ve çabası. Egemen güçler Kürt halkını sindirip etkisiz hale getirmek için her yola başvuracağını mesajını veriyor. Gerekirse yerleşim yerlerini bombalarla yerle bir ederim, gerekirse kimyasal silah kullanıp buraları

yaşanmaz hale getiririm diyorlar. Ama görmezden geldikleri bir nokta var. O da şu; Kürt halkı yüzyıllardan bu yana nice vahşetler, yokedilmeye yönelik katliamlar yaşamıştır. Ama her defasında Kürt halkı ayakta durabilmiş varlığını sürdürebilmiş, her çeşit yok etmeye rağmen ayrı bir halk ve ulusal topluluk olma özelliğini korumuştur.

Evet, yüzyıllar boyu Kürt halkını

yoketmeye yönelik hiçbir plan tutmamıştır. Köleci toplumda sömürgeci köleci imparatorluklarının, feodal dönemde feodal zorba, Arapların, Osmanlı Türklerinin vb. günümüzde dört farklı bölgedeki egemen faşist rejimlerin bütün yoketme planlarına rağmen Kürt halkı hâlâ ulusal kimliğini koruyabilmektedir. 1639 Kasrı Şirin Anlaşması'yla Kürtlerin ikiye, Lozan Anlaşması'yla dörde bölünmesi, her dört ayrı parçada farklı egemen zorbarların kendi içinde eritme planları tutmadı, tutmayacak. Çünkü; Kürtler yüzyıllar boyu farklı dilleriyle, kültürleriyle, ortak topraklar üzerinde yaşamını sürdürmesiyle, kapitalizmin şafağıyla birlikte ve daha sonraki dönemde üzerinde yaşadığı her toprak parçası üzerinde ortak bir pazarda iktisadi yaşamlarını sürdürerek kararlı bir insanlar topluluğu olduğunu, tarihsel koşulların kendilerine ayrı bir ulusal kimlik kazandırdığını göstermiş ve varlığını devam ettirmiştir.

İşte görmezlikten gelinen budur. Varolan bir tarihsel olgu yok demekle yok olamaz. Ve kararlı bir halk topluluğu, onun yaşamı, gelenek ve görenekleri dili, kültürü kolay kolay yok edilemez. Her türlü zorba yöntem, katliam, baskı ve zulüm onun direncini biler. Egemenlerin Kürt halkı üzerindeki bunca zulmü ve vahşeti de Kürt halkının mücadelesine, ivme kazandırmaktan ve yeni bir halk hareketini doğurmaktan, karşı-devrimci zoruun devrimci zoru yaratmasından öte bir işlev taşımaz.

Tarihin her aşamasında egemen zorbarlar ezilen mazlum halkları boyunduruk altında tutmak için şiddet ve zoru vazgeçilmez bir silah olarak kullanmışlardır. Zor; her tarihsel dönemde o günün koşullarına uygun biçimler olarak sürmüş ama ne yazık ki kullanılan bu zor, zorba egemenlerin saltanatını devam ettirmesine yetmemiştir. Ezen uluslar ezilen ulus ve halkları boyunduruk altında tutmak için başvurduğu asimilasyon, jenosid, tehçir vazgeçilmez zor politikasının esası olmuştur. Bu zor; sömürücü sınıfların ortaya çıkmasıyla, köleci toplumun insanlık tarihinde yerini almasıyla köleci egemen devletlerin diğer halk toplu-

luklarını ve halkı köleleştirmek, köleci Roma egemenlerinin yaptığı, feodal toplumda feodal sömürgecilerin diğer halk topluluklarını kolonileştirmek için uygulanan zor, kapitalist toplumla birlikte modern zora dönüşmüş, zaman zaman eski yöntemleri kullanmaktan da geri durmamış ama hiçbir zaman özü değişmeden devam edegelmiştir.

Kapitalizm, doğuşuyla feodal toplumun kapalı ekonomisini parçalamış; ortak bir pazar yaratarak kararlı halk topluluklarının bir pazar üzerinde iktisadi yaşam ve ruhi şekillenme birliğini yaratarak ulusların tarih sahnesine çıkmasını sağlamıştır. Ulusların doğması uluslar arasındaki egemenlik kavgasını yaratmış, kapitalist egemen uluslar diğer uluslar üzerinde egemenlik kurarak, boyunduruk altına aldıkları ulusların özgür gelişmesi kösteklenmiş, yeraltı, yerüstü zenginlik kaynakları talan edilmiş, ulusların kültürel gelişmesi engellenmiş, kendi egemen kültürleri empoze edilmeye başlamış, asimilasyon politikasıyla dillerin gelişmesi engellendiği gibi konuşulması bile yasaklanmıştır.

Örneğin; İngiliz sömürgecilerinin Asya'da ve Afrika'daki sömürgeleştirme politikası birçok ulusu egemenlik altında tutmasını sağlamasına rağmen, ulusların varlıklarını sürdürmesini engelleyememiş, ezilen bağımlı ve sömürge uluslar bağımsızlık savaşları vererek topraklarını sömürgecilere mezar etmesini bilmiştir. Yüz yıllar boyu Kürt halkı üzerindeki sömürgeci baskı, millî zulüm, jenosid, asimilasyon hiçbir zaman Kürt halkının mücadelesini yokedememiş, Kürtler kendini toparlar oparlamaz yeniden mücadele ateşini tutuşturmayı başarmışlardır. İşte Med devleti, Mervani, Mahabat Kürt cumhuriyeti verilen zorlu kavgaların sonucu kurulmuş ama her defasında da kan, zulüm, yok etme pahasına devletleri egemen zorbarlarca yıkılmıştır. Buna rağmen Kürtler tarihsel dönem boyunca varlığını sürdürdüğü gibi bazı bölgelerde egemenlerin otoritesinin girmesini engelleyerek kendi içinde bağımsız hareket edebilmiştir. Bu durum yakın geçmişe kadar böyle devam edegelmiştir. Günümüzde de karşı devrimci zor egemen güçlerin en önemli si-

lahı olmaya devam ediyor. Bu zorladır ki ezilen halklar, sınıflar egemenlik altında tutulabilmektedir. Toplumsal ve ulusal uyumşa, başkaldırıya paralel olarak karşı devrimci zor yeni biçimler almakta, yükselip alçaklabilmektedir. İşte bu zor bu özyle Kürt halkı üzerinde yıllardan beri süregelmektedir.

12 Eylül'le birlikte Kürt halkı üzerindeki baskı, zulüm ve asimilasyon daha bir huzaırmanmıştır. Köy meydanlarında infazlar yapılmış, sürgünleri sürgünler izlenmiştir. Kürtler üzerindeki zulüm her gün yeni yöntemlerle devam ettiriliyor. Köy meydanlarında 7'den 70'e herkesi soyup süründürme, köylülere toplu insan pisiği yedirmeye ve şiddetle Hitler'in Yahudileri ve faşist Saddam'ın Kürt halkını imhaya yönelik kimyasal silah kullanımı ilke-mizde Kürt halkını imha etmenin bir aracı olarak gündeme gelmiştir. Bu şunu göstermektedir; Egemenler daha doğduğu anda her türlü insanlık dışı barbar vahşeti uygulamaktan geri durmayacaktır.

Haziran ayının ortalarında Cudi dağlarında kanlı çatışmalar gündeme geldi. Her iki tarafta onlarca kayıp verdi. Sıcak çatışmalar hâfâ devam ediyor. Ve karşılıklı kayıplarda gittikçe büyüyor. Egemenler silahlı güçleri imha etmenin yanı sıra Kürt halkına gözdağı vermek için geliş güzel Kürt köylüsünü de kurşunluyor. Dağbaşlarında, tarlalarında kurşunlanan köylüler radyo ve TV'de terörist olarak lanse ediliyor.

Hakkari'nin Yoncalı köyü muhtarı şöyle anlatıyor; "18.7.1989 günü Hakkari merkez köyü Yoncalı Köyü'nde meydana gelen olayda Bün-yamin Orhan ve Sabri Orhan adlı köylülerimiz yaşamlarını yitirmişlerdir. Suvarihalil geçişinde... köylülere ateş açmışlardır. İki köylü öldürülmüş, Sıddık Orhan, Sadık Orhan, Abdullah Orhan, Aziz Orhan ve Nusret Kurt komando birlik komutanına teslim edilmiştir. Bu sayı-lanlar birliğe teslim edildikleri halde Şeyhmus Orhan daha sonra bize ölü olarak bırakılmıştır. Teslim edilen diğer beş kişi ise dövülmüş, halen devlet hastanesinde yatmaktadır. Şeyhmus Orhan'ında darp edilerek öldürüldüğü, bilahare çatışma

Korkunc iddia

çıktığı süsü verilerek için kurşun sıktığı yaygın kanıdır.

Televizyon haberlerinde terörist oldukları ve kimliklerinin belirlenmediği iddia edilerek ölü olarak ele geçirildiği öne sürülen köylülerimizdir. "Evet, egemen güçler köylüleri kurşunlamakta daha sonra da çatışmada ölü terörist süsü vermektedir. Bununla da yetinmeyen egemen güçler köy koruyucularının halk üstüne terör estirmesini teşvik etmekte ve köy koruyucuları Kürt köylü ve gençleri işkenceye tabi tutmakta, gerektiğinde kurşunlamakta, köylüleri tarıyabilmektedir.

Egemen güçler zor, baskı ve şiddet yoluyla yıldırmadığı köylüleri köylerinden boşaltmakta ya da "burası askeri eğitim alanı olacaktır, köy dışına çıkmak yasaktır" denerek göçe mecbur edilmektedir. Cudi Dağı eteğindeki köyler güvenlik bahanesiyle istimlak edilerek köylüler yurdundan edilmektedir. Cudi Dağı vb. yerlerde boşaltılan yerleşim birimlerinde silahlı güçlerin barınmasını engellemek bahanesi altında bombalanmakta, yaşanmaz bir hale getirilmektedir.

Öğatanıstı Hal Bölge Valiliği tarafından Balveren, Araköy, Geçitboz, Dağ, Konak Köy muhtarlarına gönderilen "Tarla, bağ, bahçelerini, askeri atış alanı olarak kullanılabilecektir." şeklindeki yazılarla, uygulanan tehditlerle köylülerin kendi köylerinde yaşamı yaşanmaz kılaup, göçe zorlanma politikası her

zaman tutamamaktadır. Bu kez egemenlerin bu şiddetine karşı köylüler başkaldırdı. 4 bin civarında köylü hiçbir güç bizi yarımdan yurdu-muzdan edemez diyerek 7'den 70'ye bütün halk beşgünlük oturma eylemini başlattı. Artık bıçak kemiğe dayanmıştı. Köylüler "öleceksek yurdu-muzda ölüm", "yeter artık" deyip direndiler. Egemenler köylülerin bu tepkisi karşısında geri adım atmak mecburiyetinde kaldı.

Balveren Köyü kadınları "Bizi erkek ve kadınlar olarak ayırdılar, sül çocuklarımızı da beşikte bırakarak okula gittik. Okula kapatıldıktan sonra 'soyunun' dediler. Sadece üzerimizde kilot kaldı. Sonra da askerler içimize girerek bizleri kıyaya dövdüler. Üç gün susuz bekletildik, daha sonra salıverildik" diyerek yapılan bazı uygulamaları anlatıyorlar. Egemenler Kürt köylüsünü sindirmek için her tür aşağılık yöntemi deniyor. Hangi aşağılık yöntemle etkili olacağını görmek istiyor.

Tarlasını ekmesi, bahçesine gitmesi, davarını otlatması engellenen; tarlası, bahçesi, davarı elinden alınan köylünün kendi olanaklarıyla ilkel bir tarzda çıkarıp kullandığı kömür ocakları dahi çok gören egemenler taş kömürünü elde edilen ocakları bombalayarak yerle bir ediyor. Bir daha kullanılmaz hale sokuyor. Köylüler şöyle anlatıyor: "Yasak olarak belirlenen yerdeki şahsi kömür ocaklarımızdan kömür

çıkartmayalım diye güvenlik kuvvetleri ocakları dinamitleyerek kapattı."

Taşkömürü ocaklarını dinamitleyen egemenlerin kolluk kuvvetleri silahlı güçlerin CUDİ Dağı'nda Vietnam'daki gibi savaş hazırlığı içinde olduğunu öne sürerek Dağ köylerini istimlak etmekle de kalmayıp "NBC silahlarını kullanabiliriz" diyerek halkı tehdit ediyor. Bu Güneydoğu'da yeni gelişmeleri gündeme getirecek. Köylüler "Güvenlik kuvvetlerini" "buraya kimyasal silah atarız" diye açık tehditler savurdıklarını anlatıyor. Kara Kuvvetleri Komutanlığı İç Güvenlik Eğitim Kılavuzunda askerlerin eğitilmesi için kimyasal silahların nasıl kullanılacağı yer alıyor. Emekli bir kor-general ülke bütününe söz konusu ise kimyasal silah pekalla kullanılabilir diyor. Piyade okulunda bir yar-bay, "Çağımızın savaşı nükleer savaş olamaz. Çünkü nükleer bir savaş dünyanın tümüyle yok olmasıdır, günümüzde kullanılabilecek olan, kimyasal ve biyolojik silahlardır" diye ders veriyor.

1988'de bazı askerler "Diyarbakır'ın Hani ilçesi'ne bağlı Serdi Köyü yakınlarında teröristleri ele geçirmek için kimyasal silah kullandık" diyorlardı. Bütün bunlar zaman zaman basına yansıyanlardan.

Kürt halkının yaşadığı yerleşim birimlerinin bombalanması, kimyasal silahların kullanılması, toplu katliamlar, toplu sürgünler yeni şeyler değil. 1974'te faşist Irak rejimi Sovyetler'den aldığı Sokhoy ve Mig uçaklarıyla Kürtlerin üzerine napalm bombaları yağdırdı. Kürt halkının mücadelesi vahşice bastırıldı. Halepçe ve Qaladız'a atılan napalm bombaları daha belleklerdeyken, 1988'de faşist Saddam rejimi Halepçe'de kimyasal silah kullandı ve 5 bin Kürt emekçisi hayatını yitirdi. Katliamın görüntüleri dünya basını-nın sayfalarını süsledi. Görüntüler korkunc ve ürkünçtü. Sadece görüntü insanı isyana teşvike yetiyordu.

Şimdi kimyasal silah kullanmanın hazırlığında olan egemenlerimiz, o dönem bütün dünyanın gözlerinin içine baka baka Irak faşist rejiminin kimyasal silah kullanmadığı yalanını atıyordu. Bir gün kendisi de kullansa kardeşleri Saddam kendilerini

savunsun diye. Egemenler "Cudi'de Vietnam tüneli var" diyerek Cudi Dağı'nda kimyasal silah kullanmak için hazırlık içinde olduğunu göstermektedir. Mahabat Kürt Cumhuriyeti'nin bombalanması, yakılıp yıkılarak Kürt devletinin yıkılması Dersim'de, Ağrı'da, Zilan'da, Kocgiri'de yüzbinleri aşan Kürt'ün katledilmesi hep bir halkın köleleştirilmesi için başvurulan yol olmuştur. Her tarihsel aşamada Kürtley davalarını eşiplenmeye, egemenlere karşı ayaklanma başgösterdiği zaman üstlerindeki zor ve baskı gittikçe katmerleşmiş, katliamlara kadar varmıştır. Kürt halkının örgütsüzlüğü, dağınkılığı mücadelelerinin bastırılmasında, zulme zulüm, katliamlara katliam eklenmesinde etkili olmuştur. Örgütlü mücadelelerin bastırılmasında ise doğru önderliklerin olmaması yenilgileri kolaylaştırmıştır.

Mevcut durumda Kürt halkının yeteri düzeyde örgütlü olmaması, dağınkılığının sürmesi, Kürt ulusal mücadelesini veren silahlı hareketin yanlış politikası vb. etmenler Kürtler üzerindeki sindirme, yoketme politikasını kolaylaştırmaktadır. Ama hergeçen gün dozunu artırarak süren Kürt halkı üzerindeki terör Kürt halkını uyarıya, başkaldırıya ve yeni arayışlara itecektir. Uygulanan bu zulüm haklı bir başkaldırının tohumlarını derinleştirmekte, alttan alta bir dalgaının kabarmasına yol açacaktır. Hiçbir tarihsel dönemde zor egemenlerin saltanatını korumaya yetmemiştir. Türk egemenlerinin doğuda uyguladıkları zorda kendilerine çözüm getirmeyecektir. Tarihin bir akışı vardır. Bu tarihsel akışı durdurmak mümkün değildir. Doğanın diyalektiği tarihsel akışın sürekli olduğunu göstermiştir. Hayat bunu binlerce kez doğrulamış ve doğrulamaya devam edecektir.

Baskı, terör, zulüm ve katliam; acın, çaresizliğin, çöküşün, çırpışın ifadesidir. Boğulmakta olan bir insanın son çırpışına gibidir. Ama hiçbir zaman son çırpışın kurtarıcı olmamıştır, bundan sonra da olmayacaktır.

Kürt halkı Türk ulusuna mensup emekçi kardeşlerinin maruz kaldığı

sınıfsal baskının yanında ulusal baskıya da maruz kalmaktadır. Bu çifte baskı Kürt halkı üzerindeki baskıya daha da katmerleştirmekte ve çekilmez hale sokmaktadır. Türk ulusunun sözde de olsa emperyalist bağımlılık zinciri içinde bir bağımsızlığı, devleti, serbest konuştuğu resmi bir dili, bu diliyle bir eğitimi, radyo, TV ve basın yayını kitap vb. yayın imkânı vardır. Kürt ulusu bu imkânlarla sahip değildir. Daha doğrusu bütün bu doğal hakları gaspedilmiştir. Bu yönüyle Kürt ulusu Türk emekçi kardeşlerinden farklı bir baskıyla karşı karşıyadır.

Egemen ulusa mensup Türkiye proletaryası ve emekçi halkı Kürt ulusu üzerindeki bu milli baskıya karşı tavır almak zorundadır. Emekçi halklar ve proletarya arasındaki sınıf kardeşliği, dayanışması bunu zorunlu kılmaktadır. ML-MZD bilimi ezen ulus devrimcilerinin ezilen ulusun mücadelesini destekleme, üzerindeki baskılara karşı tavır alma, onlarla omuz omuza olma görevini yüklemektedir. Eğer ezen ulus devrimcileri ve proletaryası bu görevini yerine getirmese emperyalizmin şarlatanlığını yapan kendi burjuvazisinin yanında yer alan sosyal şöven olmaktan öteye gidemeyecektir. Ülkeniz dışında diğer uluslara yönelen baskılara karşı avazı çıktığı kadar bağırın aydınlarımız Kürt ulusu üzerindeki bu ulusal baskıya karşı sesini yükseltmesi tarihin üstlerine yüklediği bir sorumluluktur. Eğer bu tarihsel görevi yerine getirmezlerse insanlık onları lanetleyecek, burjuva aydın olmaktan kurtulamayacaklardır.

ML-MZD bilimi ezen ve ezilen ulus halklarının, devrimcilerinin ve proletaryanın önüne zorunlu temel görevler koymuştur. Bu görev ezen ulus proletaryasının ve devrimcilerinin ezilen ulusun üstündeki bütün baskılara karşı olmanın yanında esas olarak ezilen ulusların ezen ulusla tam hak eşitliğini ve kendi kaderini serbestçe tayin etmesini savunma ve bağımsızlıklarından yana tavır koymadır. Ezilen ulus devrimcilerine ve proletaryasına da milliyetçilikten uzak, proletarya enternasyonalizmi temel alarak, ezen ve ezilen ulus egemenlerine karşı egemen ulus proletaryası ve halkları-

la ortak örgütlülük içinde ortak mücadele görevini koyar. Eğer ezilen ulus devrimcileri ve proletaryası bu görevini yerine getiremezse proletarya enternasyonalizminden uzaklaşır, milliyetçi bir sapmaya döner.

Bugün Kürt ulusu içinde milliyetçilik oldukça yaygın bir olgudur. Ezen ulus şovenizmine ve milliyetçiliğine karşı mücadele esas görev olmasına karşın, ezilen ulus milliyetçiliğine karşı da mücadele elden bırakılmaması gereken bir görevdir. Asıl olarak bu görev Kürt sosyalistlerinin ve proletaryasının omuzlarındadır.

Ezen ve ezilen ulus proletaryası ve proleter devrimcileri bu görevlerini kayıtsız şartsız yerine getirmelidir. Ekim devriminde Rus proletaryası ve 16 ulusa mensup ezilen ulus devrimcileri, proletaryası ve ezilen halkları bu tarihsel görevlerini yerine getirerek Çarlık otokrasisini yerle bir ederek Sovyet sosyalist Cumhuriyetler Birliği'ni yarattılar. Ezen ve ezilen ulusların proletaryası emperyalizme, feodalizme ve kompradör kapitalizme karşı güçlerini birleştirdiklerinde, ortak örgütlülük yaratarak bu üç ortak düşmana karşı mücadele bayrağını yükselttiklerinde onların bu kudreti karşısında hiçbir güç duramayacaktır.

Bugün tüm milliyetlerden Türkiye proletaryası önünde çetin ama şanlı mücadele günleri duruyor. Çeşitli milliyetlerden Türkiye proletaryasının ve ezilen halklarının önündeki engel ve düşman bir, kurtuluşları da ortak, önünde üç büyük dev var. Kurtuluşları bu üç deviyi yoketmek, yani demokratik Türkiye mücadelesini daha büyük bir sorumluluk ve azimle yüklenerek, tüm ulusların hak eşitliğine dayanan yeni demokratik Türkiye'yi yaratmaktan geçecektir. O zaman uluslar üzerindeki baskılar kalkacak, milli zulüm son bulacak, her dilde serbestçe her türlü yayın imkânı sağlanacak, dillerin gelişimi teşvik edilecek, kültürleri geliştirilecek, kısıacası eşit koşullarda, eşit halklar temelinde tüm halk yarışarak geleceğin altın çağını yaratma uğraşını verecektir.

Yaşasın ulusların tam hak eşitliği
Uluslar kaderlerini serbest tayin etmeli

Doğudaki milli zulme son. □

“HALKA AYAKLANMASINI SÖYLEMEYEN ALÇAĞIN BİRİDİR”

1789 FRANSIZ DEVRİMİ 200 YAŞINDA

“**B**ir sınıf insan, diğer bir sınıf insanı açlığa terk edebiliyor ve cezasız kalabiliyorsa, özgürlük sadece bir hayaldir. İnsanların yaşamaları ve ölmeleleri ekonomiyi tekellerine almış zenginlere bağlıysa eşitlik sadece bir hayaldir. Karşı-devrim yurttaşların dörtte üçünün çile çekmekle elde edemediği yiyecek maddelerinin fiyatlarıyla gün gün oluşuyorsa, cumhuriyet sadece bir hayaldir” J. Roux

“Fransız Devrimi sadece daha büyük, daha görkemli ve son olacak bir başka devrimin öncüsüdür” Babeuf

“Halka zulüm edilince, halkın kendinden başka güvenecek kimesesi kalmayınca, halka ayaklanması gerektiğini söylemeyen, alçağın biridir” Robespierre

Merris'in Mamak'ın Diyarbakır'ın namli atalarından Bastille'in halk tarafından zaptedilişinin 200. yıldönümüne vesilesiyle yazıyoruz. Halk için, Fransız devriminin bu anlamı başlangıcı iki asr sonra aynı coşku ve özlemi korumaya devam ediyor.

Çok zindanlar yıkıldı. Çok kuruldu; daha çok yapılaak ve yıkılacak. Taa ki Bastille'siz bir dünyanın kurulmasına dek.

Feodal beylerin, krallığın en güçlü kalelerinden ve zindanlarından birisini yıkılması sadece bir ön eylemdi ve sonrası bir çığ gibi büyüyerek geldi. Anlamı ve önemi de sonrasında yatıyor zaten. Yıkılan kapıdan içeri yürü-

yenler özgür ve mutlu bir dünyanın hayalleriyle doluydular. Bunun toplumsal gelişme yasasının o çağdaki seviyesine ulaşmayı da başarmadılar değil. Aynı kapıdan içeri girenlerin üstüne yeni kapılar kapandı ama birer birer de açıldı sonradan. Bugün insanlık, özgür ve mutlu bir dünyanın üstüne yeniden ve yeniden kapanan kapıları hep zorladığı gibi gene zorlamaya devam ediyor ve edecek. 200 yıl önce tarihin akışını hızlandıran ve hep hızlandırmış olan insanlığın mutlu sona ulaşması için kaç 200 yıl daha katdeceklerini bilemiyoruz. Bildiğimiz ve emin olduğumuz bir şey var ise o da, o mutlu sona yani sınıfsız bir düzene mutlaka ulaşacaklardır.

İşte sorun mutlaka ulaşılabileceğinden öte, bunun mümkün olabileceğ en kısa sürede gerçekleştirilebilmesi için mücadele emelinin gerekliliğinde yatıyor. Gerekli olan bu mücadele zorunludur da aynı zamanda. Devrimler bunun için olmuştur, bunun için olacaktır.

Toplumların tarihi evrimi ikiyüz yıl önce Fransa'da yerinde saymıyordu ve gösterdiği gelişim hiç de yavaş sayılmazdı. Bunu hızlandırmak bir görev olduğu kadar bu gelişimin insanın yaşam düzeyiyle paralellik arzemesini sağlamak da şarttı. Bütün bunlar gelişiminin önündeki engellerin temizlenmesine bağlıydı doğallıkla. Her dönem olduğu gibi bugünkü gibi de beklemekten yana olanlar vardı da, yü-

kü çekenler bekleyemezdi.

Günümüzde de onların beklemesi ne kinse engel olamıyor “Bırakalım her şey olacağına varır nasıl olsa”, “tarih zaten ileriye doğru devamlıyor mu?” diyenler ve bunun felsefesini yapanları dinleyenler, her zaman dinlemeyenlerin karşısında o yana sığınacak bir azınlık oluşturdular. Ezilenlerin, sömürülenlerin beklemeye, kaderlerine razı olmaya niyetleri yoktur. Onların baskıya sömürüye ve zulme hep başkaldırdıklarını yazıyor insanlık tarihi. İşte bunlardan biriydi 14 Temmuz'da ve sonrasında, iki asr önce Paris ve tüm Fransa'da yaşanan.

Kim Neyin Anmasını ve Kutlamasını Yapıyor

Bugün yani tam ikiyüz sene sonra ise Paris daha farklı olayları yaşadı. Her mekânın hep aynı şeyleri yaşaması, mümkün değil ama geçmişin güzelliklerinin kirli eller elinde macun misali farklı şekillere sokulması da insanlığın mutsuz tablolarından birini daha yarattı.

Toplumsal amaçların ve zümrelerin ölümleri, doğumları, olayları ve eylemleri tarihi denk düymünde anımsa-

si, kutlaması en eski geleneklerden birisidir. Amaç her şeyde olduğu gibi sınıfsal çıkarılardan kaynaklanır ve sınıf mücadelesinde bir yarar gözetir. Yıl dönüm törenleri ve eylemler; hatırlatmalara dayanarak mücadele mevzilerine dayanak, güçlere de kan vermeye aracı olmak için düzenlenirler. Yıldönümlerinin tekdüzeleşmesi sayısal olarak yuvarlak rakamlı yıllara ulaşıldığında daha çarpıcı olarak ifade edilmek suretiyle aşılmaya çalışılmıştır. 200 rakamının böyle bir sihiri vardır. Bu yüzden karpıklı olarak sınıfların böylesi yıldönümlerinde ki hareketlenişleri anın ya da kutlamaların boyutlanmasını arttırmaya yol açıyor. 1989'da Fransız devrimini nedeniyle yaşanan bu olmuştur.

1789 Devrimi başta Fransa olmak üzere (ki onlar kendi topraklarında meydana gelen "olay"ın asıl mirasçısı olduklarını düşünüyor ve aldanyorlar) bütün dünyada yayımlanan sayısız kitap, yeni yeni makaleler, diziler, TV ve radyo programları ve birçok film gösterimiyle pürdelerinde ilgi çekici bir yere oturmuştur. Hemen hemen belirli bütün ülkelerde 200 yıl kutlama komitelerinin oluşturulması nasıl bir sahiplenme yarışının yaşandığını gösteriyor.

İkiyüz yıl önce devrimci bir sınıf olarak ileriye doğru rol oynayan burjuvazi, bu kimliğini çok geçmeden yitirmiş ve devrimci barutunu tüketmiştir. Bugünkü barutu karşı-devrim menşelidir. Bu yüzden hemen sonrasında bile devrime sahip çıkmakta ikili bir tavra giren burjuvazinin günümü-

deki renkli sahipleniş gösterileri 700 milyon doları aşan resmi ve özel tüm törenleri bayagi bir aldatmaca olarak kendini ele veriyor. Emperyalistlerin "7 sanayileşmiş ülke liderlerinin zirve" sini ay tarihli gösterilere aynı mekanda denk düşürmesinin rastlantısal olmadığı o kadar açık ki, mesaj dünya halklarının en büyük zaferlerinden birisinin yıldönümünde, aynı topraklarda veriliyor. Şöyle diyorlar sanki:

"Kapitalizmin çağımızdaki dünya egemeni temsilcisi olarak bizler; sisteminin ilk gelişim yıllarındaki engelleri kaldırdığımızdan bu yana geçen 200 yıl sonra her zamankinden daha güçlü ve daha hakim bir durumda dünyanın sahibiyiz. İnsanlık adına yararlı ne varsa onu sunacak olan da bizim rejimlerimiz bizim dünyamızdır. Bizi yıkmak isteyenlerin başarısızlıkları ve yenilgileri bugün ve gelecekte de insanlığın ulaşabileceği son toplum düzeninin içinde olduğumuzun kanıtıdır."

Dünya halklarına karşı böylesi bir mesajla verilmek istenen gözüde "bizi unutmayın, biz de sizdeniz, aranızda alın bizi" diye feryat eden Gorbaçov'un "eski yapıları engelleri kaldıralım", "ekonomik işbirliği yapalım" çağrısıyla tam bir güçbirliğine ulaştı.

Başbakan Rocard (Fransa Başbakanı) "Fransız devrimini gerçekten büyüttük ve bize kazandırdıklarından biri de, devrimin tehlikeli bir şey olduğunu ve onun önüne geçmenin onu yitirmekten daha yararlı olduğunu pek çok kişiye göstermiş olmasıdır" sözleriyle, düzenledikleri tören ve kut-

lamaların neyi amaçladıklarını, nasıl bir dünya istediklerini anlatmış oluyordu. Kral 16. Louis'nin Fransız, televizyonundaki açık oturum ve yendi den yargılama türü programlarla aklandırılması çabaları, devrimlerin artık geçersiz olduğu bir dünyada yaşadığını işliyor, geçmiştekilerin de "vahşi ve insanlık dışı" olduklarını yaymaya çalışıyordu.

T.C. devletinin ünlü akıl hocası M.Toker ise Milliyet'te yayınlanan 9 günlük yazı dizisinde aynı temayı "ilkel ve vahşi çapulcuların kana susamışlığı ve vampirliği" ile işlemiş "16. Louis iyi bir insandı", "Asıl talihsizliği ters bir çağda doğmuş olmasıydı," diye yazmıştı.

"Devrim Bitmiştir" Diyenler Fena Halde Yanılıyorlar

Hakim sınıfların dünya çapında konuyla ilgili yaymak istedikleri "devrim bitti" fikirleri "Napolyon'dan bugüne kadar çok savunuldu ama dünya halkları aynı düşüncede olmadıklarını gösterdiler hep. Bir zamanlar Mussolini'nin Goebbels'in sarfettikleri cümleler de ne kadar enteresandır ki aynı denilecek kadar benzerlik taşıyordu. Bugün Fransa ikiyüzüncü yıl kutlama komitelerinin başına getirilen eski dönkleiden François Furet "devrim" sözcüğünün anlamını yitirdiği noktasında bir kampanya örgütledi. Türkçe'de yeni yayınlanan kitabı (Fransız Devrimini yorumlamak Alan yay) "Devrim Bitmiştir" başlıklı bir bölümle başlamakta ve neredeyse "olanlar devrimi bile sayılamazdı," sonucuna ulaşmaktadır.

devrimlerine sahip çıkan halk için ticaret haline dönüştürülen kutlamalarda, devrim sözcüğü bayagılaştırılarak indirim tabelalarından reklam cümlelerine kadar her alanda kullanılır oldu. 16. Louis'nin kafasından anahtarlıklar imal etmeyi imal etmeyen emperyalist burjuvaziler düşüncelerini Le Monde'un başyazılarından birinde "bu çıplak ayaklıların (halk kastediliyor D.M) devrimi değil, devrimi gerçekleştirenler burjuvazinin mensuplarıydı ve amaç monarşiyi yıkmaktı" sözleriyle ifade ediyorlar. Marksizm-Leninizm'e büyük çaplı bir tahrifat ve saldırının yaşandığı günü-

mızda 1989'un yorumlanışı da bütün bir parçaya haline getirildi. M-L biliminin "öldüğünün" döne döne propagandasını yapanlar; tarihi, felsefi idealizmin yeni cümleleriyle yazma çabasındalar. Bunlardan Max Gallo (Fransız Sosyalist Partisi Tarihçisi) "en kötü uzlaşmanın bile kırından ve yakıcılıktan daha iyi olduğu kamusundayım" sözleriyle 1789 devrimini yorumlarken, bugünkü iktidarları düşümler ve yolsuzluklar nedeniyle ayyuka çıkan skandallarla sarsıyordu. Bu ve benzerlerinin devrim ideolojisine saldırması çarpıcı bir biçimde tersini kanıtıyor ülkemizdeki faşizmin ideolojik kulübü "aydınlar Ocağı"nın yayın organı Yeni Forum'daki yazısına da Prof. Osman Okyar, "Fransız ihtilalini ve bilhassa Sovyet ihtilalini eskiden olduğu gibi insanlığın kaderini değiştiren temel taşları olarak görmeye başladık" derken o çoğulun içine herhalde farkında olmadan günümüzün legal - Marksist ve tasfiyecilerini de katmış oluyordu.

Emperyalizmin ünlü teorisyenlerinden Londra Üniversitesi Öğretim Üyesi Geoffrey Best'in son makalelerinde "Hitler, Mussolini ve Franko" rejimlerinin de "Fransız ihtilalinin ürünleri" olduğunu öne sürerek kanıdığı koronun "Aydınlar Ocağı"nın şeflerinden Aydın Yalçın'ın şu sözleriyle sürdürmesi anlamlıdır: "İnsanlığa ve topluma büyük ve köklü hizmetlerin ancak silahlı çatışma ve kanlı ihtilallerle gerçekleştirilebileceği; Mao'nun tabiriyle devrimin tek yolunun silah namusundan çıkan kurşunla çizildiği doktrini, insanlığa kötü bir miras bıraktı."

200. yıl vesilesiyle böyle bir cereyan içerisindeydi karşı-devrim. "Devrime sahipleniş" bu felsefelerle gerçekleştiriliyordu. Atalarının akıbetini kendilerinininkinin takip edeceği açık bir gerçek olarak önderinde duruyordu. İki asır önceki feodal beyler bugün emperyalist kapitalist dünyanın beyleri olarak tarihsel rollerini oynamakta; devrimci burjuvaziden bayrağı asıl ve son sahibi olduğu için alan proletaryanın nihai zaferini geciktirmenin yeni oyunlarını terzahlamaya çalışmaktaydılar.

Sosyalizmin iktidar kazandığı ülkelerde yenilgiye uğramasını koz olarak kullananlar, Fransız devrimini "son" diye lanse etmek ve "devrim bitmiştir" demek suretiyle egemenliklerinin matlak ve edebi olduğunun iddiasıyla sahneciler.

Özgürlük, eşitlik ve kardeşlik" sloganlarıyla yürüten ve halk dayanını feodal rejimin temellerine vuran 1789 devrimi tüm lekeleyici, tahریف edici ve sapıncı çabalara karşın bugün de proletarya ve ezilen halkların sınıfsız toplum ülküsünde değerli bir miras olarak canlılığını korumaktadır. Bu büyük devrimin anılması dünya proletaryası defalarca anlamına uygun olarak gerçekleştirdi. Komün yılları, Ekim devrimi, Çin Halk Savaşı vd. hep Fransız devriminin izlerini taşıyorlardı. Devrimlerin ancak devrim mücadelesinde yaşanacağı ve devrimler zincirini sürdürmekle anlacağı ve böylelikle gerçek kimliğini koruyacağı gerçeğini özenle vurguluyor; 1789 devriminin tarihsel süreç içerisinde ki yerini, tarihi gelişimini incelemeye ve kısaca anlatımına geçiyorduz.

Devrimin Yıktağı Toplum Düzeni: Feodalizm

İncelememize ilk öğretmenlerimizden Marx'ın şu ünlü cümleleriyle başlıyoruz: "Gelişmelerinin belli bir aşamasında toplumun maddi güçleri, varolan üretim ilişkileri ile, ya da aynı şeyin hukuki bir ifadesinden başka bir şey olmayan, o ana kadar içinde hareket ettikleri mülkiyet ilişkileri ile çatışmaya döner. Bu ilişkiler üretici güçlerin gelişmesinin biçimleri olmaktan çıkar, bunların ayak bağı haline gelir. O zaman bir toplumsal devrim dönemi açılır. İktisadi temelin değişmesiyle birlikte, tüm muazzam üst yapı az ya da çok hızlı bir biçimde dönüşme uğrar... Hiçbir toplumsal düzen, içinde gelişmesine imkan olan üretici güçlerin hepsi gelişmesini tamamlamadan ortadan kalkmaz ve yeni, daha yüksek üretim ilişkileri de varoluşlarının maddi koşulları eski toplumun rahminde olgunlaşmadan önce ortaya çıkmaz."

Buradan hareketle 1789 devriminin tasfiye işlemini bütünüyle tamamladığı feodalizmin özelliklerine ve çözümlü sürecine kısaca göz atmakta fayda var.

Marksist anlamda feodal üretim tarzının özü; toprak sahipleri ile egemenlik altındaki köylülerin sömürü

ilişkisi; bu ilişkide köylülerin varlıklarını sürdürebilmeleri için gereken üstündeki arı ürün, ister doğru dan emek ister mal ya da para-ranıt biçiminde zor altında toprak sahiplerine aktarılır. Mart "feodalizm" üzerine yazarken terim; ana özelliği askeri toprak sahibi aristokrasinin toplumun geri kalanına, temel olarak köylülere egemen olduğu bütün bir toplumsal düzeni tanımlamak için kullanıyordu.

Feodal üretim ilişkilerinin zora dayalı niteliği en açık biçimde 13. ve 14. yüzyıllarda malikane çiftliklerindeki zorunlu emekte görülmektedir. Serfiliğin katı anlamda ulaşabildiği son evre bu zaman dilimi olmuştur. Kiralının düşmesi, feodal devletin ve tek tek toprak sahiplerinin köylüler ve emekçilerin serbest hareketlerini denetleyememesi, 15. yüzyıla gelindiğinde basit meta üretimi üzerindeki feodal kısıtlamaların iyice azalmasına yol açtı. Giderek bağımsızlaşan basit meta üretimi kapitalist gelişmenin zorunlu koşullarını da yaratmış oluyordu.

Sürecin devamında tarımsal ve endüstriyel meta üreticilerine serbestlik kazandıran değişimler boyutlandıkça da feodal üretim ilişkilerinin dönüşme bu yolla uğraması mümkün değildi. Geniş ölçüde rantı dayanan feodalitenin temel nitelikleri kendini korumaya devam ediyordu. Ancak tarihsel evrim yeni olgular ile değişimlerde bulunuyor, feodalizm dünya çapında dengesiz de olsa ciddi sarsıntılar geçiriyordu. Köylülüğün hayatını sürdürmeye yetecek kadar artı-değeri kendisine saklamaya çalışması olgusu; kent komünlerinin gelişmesinde, serbest kullanım hakkı ve statünün ilerlemesinde, meta üretiminin özgürleşmesinde ve nihayet kapitalist girişimcilerin ortaya çıkışında canacı bir rol oynuyordu. Köylülüğün feodallere karşı yürüttüğü sınıf mücadelesi (çoğu zaman yoksul kentlilerin desteğiyle); üretici güçlerin ilerlemesine katkıda bulunuyor, küçük üretim tarzının feodalizme bağımlılığını azaltarak nesnel anlamda ilerlemenin etkeni oluyordu. Angaryalardan ve senyörlere karşı bağımlılıklardan kurtulmak isteğiyle yürütülen bu sınıf mücadelelerinin kökeninde, küçük işleminin iktisadi bağımsızlığı ile üreticinin emeğinin bir bölümünü vermek zorunda olduğu feodal senyör karşısındaki ekonomi-dışı bağımlılığı arasındaki ilişki vardır.

Feodalizmin Bağrında Kapitalizmin Gelişmesi

“**M**eta dolaşımı sermayenin başlangıç noktasıdır. Meta üretimi ve gelişmiş meta dolaşımı, ticaret, sermayenin ortaya çıktığı tarihsel önkoşulları oluşturmaktadır. Dünya ticareti ve dünya pazarı 16. yy’da sermayenin modern yaşam tarihini başlatır. Kapitalist üretimin ilk başlangıçlarına, 14. ya da 15. yy gibi erken bir zamanda bazı Akdeniz kentlerinde dağınık olarak rastlamamıza karşın, kapitalist çağ 16. yy’dan başlamaktadır.” (Kapital 1. Cilt) sözleriyle Marx kapitalizmin doğuşuna açıklık getiriyor, bu geçişin yollarını şöyle ifade ediyordu: “Feodal üretim tarzından geçiş iki yol izler. Doğal tarımsal ekonominin ve ortaçağ kent endüstrisinin loncalarla kısıtlanmış zanaatlarının tersine, üretici, tüccar ve kapitalist durumuna gelir. Gerçek devrimci yol budur. Ya da tüccar, doğrudan bir yolla üretime egemen olur. Bu yol bir geçiş tarzı olarak tarihsel bir görev yapmakla birlikte... yine de eski üretim tarzını kendi başına ortadan kaldırmaz, tersine onu korur ve kendi öncülü olarak kullanır” (Kapital 3. Cilt) Marx’ın üreticilerin kendi sınıflarından bir sanayici kapitalistler sınıfının doğmasının üretimde herhangi bir devrimci dönüşümü sağlamak için koşul olduğu savı merkezi önem kazanmaktadır.

Feodalizmde doğrudan üreticiler üretim araçlarıyla birleşmiş olduğu ve bu yüzden işgücü bir meta biçimini alamadığı için, feodallerin artı-emek üstündeki tasarrufu, meta değişiminin ekonomik yasalarının aracılığı olmaksızın doğrudan ekonomi dışı zor kullanımı yoluyla gerçekleşir. Kapitalizmde ise, meta haline gelen yalnızca emek ürünleri değildir; işgücünün kendisi de bir meta olur. Bu gelişme aşamasında, zor kullanımı sistemi ortadan kalkar ve ekonominin tüm kapsamında değer yasası geçerli hale gelir. Bu yüzden feodalizmden kapitalizme geçişin temel süreçleri üretim araçlarının doğrudan üreticilerden ayrılmasıyla ortaya çıkan, işgücünün toplumsal varoluş biçiminde değişim;

işgücünün toplumsal yeniden üretim tarzındaki değişim; doğrudan üreticilerin kutuplaşması ya da köylülüğün farklılaşmasıdır.

Kapitalist ilişkiler feodal ekonominin bağrında, bütün toplum genelinde boy vermeye başladı. Bu olay iki yeni sınıfın, üretim alet ve araçlarına sahip bulunan burjuvazinin ve bu araçlardan yoksun, bu yüzden kendi emek gücünü kapitaliste satmak zorunda olan ücretli işçilerin, proleteryanın ortaya çıkmasıyla bağlantılıydı. Tarım ve Sanayideki ilerlemeler, aralarındaki uçurumun daha çok derinleşmesine yol açıyordu. Toplumsal işbölümü, meta para ilişkilerini ve ticaretin yayılmasını hızlandırarak sürdü. Kapitalizmin ilerlemesi varolan halklardan başlayarak ulusların ortaya çıkmasına da yol açtı. Ülkelerin ayrı ayrı bölgelerinin arasında iktisadi bağların güçlenmesi dillerin ve ulusal uygarlıkların oluşmasına elverişli koşulları yaratıyordu. Feodaller bu gelişmeler karşısında devletlerine yeni biçimler vermek zorunda kaldılar. Mutlakiyetçi feodal monarşilerin oluşumunu görüyoruz.

“Genelleşen bir devrimci mücadele halinde sınıfların birbirleriyle çok yakın bir dengeye girdikleri öyle bazı dönemler olur ki, devlet iktidarı, bu sınıflar arasında aracılık görevi yaparak belli bir ölçüde bağımsızlık kazanır. 17. ve 18. yy’ın mutlak monarşileri böyle bir konumda soylularla burjuvazi arasında teraziye dengede tutuluyordu” (Ailenin kökeni)

Engels’in anlattığı mutlak monarşiler tüm gelişmelere (üretimde ki) karşın feodal toprak sahiplerinin yönetim aygıtlarıydı. Bunu da Anti-Dühring’te şöyle anlatmıştı:

Devrimin Nesnel Şartları Oluşuyor

“**T**oplumun ekonomik koşullarındaki bu büyük devrimi (15. ve 16. yy’daki ekonomik devrim, kapitalizmin gelişme süreci D.M.) hemen politik yapısında buna karşılık gelen bir değişiklik izlemeydi. Toplum giderek burjuvalaşırken devlet düzeni feodal bir düzen olarak kalıyordu.” Kapitalist ilişkiler; feodalitenin siyasal kurumları, en başta feodal safdışı edilmeksizin kendilerini kesin olarak kabul ettiremezlerdi. Bu nedenle feo-

dal rejimin devrimi yoluyla ortadan kalkması, toplumsal gelişmenin bir zorunluluğuydu.

Daha yüksek bir derecede uzmanlaşmış olan üretimin üstün verimliliği, gündelik kullanım yerine pazar için üretimle elde edilecek daha büyük kazançlar, kenti yaşamış işçi için daha çekici olduğu. İşte bu etkenler, bir kez kendi ayakları üzerinde duracak kadar güçlendikten sonra, artık yeni sistemin zaferi kazanmasını yalnızca bir zaman sorunu haline sokmuştur. Bu zaman sorunu devrimin nesnel ve öznel şartlarının oluşmasını birlikte gerçekleştirmesiyle bağlantılıdır. Lenin’in deyişle sömürülen sınıfların artık eski biçimde yaşamayı kesin olarak istemediği ve bunu pratikte göstermesi ile sömürülen sınıfın artık eskisi gibi yönetme ve yaşama şansının kalmadığı zamanlar devrim eğilimi gelişmiş demektir. Eski üretim ilişkileri yıkılacak yerine yeni üretim ilişkileri kurulacaktır. İktidar bu yeni üretim ilişkilerini kuracak sınıfın olacaktır. Budur devrim. Marx’ın deyişle sınıf mücadelesinin en üstün biçimi olan devrimler insanlık tarihinin lokomotifleridir. Konumuz dünyanın en ipik devrimlerinden birisini kapsıyor.

1789 öncesi tarih başka burjuva devrimlerine de tanık olmuştur. İlk sayılabilecek olan burjuva devrimi 1579’da Hollanda’da gerçekleştirildi. (Pay-Bas) Kral tahttan indirildi ve özgülmüş burjuvazinin temsilcileri ilk cumhuriyeti ilan ettiler. Bunu İngiltere ve Amerika’daki burjuva devrimleri izledi. Konumuz olmadığından ayrıntısına girmeyeceğimiz bu devrimler evrensel bir özellik taşıyacak içerik ve kapsama sahip değillerdi.

1789 Fransız devrimi kendinden öncekilerden, özellikle krallık ve soyluların bütün güçleriyle direnmelerini zorlu fakat örnek bir mücadeleyle kılarak gerçekleştirmesiyle ayrılır. Önce, devrim öncesi Fransa’ya göz atarak 1789 devriminin kısa öyküsüne bakalım.

1789’a Doğru Fransa’da Durum

27 milyon bulan nüfusuyla dünyanın en kalabalık aynı zamanda toprak olarak da en geniş illelerinden biri olan 17. yy. Fransa’sı, 30 yıl savaşlarından sonra da eng üclu-

lerinden biri durumuna gelmişti. Ekonomik olarak da gelişiyor ve güçleniyordu. 1730'lardan sonra 30 yıl boyunca sanayi üretiminin değeri iki katını aşmıştır; iç ve dış ticaret üç misline, koloni (sömürge) ticareti ise beş misline ulaştı. Kentler özgür düşüncenin ve ticaretin hızla geliştiği, geleneksel yapıyla çatışan ve eski rejimin bütünlüğünü sarsan merkezler haline geldi. Karsal kesimde ise yargı sisteminde değişikliğe aristokratlar topraklarını ve feodal haklarını genişlettiler. Vahşetleri hızla fiyat artışlarıyla boyıyayan soylular dönemin refahından büyük bir bölümü kendilerine ayırıyorlardı. Buna karşın topraksız köylüler ve tarım işçileri başta olmak üzere halkın köylü çoğunluğu giderek artın bir yoksulluğa itildiler.

Aristokrasi ile burjuvazi, toprak sahipleri ile köylüler arasındaki mücadeleyi şiddetlenmesi, geniş kesimlere ortak hedefler temelinde birleştirdi. Prusya ve İngiltere ile sürdürülen 7 yıl savaşlarında alınan ağır yenilgi iktisadi ve siyasi çöküntü yaratmıştı. Bu bunalım esnasında feodallerin köylüye daha fazla sıkırtması, 23 milyona varan ezici çoğunluğuyla köylüde, feodal hakların artık taşınmaz bir yük haline geldiği, bunlardan kurtulmak gerektiği bilincinin yeretmesine yol açtı.

Diğer yandan burjuvazi kapitalist üretim ilişkilerinin gelişmesine paralel olarak rahatça ve çabuk yoldan pazarlanıyordu. Toprağa bağlı değildi ve ticaret ile zanaat, uğraş alanlarıydı. Bunların, üretimlerini doğrudan doğruya tüketiciye satan orta diye tanımlayabileceğimiz kesimi ticaret ve sanayi faaliyetleri elinde tutan büyük burjuvaziyi çatışma halindeydi. Asiller sınıfına girerek ve yönetimde söz sahibi olmak amacıyla güden büyük burjuvazi sosyal bakımdan istahi kursağında kalmış, doyumsuz bir sınıftır.

Fiyatların % 62 ücretlerin ise % 17 artış gösterdiği (1771-1789) Fransa'da çeşitli küçük atelyelere dağılmış olmaları, teknoloji ikelliği yüzünden uzmanlaşamamaları, işçilerin proletarya bilinci kazanmalarını önlüyordu.

Özet olarak eski feodal topluma ve onun devletine karşı kentlerin ve karsal kesimlerin burjuvazi ve proleterlerinin ortak düşmanlığı artmaktadır.

Devrimin İdeolojik Rehberi:

"Aydınlanma Felsefesi"

Burjuvazinin siyasi iktidara adaylığını koyması olayı, her zaman olduğu gibi, yeni bir dünya görüşü, yeni bir felsefe, yeni bir iktisadi ve sosyal doktrini de beraberinde getirmiştir. Buna "aydınlanma felsefesi" diyor tarihçiler.

Pesin yargılara dayanan geçmişin değerlerine (din, kilise) karşı çıkan, evrensel akla dayanan bir düşüncenin ürünü olan, "genel" yararı önplana alan felsefe; "hurriyet", "ilerleme", "insan değeri" gibi kavramlarla bütün insanlığı hedefliyordu. İnsanın özü gereği bir "değer" olduğu, burjuvazi felsefesinin temel ilkesiydi. Yönetimin kaynağını gökyüzünden yeryüzüne indirerek evrensel insanın mutluluğunu sağlamayı amaçlıyordu. İlerlemeden yana oluşu, insanın mutluluğa yeryüzünde kavayabileceğini savunması, akılcılığı, o dönemde burjuvazinin olduğu kadar bütün insanlığın çıkarlarına uygun düşmektedir.

Kökleri, Batı Avrupa'da 14. ve 15. asırlar da oluşan Rönesans ve Reform hareketlerine dayanan felsefenin oluşumunda en ciddi paylar büyük burjuvazinin filozofları Diderot ile J.J. Rousseau'ya aittir. Engels'in "Din, doğa anlayışı, toplum devlet örgütü, her şey acımasız bir eleştirinin konusu oldu; her şey, akın muhakemesi önünde kendini savunmak zorunda kaldı ya da mahkum oldu" diye yorumladığı bir fikir cereyanında Montesquieu'nun "Kanunların Ruhu" J.J. Rousseau'nun "Toplum sözleşmesi" eserleri birinci dereceden rol oynadılar. Yasama, yürütme ve yargının birbirinden ayrılarak, kuvvetin kuvveti durdurulmasının gerektiği, insanların devleti kendi aralarında yaptıkları sözleşmeyle ve kendi iradeleriyle kurdukları fikirlerini öne sürerek mutlak monarşi rejiminin temellerini sarsmış, tırtısal egemenliği yıkarak yerine halkın egemenliğini görüşünü getirmişlerdir. Topluma sunulan bütün ilkelere tek bir cümlede "mümkün olduğu kadar fazls mutlu olmanın çarelerini aramak ve bulmak" diye toparlıyordu.

18. asrın aydınlanma felsefesi bütün sorunları çözebileceği inancındaydı. Akıl yoluyla toplum yararının ne olduğunu bulup çıkarmak ve bunun yolunu izlemek gerektiğini, devlet yö-

netiminin de buna yapabileceği yeteneği olanlara teslim edilmesini savunuyor bunların da kendi sınıfları olduklarını düşünüyorlardı. Özel mülkiyetin kutsal sayıldığı bir ortamda geliştirilen bu fikirler, sonuçta yeni üretim araçlarını ele geçirecek olan burjuvazinin gelişmesine ve siyasi iktidara meşrulaştırılmasına yarayacaktır.

Akılcılık, bilime inanç, bireysel ve toplumsal hakları üstün tutma, halk egemenliği gibi ilkeler üzerinde yükselen milliyetçilik, özgürlük ve eşitlik düşünceleri hızla yaygınlaşmaya başladı. İngiliz sömürgecilerine karşı başlayan Amerikan bağımsızlık savaşı (1775-1783) Fransız toplumunda coşkuyla bir destekle karşılanmış ve kurulu düzenden kurtulma eğiliminin güçlenmesinde önemli bir rol oynamıştı.

Kral Eskisi Gibi Yönetemeyince "Genel Meclis" Devrededir

1. yüzyıla geldiğimizde iktisadi bunalımın; köyü kenti, taciri çiftçiyi, esnafı ve ücretliyi sarsışını ve biraraya getirdiğini, hoşnutsuzlukları keskinleştirdiğini görüyoruz. İktidarın yaşama şansı zorlanınca soylular ve aristokrasi, kralın da isteğiyle dengeyi sağlamak ve çözüm yollarını aramak amacıyla 1614'den beri çalıştırılmayan Genel Meclis'i (Etats Generaux) yeniden toplamaya karar verdiler. Kralın iktidarı tanrıdan aldıkları kabul edildiğinden bu meclisler eskiden "danışma" işlevi görüyorlardı. Mecliste yer alan temsilciler dönemin tanımlamasıyla 3 değişik sınıfa mensuplardı. Bunlardan, 350 bin kişilik nüfusu ve devlet ile ordu yönetimini elinde tutan feodal toprak beylerinin aristokrasiyi birinci sınıf sayılırken; yönetime katılan, birçok değerli mülkün yanında toprakların % 6'sına sahip olan ruhbanlar (rahipler, din adamları) ikinci sınıfı oluşturuyordu. Ortak yanı hukuksal ayrıcalığı olmamak olan, nüfusun ezici çoğunluğuna sahip üçüncü sınıf (tiers-etat) ise burjuvazi, köylülük ve proletaryayı kapsıyordu. Üçüncü sınıf bir bakıma anti-feodal cepheyi oluşturuyor, önderlik iktisadi bakımdan en güçlü olan burjuvazi tarafından yapıyordu.

25 yaşını geçen ve vergi veren 5 milyon kişinin katılımıyla seçimler yapıl-

di. "Üçüncü sınıf"ın zorlamasıyla mecliste ki sandalye dağılımında denge kuruldu. 1155 üyenin 578'ine sahip olan bu kesimin yapılan 2. ve 3. derece sistemi nedeniyle tamamını büyük ve orta burjuvazi oluşturdu. Etkinlik ve sandalyeler içinde büyük burjuvazideydi. İlk oturumlarda temel talep "anayasa değişikliği" olarak belirdi. İlk karar halk onayı alınmadan vergi toplanamayacağıydı. 17 Haziran'da Millet Meclisi adını alan Genel Meclis aldığı ilk karar nedeniyle iki gün sonra Kral 16. Louis tarafından kapatıldı. Kapatma kararına tepki olarak burjuvazinin temsilcileri bir salonda toplanarak adını salonun adından alan, amaçlarından vazgeçmeme ve birlik içinde olma içerikli "Jeu de paume" adını içtiler. Amaç sadece anayasalı bir monarşiyi gerçekleştirmek ve yasama yetkisini alarak iktidarı kralla paylaşmaktı. Meclisi fiilen sürdürmeye çalışan burjuvazi kendi içinde anayasa komisyonu bile kurmuştu. Kral bu gelişmelere meclisi askerlerince sardırarak yanıt verdi.

Devrimin Sıcak An'ı- Bastille Halkın Eline Geçiyor

Nisan'dan beri, artan işsizlik ve yoksulluğun had safhaya ulaşmasıyla küçük çaplı ayaklanma ve gösteriler düzenleyen halk, işyerleri ve tahıl depolarını talan ediyordu. Meclisin kapatılması bardağı taşıran son damla oldu. Artık paralı askerler ile halk silahlı çatışmaya başlamıştı. 13 Temmuz'da Paris'te devrimci bir belediye (komün) ve buna bağlı milis örgütü kuruldu. Halk örgütleniyordu.

14 Temmuz'a gelindiğinde halk kesin bir kararlılık taşıyordu artık. Hastane olarak da kullanılan invalides kışlasını zorlanmadan ele geçiren yoksullar, silahlandılar. Hedef feodalite'nin, krallığın sembolü ve en güçlü kaleesi aynı zamanda ünlü zindanı Bastille'di. 4 saat süren çatışma sonucunda yönetimin ele geçmesinde ve devrimin başlamasında simge olan Bastille'in ele geçirilmesi gerçekleştirildi. Ancak en yüksek bir özgürlük heyecanını iltihal edebileceği kahrmanca bir coşkuyla saldırtılarak ele geçirilen Bastille'in konutları Launey, Greve (Grev sözcüğü buradan geliyor) meydana götürüldü ve orada cezalandırıldı. Kralın 17 Temmuz'da eylemleri

örgütleyen belediye sarayına giderek durumu kabullendiğini söylemesine karşın hareket bir kez başlamıştı ve durmaya niyeti yoktu. Köylüler ülkenin dört bir yanında feodal beylerin şatolarına saldırdılar ve vergi ile an-garyaların yazıldığı bağımlılık belgelerini (terriers) torenlerle yaktılar. Büyük burjuvazi de korkmuştu. 4 Ağustos'ta toplanan meclis, halkı yatıştırmak için feodal hakların tazminat neticesi kaldırılabilirliğini kararlaştırdı. Burjuvazi bir yandan feodal düzenin getirdiği hukuki engelleri kaldırmak ve bireyleri piyasa kanunlarına uymaya zorlayarak (üretim araçları kol emeğini sürekli olarak gerektirdiğinden) köylüyü toprağın koparmak ve emeğini ücret karşılığında satan köleleştirmeye çalışıyordu.

16. Louis'in Fransızları özgürlüklerine kavuşturan kartusu olarak vurgulandığı 4 Ağustos kararları toprakların, yüksek tazminattan ödeyebilecek yegane güç sahibi büyük burjuvazinin ele geçmesini sağladı. Kapitalizm önemli bir adım atmıştı.

İnsan ve Yurttaş Hakları Bildirisi

Ağustos'un ortalarında ara üstya-pıdaki değişimlerde dönüşüm yolunda adımlar atmaya gelmişti. Artık feodal hukukun yıkılması ve burjuvazi hukukunu düzenleyen bir anayasanın yapılması gerekiyordu. Anayasa komisyonu kıyasıya tartışmalarını sonuçlandırarak 26 Ağustos 1789'da "insan ve yurttaş hakları bildirisi"ni kabul etti. İnsanlık tarihinin bir dönüm noktasını teşkil ettiği kabul edilen bildirge, burjuvazinin dünya görüşünü yansıtmaya bakımından en önemli belgelerin başta gelenidir. Daha önce de 4 Temmuz 1776'de Amerikan Bağımsızlık Bildirisi, 12 Haziran 1776 tarihli Virginia anayasasının başına konulan haklar bildirisi (Bill of Rights) yayınlanmıştı.

Temeli "toplumsal ve siyasal hayat-taki bütün kötülüklerin nedeni; insanın tabii, başkasına devredilemez, zaman aşımına uğramaz, kutsal haklarına çiğnenmesi" diye şekilleniyordu. Bir giriş ile 17 maddeden oluşan bildirge göre insanların temel hakları: özgürlük, güvenlik, baskıya karşı direnme ve mülkiyet olarak sıralanı-yordu. İnsanlar sınıfsızlığı tanımlan-mış, yurttaş kelimesiyle nitelendirile-rek kilise mallarının kamulaştırılma-

sını kabul etti. Bu "halk adına" büyük burjuvazinin daha da zenginleş-mesine yol açtı. Arkasından burjuvazi en büyük dördünü ortadan kaldıran bir yasayı da 19 Haziran'da kabul et-mekte gecikmedi. Buna göre soyluluk ve tüm soylu ünvanları kaldırılıyordu. Toplanma, söz söyleme, dernekleşme özgürlüklerini yasalaştıran burjuvazi 14 Haziran 1791'de ise canalcı bir ka-rar daha aldı. Aynı adlı milletvekili-min önerisiyle, asırlar boyu derdi ola-cak "grev ve sendika hakkı"nı (Le chapelier yasası) yasakladı. Kanun 1884'e kadar yürürlükte kalmıştır.

"Yasama Meclisi" ve Krallığı Yıkan 10 Ağustos İsyanı

Kurucu Meclis çalışmalarını niha-yet tamamlayarak 1791 Eylülü'n-de anayasayı yoğun tartışmalardan sonra kabul etti. Meşruti monarşiyak-larının üzerine oturtuluyordu. Kral yürütme yetkisini sürdürürken yasa-mayı meclis yerine geçirecek, bakan-larda kralla sorumlu olacaklardı. Kim-senin hizmetinde çalışan, vergi öde-yen ve aktif vatandaş denilenler oy kullanabiliyordu ve seçiliyordu. Halkın büyük çoğunluğu pasif vatandaş sayılmak suretiyle yok sayılmak isten-mişti. Millî egemenlik ilkesi burjuva-zinin siyasî egemenliğini sağlamak içe-rigine sahipti.

Avusturya ordusuyla birleşip me-clisi kapatma amacıyla Varennes'e ka-çarken yolda yakalanan ve geri çevri-len kral halkın büyük tepkisi karşısın-da 14 Eylül'de anayasayı kabul etti ve and içti. Cumhuriyet yanlısı devrim-ciler anayasaya rağmen mücadeleden vazgeçmedikleri gibi savaşımı şiddet-lendirdiler.

30 Eylül'de "yaşasın Kral, yaşasın Millet" cığlıklarıyla dağılan kurucu meclis yerini 1 Ekim 1791'de Yasama Meclisi'ne bırakıyordu. Aynı mozai-ğe sahip yeni meclis mücadelenin ve-ni sahnesi oldu. Bu sıralarda Avustur-ya ile dışileşimin gerginleştiğini görüyo-ruz. Savaş arzusu, Kralın, eski ege-menliğini kurma fırsatını yakalayabi-leceği nedeniyle dört elle sarılmasına neden oldu. Kimi jakobenler ve burjuvazinin geri kalanının tamamı dev-rimci ve yurtsever duyguların seferber edilmesine yarayacağı düşüncesiyle sa-vastan yanaydılar. Ve 20 Nisan 1792'de meclis savaş ilan edilmesini

kararlaştırdı. Robespierre'in muhalefeti etkili olamamıştı.

Savaş disiplinsiz bir ordu, tecrübesiz kuvvetler ve bozgunculuk nedenleriyle Fransa'nın aleyhine gelişti. Kral'ın el altından Avusturya ve Prusya ile işbirliği yaptığını duyulması ile jakobenler ve Kordolyeler kralı yıkmaya savaşına hız verdiler, 9 Ağustos'ta, bu amaçla, hareketi yönetecek Paris komünü kuruldu.

Marsilyalılar ve Paris halkı ayaklandı ve saraya saldırarak kralı tarihe gömdüler. Şiddetli çarpışmalar sonucu kazanılan zafer 10 Ağustos tarihini taşıyordu.

10 Ağustos ayaklanması liberal aristokratlar ve büyük burjuvazinin temsilcisi Feullants'ı silip süpürürken sarayla uzlaşma yanlısı Jironden'leri de iyice gözden düşürdü. Eylem önderliklerini jakobenlerin yaptığı Montanyarlar (dağlılar) güçlendirmişti. Montanyarlar devrimi sürekli derinleştirmek isterken Jirondenler ise durdurmanın aransı içindeydiler.

Feodalizmin Beli Kırılıyor "Konvansiyon'da Şiddetli Mücadele

Ayaklanma sonrası Yasamı Meclisi çoğunluk kararıyla Kral'ın devrildiğine, yeni Anayasa'yı hazırlamak üzere Fransız halkının bir konvansiyon meclisi seçmişine karar altına aldı. anayasa karşısında eşit olarak, gösterilmişti. bu ekonomik olarak eşitliği sağlanıyordu.

Mülkiyetin kutsal haklardan sayılması, bildirinin yurttaşlığı yalnız mülk sahiplerine tanıyan burjuva niteliği açıkça görülebiliyordu. Feodal eşitsizliğin yerine burjuva eşitsizliğini koyan bildiri, darbelerini feodal toplumun temellerine yönelttiği için ilerici bir role sahiptir. Klasik bireysel hakların korunmasında devlete "jandarmalık" rolü verilirken diğer yandan da kuvvetlerin ayrıldığı ilkesi benimsenerek devletin gücü biraz frenlenmeye çalışılmıştı. Hukuk önünde imtiyazlı asilere ve kilise adamlarına karşı, halkın arasından çıkan ve halkın küçük bir azınlığını oluşturmakla beraber üretim araçlarını elinde toplamış burjuva

burjuvazi; sınıfsal çıkarları ve egemenliğinin kesin tesisi pereği bütün mücadelesini hukuki eşitliği sağlamak amacına yöneltmiştir. Ancak kadınlarla erkeklerin eşit sayılmayışı, hukuki eşitliğin bile tüm olarak kurulamadığını gösteriyor. Koyduğu hakları güvenlik altına almadığından pozitif bir hukuk belgesi olarak sayılması söz konusu değildi.

Büyük Burjuvazinin Denetimindeki "Kurucu Meclis"

Kral doğallıkla bildirgeyi ve 4 Ağustos kararlarını onaylamadı ve Versailles çevresine asker yığarak direnişe geçti. Halk her zamanki gibi tekrar eyleme geçti. 7-8 bin kadının önderlik ettiği kitleler bu sıralar 5 Ekim'de Versailles'e yürüdü ve kral Paris'e dönmeye zorlayarak köşeye sıkıştırdı. Marat "halkın dostu" gazetesine halk hareketlerine yön vermede önemli bir rol oynuyordu.

Bu dönem siyasi hayata hükmeden kurucu meclis iki ana gruba ayrılmıştı. Meclisin sağında hâlâ varlıklarını kaybetmeyen aristokratlar ve monarşiyenler (kralın silinmesini istemeyen) ile solunda oturan yurtseverler (patriyotlar) (siyasi literatürün sağ, sol terimleri buradan geliyor.) Yurtseverler başlıca meşruti monarşiyi savunuyorlar, cumhuriyeti savunun "aşırı solcular" olarak bölünme gösteriyordu. Gironde bölgesinden seçildikleri için Jirondenler olarak da anılan cumhuriyetlerin başını Petion, Brissot ve Robespierre çekiyordu. Bu isimler jakoben kulübünün üyesiydiler. Devrim sırasında oluşturulan kulüblerin (dernek) ilki olan "Anayasa dostları Derneği" jakoben manastırında toplanıyordu bu adla anılıyor. Devrimin ileride de göreceğimiz gibi etkili grubun olan jakobenler, ilk kurucuları olan Banneve, Lameth ve Dupont'un devrimin ileriye yönelik akışına ayak uyduramaması üzerine, gerçek çizgisine oturmasını sağlayan Robespierre ve arkadaşlarına yönlendirildiler.

B.Burjuvazi, meşruti monarşi taraftarları eliyle Feullants adıyla bir kulüp kurdu. Tüm sınıflar devrimin dayatmasıyla örgütleniyorlardı. Orta

burjuvazinin temelini oturtacak, asıl adı "insan ve yurttaş hakları dostları derneği" olan, adını yine bir manastır ve mahalleden alan Kordolyeler (Cordoliers)'in başını Danton ve Marat çekiyordu.

Demokrat burjuvaların, gerçek devrimcilerin azınlıkta olduğu büyük burjuvazinin hakimiyetindeki meclis ekonomik sıkıntının artması nedeniyle talep edilen, ayrıca Kralın gözetimine alınması, yürütmenin geçici olarak 6 haneli bir komiteye verilmesi (Adalet Bakanı Danton bunlardan birisiydi) kararlaştırıldı.

İlk ve devrimin en önemli kararlarından birisi olarak 25 Ağustos'ta feodal hakların tazminatı olarak kaldırılması alındı. Aktif, pasif vatandaş ayrımına da son verildi. Burjuvazinin dışındaki halk da "millet" kapsamına alınarak siyasi demokrasinin gerçekleştirilmesinde büyük bir adım atılmış oluyordu.

Adı Amerika'da anayasayı hazırlamakla görevli kurucu meclisten gelen Konvansiyon 20 Eylül'de ilk toplantısını yaparken aynı anda Fransız orduları Prusya'ya karşı Valmy savaşında zafer kazanıyordu. İki gün sonra ilk iş olarak cumhuriyeti resmen ilan etti. Cumhuriyet devlet yönetiminin herhangi bir özel biçimi değildir. O tamamen yönetimin, hangi amaçlar, hangi sorunlar ve hangi hedefler için kullanılacağını ifade eder (Kelime anlamı (kamuya ait şey'dir)

Rolond, Brissot ve Condorcet'in önderliğindeki Jirondenler konvansiyon da artık sağda oturuyorlardı. Sıvıca en az olan Montanyar'ların önde gelenleri Robespierre, Danton ve Marat idi. Bunları Salat-Just ve Camille Desmoullos gibi genç önderler izlemekteydi. Çoğunluğa uzlaşma yanlısı "orta yolcu", bataklık ve ova diye adlandırılan sanayi burjuvazisinin temsilcileri oluşturuyordu. Liderleri Carnot, rahip Gregoire ve Rahip Sieyes idi.

Montanyarlar dış düşmanla savaş ve iç rejimin selameti açısından sıkı bir merkeziyetçiliğe inanıyorlardı. Jirondenler ise iktisadi özgürlük ve mülkiyet hakkını ısrarla ve özenle savunuyor, yeni bir toprak kanunu çıkarılmasını önerenlere şiddetle muhalefet ediyorlardı. Bütün 10 Ağustos karşıtları, monarşi yanlıları hatta feodal gerici emelleri jirondenlere bağlamışlardı. Bataklık (meclisin çoğunluğunu oluşturan büyük ve orta burju-

vazinin temsilcileri) ise Jirondenlere uymu gösteriyordu.

Aralarındaki çelişki ve çatışmalar Kralın yargılanması konusunda had safhaya ulaştı. Robespierre'in "Kralın suçluluğunun tartışılmaz olduğu bu yüzden yargıya bile gerek olmadığı"nı savunmasına karşın Kral meclis tarafından yargılandı. Jirondenlerin büyük çabaları Kralı kurtarmadı ve 134'e karşı 387 oyla ölüm cezasına çarptırıldı. İnfaz 21 Ocak 1793'te Concordde meydanında yerine getirildi. 16. Louis'in idamı devrim ile karşı devrim çatışmasını şiddetlendirmişti. Avrupa'na mutlak monarşileri kendi sonlarını görüyorlardı. Birbirlerine sarıldılar ve Koalisyon'a bağlı ordular Fransa topraklarına topekmün saldırıya giriştiler. Başta Hollanda ve İngiltere olmak üzere koalisyon devletleri ordularına cumhuriyet kuvvetleri dayanmıyordu. Devrimin, ordudaki ihanetler (La Fayette, Dumouriz) ile etkisiyle savaşın kaybu durumunda tehlikeye girmesi, savaş devrimin savunulması biçimine soktu. Savaşta can kayboldu ote halk iktisadi maliyet de kendisine dayatılınca isyan etti. Şubat'ta sonunda ülke çapında isyanlar örgütlendi. Denetimsiz bir enfasyon nedeniyle iyice yoksullaştırılan halk konvansiyonu sıkıştırmaya başlamıştı. Tam da bu sıralar "ülke içinde zenginlerin yoksullara karşı yürüttükleri savaş, yabancıların Fransa ile yaptıkları savaştan daha korkunçtur. 4 yıldan beri ihtilalden zenginleşen burjuvalardır. Bizi ezmede olan yeni ticaret aristokrasi, toprak sahibi asillerden bin beşerdir" sözleriyle eski bir rahip olan Jacques Roux etkili olmaya başladı.

"Komünizmin Atalarından" J. Roux Önderliğinde "Öfkeli"ler

Murx'm, komünizmin atalarından saydığı J. Roux ve beraberindekiler öfkeli (En rages) diye anılıyorlardı. Hayat pahalılığının dayanılmaz bir hal aldığı koşullarda gelişen halk hareketinin doğurduğu öfkeli küçük burjuva jakobenizmine karşı proletarya ve emekçi halka daha yakın bir bakış açısı sunuyor, sınıf mücadelesin-

den söz ederek halkın emekçiliyle oymayana karşı şiddetli savunuyorlardı. J. Roux şunları söylemişti:

"Bir sınıf insan, diğer bir sınıf insanı açığa terk edebiliyor ve cezası kalabiliyorsa, özgürlük sadece bir hayaldir. İnsanların yaşamaları ve ölmeleleri ekonomiyi tekellerine alması zenginlere bağlıysa, eşitlik sadece bir hayaldir. Karşıdevrim yurttaşların dörtte üçünün çile çekmekle elde edemediği yiyecek maddelerinin fiyatlarıyla gün gün oluşuyorsa, cumhuriyet sadece bir hayaldir."

"Bu kadro çok insanın devrimine vurgun olmasına artık zerre kadar şaşmıyorum; devrim onlara öyle bir bahane sağladı ki, bu sayede çok kısa sürede, 'yurtseverce' muazzam bir servet yığdılar" öfkeli genç kapitalizme tünden son veremeyi değil, onun yolaçığı hasarları sınırlayacak önlemleri alınmasını talep ediyor, mülkiyetin bizzat varlığına değil sadece spekülasyonlar ve istifçilerin mülkiyetine saldırarakla yetiniyorlardı. Ekonomik taleplerini varolan sistemin sınırlarını aşabilecek nihai bir amaca bağlayamıyorlar, kitle hareketlerini yeni bir iktidar biçimine yönlendiremiyorlardı. Gelir dağılımının adaletsizliğine, parlamenterizme, hainlerin iktidarına karşı çıkan "öfkeli" alternatif getiremediklerinden, temsil hakları olmadıktan ve o günün Fransa'da proletaryanın siyasal bir kavgası yürütecek sınıf bilinci düzeyine gelmemiş olmasından etkili olamıyorlardı.

Halk hareketlerinin hız kazanması üzerine artık asillerle de gihiden iybirliğine girilen büyük burjuvazinin temsilcisi jirondenlere karşı, genellikle küçük ve orta burjuvaziyi temsil eden jakobenler, iktisadi konularda kararlar alırken "öfkeli" ile iybirliğine girmişler, daha doğrusu onların önerilerini savunur görünmüşlerdir. Örneğin 24 Nisan'da Robespierre, mülkiyeti kutsal hak olmaktan çıkaran, sınırlanabilirileceğini savunan bir haklar bildirisi önerdi. 20 Mayıs'ta ise zenginlerden zorla bir milyarlık "borç" alınması sonucunu doğuran ve bir süre öncesinde de gerekliliğinde tabula el konulabileceği kararları alındı.

"Halka Ayaklanmasını Söylemeyen Alçağın

Biridir"

Bu gelişmeler Jirondenlerin karşı beylenmelerini beraberinde getirdi. H-tira ve yalanlarla taşra belediyelerini kışkırtılarak ve meclisten "Paris Komün-i hakkında araştırma yapmakla görevlendirilecek bir komisyonun kurulması" tasarısını geçirdiler Komisyon devrimcilerin tutuklanması için büyük çaba gösteriyor ve başarılı oluyordu. Jakobenler isyan halindeydiler. Robespierre "Halka zulüm ediliince, halkın kendinden başka güvenecek kimsesi kalmayınca, halka ayaklanması gerekliliğini söylemeyen alçağın biridir" diyordu. Bu doğrultuda 28 Mayıs 1793'te "öfkeli"nin liderlerinden Varlet'in başkanlığında 9 kişiden oluşan "isyan komitesi" kuruldu. Isyan ordusunun başına geçen Henriot "halk parlak cümleler dinlemek için değil emretmek için ayaklandı" dediği anda meclisi kuşatma altına aldılar. Meclis teslim oldu. Jirondenlerin önde gelenleri tutuklandı. İktidar montanyarlar, yani önderliği çekmiş olması anlamında jakobenlerin eline geçmiş oluyordu. (2 Haziran 1793)

Devrimin radikalleştirilmesi, yani onu söylemine uygun kılma çabası, siyasi mücadelelerin yönlendiricisi olmaktan bir an bile geri durmadığı gibi, sonunda sözkonusu söylemin en katıksız temsilcisi olan Robespierre'i iktidara getirmiş oldu.

Montanyarlar'ın ilk işi 24 Haziran 1793'de bir anayasanın kabul edilmesidir. Halkoyuna başvurulmuş ve kabul edilmişti. Giriş kısmındaki haklar bildirisi 1789'unkinden daha eşitçi ve sosyal içerikliydi. Küçük burjuvaziye geniş halk kitlelerinin ağır bastığı bir siyasi ortamın ürünü olan anayasa "halk egemenliği" görüşünü temel alıyordu. Yeni olarak çalışma ve öğrenim hakkını kabul etmekte sosyal güvenlik ve direnme hakkına önemli bir yer verilmekteydi. Genel oy kabul edilmişti. Her yıl yasama Meclisi seçimlerinin yenilenmesini ve anayasanın değiştirilmesini ve anayasanın değiştirilmesinin halkın hakkı olduğunu hükme bağlaması da önemli hususlardandı. 1794'de de uygulanmak istenen ve ilerde Babeuf'un da savunduğu 1793 Anayasası 1945'ten sonrakı kurucu meclis çalışmalarında Fransa Komünist Partisi tarafından da savunulmuştu. Bir görüşe göre 1789 devriminin süreci içerisinde sosyalizmin ilk çekirdeği sayılmaktadır. □

DEVİRİMİN ZİRVESİ: Devrimci Demokratik Diktatörlük

Dışarıda feodal Avrupa kulisyonunun, içeride karşı devrim ve açığın yol açtığı zorluklar ve tehlikeler sert ve acil kararların alınmasını zorunlu kılıyor. Anayasanın yürürlüğe girmesini engelliyordu. Beyaz terör hızlandı. Marat haince katledildi.

Robespierre "Devrimci hükümetler daha geniş ve esnek hükümlere bağlı olmalıydılar; çünkü hızla değişen, hemen tedbir alınmasını gerektiren koşullarla karsı karşıydılar. Bütün kaynakları seferber edebilme olanağına sahip olmalıydılar. Devrimci hükümetler karşı-devrimin saldırılarından kamu güvenliğini korumak zorundadır. Devrimci hükümet devrimden yana olan vatandaşlara tüm koruma ve gelişme olanaklarını sağlar, fakat halk düşmanlarına verebileceği tek şey ölüm cezasıdır" görüşlerini savunuyor, devrimci demokratik diktatörlüğün kurulmasını istiyordu. Bu doğrultuda sıkı bir merkezileşme çabasına girişildi. Sert tedbirler alınmaya başlandı. Kamu Güvenliği Komitesi, Genel Güvenlik Komitesi ve Devrim mahkemeleri oluşturan devrimci demokratik diktatörlüğün ana organlarıydılar.

17 Eylül'de çıkardığı yüpheci şahıslar hakkındaki kanun sonrasında devrim mahkemeleri çalışmalarını hızlandırdılar. Kraliçe Marie Antoinette (hani şu "ekmek bulamıyorlarsa pasta yesinler" diyen hanım) ile başlayan idamlar; jironden milletvekilleri, dukler, hain Barnave, cepheye gevşek davranan generaller, İngiliz işbirlikçisi bankerler ile sürdü. Devrimci terör zaman zaman denetimden çıkıyordu. Giyotine gönderilenler binleri aşarken mahkemeye çıkarılmadan toplu kurşuna dizmeler, toplu boğdurmalar görülmekteydi.

Sınıf mücadelesinin sertliği barışçı yoldan demokratik değişimlere yer ba-

rakmıyordu. Burjuvazinin gerici çevreleri her yola başvurarak karar ve önlemlerin uygulanmasını engellemeye çalışıyorlardı. Bütün bu komplo ve engellemelere karşı da jakobenler devrimci teröre başvuruyorlardı. Devrimci terör, devrimci ideolojinin bir parçası olarak, döneme özgü eylem ve siyaseti ortaya çıkaran unsur olan ideolojinin de oluşum süreçlerine katkıda bulunduğu koşullara önemli bir anlam yükliyordu. Mutlakiyetten ve feodaliteden kesin olarak kurtulmanın en köklü çaresi olan devrimci terör bugün konumuz vesilesiyle yazan gerici ve faşist çevreler tarafından "acımasız, vahşi, katliamci", "kana susamışların işi" olarak değerlendirilmekte "Fransız devriminin sembolü hürriyet, kardeşlik, eşitlik değil, giyotin-dir" denilmektedir.

Terörü halklar veya onların gerçek temsilcileri leat etmemişlerdir. Yaratıcıları tüm toplumlar, egemen gerici sınıflar olmuşlardır. İngiltere'de çekip gererek ya da keserek parçalamak, mahkûmun yüreğini çıkarmak, Fransa'da sınırları parçalamak olmanın infaz yöntemleriydi. Devrimlerin terörü uygulaması gerici bir dönem olarak geçerlilik kazanmıştı. Marat şöyle demişti suikaste kurban gitmeden kısa bir süre önce: "özgürlüğü sağlamak için şiddet kullanmak zorunludur ve kralların despotluğunu ezmek için özgürlüğün despotluğunu geçici olarak örgütlemenin zamanı gelmiştir".

Devrimci terör yıllarında gerici feodal güçlerin merkez odağı haline getirilen kiliseler devrimin hedefleri haline geldiler. Dine karşı büyük çaplı bir anti-propaganda faaliyeti yürütüldü. Kimi yerlerde kiliseler kapatılıyor. Mezarlık haçları sökülüyor, mezarlık kapıları "ölüm ebedi bir uykudur" yazılıyordu. 23 Kasım'da ise kiliseler resmen kapatılıyor "akıl tapınağı"na dönüştürülüyordu. Evliyaların re-

simlerinin yerine devrim şehitlerinin resimleri asılmaya başlandı. Olayın boyutları tehlikeli bir hal yaratmıştı.

Burjuvazi, rahiplerin denetimini altında tutulmaması halinde, halkın kilisenin telkin ettiği ahlaki ilkeleri reddedeceğinden ve iğdülleriyle başbaşa bırakıldığında, kendi sınıf egemenliklerini tehlikeye düşüreceklerinden korkuyordu. Nitekim 6 Aralık'ta din ve ibadet özgürlüğü bir kararname ile kabul edilmek suretiyle gelişmeler frenlendi.

1794 yılına girildiğinde 93 Anayasasını savaş sonunda uygulamaya bırakmış olan devrimci hükümet büyük çaplı bir temizlik kapmış iç düşmanların yanı sıra dış düşmanlarda üstüste yenilgiye uğratılmıştı. Robespierre'in şu sözlerini aktararak o döneme hakim olan anlayışın temel fikir yapısını açıklığa kavuşturmak istiyoruz.

"Baştaki halk hükümetinin itici gücü erdemse, devrimdeki halk hükümetinin itici gücü hem erdem, hem de terördür; erdem olmadıkça terör kararlılık, terör olmadıkça erdem de güçsüz kalır. Terör çabuk, sert ve bükülmez bir adaletten başka bir şey değil; demek ki o da erdemden doğuyor; terör başlıbaşına bir ilke değil, vatanın ölüm kalım gerekliliklerine uygulanan genel demokrasi ilkesinin bir sonucudur."

Devrime Damgasını Vuran Jakobenler'in Düşüşü

Politik olarak, halka dayanan bir hükümetin, yoksulluğu yok ederek ve mülkiyeti her yurttaşın mülk sahibi olmada eşit şansa sahip olacağı biçiminde, mümkün en geniş şekilde

dağıtarak kendini ekonomik açıdan da göstermesi jakobenlerin idealiydi. Ne var ki kitlelerin devrimci eyleminin gerekliliğinden ortaya çıkan iktidar biçimlerini kabul edip yetkinleştirerek devrimci demokratik diktatörlüğü kuran jakobenler, ideallerine uygun bir tutarlılık gösteremediler. Aristokrasi ve büyük burjuvaziye karşı çıkmalarına karşın emekçi halka sonuna kadar dayanmaktan ve onun isteklerine tam olarak cevap vermekten uzaklardı. "Öfkeli"lerin tasfiyesi, dioc karşı akımı durdurmak için alınan tedbirler, halk istek bütölerine yapılan baskılar, ağır vergilerin tümüyle kaldırılmayışı, işçi ücretlerine tavan haddi getirilmesi, Le Chapelier yasasının (grey ve sendikayı yasaklayan) kaldırılmayıp ağırlaştırılışı tüccar ve sanayicilere para yardımı ve ticaret özgürlüğü hükümetin halk hareketinden kopuşunun başlıca nedenleriydi.

Devrimci hükümet solda "öfkeli"ler" sağda ilimliler, yani Danton ve çevresi arasında orta bir yol izliyordu. Devrimci terörün giderek halka ve suçsuzlara da yönelmesi ve 24 Mart'ta "öfkeli"den Hebert ve arkadaşlarının öldürülmesi, J.Roux'un tutukluken intiharı yukarıdaki nedenlerle birleşince halkın desteği iyice azaldı. Ayaklanma girişimleri yaşanıyor, grevler yapıyordu. 1794 Mart'ının sonunda, karşı-devrimci safıların geçen ve devrimci önlömlere karşı çıkan, ticaret ve spekülasyon özgürlüğü isteyip hakkının sağlanmasını ileri süren Danton ve yandaşları devrim mahkemesinde mahkum edilip devrim düşmanı olarak idam edildiler.

Küçük-burjuva radikalizminin tipik bir sembolü olan (bu yüzden siyasi literatüre geçmiştir) jakobenler sınıflarının tüm özelliklerinin en ilginç örneklerini verdiler. Kaypak ve tutarsız bir siyasi tutum izliyor, esasta kendi sınıf çıkarlarına bağlı kahyorlardı. İktidarları ve hükümet etme politikalarını, almış oldukları tüm iktisadi ve sosyal konulu kararlar bunu gösterir. J.J. Rousseau'nun sadık bir benimsiyicisi ve izleyicisi olan jakobenler "erdem"i temel ilke olarak ele almakta, temsili sisteme inanmamaktaydılar. Büyük ve orta burjuvazinin egemenliğine şiddetle karşı koyuyorlardı ama, özel mülkiyete hiçbir zaman karşı çıkmadılar. Küçük-burjuvazinin iktisadi olarak güçsüz bir sınıf oluşu, kısacası ara bir sınıf niteliğinde olması, uzun süreli yönetme gücünden yoksunluğu nedeniyle iktidarın şiddete sürekli da-

yanması zorunluydu. Dönemin şartları da bunu gerektiriyordu.

Büyük ve orta burjuvazi nihayet, dış düşmanla savaşın sona erdiği ve bu nedenle diktatörlüğün yurışatılması isteginin yoğunlaştığı, halkın da bir türlü çözülemeyen iktisadi sorunlarını giderek zorlaştırdığı koşullarda jakoben hükümetini devrimin elverişli ortamını yakaladı ve 27 Temmuz 1794'de (Devrimci hükümetin takviminde 9 theridor'a denk geldiğinden bu adla anılır) Robespierre, Saint-Just ve diğer jakoben önderleri tutuklayarak hükümeti ele geçirdi.

1789'un temel felsefesini yaşama geçirmede en tutarlı yönetimi gösteren Robespierre ve diğer jakoben önderlerin 28 Temmuz'da katledilmesiyle neticelendirilen darbe, demokratik ve eşitçi politikalar döneminin sonu, devrimci sürecin önemli bir dönüm ve noktasıdır.

Büyük Burjuvazi Hükümeti Yeniden Ele Geçiriyor

Paris Komünü dağıldı, jakoben kulüpleri kapatıldı. Kamu Selameti Komitesi lağvedildi ve jakobenler ile montanyarılara karşı terör aralıksız olarak sürdürüldü. Tüccarlar ve işadamlarının faaliyetini sınırlayan kanunların kaldırılmasıyla gelen iktisadi serbestlik fiyatların hızla yükselmesine yol açınca halk büyük bir yoksulluğa itildi. Açlıktan ölenler ve intihar edenlerin sayısı artıyordu. Halk ayaklanma geleneğine yeni bir halka ekleyerek isyan etti ve 1793 anayasasının uygulanmasını istedi. Kanla bastırılan isyanla birlikte devrimci güçler ezildiler.

Büyük-burjuvazi yeni rejimlerinin anayasasını hazırladı. Yeniden aktif-pasif vatandaş ayrımı yapıyor, yasa-ama iki meclisi bir düzene kavuşturuyordu. Yürütme ise 5 kişilik bir direktörler komitesine verildi. Bu yüzden dönem (1795-1799) Direktuvar adıyla anılır. Anayasa'nın kolay kolay değiştirilemeyeceği öncündü bir hususuydu.

Thermidor döneminde devrimci ideoloji, ilkesellikten bağımlılığa; meşruluktan söylemi derecesinden cumhuriyetçi propaganda derecesine düşmüş, katıksız demokrasi rejimin-

de bizzat iktidarın mekanyeken, modern temsili devletin bir aleti olup çıkmıştır. Thermidor dönemi yöneticiler; jakobenlerin kahramanca cabalarının, Kamu Selameti Komitesi'nin göz doldurucu etkinliğinin yemışlerini topladılar.

Direktuvar yönetiminde siyasi alanda denge politikası güdülmeye çalışıldı. Eskiden beri ortayolcu bir çizgi izleyen "ovalılar" hem halkın arasında hâlâ kaybolmamış bir etkinlik ve prestije sahip olan jakobenlere, hem de krallık özlemcilerine karşı dikkatli bir siyaset izlediler. Dönem Fransa tarihinde kapitalizmin hızla geliştiği, kâra-borsa ve borsa oyunları ile yeni zenginlerin türediği, halkın sefaletinin kolaylaşmasına karşılık burjuvazinin zenginleştiği bir dönemdir. Fiyatların 230 misli artmasına karşılık ücretlerin 63 kat artması durumu yeterince açıklıyor.

Halk ayaklanmalarının şartları yemiden oluşuyordu. Sömürülenlerle, sömürülenlerin gelişmesi açıkça ortaya konmaya başlandı. İşte servet farkının ve sefaletin arttığı bu dönemde ütöpik sosyalist fikirler ilk kez eylem alanına inme olanağı buldu.

"Bilimsel Sosyalizmin Habercileri": Eşitler

"Devrimci" deyiminin 12 Haziran 1795'de çıkarılan bir kararnameye yasaklandığı esnada Babeuf isimli biri "Fransız devrimi sadece daha büyük, daha görkemli ve son olacak bir başka devrimin öncüsüdür" diyordu. Halk ayaklanmalarına önderlik suçundan "sabıkalı" olan Babeuf, J.Roux ve "öfkeli"lerin görüşlerini geliştirmiş, Robespierre'in "devrimi korumak ve tamamlamak için gerekli diktatörlük" tezleriyle birleştirilmişti. Bu yönde örgütlenmeye giderek "Eşitler" derneğini kurdu. Eski jakobenlerden Babeuf, kanunlar önündeki eşitliği "şekli" olarak tanımlayarak "üretimden eşit pay alma"yı gerçek eşitlik diye savundu. Toprağın kolektifleştirilmesi gerektiğini söyleyen Babeuf, herkesin yeterli kadarına sahip olması ve kimsenin ihtiyacından fazlasına sahip olamaması fikirlerini esas alıyor; siyasi iktidar sorununa "toplumun yeni baştan kurul-

ması ve yeni kurumların yerleşmesi için gerekli süre boyunca devrimci bir azınlığın diktatörlüğünü sağlamak zorundadır" diye yaklaşıyordu. Marx'ın "bilimsel sosyalizmin habercisi" olarak değerlendirdiği Babeuf'un siyasi doktrinler tarihinde önemli bir yeri vardır.

Babeuf Eşitler Derneği'nin yarı-sıra mücadeleleri, çıkardığı "halkın kürsüsü" gazetesiyle yürütüyordu. Jakobenlerin bu dönem tekrar kuldelerini kurdıkları ve örgütlenmeye başladıkları görülmektedir. Ayrıca devrimcilerce oluşturulan Pantheon isimli başka bir dernek daha vardı. Ancak bu dernekler yeriden kapatılınca Babeuf her iki derneğin mensuplarıyla illegal bir örgüt oluyordu. Örgüt 1796 Mart'ında "İsyan Komitesi" kurma kararı aldı. Ülke çapında isyan örgütlenmesine başlandı. Direktuar, bunlara karşı çıktığı, açık hava toplantılarını, demeyi ya da yazıların yayınlanmasını, afiş asılmasını yasaklayan kanunlar (kanunları çiğnemenin cezası ölümdü) kâr etmeyince argın bir teröre başvurdu. "Halk güven duyuyordu ve samimiydi ve yola koyulurken özgürlük ve eşitlik gibi yüce kavramları oldukları gibi aldı. Fakat hainler... Siz yüce devrimci hareketi denetimimize aldıktan sonra, bu sözlerle sözlük tanımının tam karşısı anlamlar verdiğiniz halka açık bir biçimde gösterdiniz" diyen Babeuf ve arkadaşları 1797 Mayıs'ında guillotine gönderildiler.

Cumhuriyetin 18 Brumaire'de Yıkılışı

"Eşitler"ın tasfiyesi feodalite-den yana güçlerin palazlanmasına da yaramıştı. Direktuarın denge politikası sarstıyor, burjuvazinin iktidarı tehlikeye giriyordu. Burjuvazi artan tehlike karşısında büyük prestij, güç ve deneyim kazanmış ordusunu siyasi sahneye sürmek durumunda kaldı. Jakobenlerin ordudan temizlenmesiyle savunma savaşları, devrimin korunması, halkların despotluklardan kurtarılması politikası yerini Avrupa'ya iktisadi krizi önlemek ve bu doğrultuda fevhliler gerçekleştirmek üzere savaşlar açmak politikasına bırakmıştı. Yürütme gücünün

kurvetlenmesi, yasamanın gününce zayıflaması zaman zaman iç işlerde ordunun kullanılması, generallerin prestijinin artması bir askeri diktatörlüğün gelişmesinin şartlarını hazırlıyordu. Napolyon'un başta İtalya ve sonra Mısır olmak üzere büyük askeri başarılar elde etmesi ülke çapında büyük bir ün sahibi olmasına yol açmıştı.

Direktuar aldığı seri tedbirlere rağmen iktidar insiyatifini kullanamıyordu. 1799'a gelindiğinde burjuvazinin artık sağlam ve yerleşmiş bir rejime olan ihtiyacı son dayanma noktasına gelmişti. Ancak böyle bir rejim feodaliteye ve emekçi halka karşı elde ettiği imtiyazları koruyabilmesine imkân verirdi. "Tiers Etat Nedir?" broşürüyle 1789 devrimine ciddi katkıları olanlardan; burjuvazinin isteklerini insan ve yurttaş hakları bildirisiyle 1791 Anayasası'na en iyi yansıtmayı başaran, son Direktuar'ın başına seçilen, 1789 devrim sürecinin en ilginç kişiliklerinden Rahip Sieyès; yine burjuvazinin çıkarlarını kollayarak, kuvvetli bir hükümet kurulması ve devrimin tamamen son verilmesi fikirlerine öncülük etti.

"Kurtarıcı" olarak düşünülen Napolyon Paris'e çağrıldı. Meclislerde yaptığı konuşmaları tepki ve tartışmalarla karşılanınca ordusunu kullanan Bonaparte, meclisi asker zorluğuyla dağıttı. Aynı akşam (10 Kasım 1799) tekrar toplanan meclis Direktuar'ın ortadan kaldırılmasını; Napolyon, Sieyès ve Ducos'tan oluşan üç kişilik bir idarenin kurulmasına, yeni anayasa hazırlanmasına karar verdi. Aslında mesele bir anayasa değişikliği değildi. Gerçekte hükümet darbesi Fransa'ya büyük-burjuvazinin temsilcisi bir diktatöre teslim ediyor, böylece Fransız Devrimi kapanıyordu. Biçim olarak cumhuriyet 4 yıl daha yaşadıysa da aslında 10 Kasım'da ölmüştü. (Devrim takvimindeki karşılığı 18 Brumaire olduğundan darbe bu adla anılır)

1789 Devriminin Anlamı ve Kazandırdıkları:

Feodalizme bütün kurumları ve üretim ilişkileriyle son verip ulusal pazarı birleştiren Fransız Devrimi feodalizmden kapitalizme geçişte en

önemli aşamayı gerçekleştirmiştir. 10 yıl neticesinde toplum yapısı köklü bir biçimde değişti. Böylece feodal rejimin hakim sınıfı olan aristokrasinin ve kilise mensuplarının hukuki ve mali imtiyazlarına son verilerek toplumdaki bütün feodal kalıplar silindi. Geniş anlamda burjuva ve demokratik olan Fransız devrimi krallığın egemenliği yerine halk egemenliğini geçirerek kişisel iktidara son verdi. Kuvvetler ayrılığı sistemini oluşturma, Anayasa'yı yaratması, lükullik prensibini yerleştirmesiyle modern devletin kuruluşunu sağladı.

Fransız Devrimi geniş halk kitlelerini harekete geçiren, uyukluktan kurtaran ve yine geniş çapta bu halk kitleleri tarafından gerçekleştirilen ilk modern devrimdir. Devrim içinde burjuvazinin oldukça geniş bir rol oynadığı açıktır. Teorisyenleri, parlatıcıları, önderleri ile devrimin akışını yönlendirdiler. Ancak burjuvazinin, emekçi halkın ve yoksulların yardımı olmaksızın feodal, dini esaslara dayanan, mülkiyetçi rejime son vererek yönetimde olmadıkları açıktır. Çığının devrimci sınıfı burjuvazi devrimin yönetimini eline aldı ve halk yığınlarını süzgeçlemesini bildi. O halk yığınları her alım gücünün düşündüğü kıpırdanışlar, hoşnutsuzluklar ve ayaklanmalar ile devrimi derine doğru iten bir rol oynadı. Devrim siddetlendikçe burjuvaların kaçamaklara başvurduğu, yalpaladığı ve her defasında da onları burjuva devrimini sonuna kadar götürmeye zorlayan halk olduğu açık bir biçimde görülmektedir. Tüm devrimci kararlar kitle ayaklanmaları sonucu alınmıştır. Tüm zaferlerde yoksul halkın cananlığı rolü vardır. 14 Temmuz Bastille; 5 Ekim İnsan Hakları, 4 Ağustos feodal hakların kaldırılması; 10 Ağustos tazminatı, feodal hakların tasfiyesi, en belirgin örneklerdir. Bu kritik ve etkili ayaklanmalarda ve devrim sürecinin kitle eylemlerinin bağında jakobenler, öfkeli ve eşitler hareketini görmektedir.

Fransız devriminin en önemli özelliklerinden biri, büyük ve orta burjuvazinin bir çok konuda eski rejimle uzlaşmaya yanaşmasına karşılık; artı-ürünü, artı-emegi ellerinden alınan küçük üreticinin, köylünün ve zanaatkarın başkaldırarak eski rejime kesin darbeyi indirmiş olması olarak açıklanabilir.

Fransız Devrimi, insanı sınıflar içerisinde değil, soyut olarak ele almış.

ona soyut özgürlükler ve haklar tanı-
mıştır. Toplum; aile, meslek ve sınıflar
içindeki durumları bilimsellikten
geline soyut bireylerden kurulu sayıl-
mış ve böyle bir ortam içinde burju-
vazinin egemenliği sağlanmış bir temele
oturtularak sürdürülmüştür. Ancak
devrime yön veren radikal akım ve ör-
gütlenmelerin soyut ve gerçek özgür-
lük ayrımının ilk tohumlarının da bu
süreçte atılmasına neden oldukları gö-
rülmemiştir. Halk devrimi, proletarya
diktatörlüğü, profesyoneller örgütü
kavramlarının nüvelerinin 10 yıllık
devrim döneminde oluşturulduğu en
önemli gerçeklerden birisi olarak ka-
bul edilmelidir. Başta 1917 Ekim Dev-
rimi ve 1871 Paris Komünü olmak
üzere, 19. ve 20. asırlardaki tüm dev-
rim ve devrimci halk eylemlerinde,
Fransız Devrimi'nin sınıf mücadelesi-
ne miras olarak kattığı değerlerin ye-
niden ve yeniden ete ve kemige bürün-
düğü, bugün ve bundan sonra da böy-
le olacağı açık bir gerçek ve tarihi ders
olarak kavranmalıdır.

Devrimin Osmanlı Düzenini ve TC'nin Kuruluşundaki Etkileri

Bizzat devrim yıllarında ve son-
rasında gerek amaçlarına, ideal-
lerine yön veren felsefesi, gerekse de
eylemleriyle başta Avrupa olmak üze-
re tüm dünya ülkelerini etkileyen
Fransız Devrimi'nin Osmanlı Devleti'nde ve toplumunda da ciddi etkile-
ri görülmüştür. Devrim merkezi-
feodal Osmanlı devletinin güçlü ama
sıkışmış bir dönemine rastlar. Halka
dış dünyadan hiçbir şeyin yansımada-
ğı, doğru dürüst kitabın basılmadığı,
gazetenin olmadığı bir dönemdir bu.
Bu nedenle devrimin etkileri ancak ya-
rım yüzyıllık bir sürecin sonlarına
doğrudur. Fakat imparatorluk dışı-
ları görevlileri eliyle bu "korkunç"
olay hakkında bilgi toplanmış. Hazır-
lanan raporda "serseri, din düşmanı,
zor yolla iktidarı ele geçirme amaçlı
kişilerin eylemi" deniyordu.

Devrimin devlet ve toplum düzeni-
ne ilk etkileri 2. Mahmut dönemindeki
reformlarla görülür. Yeniçeri Ocağı'nı
sondurtulması, giyim kuşamağı
yenileme, aydın yönetici yetiştiren

okulların açılması bu reformların belli
başlılarıydı. Açılan bu okullarda ye-
tişenler Avrupa'da da eğitime yolla-
nırdı. Bunların arasından bir grubun
öncülük ettiği ıslahat hareketleri çok
geçmeden tarih sahnesine çıkacaktır.

Fransız Devrimi'nin, ilkeleri ilk de-
fa 1839'daki Gülhane Hattı Humayu-
nu ile yansıdı. Bütün eğilimleri birbi-
riyle bağdaştırmaya, ama gene de bü-
rokrasiye serbest bir devrim alanı bı-
rakmaya çalışan tanzimat fermanı in-
san ve yurttaş hakları bildirgesinin ba-
zi esaslarını kabul ediyordu. "Bundan
böyle her sanığın davası alenen görü-
lecek; hüküm giymedikçe kimse idam
edilemeyecek; arz ve namusa dokunu-
lamaz; herkes kendi mal ve milliyeti
üzerinde tasarruf hakkına sahiptir,
kimse kanıksamaz; suçluların malları-
na el konulamayacak; kimseden faz-
la vergi alınmayacak; can ve mal ile
şeref güvenliği herkes için vardır." Söz ve hükümlerine yer verilen ferman
uygulama alanı bulamadıysa da 1876
ve 1908 Anayasa'larına etki ede bulun-
muştur. Tanzimat fermanını 1856 ısla-
hat Fermanı izledi. Bu ferman da
aynı sözleri ediyor yeni olarak dini
ayınları serbestlik tanıyor, herkese ög-
renim hakkından, cezaevleri ve polis
teşkilatının ıslahından bahsediliyor;
"işkence yasaktır, yolsuzluklarla mu-
cadele edilecek ve vergiler adaletli
olacaktır" deniyordu.

Osmanlı Devleti'ndeki Fransız dev-
riminin etkisini taşıyan ıslahat (re-
form) hareketlerinin evrimi, her aş-
masında ülkedeki iktisadi sömürgeleş-
menin evrimine bağlı olarak gelişme
göstermiştir. Tanzimat, 1838 ticaret
anlaşması; ıslahat fermanı ise
1854'deki ilk borçlanmanın sonrasın-
da devreye girmektedir. Bu fermanlar
ittihat ve Terakki'nin parlamento ve
anayasalı rejimi idealine kadar uza-
nan bir etkileşim sürecinin başlangıcı
olmuşlardır. Sahneye çıkma sırası
Mustafa Kemal ve arkadaşlarına gel-
diğinde onların da sarılacağı doğallık-
la Fransız Devrimi'nin temel prensip-
leri ve ilkeleriydi.

Kemalistler Kim? Jakobenler Kim?

"Fransız Devrimi bütün dünya-
ya özgürlük fikrini aşılamış-
tır ve hulen de bu fikrin temel kayna-
ğıdır" diyor M.Kemal ve diğer "Ke-

manistler" Kurtuluş Savaşı'nın önder-
liğini yürütmüşler. Savaşın başansı
sonrasında ise iktisadi ve sosyal yapı-
da köklü bir dönüşüm için gerekli atı-
lımları yapmamışlar ve demokrasik
devrim aşamasında kalınmasına ne-
den olmuşlardır. Bu onların kompra-
dor burjuvazi ve toprak ağalarının si-
yasî kliklerinden biri olmasından ötü-
rüydi. Fransız Devrimi'nin prensip-
lerini kendilerine önemli ölçüde mal-
zeme yapan (cumhuriyetçilik, laiklik,
halkçılık, devrimcilik, milliyetçilik,
devletçilik) Kemalistler sosyo-ekono-
mik yapı değişikliğini gerçekleştirmeye-
rek yalnızca birtakım hukukî ve bi-
çimsel düzeltimlerle yetinmişlerdir.
Toprak devrimine hiç yanaşmamaları,
bunun sonucu, onların ve mensup-
ları oldukları sınıfların çıkarlarının ge-
zegiydi. M.Kemal ve arkadaşları bir-
çok çevre tarafından jakobenlere ben-
zetilerek savunulmaya çalışılmakla
ağır bir hata yapılmaktadır. Kemalist-
leri yakından tanıyan halkımız ve ay-
dın kesiminizin yukarıda anlattığımız
jakobenlerle nasıl bir "Kemalist ben-
zerlik" kurulduğunu anlamakta zor-
luk çekeceği açıktır. Jakobenlere karşı
bu saygısızlık, resmi tarihten kendini
kurtaramamış Kemalizm hayranları-
nın kötü bir benzermesidir.

Burjuvazi Tarihsel Sırasını Savıyor - Devrimci Değildir Artık

1 789 Fransız Devrimi ile sınırlı noktasına ulaşan burjuva demokratik devrimleri süreci dünyaya damgasını vurmaya başladı. "Üretim araçlarının hızla mükemmelleştirilmesi ve ulaşım araçlarının çeşitli şekillerde geliştirilmesi sonunda burjuvazi en barbar ulusları bile uygarlık akınına katmış ve sıkıştırmıştır... Burjuvazi ölümle tehdit ederek, bütün ulusları burjuva üretim biçimini kabule zorlar; O sahte uygarlığı benimsemeleri için huskida bulunur. Kısaası kendine benzeyen bir dünya yaratır kendine" (Engels, 1847). 1850'lere geldiğimizde kapitalist üretim ilişkileri, hâlâ dünya çapında ilerici bir rol üstlendiği ve üretici güçlerin gelişmesine yol açtığı serbest rekabetçi aşamada bulunmaktadır. Ancak beraberinde yarattığı proletaryanın kendi mezar kazısı olarak tarihi sahnesine çıkması ve varlığını arsan bir biçimde hissettirmesiyle burjuvazi gerici kimliğine oturmaya başlamıştır. Artık özellikle Batı Avrupa'da tüm halkı ve çağdaş toplumunu temsil eden bir sınıf olmaktan çıkmıştır.

18 Brumaire ile imparatorluk biçimleri alan burjuva iktidarı, gerici mutlakiyet rejimini kurmuştu. Fransa'da devrimci gelenek 1848'de bu rejimin temellerini sarsarak kalmadı, 1870 Prusya yenilgisinin ardından da tarihte proletaryanın iktidarı ilk ele geçirdiği eylem olarak Paris Komünü'nü yarattı. "Jakobenizm düşünün geri gelişi" olarak nitelenen 1871 Paris Komünü, koşulların bir proleter devrim için henüz oluşmamış olması ve proletaryanın iktidarı kesin bir biçimde ele almaya hazır olmaması nedeniyle istediğini gerçekleştirmedi. Köylülük ile ittifak kurulamayışı ve önderliğin doğru bir politika izlemeyişi omrünün kısa olmasına neden oldu.

Feodaliteyi ezdikten sonra burjuvazi siyasi egemenliğini yalnızca kendi emekçilerini ezmek için değil, yeni sömürgeler yaratmak ve halkları köleleştirmek için kullanmaya hız verdi. 1873 ekonomik buhranıyla birlikte tekellerin gelişme döneminin başladığı görülüyor. Tekellerin bu çıkışı 1900-1903 buhranı sonrasında dünya çapında egemenliğe ulaşmalarını getirdi. Böylece kapitalizm en yüksek aşamasına ulaşıyor, emperyalizmin çağı başlıyordu. Üretim ve sermayenin bir merkezde toplanması kesin iktisadi bir

rol oynayan tekellerin oluşumuna yol açmış; banka sermayesi ile sanayi sermayesinin kaynaşması ve bu finans kapital deneti olunun temeli üzerinde bir finans oligarşisi doğmuş; sermaye ihracı ortaya çıkmış; dünyayı aralarında paylaşan uluslararası tekelleri birlikleri oluşmuş ve bunlar eliyle dünya topraklarının en büyük kapitalist devletler arasında paylaşımı tamamlanmıştı.

20. yüzyılın başından itibaren kesin hakimiyet kuran emperyalizm tekelleri burjuvazinin siyasi, gerici kimliğine rekabül ediyordu. Böylece kapitalist sistemin iç çelişkileri alabildiğine keskinleşmiş ve proleter devrimlerin nesnel koşulları olgunlaşmış oluyordu.

Önderlik rolünün burjuvazi tarafından oynandığı emperyalizm öncesi çağın (serbest rekabetçi dönem) burjuva demokratik devrimleri ile emperyalist çağın iktidarı arasında kesin bir ayırım vardır artık. Sanayi proletaryası tarih alanında bu son çağda kendini gösterir, kendini özyaşal partisi ve bilimsel dünya görüşüne sahiptir.

Bu olgu sınıflar arası ilişkileri derinden değişime uğratmıştır. Çağımızın burjuva demokratik devrimlerine devrimci demokratik diktatörlük kurma görevini yerine getirmek üzere, köylülük ile ittifak halinde proletaryanın öncülük etmesi sözkonusudur. Üstelik bilimsel sosyalizm silahıyla donatılmış sınıf bilinçli proletarya ilk kez 1917 Ekim Devrimi ile kesin bir biçimde kazanmış olmakla; üretim araçlarının özel mülkiyeti yerine toplumsal mülkiyeti koyacağı, geniş emekçi yığınlarının desteğiyle, kademel olarak kol ile kafa, kent ile kır arasındaki çelişkilerin de ortadan kaldırılacağı toplumu kurmak için ille somut adımları da atmış bir sınıftır artık.

Çağımızda Proletaryanın Rolü- Burjuvazinin Konumu

Burjuvazi; emperyalist-kapitalist ülkelerin egemen sınıfı olarak tekelleri, yarı-sömürge ülkelerde de işbirlikçi ve komprador nitelikleriyle bu

gün genel olarak karşı-devrimci bir karakterdedir ve proleter dünya devriminin baş hedefi halindedir. Burjuvazi ayrıca demokratik devrim aşamasındaki ülkelerde köylülük ve aydınları içine alan niteliğiyle küçük-burjuvazi, küçük işletme sahibi, esnaf ve zengin köylüleri içine alan niteliğiyle de orta (millî) burjuvazi olarak devrimden menfaati olan sınıflar arasında da yer almaya devam etmektedir. Sömürge ve yarı-sömürge ülkelerdeki komprador ve işbirlikçi olan burjuvazinin dışında kalan millî nitelikte ve demokratik devrimden çıkarı olan küçük ve orta burjuvazinin hâlâ devrimden yana olması ve proletaryanın ittifakları arasında yer alması bu tip ülkelerin sosyo-ekonomik şartlarına özgü geçici bir durum arz etmektedir. Alabildiğine kaypak ve koşullara göre karşı-devrimci rol oynayabilen orta burjuvazinin yeni demokratik devrim sürecinde halk kategorisine dahil olması anti-emperyalist ve anti-feodal bir çizgi çerçevesinde geçerlilik kazanmaktadır. Yeni demokratik devrim bütün halkı kapsayarak iktidarı yaratacak ancak, proletarya diktatörlüğünün kesin biçimiyle tesis edilme sürecinde de burjuvazinin eritilmesine gidecektir. Ülkemizin de içinde bulunduğu yeni demokratik devrim sürecinin 1789 tipi, burjuva devrimlerinden özü itibarıyla farklı olduğunu tekrar anlatmaya gerek görmüyoruz. Çağımızın yeni tipteki demokratik devrimlerini Mao Zedung'tan kısa bir alıntıyla kavramaya çalışalım:

"Yeni Demokratik Devrim dünya proleter sosyalist devriminin bir parçasıdır, çünkü emperyalizme, yani uluslararası kapitalizme karşı bir şekilde karşı çıkmaktadır. Siyasi olarak devrimci sınıfların emperyalistler, hailer ve gericiler üzerindeki ortak diktatörlüğü için mücadele eder ve Çin toplumunun burjuva diktatörlüğü altındaki bir toplum haline gelmesine karşı çıkar. İktisadi olarak, emperyalistlerin, hailerin ve gericilerin bütün büyük teşebbüslerinin ve sermayelerinin millileştirilmesini ve toprak ağalarının elindeki toprakların köylülere dağıtılmasını hedef alır. Buna karşılık özel kapitalist teşebbüsleri genel olarak muhafaza eder ve zengin köylü ekonomisini tasfiye etmez. Böylelikle bu yeni tip demokratik devrim, bir yandan kapitalizmin gelişmesine izin verirken, diğer yandan da sosyalizm için gerekli önşartları da yaratır". (Seçme Eserler II).

Kıbrıs'ta Türk İşgali 15. Yılında

**Tüm Yabancı Güçler Kıbrıs'tan
Çekilmelidir!**

**Yaşasın Bağımsız
Demokratik Kıbrıs Halk Cumhuriyeti!**

A.Caner

Tarih boyunca işgalden işgale uğrayan Kıbrıs, son olarak 20 Temmuz 1974'te, ABD ve cinayet şebekesi CIA destekli Türk hakim sınıflarının işgaline uğradı. Doğu Akdeniz'de önemli stratejik

bir alana sahip olan Kıbrıs, MÖ. Mısır, Asur, Büyük İskender'in Makedonya ve Roma; MS. Arap, Bizans ve Venedik devletlerinin, birinden diğerine kanlı savaşlarla el değiştirdi. 1570'de adayı Venedik'lerden alan Osmanlılar, 1877-78 Osmanlı-Rus savaşı döneminde kendilerine ittifak sağlamak amacıyla,

900 Altın vergi karşılığında İngilizlerin denetimine verdiler. I. Dünya Savaşı'na kadar devam eden bu durum, 1914'de İngilizlerin, Kıbrıs'ın tek sahibi olduklarını resmen ilan etmeleriyle, Adanın çehresinde yeni bir görüntü ortaya çıktı.

Lozan Antlaşması'nda Kıbrıs'ın siyasi statüsüne de alan İngilizler,

Türkiye'deki tüm emperyalist çıkarlarını olduğu gibi, Kıbrıs'taki sömürgeciliklerini de Kemalist burjuvaziye onaylattılar. Buna göre; Kıbrıs'ta iki mahalli meclis oluşturulacak ve bu meclis, İngilizler tarafından oluşturulan Yüksek Komiserliğin denetiminde idari görevleri yürütecektir.

İngiliz sömürgeciliğine karşı, Rumlar tarafından 1931'lerde başlanarak üzere birçok isyan ve protestolar başgösterdi. Bu durumu yaratan, İngilizlerin hiçbir ulusal hakkı olmadığı halde Kıbrıs'ı egemenlikleri altında bulundurmaları karşısında kaba Rumların ulusal öfkesiydi. Fakat, Türk hakim sınıfları her zaman bu haklı istem ve isyanlara karşı çıkarak, Lozan Antlaşması statüsünü savunmuş, İngilizlerin yanında yer almıştır. 1950'de Türk Dışişleri Bakanı Necmettin Sadak, "Kıbrıs meselesi diye bir mesele yoktur. Kıbrıs, İngiltere'ye, Türkiye'nin toprak emniyetini taahhüt etmek karşısında İngilizlere terk olunmuştur. Kıbrıs'ın statüsünde değişiklik yapılmasına katı suretle aleyhindeyiz..." gibi beyanları, Türk devletinin uluslararası sermayeye olan göbek bağımlılığını göstermek bakımından ibret vericidir.

Kıbrıs üzerinde, Türk hakim sınıflarının olduğu gibi, Yunan hakim sınıflarının da planları elbette ki vardır. Türk burjuvazisinin, gericisi ve sömürücü emellerini diri tutabilmek için Osmanlı barbarlığı üzerinde pan-Türkizm'e sarıldığı gibi, Yunan burjuvazisinin de, Bizans barbarlığı üzerinde pan-Helenizm ve Enosis'e sarılmaları anlaşılabilir değildir, çünkü bu, bütün burjuvazinin mantıklı temelidir.

(Neden Kıbrıs, emperyalizm-sosyal emperyalizm için, Türk ve Yunan hakim sınıfları için bu kadar önem taşıyor?) Ortaçağdan günümüze kadar, emperyalist ve gerici-faşist haydutları bunun barına getiren ve savaş serüvenlerine sürükleyen onca çekici çıkarlar nelerdir?

Nüfus olarak Kıbrıs, tüm milliyetlerle birlikte 1 milyonu bulmamaktadır. Bundan hareket edersek, yaklaşık bu 1 milyonluk nüfus, emperyalistler için çekici bir pazar değildir. Türk ve Yunan burjuvazisi için ise, güçlü sermayeleri olmadığı için,

sermaye ihracı gibi dertleri yoktur ve kaldı ki, belirli oranda bakır madeni dışında, yeraltı kaynakları da zengin olmadığı halde, evet, çekiciliği neresindedir?

Kıbrıs'ın çekiciliği, stratejik önem sahip jeo-politik yapısından değil ama, İngilizler başta olmak üzere emperyalistler, sosyal emperyalistler, Türk ve Yunan burjuvazisi açısından can alıcı bir öneme sahiptir. Orta Doğu'yu, Basra Körfezi'ni ve Arap Yarımadası'nı askeri ve siyasi açıdan kontrol ve denetim altına almak için, Kıbrıs'ta söz sahibi olmayı gerektirir. 28 Temmuz 1954'de askeri güçlerini Mısır'dan çekmek zorunda bırakılan İngiliz emperyalistleri için, Kıbrıs'ın önemi bir o kadar daha arttı. Bunun için de, Adanın Akropolis ve Dikelya'da Nükleer ve konvansiyonel silahlarla donatılmış üsleriyle, İngilizler en büyük askeri güce sahiptirler.

Türk ve Yunan hakim sınıflarının Kıbrıs'ta söz sahibi olmalarının kendilerine sağladığı çıkarlara gelince; aracı-tüccar mantığı burada da aynen işliyor. Uluslararası sermaye ile efendi-üşak ilişkisi içinde oldukları için her kapıyı çalıp dileklerini sunduklarında, Kıbrıs gibi önemli bir kuzu ellerinde bulundurmaları, efendilerini daha fazla "cömert" davranmaya zorlar; bu birinci yanı.

İkinci yanı ise -hazen birinci ile ikinci yer değiştirebilir-; genel olarak bütün sömürücülerin vargeçilmez yönetimi olmakla birlikte, ekonomik ve siyasi olarak zayıf, el altında hemen dokulavereceği eğilimi çürük bir duvarı andıran Türk ve Yunan hakim sınıfları, "kendisi" ülkelerinde olduğu gibi, Kıbrıs'ta da halkların milli, dini ve sosyal duygularını sömürerek, çok açıkları olan bozuk yapılarını ayakta tutmaya payanda yapıyorlar. İşin gerçeğinde, Türk ve Yunan hakim sınıfları, Kıbrıs halkları arasında eşit bir barıştan yana değillerdir. Çünkü gerçek bir barış, onların sömürü amaçlarıyla çatır. Bundan dolayıdır ki, 1955-58, 1963-67 ve en son 1974'de, her iki tarafın hakim sınıflarının kışkırtmaları sonucu, iki ulustan halk birbirini kırdı.

İşgal Öncesi ve İşgal Döneminde Kıbrıs'ta Konjonktürel Durum Neydi?

1970'e gelindiğinde, Yunanistan'daki toplumsal bunalımın yükselmeye başladığı bir dönemde, ABD emperyalizmi, cinayet makinası CIA aracılığı ve denetiminde Yunanistan'da "Albaylar cuntası" olarak bilinen faşist bir darbe gerçekleştirdi (aynı CIA'nın 1971 12 Mart'ta Türkiye'de de darbeyi düzenlediğini, ünlü bir CIA yöneticisinin emekliye ayrıldıktan sonra yazdığı kitapta dışa vuruluyordu). Bu darbe, Yunanistan halkının güçlü direnişle karşılaşarak, dünya demokratik kamuoyunun nefretini topladı.

Faşist cuntacılar, Yunan halkının karşı direnişini törpülemek ve kendilerine toplumsal dayanak yaratmak onların eline pan-Helenizm'in ve Enosis'in fanatik bayrağını tutuşturmak istedi. Fakat, halk bu oyuna gelmedi. Buna rağmen cuntacılar, toprağın her gün biraz daha ayaklarının altında kaydığını görece, ikinci cuntayı, birincinin devamı olarak Kıbrıs'ta gerçekleştirdiler. 15 Temmuz 1974'de Nikos Sampson ve EOKA lideri Grivas önderliğinde yapılan darbenin amaçları arasında milliyetçi motiflerle taban yaratmanın yanında, uluslararası alanda cunta şahsında oluşturulan tecrit çemberini kırarak, diplomatik ilişkiler yoluyla meşruiyet kazanmaktı. Fakat, bu siyasi gelişmelere yön veren diğer, hatta belirleyici düzeyde ABD'nin çıkarları düğümün başını tutuyordu.

Yunanistan'da olduğu gibi Kıbrıs'ta da, darbeyi hazırlayan ve perdede arkasında yöneten ABD idi. ABD, gelenek haline getirdiği emperyalist darbeci emellerini, Akdeniz'de bir mevzi daha ileriye götürmüştü olacaktı. Yayılmacı politikada nispeten yeni ve atak-

ta olan Rus sosyal emperyalizmine karşı, 2. Dünya Savaşı'ndan sonra uzun yıllar teşhir olmuş ABD'nin Yunanistan ve Kıbrıs'ta hükümler olmaları, kendisi için hayati önem arz ediyordu. Dolayısıyla, ABD ile faşist cuntacıların çıkarları, Kıbrıs'ta yapılacak cunta üzerinde birleşiyordu.

Darbenin zemini olan Kıbrıs'taki duruma gelince: 1930'lardan sonra yükselen Rum halkının mücadelesi, İngiliz sömürgeciliğini derinden sarıyordu. Bunu rahatlıkla gören İngilizler, yükselen potansiyeli demode etmek için, görüşmeler yolunu aradı. Nihayet 5 Şubat 1960'da Türk ve Yunan başbakanları (Menderes ve Karamanlis), Zürih'te anlaşmaya oturdular. Bu toplantıda, 1974 15 Temmuz'a kadar sürecek olan Kıbrıs'ın idari yasaları üzerinde anlaşma sağlandı ve bu anlaşma platformu İngiliz hükümeti tarafından onaylandıktan sonra, güdüldü de olsa Kıbrıs'ın bağımsızlığı ilan edildi.

Bağımsızlığı ilan edilen Kıbrıs, gerçekte bağımsızlığın çemberini aşamadı, çünkü Yunan ve Türk hakim sınıfları, Kıbrıs'ı kendi uyduları olarak gördükleri ve Kıbrıs Türk ve Rum Kompradorları kendilerini birer uydu olarak onayladıkları sürece, bağımsızlık hoş bir söz olmaktan öteye gidemez. Gidemezdi çünkü, bağımsızlık, her iki ulustan proletaryanın önderliğinde emekçi halkın doruğa çıkmış bir istemi haline getirilememiş; bütün anlaşmalar, halkların bilgisi dışında yapılmıştı.

1960 anlaşmasıyla, İngilizlerin tek hükümler yönetimini bir ölçüde de olsa geriletirken cumhurbaşkanlığın elde eden Makarios ve heмпaları için, artık baş düşman olarak Türkler öne çıkmıştı. Çünkü, başkan yardımcılığının, 10 Bakanlıktan 3'ünün, 2000 kişilik ordunun yüzde 40'ının Türklerden oluşması, Makarios'un keyifliğini önemli oranda bozuyordu, dolayısıyla, Türklerin yetki ve haklarını sifra indirmek gerekiyordu.

Ama nasıl? Açıkta açığa bu yapılamazdı. Dolayısıyla, gizli sivil örgütler kurarak veya kurdurarak, Enosis'i yaymakla uygulanabilirdi. Kaldı ki, bu uygulama yeni de değildi. 1950'de Makarios'un bizzat

kurdurduğu Kıbrıs İttihadi Gençlik Örgütü (PEON) ve Orivas önderliğinde kurdurulan Tüm Helenin Kurtuluş Birliği (EOKA), Kıbrıs Türklerine karşı örgütlenmiş ırkçı, faşist örgütlerdi.

Zor zoru çağırıyordu. Genel bir yasa olarak bu böyledir. Rum gerici ve faşistlerine karşı, Türk gerici ve faşistlerinin aynı türden faaliyeti yan yana yürüyordu. "Ya ölüm, ya taksim" sloganları bu dönemde gündeme getiriliyordu.

Makarios ve heмпalarının, Kıbrıs Türklerine saldırmak için sevgi ile bakıp büyüttükleri faşist milliyetçi örgütlerin günün birinde kendilerine de dönmeğini görmemeleri bir aptallıktı. Kuyuyu eşinin kendisi düştüğü gibi, Türklerle karşı örgütlenirilen ve pohpohlanan Sampsoncu ve Grivasçıların Makarios'u devirmek için saldırdıkları zaman, tarih 15 Temmuz 1974'ü gösteriyordu. Darbe ile birlikte Makarios, İngiliz uslerine sığınarak, önce Malta'ya ve oradan da İngiltere'ye kaçtı; cunta ile Kıbrıs halkı arasında şiddetli çarpışmalar oluyordu. Halkın direnişi, Makarios'un kaçışı, cuntanın ve cunta üzerinde yapılan stratejik planların başarısızlığa uğrayacağını kesin veriliyordu. Dolayısıyla, bozulan bu planın yerine, önceden düşünülen veya gelişmenin seyri içinde oluşturulan ikinci taktik plan uygulamak, ABD için hayati önem arz ediyordu.

Bu taktik plan ne olabilirdi?

1960 anlaşmasının devamı görüşmeler sonucu, 1963'de imzalanan bir protokole göre, İngiltere-Türkiye-Yunanistan, adanın "bağımsızlığını" korumayı garantiye alan "garantör" devletlerdir. İşte bu garantörlük sıfarı, Türk hakim sınıflarına ıssal "hak"ı veriyordu ve ABD'nin taktik planı bu "hak" üzerinde vücut buluyordu. Türk ordusunun saldırısını ABD'nin 5 gün bekletmesi boşuna değildi. Plana göre, Sampson cuntasının başarısızlığı kesin belli olduktan sonra Türk ordusu devreye girecekti. Çünkü, eğer bu olmasa, yenilgiye uğrayan cunta ile birlikte, Adanın tek güçlüsü AKEL olacak, bu ise, Rusların hegemonyasını güçlendirecektir.

Dönemin Ecevit hükümeti, ıssal hareketinden önce ABD ve İngiliz-

lerle detaylar üzerinde gizlice anlaşmaktan sonra, 20 Temmuz 1974 sabahı ıssal planını gerçekleştirdi. Fakat, kamucuyu nezdinde ABD bu ıssalden yana görünmeyecek, İngiltere ise, "tarafsız" kalacaktı!

ıssalı Rus sosyal emperyalizmi de başta destekledi. Ruslar, cuntacıların Kıbrıs'ın statüsünü bozmaları kendi çıkarlarına zarar veriyordu. Çünkü, güdümündeki revizyonist AKEL (parti), oy oranını çıkardığı yüzde 40'lık güçle, cumhurbaşkanlığında Makarios'u desteklemişti. Bu vesile ile, Makarios, İngilizlerin yanında Ruslarla da arası bir hayli sıcaktı. Dolayısıyla, Makarios'u deviren ve AKEL'e saldıran Sampson cuntasına Türk ordusunun candan isteyecekti. Fakat, Türk ordusunun saldırı planı cuntacıları aşarak Kıbrıs'ın eski statüsünü bozmaya giriştiği ve AKEL'e de dayandığı zaman, karşı çıkmaya başladı.

ıssal hareketinden sonra, kademeli olarak 40.000 asker ve bu sayıda askerin silah donatımına sağlanan zırhlı ve motorize araçlar, uçaklar ve gemilerle saldırı gücünü artırarak, Kıbrıs'ın yüzde 40'ını ıssal ettiler. ıssal edilen tüm alanlarda, halkın can ve mal varlığına canice saldırdı. Sampson cuntasına karşı dış savaşın insanları bile yerlerinden, yurtlarından acımasızca kovuldu, kadınlara tecavüz edildi... Bütün bunlar, yalnızca Türk milliyetçiliğinin değil, Rum milliyetçiliğinin de ahlaki temelidir, "biri yapar, diğeri yapmaz" diye bir sav ileri sürülemez.

Ama tüm bu yapılanlara, bir de "barış hareketi" adı verildi. Öyle bir "barış" ki, halkların malına, canına kastediyor; öyle bir barış ki, 15 yıldan beri zaptettiği başka halkların topraklarını kendi silah gücüne güvenerek hâlâ ıssal altında tutuyor!! Besbelli ki, yapılan tam bir gerici savaştır. Rumlardan gaspedilen savaş ganimetlerinin, taşınır ve taşınmaz mal değerlerinin hesabını yapan var mı?! Gemilerle ve uçaklarla Türkiye'ye taşınan malların tonajını bilen var mı acaba?

Bugün ıssalı Türk güçlerine karşı tepki ve hoşnutsuzluk yalnızca Rumlardan değil, Kıbrıs Türklerinden de yükselmektedir. Çünkü, ıssalci Türk ordu güçleri, ıssal bölge-

lerinde kendilerini adeta "dokunulmaz" olarak görüyor ve bu ruh haliyle, insan ahlakına sığmayan kötülükler yapmayı kendilerine meşru görüyorlar. Hemen her sabah, nizamiyelerin kapısına dayanarak, tecavüzden, hırsızlıktan ve baskıdan şikayetçi olan Türk halkından insanların sayısı her geçen gün biraz daha büyüyor. Kısaca; Türk işgalcilerin ruh halinden "biz bu toprakları aldık, istediğimizi yaparız" edası yansırken, Kıbrıs Türklerinin ruh halinden ise, "bizi önce Rum fanatikleri ezdi, şimdi de siz ezdiğiniz için çekin gidin" edası yansıyor.

Çözüm ne Olmalıdır?

"Çözüm" denince ne anlaşılmalıdır? Burjuva anlamında bir çözüm mü, yoksa devrimci bir çözüm mü? Bizim perspektifimiz ve önerimiz, devrimci bir çözümdür. Yeryüzünün neresinde olursa olsun, burjuvalar arası bir çözüm, çözümsüzdür. Çünkü, sömürüyü tekeline alma hırsından dolayı, birbirlerinin kuyusunu kazmak için hepsinin elinde kazma-kürek vardır. Buna sınıf karakteri ve dünya görüşü izin vermez. Devrimci proletaryadır. Bugün olmasa bile gelecekte tek doğru çözümü Rum, Türk ve diğer milliyetlerden işçi sınıfı getirecektir.

Kıbrıs devriminin muhtevası; anti-empyalist, anti-ışgal ve anti-faşist Milli Demokratik Halk Devrimi'dir. Bu devrimden çıkarılan bütün sınıf ve tabakalar, işçi sınıfı önderliğinde birleşerek, devrime yönelmelidirler. Rum, Türk ve diğer milliyetlerden işçiler, devrimci önderlik sorumluluklarını kavrayarak,

tek bir enternasyonalist devrimci partide ortak düşmanlara karşı birleşmelidirler. Bilmelidirler ki, gerçek barışı ve gerçek kurtuluşu, ancak onlar getirecektir. Ulusların gerçek bir barışta yaşamaları, karşılıklı güven, saygı ve sevgiyi gerektirir. Böyle bir ortamda ancak, hiçbir ulusa imtiyaz tanımadan, eşit haklar temelinde dostça ve kardeşçe ilişkiler kurulabilir. İsteyen ulus elbetteki ayrı devletini kurabilir. Fakat, dört bir yan işçi sınıfına düşman güçlerce sarılmış Kıbrıs'ta, proletaryanın çıkarlarının bu koşullarda küçük devletçiklerce nasıl korunacağı da, sosyalistlerin başta gelen görevleridir.

Öte yandan, Yunan ve Türk devletleri, Kıbrıs'ı "kendisi" ülkelerinin "bir parçası" görme safasından vazgeçip, bu ülkenin (ülkenin bağımsızlığını tanımalıdır!) Kıbrıs, tarihi ve toplumsal olarak, keşfi öz dinamikleri üzerinden şekillenerek vücut bulmuş, yüzde 78'i Rum, yüzde 19'u Türk ve yüzde 3'ü ise Ermeni ve Maronit milliyetlerden müteşekkül ayrı bir ülkedir. Kıbrıs'ın ne Türkleri Türkiye Türkleriyle, ne de Rumları Yunanistan Rumlarıyla aynı ulusa mensup değildiler; kendi temelleri üzerinde tarihi olarak oluşmuş ayrı birer uluslardır. Örneğin; Kıbrıs Türklerinin öz geçğini araştırarak herkes görebilir ki, bura Türkleri, Türkiye Türkleriyle esasta bir benzerliği olmayan, Türkiye'den çok daha gelişmiş, modern bir kültür yapıları var. Aynı durum Rumlar için de geçerlidir.

İkinci olarak, bugün Kıbrıs, İngiliz ve Türk devletlerinin doğrudan, Yunanlıların ise dolaylı işgali altındadır. Doğrudan ya da dolaylı bu işgalci güçler, koşulsuz ve şartsız olarak Kıbrıs'tan çekilmelidirler. Adanın kaderini orada yaşayan ulusla-

ra terk ederek, ellerini buradaki halkların yakasından çekmelidirler. 1974 Temmuz'dan sonra, malları ellerinden alınmış, yerlerinden yurtlarından kovulmuş Rum ve Türk ulusuna mensup insanların tüm hakları geri verilerek, isteyen herkesin yer ve yurtlarına geri dönmeleri sağlanmalıdır. Türkiye'den ve Yunanistan'dan adaya gerici amaçlarla "koloni" yerleştirmeye son verilmelidir. Bugüne kadar, örneğin Türkiye'den (Yunanistan için rakamlar elimizde yok) Kıbrıs'a yerleşen insan sayısı 30.000'i geçmektedir. Bu insanlara verilen Rum malları geri alıp Rumlara verilmeli, kendilerine başka olanaklar tanınmalıdır. Türk kompradorlarının gaspettiği fabrika, otel ve daha başka işletmeler, kesinlikle ellerinden alınarak belediye hizmetlerine verilmelidir.

Şu an için, çeşitli milliyetlerden işçilerin tek bir proleter parti önderliğinde devrime yönelmediği bu koşullarda, geçici de olsa, burjuva demokratik bir çözüm de mümkündür. Böyle bir "çözüm" sosyalistlerin amacı değil, ama bu, uluslar arasında ekilen düşmanlık tohumlarının çürütülmesine, sınıfsal çelişkilerin tohumlanıp yeşermesine düşüncede, örgütlenmede, sosyal ve kültürel etkinliklerini korumada, karşılıklı hoşgörü ve saygıya dayalı anlayış, hem yasal ve hem de pratik olarak güvenceye alınmalıdır.

Devletin siyasi ve idari kurumlarını, uluslararası kesin esitliğe dayalı bir temele oturtulmalı, ayrıcalıklara mülkama gösterilmemelidir. Rumların nüfus bakımından çoğunluğu teşkil ettikleri için, imtiyaz talepleri olabilir. Fakat bu, daha başında azınlıkları ezmenin kanıtı sayılmamalıdır.

Çeşitli milliyetlerden Kıbrıs işçi sınıfı unutmamalıdır ki, burjuva demokratik "çözüm"ler, yaşamın bir kesitinde uluslara zulmetmeyi dışa vuracaktır. Böylelikle de, ulusal düşmanlıklar bitmek bilmeyecektir. Dolayısıyla, çeşitli milliyetlerden proletarya, bütün işçileri ve emekçileri kendi partisinin bünyesinde toplayarak, Milli Demokratik Halk Devrimi ve Sosyalizm yolunda seferber etmeyi vazgeçilmez görev olarak bilmelidir. □

TUZLA KATLIAMI DAVASI TANIK POLİSLERİN ÇELİŞKİLİ İFADELERİYLE DEVAM ETTİ

4 yığıl devrimcinin güpegündüz kurşunlanarak katledildiği Tuzla davası, Kartal Ağır Ceza Mahkemesi'nde devam etti.

18.7.1989'da sanık polislerin katılmadığı duruşma, tanık polislerin dinlenmesiyle açıldı... 3 trafik polisinin ifadelerinin birbirini tutmaması ise özellikle dikkati çekti.

Olay günü köprüde görev yapan tanık polislerden Hasan Zararsız "içinde 3 kişi gördüğüm aracı, önünden peçmesinden kısa bir süre sonra silah sesleri duyduğumu ve kendisini yere attığını" söyledi.

Trafik Denetleme Şube Müdürlüğü'nde görevli Komiser Ramazan Kara, ise o gün 1. Şube görevlileri-

nin talimatıyla İzmir'den gelen araçları servis yoluna sokmaya çalıştıklarını belirterek, "polis arabasının içinde otururken önce birkaç el ardından da yoğun bir silah sesi duyduğumu" anlattı.

İbrahim Kara'da "... atış seslerinin kesilmesinden yarım saat sonra Tuzla köprüsü üzerine çıktım, orada trafik akışını kontrol ederken, arabanın içinde dört tane ceset çıkarıldığı söylendi. Ben de bunun üzerine, 'bu araçta iki kişi gördüm, nasıl dört kişi çıkar' diye söyledim" dedi.

Bu arada avukatların ısrarlı sorularına kaçamak yanıtlar veren tanık

polis İbrahim Kara'ya biddetlenen Fevzi Yalçın'ın babası "ulan insafsız seninde oğlun var doğruyu niye söylemiyorsun" diyerek zaman zaman acısını belli etti. Duruşma daha sonra Mustafa Curnaz'ın ifadesine başvurmak üzere 12.9.1989 tarihine ertelendi.

Özgürlük Tutsaklarına;

Bizler, Türkiye ve Türkiye Kürdistanında Siyasi Tutuklu ve Aileleriyle Dayanışma Birliği Haykırış olarak, bir gece düzenliyoruz. Geceimizin ismini "Kavgamız Kavgamızdır" koyduk. İstedik ki, bu gece hazırlıklarına sizleri de ortak edelim. 1989 Eylül ayında yapacağımız gecemin afişini ve biletini, sizlerin göndereceği, desen ve örneklerden seçmek istiyoruz. Bunun için bir yarışma düzenleyeceğiz ve en güzelini gecemizin afiş yapacağız. Gecemiz için ürünlerimizi ve mesajlarımızı bekliyoruz.

Ayrıca şır, desen ve resimlerden oluşacak kitap dizisi çıkarmayı, gelirinin tümünü cezaevlerine göndermeyi düşünüyoruz. Kitap dizisi için göndereceğiniz ürünler 10 Ekim'e kadar elimize geçmeli. Göndereceğiniz ürünler seçme kurulumuz tarafından incelenerek uygun görülenler yayımlanacaktır.

Gazetemiz Haykırış'a da destek olursanız seviniriz. Hep sizlerden bir şeyler istedik. Amacımız en güçlü dayanışmayı yaratmaktır. Dayanışmak üzere diyelim. Başarı dileklerimizle. □

Türkiye ve Türkiye Kürdistanında
Siyasi Tutuklu ve Aileleriyle
Dayanışma Birliği

Tarım-İş 3. Olağan Genel Kurul'u devrimci işçilerin zaferiyle sonuçlandı.

Tarım-İş Sendikası'nın 3. Olağan Genel Kurulu 24 HAZİRAN 1989 günü, Pendik Atatürk Kültür Merkezi'nde yapıldı.

Sendikaya bağlı 18 işyerindeki işçileri temsilen 98 delegenin yanı sıra, demokratik kitle örgütleri temsilcileri, Petrol-İş ve Otomobil-İş Sendikası temsilcileri ile çok sayıda konunun izlediği genel kurul şimdiye dek yapılan genel kurullardan en canlısı olarak dikkatleri çekti.

Divan başkanlığını Sendika Genel Sekreteri Mehmet Ceylan'ın yaptığı genel kurulda gündem maddelerine göre görüşmeler yapıldı. Gerek konuk sendikacılar ve gerekse delegeler işçiler yaptıkları konuşmalarda özellikle işçi sınıfının her şeyden daha çok birlik ve beraberliğe ihtiyacı olduklarını, mücadelenin daha da yükseltilmesi gerektiğini, işyeri sorunları ile tüm iş kollarındaki işçilerin ortak eylemlerinden söz ettiler.

19 Mart'taki Olağanüstü Genel Kurul'da yönetime gelen Şube Yönetim Kurulu adına Başkan Yılmaz ŞENTÜRK'te yaptığı konuşmada kısaca:

"... işçi sınıfı anti-demokratik yasaaların baskısı altında geriletilmiş, ekonomik-demokratik haklarını tekrar kazanma ve yükseltme görevi ile karşı karşıyadır. Kazanmak için mücadele edilecek haklar, sadece ekonomik taleplerle sınırlandırılmaz. Ekonomik talepler, demokratik kazanımları le güçlendirilip korunmadığı ve geliştirilmediği sürece bir kandırma-cadan öteye geçemez. Bu anlamdaki mücadelenin dayanağı temel, üyelerin sendikalarda söz ve karar sahibi olduğu sınıf ve kitle sendikacılığı anlayışıdır. Bu anlayış ise en yoğun etkileşim ve katılımı içerir.

Birlik, dayanışma ve mücadelemizin bizler ve tüm işçileri daha aydın ve güzel günlere ulaştırmasını diliyoruz" dedi.

Seçimleri 2 ayrı liste katıldı. Yapılan oylama sonucu Yılmaz ŞENTÜRK ve arkadaşlarının listesi 88'e 10 seçimleri kazandı. Yönetim Kurulu: Yılmaz ŞENTÜRK - Mehmet GÜLER - Bekir GEDİK - Tacettin COŞKUN ve Rıza ZENGİN'den oluştu.

Cezaevindeki Zulme Protesto

Özde Eskişehir Cezaevi, genelde tüm diğer cezaevlerinde, siyasi tutsaklara uygulanan insanlık dışı baskıları protesto etmek amacıyla, Adalet Bakanlığı'na telgraf çekildi.

Ankara'daki çeşitli demokratik kitle örgütlerinin organizasyonu ile, saat 12.00'de, eylemciler, Ankara Kızılay PTT'sinde, "cezaevlerinde siyasi tutsaklara uygulanan insanlık dışı baskıları protesto ediyoruz," yazılı telgraf metinlerini çekmeye başladılar. 100-150 kişinin katılımıyla başlayan eyleme bazı tutuklu analarının da katılması eylemci kitlede büyük bir coşku yarattı. Telgrafların çekilmesi sırasında polis müdahale etmedi.

Telgraf çekilmesi bitirildikten sonra, kitle, PTT'den İHD'ne kadar alkışlarla yürüdü. Polis yolda alkışlarla yürüten kitleyi durdurmak istedi, fakat eylemciler engellemelere rağmen durmayarak, İHD'ne geldi. Polis İHD'nin kapısına tıttı, giriş çıkışı yasakladı. İHD'nde eylemcilerden bir kişi, telgraf eylemi ve cezaevlerinde uygulanan baskılara ilişkin

bir konuşma yaptı. Polisin, "yapmış olduğumuz hareket suçtur, izinsiz yürüyüş yaptınız" şeklindeki sözlü müdahalesine, telgraf çekenler, bunun bir gösteri yürüyüşü olmadığı, demokratik bir hakkın kullanılması olduğu şeklinde yanıt verdiler.

Daha sonra polis, dernekte bulunan eylemcilerin kimliklerini toplamak istedi. Serbest bırakılacaksınız vaadiyle kimlikler toplandıktan ve gerekli kimlik tespit işlemleri bittikten sonra, polis, İHD'nin önündeki caddeye çıkın, İHD'den çıkan kişilerin fotoğrafları çekildi, videoya alındılar. Sivil polisler, dağılan eylemcileri takip ederek, daha önceden belirledikleri bazı kişileri tartaklayarak gözaltına aldı. Bu yolla en az 3-4 kişi polis tarafından götürüldü.

Onlarca kez sonut pratiklerde bulunduğu üzere, faşizm, en ufak bir kitle muhalefeti dahi istemediğini bir kez daha göstermiştir. □

**YENİ DEMOKRASİ
ANKARA MUHABİRİ**

AVUKATLARDA EYLEME GEÇTİ

İstanbul Barosu'na bağlı 100 kadar Avukat 20 Temmuz 1989 tarihinde "üst aratmaksızın" Sağmalcılar Cezaevi'ne girme girişiminde bulundu.

Ancak Cezaevi Savcısı Muzaffer İnanlı'yla yapılan görüşmede "yasal ve hukuksal dayanağı olmayan üst aramanın sürdürüleceğinin anlaşılması" üzerine geri döndü. Ve bundan böyle hep birlikte; müvekkillerimizle görüşmeyeceğiz" kararı alındı.

ASBEST'TE OTURMA EYLEMİ

Asbest Endüstri A.Ş.'de çalışan işçiler 800 ila birer milyon lira arasında değişen yakacak, ıkratıye ve bayram harçıklarının ödenmemesi üzerine saat 15.'de işi bırakarak işyerinin bahçesinde oturdular.

Petrol-İş Sendikası'na ait Asbest çalışanı 150 işçi her aya mahsus olmak üzere gecikmeli maaş aldıklarını söylediler.

Petrol-İş Sendikası Kartal Şube Müdür Sekreteri Kemal AKTAŞ "İşverenin ödemeleri bugün (12 Temmuz 89) yapacağını, yapmayınca da işçilerin işi bıraktığını söyledi. Devamlı yarın için söz verdi yarında ödemezse eylem devam edecek" dedi.

Başta Sıf: 4 'ta

ken kurşunlanmanın, aylarca süren işkenceler sonucu öldürülmenin, yıllarca dört duvar arasına kapatılmanın, öldürüldükten sonra dahi 'münder' bir hayvan muamelesiyle toplu mezarlara, çöplüklere gömülme muamelesinin olmadığı, çalışan ve üretken bütün toplum bireyleri için herşeyin en güzelinin, toplum bireyleri arasında onurlu ve saygın bir ilişkinin olduğu bir dünya için, bugünden yarıtaının zorlu yaşamı da katlanmaya değerdir onun için. Bu yaşama sevdahı ehlil güç, gün gelir yakılan ekimin yerine daha verimli ekimler eker. O gün geldiğinde yakılan ormanın yerinc, daha gür orman fideleri diker ve onları yaktığımız bidonların içinde, o zafer gününden sonra onların kavrulan bedenleri değil, da-

ha rahat gelişsin diye belki begonya çiçeği, belki de Japon güllü yetiştirilir. Bu tarih yapıdan siz onlara zulmetmenin araçları durumuna getirdiğiniz nesneleri dahi insanlığı yararına sunarlar. Bu duygulara sahip olan halk yenilir mi?

Üzerinde kızgın güneğin olduğu bir dünyada, en katı, en pervasız tiranların salınması baki olamaz. Suçta ısrar onun bedelini kabullenmede de ısrar demektir. Suç sahibinin uygulamalarıyla yaratmak istediği bir Vietnam'dan sonuçlarıyla sekillenecek bir Vietnam'a da hazırlıklı olması gerekir. Komer'in tecrübelerinin bir Layn Noy'n için itibarı neyse Abramowitz'in tecrübeleri de ona itibar edenler için aynı değerdedir. □

“Siz bunları cezalandırmak için değil aklamak için yargılıyorsunuz”

Kandira Piyade Alayı'na basarak belli miktarda silah gaspeden, tünüklu sanıklardan Baba Erdoğan aynı eyleme katıldığını söylediği ve polisin olayla ilgili sürdürdüğü operasyonda evde kurduğu pusuda yakalandığı, sorgulama esnasında örgütüyle ilgili tek bir bilgi dahi vermeyi reddettiği için işkenceye öldürüldüğü, ancak burjuva basının da yüzü, suyu hümrüyle kasıtlı olarak kamuoyuna çatışmada öldüğü şeklinde yansıtılan MANUEL DEMİR'in işkenceye öldürülüşü, dolayısıyla Bakırköy Adliyesi'nde görülen davada, Baba Erdoğan mahkeme salonuna “işkenceci cellatlardan hesap soracağız” sloganıyla girerken, mahkeme heyetine hitaben; “sizler patron-ağa devletin uşağı faşist mahkemelersiniz” diyerek, arka planda sanık sandalyesinde oturan 1. Şube polis komiserlerinden M. Şakir Öncel (Namu değer Panzer) ve Samet Öztürk'ü göstererek “Siz bunları cezalandırmak için değil aklamak için yargılıyorsunuz. Fakat partimiz TKP-ML bu işkenceci cellatları yargılayarak gıyabında ölüme mahkûm etmiştir. Ordumuz TIKKO gerillaları bu infazı pek yakında yerine getirecektir” dedi. Manuel Demir'in çatışmada değil, uğradığı gecekondu evine polisin kurduğu pusuya düşerek birinci şubeye götürüldüğü ve orada, işkenceyle öldürüldüğü, fakat bu suçlarını örtbas etmek için kamuoyuna “çatışmada öldürüldü” biçiminde yansıtıldığını söyledi. Manuel Demir'i morgda teşhis etme esnasındaki gözlemlerini şöyle anlattı: “Teşhis esnasında bana gösterilen Manuel Demir'in yüzünde morartılar sıy-

rıklar, göğsünde darp izleri sonucu olduğu açıkça belli olan morartılar vardı. Kendimizde, işkence gördüğümüz için, Manuel Demir'in bu darp izlerini işkence esnasında aldığı ve bunlar sonucu öldüğü kesindi” dedi. Ayrıca “Panzer denen faşist celladın kendisi bana, ‘Manuel Demir’i bizzat ben öldürdüm. O hem de Ermeniydi” diyerek bizimde konuşmamızı istediğini aksi takdirde beni de öldüreceğini söyleyerek tehdit ettiğini söyledi. Baba Erdoğan'la aynı bulgu ve duyguları paylaştığını söyleyen Kandira Sanıkları, Manuel Demir'in işkenceye öldürüldüğünün tanıkları Ali Rıza Dermanlı, Cemal... ve Yılmaz Zurnacı; “Halk savaşçıları ölümsüzdür, Manuel Demir ölümsüzdür” sloganlarıyla mahkeme salonuna girerek, özellikle “Panzer” kod adlı M. Şakir Öncel'e öfkeli hakaretler yağdırdılar. O kargaşada bu hakaretlerin zaptı geçirilmeyeceği endişesiyle müdahale eden işkenceci adamı öldürme sanıklarının müdafisi durumunda olan Avukatın “Sayın Yargıç muvekkillerime hakaret ve tehditler yapıldı onları da zapta geçirin demesi üzerine, tanık Baba Erdoğan'ın sanık polislerin avukatına parmağını uzatarak “onları da ge-

çecek, söylediklerim doğrudur, sen de faşistsin, faşist olmasan bu faşist canileri bu işkenceci katilleri savunur musun” diyerek karşı müdahalede bulundu. *

Tanıklar dinlendikten sonra, Baba Erdoğan, başka tanıklarında olduğunu fakat polislerin bu kişilerin tanıklık yapmaması için tehdit ettiğini, yeni tanık ismi sunacağını fakat mahkeme heyetinin bu tanıkların can güvenliğini sağlaması gerektiğini söyleyerek 4 yeni tanık ismi sundu.

Mahkeme sanıklarının sorgusuyla devam etti sanık polis komiserleri M. Şakir Öncel (panzer) ve Samet Öztürk kullandıkları silahlara miktarını ve markalarını söylemekle yetindiler. M. Şakir Öncel'in oldukça tedirgin olduğu görülmüyordu. Resminin çekilmesini engellemek için sürekli basın mensuplarını tehdit ettiği görüldü. Gözlük takip boyunu öne eğerek de muhtemel ve ani bir flaş karşı savunmaya geçiyordu. Mahkeme, yeni tanıkların dinlenmesi için ileri bir tarihte ertelendi. İş Baba Erdoğan'ın mahkeme salonuna girerken söylediği öngörünün gerçekleşip gerçekleşemeyeceğine kaldı... □

KAMUOYUNA

Dokuz yıldır tutsağım. Duyarlı halk kesimlerince artık çok iyi bilinen poliste-ki işkencelere nasıl maruz kaldığımı yazmayacağım. Sadece, Diyarbakır Özel Askeri Cezaevi'nde yıllarca maruz kaldığımız insanlık dışı vahşet uygulamalarından, o korkunç işkencelerden bir-iki örnek vererek kendimle ilgili bir konuyu kısaca açıklamaya çalışacağım.

12 Eylül Askeri Faşist Cantası tarafından PENTAGON patentli "kurulu düzeni idame ettiren" kurumlarca, yüzbinlerce emekçi, demokrat ve sosyaliste verilen önyargılı politik mahkumiyet kararlarından, adına çekilen kurada, payına idam hükmü çıktı. Dosyam şu anda Mecliste, sivillerin(!) elinde.

Diyarbakır 5 nolu zindanında, ikibuçuk yılı tek başıma hiç kimseyle konuşurulamamak üzere toplam sekiz yıl hücrede bırakıldım. Tüm insanlardan tecrit edilmiştim. Neredeyse konuşmayı unuttu, kendi kendine konuşmaya başlamıştım. Şu anda bile hâlâ, konuşma akışı içinde bazı kelimeleri telaffuz edemiyorum.

Dört yıl (80-83), kesintisiz insanlık dışı vahşet uygulamaları, en korkunç işkenceler(...) eşliğinde uygulandı. Akla, hayale gelmeyecek işkence yöntemleri(...) geliştirildi. Bir insana, insan olduğunu hatırlatan ne varsa hepsi yasaklandı. Buna karşı, insanlık dışı ne varsa hepsi serbest bırakıldı... Onlara göre biz, kafası koparılması gereken yaratıklardık. "Yılanın başı küçükken ezilmeli" ve şahsımızda bir halk sindirilir yok edilmeliydi. Kürt-Kürdistan diye bir şey olmalı ve mahkemelerde kesinlikle bunlardan söz edilmemeliydi. Daha önce bu "saçmalıkları" savunanlar, istisnasız pişman olmuş ve bu pişmanlıklarını mahkemelerde dile getirmeli, dünya kamuoyuna açıklamalıydılar. Özetle, kişilik-sizleştirilip soysuzlaştırılmaları;

kutsal bildikleri tüm değerlere küfürler yağdırmalı, ihanet etmeliydiler. Yukarıdakiler böyle istiyordu. Enar, emirdi ve denizi kesmeliydi. Dolayısıyla bu amaca ulaşmak için her türlü aracı kullanmak mübah-ti. İstenen amaçla kullanılan araç arasında insani bir bağın olmasının zerresini hesaplamak PENTAGON'a büyük ihanetti. İşte bu anlayışla yüklendi bize 12 Eylül Kasır-gası...

Faiz Oktay Yıldırım (akibetinden habersiz), bas bas bağırıyordu: "Ya kurallara uyarınız, ya ölürsünüz. Başka seçeneğiniz yok." diyordu. Kuşkusuz, kuralların tilmü(...) yukarıdaki amacın gerçekleşmesi için-di; fakat, devrimcilerin tarihi sorumlulukları unutuluyordu. Kabul lenemezdi, kabul etmek olanaklı değildi; DIRENDİK, diyen Celalet-tin Delibaş, devamla Diyarbakır 5 Nolu zindan da 6 yılda olup biten egemen sınıfların zulmüyle yaşanan trajediyi geniş şekilde anlatarak ken-disiyle ilgili bölümde şunları yazı-yor:

Evet tüm bunlardan ben de nasi-bimi aldım. Meşe ağacından, taştan değil, etten-kemikten oluşan can-dım, bir insandım. Vücudum, tüm bunları kaldıramadı, hastalandım. Bir değil, birkaç hastalık birden kaptı: Akciğer tüberkülozu, mide-doedonum ülseri, Kolonda diverti-külozis, hafıza kaybı, iştih ve ko-nuşma güçlüğü, gözde yağ birikimi, böbrek ve idrar yolları iltihaplanma-sı, iç hemeroid, eklem romatizma-sı, kronik faranjit... Bunlar, doktor-ların tespit edebildiği hastalıklardır. Bu kadar hastalık yanında tespit edilemeyenlerin olması da "doğal" değil mi?

Acılar içinde kıvrınarak geçiriy-örüm günlerimi. 1985'ten beri bu böyledir. Beş yıldır tedavi görmek istiyorum. Ama sürekli çeşitli engel-le karşılaşıyorum. Birileri acı çek-memden zevk alıyordur. Son örne-

ğini Ankara'da yaşıyorum. Şöyle ki: 8.2.1989 tarihinde kaldırıldığım Eskişehir Devlet Hastahanesi'nde, Sağlık Kurulunca hastalığıma "di-vertikülozis" teşhisi konuldu. Ve Gastroentoloji servisi bulunan bir hastahane'ye sevk edilmem gerekti-ğinin karar verildi... Daha sonra Ada-let Bakanlığı kanalıyla Ankara Nu-mune Hastahanesi'ne sevk edil-dim...

Söz konusu hastalıktan dolayı 14.5.1989 tarihinde 6. Genel Cerra-hi bölümü hastası olarak Numune Hastahanesi'nin mahkum koğuşun-da yatırıldım. Ne var ki, gerekli te-davim yapılmadan 4.5.1989 tarih-inde taburcu edildim.

Bana verilen epikriz'de, "tıbbi te-davisi verilen hasta 4.5.1989 tarih-inde gıfta ile taburcu edildi" denilmek-tedir. Epikriz'deki bu ifade gerçeği yansıtmamaktadır. Çünkü, hastaha-nede kaldığım süre içerisinde her-hangi bir tedavi şeklinin tatbiki bir yana Asistan Dr. E.Okan HA-MAMCI bana bağırsaklarda "bir şeylerin" olduğunu, fakat teşhis edi-lemediğini söyledi. Bunun üzerine ben; madem ki burada teşhisi müm-kün değildir, o halde teşhis koyabi-lecek bir başka hastahane'ye gönde-rin dedim. "Bunu yapamayız. Bizi aşan bir durum olursa başka yere sevk ederiz" dedi. Teşhis koyama-dığınıza göre sizi aşar demektir de-yip üstelediğimde, "Bunu benden isteme" dedi. İşte, bu şekilde tabur-cu edildim.

Epikriz, sağlık durumuma uyma-yan "bilgiler"le doldurularak tedavi edilmeden geri gönderilmem gerek-celendirilmektedir. Bunun böyle ol-duğunu aşağıdaki örnekle de açık-lamak mümkündür.

18.4.1989'da yapılan bio-kimya tetkiklerinde total bilirubin: 36.30 (N:5-20), indirect bilirubin: 30.65 (M:3-13) bulunmasına rağmen bu yükselmenin nedenine yönelik hiç-bir araştırma yapılmamış. Epikriz'e

1.5.1989'da yapılan yeni tetkikte bilirubin değerlerinin normal bulunduğu kaydedilmiş. Kaldı ki, son üç yılda aralıklarla sarılık olmuştum. Bu durumu ısrarla belirtme rağmen ilgili sağlık görevlileri hiçbir girişimde bulunmadılar.

Divertikülozis teşhisiyle gönderildiğim Numune Hastahanesi'nde tedavi edilmeden (dahası hastalığıma teşhis konulmadan) geri gönderilmemi, sadece hastahane yetkilileriyle görevli doktorlarla sınırlı bir uy-

gulama olarak görmüyorum. Aslında, hipokrat yemini etmiş, bu anlamıyla kendilerini insanlığa adanmış doktorların bu denli çaresiz(!) kalmış olduklarını görmek beni üzüyor; onlara acıyorum...

12 Eylül Askeri Faşist Cunta'nın insanlık dışı/vahşet uygulamaları sonucu nasibimize düşen hastalıklar, çeşitli "perekçeler" gösterilerek tedavi edilmemekte ve böylece, çoğu arkadaş gibi ben de ölüme terk edilmek istenmekteyim.

Tedavinin engellenmesini bilinçli ve hastahane yetkilileriyle sınırlı kalmayan bir uygulama olarak değerlendirdiğimden kamuoyuna bilgilendirmeyi görev biliyorum. □

Merköz Kapalı Cezaevi
4.Koğuş
Ulucanlar/ANKARA

Celalettin DELİBAŞ

Dersim'de Devlet Baskısı Pervasızlaşıyor Halk Buna Karşı Direnmeyi Öğreniyor!

Geçtiğimiz günlerde Ovacık'ın Hamuşağı Köyü'nün Kızılderem Mezrası, yakınında yapılmış olan karakol güçlerine baskındı. Karakol yapılmaya başlanalı yakın köylerin yollarına sık sık pus kurulmakta, köyler sık sık basılmakta, köylüler rahatsız edilmektedir. Son operasyonda köylüler vurmasınlar diye köpekleri tuttular. Devlet güçleri evleri aradılar. Evleri ararken her zaman yaptıkları gi-

bi eşyaları dağıttılar. Ev halkı eşyaların dağıtılmasına müdahale etti. Aramadan sonra 13-15 yaşlarında bir çocuk tarafından evin çoban köpeği tutulduğu halde Subay tarafından vurularak öldürüldü. Köpeği tutan çocuk korkudan kendini kaybetti. Kimi kadın ve çocuklar da korku ve panik içinde kaldı ve kısa sürede kendilerini toparlayan kadını, erkekli köylüler Subay ve askerlerin üzerine yürüyüp köpeği ne suçtan

hangi amaçla öldürdüğünü sordular. Köylülerin karşı koyuşuna tahammül edemeyen ve benzeri tavizlerin yaygınlaştığını korkusunu taşıyan askerler, köylülerini sindirmek için dipçiklemeye başladılar. Mezra halkına birbirini yalnız bırakmayan örnek davranışıyla Subay'ın üzerine yürüyerek dipçiklenmeyi engellediler. Bu işleme kaçışma sırasında öldürme tehdidinin üzerine yürüyen köylülerden bazılarının ayaklarının

dibine bir el ateş açıldı. Köylülerin karşı direnişle karşılaşan ve hatta bir köylünün "ikinci bir Dersim isyanına hazırız" demesi üzerine durumun kötüye gittiğini anlayan Subay, hemen tavır değiştirerek babacan pozlarla "Bu kadar büyütülecek ne var. Altı üstü bir köpektir. Ne olacak" vb. demistir. Köylüler "Köpeğin değeri ne olursa olsun bunu yapmaya hakkınız yok, geçmişte de burda köpeği vurup yaralamıştınız, bugün köpeği vurursunuz, yarın da insanları" diye karşı çıkarak bunun hesabını soracaklarını ve şikayet edip dava açacaklarını da söylediler ve köy adına 8-9 kişi Savcılığa gidip suç duyurusunda bulundular.

Olayların büyüklüğüne, küçüklüğüne bakılmaksızın karşı koymanın önemini kavrayan köylüler, kendi siyasal deneyimlerine dayanarak devletin asker ve polisünün baskı ve keyfi uygulamalarına karşı koymayı, direnmeyi öğreniyor.

Köylüler kendi deneyimleriyle daha iyi biliyorlar ki, ne kadar suskun dururlarsa, ne kadar korkarlarsa, ne kadar olayları önemsemezlerse, birbirlerine destek olmazlarsa devletin üzerlerindeki baskısı daha fazla artacaktır.

Bu nedenle halkımız suskunluğun çare olmadığını, tek yolun onurlu ve baş eğmez bir şekilde direnmek, karşı koymak olduğunu görüyor, kavıyor, bilinç ışımasına çıkartıyor. Halkın bu karşı koyuşu devlet güçlerinin istediğini yapamaz hale getirecektir. En azından baskı ve baskı biçimlerini sınırlayacaktır.

Halkımız devlet güçlerinin her türlü baskısına, saldırısına ve keyfi uygulamalarına karşı her türlü yol ve yöntemle karşı gelmeli, karşı koymasını öğrenmelidir. Yapılması gereken tek yolun direnmek olduğuna, sürünerek, baskı ve korku altında yaşamaktansa onurlu bir şekilde direnerek yaşamak ve gerektiğinde direnerek ölmek olduğunu öğrenmelidir. İlk in kendine güvensizlikten kaynaklanan içindeki korkuyu yenmelidir.

Yukandaki olayda, halkımız yasal zeminde de olsa baskı ve keyfi uygulamalara karşı gelmeyi öğreniyor. Bu nedenle Savcılığa suç duyurusunda bulundular.

Köylerde ve Ovacık içinde bazı araba sahibi ve şoförlerde köylülerle yapılan baskıya tanık olduklarını asker ve polis kendilerine de baskı yaptığını söyleyerek suç duyurusunda bulundular.

Bir Başka Olay

Bu taşıt sahipleri karakol yapılan bu yörede karakol güçlerinin gazabına uğradı. Askeri güçlerce yola mayın yerleştirildi ve volda geçen bir köylünün traktörü takıldı, traktör hasar gördü. Köylü şikayette bulundu. Hem olayı kınadı, hem de hasarın ödenmesini sağlamaya çalışıyor. Askeri güçler olayı kendileri yapmamış havası vermeye çalıştılar ama, ertesi gün kendi koydukları yere direk gelmeleriyle kendini ele verdiler.

Aynı Yörede Bir Başka Olay Daha

Geçtiğimiz günlerde aynı yörede gece yarısı olmadan başka bir köyde evine dönen peynir tüccarlığı yapan bir köylünün taksisi tarandı, köylü kaçıp canını zor kurtardı. Arabası kursunlarla hasara uğrayan köylü şikayette bulundu.

Karakol yapılan her yerde yakın köylere terör estiriliyor, yıldırıma çalışılıyor. Hayvancılıkla geçimini sağlayan köylüler, çocuklarını hayvanları besleme gönderecek oldu. Çocuklarının karakol güçlerince vurulacağı endişesini taşıyorlar. Köylüler hayvanları kaybolunca karanlık basmışca artık karakol güçlerinin korkusundan hayvanlarını arayamamaktadırlar ve hayvanlarını göğü kez Kurt, Ayı, Domuz gibi yabani hayvanlarca parçalanmaktadır.

Ekili arazisi olan köylüler, askerlerce taranmış korkusuyla gece tarlalarına da gidememekte, gece tarlalarını sulayamamaktadır. Ya da lüks taşınmak zorunda. Yine karanlık basınca başka köye, köy mezasına hatta komşusuna dahi gidememektedir. Hasta veya ölüsü olunca haber verememekte, hastahaneye götürememektedir. Yani adeta sıkıyönetim ve sokaka çıkma yasası! sıkıyönetimsiz sıkıyönetim.

Sadece Köyler Mi?

Tunceli Merkez, Ovacık, Hozat başta olmak üzere ilçelerde de sıkıyönetimsiz sıkıyönetim var. Tunceli içinde gece saat 10-11'den sonra mahallelere ve yakın köylere giden arabalar resmi güçlerce taranma korkusuyla çalışmamakta. O saat-ten sonra düğünün bile yapılmaması doğrultusunda uyarılarda bulunmaktadırlar.

Özellikle Hozat ilçesinde PTT'ce gelen veya vollenan her paket ve mektup yetkisi olmadığı halde ve yasal olarak hakları bulunmamasına rağmen açılıp, bakılmaktadır. Bu durum ilçe halkınca günlük gazetelere yansıtıldı ve Cumhuriyet Gazetesi'nde çıktı diye uzun sürede Cumhuriyet Gazetesi'nin bile ilçeye girmesi polise yasaklanıp engellendi.

Keyfi uygulama barakalın yabancı kimlikli birini, komşu ilçe nüfusuna kayıtlı biri ilçeye girince "bu ilçede ne işin var, niçin geldin" vb. vb. şeklinde sorgulanmakta veya gözaltına alınmaya neden olmaktadır.

Patikalarda Sadece Silahlı Devrimciler Mi Geçer?

Devlet güçleri o kadar pervasızlaşıyor ki, geçtiğimiz Haziran sonlarında Değir (Geyiksu) nahiyesinin seyperlok adlı mezasında askerlerce silahlı devrimciler gelip geçiyor diye bir patikaya mayın koymuştu.

Yöre halkı gibi, meza halkı da hayvancılık yapmaktadır. Sabah hayvanları otlatmaya bırakılıyor. Evlerde biraz uzaklaşınca patikada bir teke (erkek keçi) mayına basıp havaya uçmuş ve hayvanlara giden kız çocuğu yaralanmıştır. Bu durum köylüler üzerinde büyük tedirginlik yaratmaktadır. □

**Dersim'den Bir Grup
Yeni Demokrasi Okuru
16 Temmuz 1989**

Belediye-İş 2. No'lu Sendika Başkanı Zülfü Karaağaç'la Söyleşi

Belediye-İş 2. nolu Sendika Başkanıyla kongre seçimlerinde, devrimci-demokrat listenin hiçbir zorlama olmaksızın, sınıf ve kitle sendikacılığı anlayışının temsilcileri olarak seçimi kazanmaları dolayısıyla Yeni Demokrasi olarak bir ziyarette bulunduk. Sarı sendika ağalarıyla, sınıf ve kitle sendikacılığı anlayışı doğrultusunda şube başkanlığı koltuğuna oturan bir işçi başkan arasındaki farkı yerinde gördük.

Büroya girdiğimizde, başkan koltuğunda oturan mütevazı, gösterişten uzak, bakışları okşayıcı ve genç yaşına rağmen çalıştığı sayısız işyerinin çilelerini bolca aklaştıran saçlarıyla ele veren birini, buraya sorunlarını aktarmak üzere gelen birkaç işçiyle fikir alış verişini yaparken gördük.

Sendika Başkanı ile işçiler arasındaki tartışmayı dinlerken bir nokta özellikle dikkatimizi çekiyordu. Konuşan işçiler hep Başkan'a bir şeyler öğretme yönünde sarı sendikacıların işçilerin mücadelesinde onlara pahalıya mal olan hastalıklarından, işçilere sırt çevirmesinden ve koltuğa bağlı kalarak işçilere ve onların sorunlarına yabancılaştırmasından, canlı örnekler vererek başkanlarını silahlandırıyorlardı. Sanki nadide bir çiçeğin korunması çabasıydı bu. Başkan'ın işçilerin nasihatları karşısındaki tutumu gerçekten görülmeye değerdi. Kendini beğenmişlikten uzak ve konuşan işçilerin, bir

cümle daha konuşun diye onların sözünü kesmeden, bitirirken bile "Belki bir şeyler daha söyler" beklentisiyle gözünü konuşanın dudak oynayışına diken bir teşvikçilikle dinliyordu. O fikir alış verişinde hayatın kendisi şekilleniyordu. Dolaysız yorumsuz ve netti her şey. Siyah ve beyazın arasında gri yoktu. İstedikleri başkanın ve istemedikleri başkanın renkleri gayer açık ifade ediliyordu. En usta politikacının bile karşısında bocaladığı sorunların tanım ve teşhisinde, işçiler ve onların seçtiği sendika başkanı arasında, su ve ekmeğin tanımı gibi kolay tanımlanıyor, söylenen her şey somut temeller üzerine oturtuluyordu. Ne kandırmaca vardı, ne de pohpohlanma.

Nihayet o güzel ve öğretici konuş-

malardan daha fazla istifade edememenin (bizim programımızın aksamaması için) hayıflanmasıyla işçilerle "Başkan"ın arasına giriyoruz.

Y.D. - Sayın Başkan, (gördüğümüz kadıyla size öyle hitap ediliyor, biz de öyle hitap ederim) biz aylık sosyalist dergi Yeni Demokrasi'den geliyoruz. Kongre seçiminize gelme imkanı bulamadık. Sınıf ve kitle sendikacılığın savunucu devrimci bir sendikacı olarak sizleri hem başarımızdan dolayı kutlamak, hem de tanımak için geldik. Sizi kutluyoruz ve başarılar diliyoruz. Tabii hemen tanımak istiyoruz. Belediye-İş 2. Şube Başkanlığı'na gelene dek hangi yolları aşadınız?

— Adım Zülfü KARAAĞAÇ, 1952 Tunceli doğumluyum. Billirsiniz, bizim oralarda rengberlik diye

bu şey var (ekip biçen yoksul köylü Y.D.) ektiğinin karşılığını alamayan aile bireyleri çoğaldıkça sıkıntısı büyüyor ve bu yüzden çareyi şehre göç etmekte bulan bir aileden geliyorum. Aynı nedenle ben de köydeki ekilip biçilen alanın önce didinmemize rağmen ihtiyacımıza cevap verememesi sonucu bir geçim yolu olur ümidiyle İstanbul'a geldim. Uzun süre çeşitli özel sektörlerde çalıştım sonra bir süre serbest çalıştım. Geçinmiyordum. '77'de bir iş bulur çalışırım diye Almanya'ya turist olarak gittim, umduğumu bulamamış olarak aynı yıl geri döndüm ve bir süre sonra Halk Ekmek Fabrikası'nda işbaşı yaptım. '80'de bu iş yerinde ek zam talebiyle direnişe başladık temsilci olarak, taleplerimizin kabulü için çaba harcadım, kabul edilmedi. Direniş 45 gün sürdü. Sonuçta temsilciliğim düşürülerek kapı dışarı edildim. Daha sonra Belediye ile yapılan anlaşma uyarınca işçi olarak çalışmaya devam ettim. Atölyede, garajda, işçiliğim devam etti. Daha sonra Büyükşehir Belediyesi Sağlık-İş'te çalışmaya devam edip '88'de işyeri temsilcisi seçildim. Bu süre içinde bağlı bulunduğumuz Belediye-İş'in işçilere hizmet etmediği, işçilerin sorunlarına eğilmediği gözlem ve görüşünü paylaştığım işçilerle bağ kurarak muhalefet örgütlemeye giriştik. Hareket noktamız sınıfsaldı. Siyasi görüş ayrılığını ön plana çıkarmadan, sınıf çıkarlarını esas alarak hareket ettik ve '89'un 6. ayında yapılan 3. olağan kongrede listemiz eksiksiz olarak seçimi aldı.

Y.D. - Sendikal anlayışınız nedir?

Z.K. - Biz anlayışımızı sınıf ve kitle sendikacılığı olarak ifade ediyoruz. Yani örgütlemeye öncelikle ve özellikle sınıfın çıkarlarını ön planda tutmak ve bunu, çalışan kitlelerle başarmak... İşçilerin bilinç düzeyi düşük, 12 Eylül öncesi ve özellikle sonrası sendikalar işçilere bu yönde bir şey vermemiş. Bunun nedeni de şu: "Bu işçilere bir şeyler verin, onların bilinçlenmesini sağlar-sak bizleri de tanır ve muhalif olurlar" diye düşündüklerinden. Oysa niyeti sınıfa hizmet olan bir sendikacının işçilerin bilinçlendirilmesinde kaybedeceği bir şey yoktur.

Tersine kazançlı çıkar. Sorunların kitlesel olarak çözülme zorlanması, baskıların kitlesel olarak göğüslenmesi, işçilerin işçi sınıfı bilimi doğrultusunda eğitilmesiyle mümkündür. İşçi sınıfının bilimi, sınıfın gerçek kurtuluşu göldü, sömürüyü, baskıyı ve her türlü sosyal eşitsizliği ortadan kaldırma tek açısı anahtardır. Sarı sendikacılar işçileri, hep başını öne eğip makinanın herhangi bir parçası gibi sadece iş görmesini, kendilerine verilen emirlerin yapılmasını isterler, oysa işçi herşeyden önce bir insandır. Sonra o da düşünür, gören ve duyan, önüne konan sandığa oy pusulası atmaya zorlanan, seçim propagandalarında meydanlara çağrılıp siyasi nutuklar dinlemesi istenen, askere götürülen, vergi veren bir vatandaşdır. Ekmeğe, suya, okumaya o da her insan gibi ihtiyaç duyar. Üstelik, politikacısından tutun, kapıcısına, askerinden polisine kadar herkesin verdiği işi, giydiği ve kullandığı, barındığı bütün güzel ve yararlı şeylerin hepsi bizzat işçinin alın teri ve göznurunun eseridir. Neden bu özellikleri yaratan insanlar, daha güzel ve daha yaşanılır bir dünyanın yaratılması için bilinçlenmesin. Demek ki bu engeli bir nedeni var, birilerinin işçilerin kendi bilimleri doğrultusunda bilinçlenmesinde kasıtlı bir engeli var. Sınıfın temsilcisi olduğuna iddia eden sendikacının görevi işçilere bu nedenleri izah etmesi onları bu sebeplerin bilincine ermesinde yardımcı olması gerekiyor.

Y.D. - Bu eğitimsizliği gördüğünüzde göre ve bunun sömürücüleri ve onların yedekleri sarı sendikacılar tarafından yaratılan bir durum olduğunu gördüğünüzde göre siz ne yapacaksınız?

Z.K. - Biz öncelikle seçeceğimiz temsilcilerin sorunlara duyarlı, sınıfın çıkarlarını korumaya duyarlı kişiler olmasına önem vereceğiz. İşyeri komisyona kuracağız. Bu komisyonlar aracılığıyla iş yerlerinde seminerler ve toplantılar düzenleyerek işçilerin kendi sorunları ve davaları için bilinçlenmesine çalışacağız. Sendikal demokraside eleştiri-özeleştiri mekanizmasını çalıştırarak herkesin, sendika başkanının söylediği her şeye "tabii başkanım", "doğrusun başkanım" şeklindeki yanlış itaat-

kar anlayışları yıkacağız. Sözleşimi Başkan olduğum için işçiler her dediğime ve yaptığımıza "tabii", "doğrusun başkanım" derlerse ben yanlışlarımı göremem. Ama yanlış söyledim veya yanlış bir şey yaptığımda işçiler arkadaşlarımızın beni eleştirmeleri gerekliliği bilincini veririm, daha sağlıklı şeyler yapabiliriz. Biz de hatalarımızı daha rahat görür ve işçilerin çıkarlarını daha sağlam ve güçlü zeminlerde savunabiliriz. Tasarladığımız eğitim için gerekli program taslağını en kısa sürede oluşturacağız.

Diğer bir nokta iş yerleriyle sürekli diyalog halinde olmaya çalışacağız onların bizi, bizim onları tanımayla ihtiyacımız var ve bu gerekli bir şeydir.

Y.D. - '89 Baharında yaşadığınız bir olay var. '82 Anayasası'nın işçileri her bakımdan cansız, hareket edemez duruma getiren hükümlerine rağmen, grev, gösteri, direniş gibi en doğal haklarının elinden alınmış olması gerçeğine rağmen işçiler çok zengin eylem biçimleriyle kendi seslerini duyurarak bahar boyunca ülkenin gündemine girdiler. Fakat şimdi yeniden bir sessizlik ve bekleme dönemi gözleniyor, sizce bunun nedeni nedir? Toplu sözleşmelerin işçilerin istediği, beklediği yönde sonuçlanması mıdır? Yaratıcılığın zayıflaması mıdır? Yoksa başka bir şey mi?

Z.KARAAGAÇ - Biliyorsunuz Anayasa'nın en yetkili mimarları anayasa delinmez dediler. Birileri "Bu anayasayı kimseyle delirtmem" dedi. Ama Anayasa'nın delinecek tarafı da kalmadı ki; işçilerin alçılıncı olarak duran parçaya kimse dokundurulmadı. Fakat işçiler bu anayasaya rağmen üretim içindeki becerilerine ve yaratıcılığına layık bir tarzda kendi sıkıntılarını ve sorunlarını kamuoyuna duyurmak için zengin eylemlerle çeşitli protestolar yapıyorlar. Bundan sonra da bu yollar bulunur. Fakat bunu birkaç sendikacı olarak değil, kitlelerle birlikte yapmak lazım. İşçi kitleleri kazanımın zor olduğunu kendi tecrübeleriyle yaşırsa, kazandıklarının elinden alınması durumunda bunu alan taraf için çetin olduğunu hissettirir. Aksi takdirde rahat alınan şeylerin kaybedilmesi de rahat

olur. Düşünün; DISK'in beşyüz bin kişinin üzerinde üyesi vardı, fakat DISK yönetici ve üyelerinin tutuklanmasına, işçilerin aileleriyle elde edilen sendika mallarına el konulmasına ve sendikaları kapatılmasına sahip çıkamadı. Karşı koyamadı, neden; çünkü tabana bu bilinç verilmemişti. Beni düşünün, ben sınıf ve kitle sendikacıyı savunun bir sendikacı olarak, kendimi işçiye ne oranda kabul ettiresem ettireyim, işçilerin çıkarlarını ne kadar kararlı olarak savunursam savunayım (ki zaten böyle yapacağım) işçiler zor durumda beni sahiplenmez, se yalnız kalırım. Sorun işçiye kendilerinin seçtiği ve onların çıkarlarını kararlı olarak savunan temsilcilerine, önderlerine, sendikacılarına sahip çıkması gerekliliğini kavramaktır. Geçmiş tecrübenin bana bıraktığı ders budur.

Y.D. - İşçilerle konuşmanızda anladığım kadarıyla özellikle sürekli bir şekilde iş yerlerini gezmek gereğini dile getiriyorsunuz. Şu ana kadar kaç iş yeri gezdiğinizi öğrenebilir miyiz?

Z.KARAAĞAÇ - 7 iş yeri dolaştım.

Y.D. - İşçilerin sizden beklentileri...?

Z.KARAAĞAÇ - İşçiler özellikle duruş olmamı bekliyorlar. Yapacağımız ve yapamayacağımız şeylerde açık olmamızı bekliyor. Bu da bizim ilkemizdir zaten.

Y.D. - Bu beklentiler arasında ekonomik kazanımların yanı sıra, siyasi kazanımlar elde edecek mücadele konusunda da bir talep...

Z.KARAAĞAÇ - Kuşkusuz ekonomik kazanımlar bu beklentiler arasında ön planda. Eğitim konusunda beklentileri var. Siyasi kazanımlar uğruna mücadele beklentisine gelince; bunu isteyen ve istemeyenler olarak orantıya vurmak zor. Sınıf bilincine varmış işçilerin gerçek kazanımının yolunun bu olduğunu bildikleri bir gerçek. Fakat bunu kesin olarak söyleyebilirim: "Bu işçiyle bir yere varılmaz" diyenler var ama, ben emin olarak söylüyorum: Bu işçiyle bir yere varılır, yeter ki işçi önderini bulsun, önderine inansın ve güveni duysun. Gerçek şu ki; bu işçiyle bir yere varılmaz diyenler aslında, işçilerin bir yere var-

malarının önünde engeldirler. Bir yere varılmasından yana olmayanlar kendileridirler.

Y.D. - '89 baharının kabarmışın durgunluğuna dönelim...

Z.KARAAĞAÇ - Kabarmış yerini durgunluğa terketmesinde toplu sözleşmelerin sonuçlandırılmış olmasının etkisi var. Fakat yanı sıra estirilen terörün de etkisi var. Bulgar teröründen bahsediliyor. Doğrudur ama, gazetelerde izliyoruz, kucağında bebeğiyle coplanan insana yapılan muamele nedir? İşte alın size baskının ve terörün en büyük turu.

Y.D. - İyi bir konuya temas ettiniz? Bulgaristan'dan göç ettirilme işçiler cephesini nasıl etkiler. Biryandan Türkiye'de sadece resmi makamlara göre iki buçuk milyonluk işsizlik, diğer taraftan bu muazzam işsiz kütlesine katılan onbinlerce (hatta buna yüzbin diyebiliriz) iş bekleyen göçmen kitlesi.

Z.KARAAĞAÇ - Bizim Belediye İş Kolu'nda halihazırda çıkarılan işçi yok. Ancak bu sorunun sorumlusu Başbakan'dır. Başbakan '88'den beri hahire "açın kapıları" diyerek kıskırtıcı bir tavra girdi. Doğru dürüst bir göç anlaşması yapmak var-

ken ya da "Türkiye 75 milyonu da besler" dediğine göre iş hacmini yaratması gerekirken bunu yapmadı. Şimdiden daha 160 bin kişilik göçte bulunmuş durumda. Üstelik eğer işçi çıkarılarak, çıkarılan işçiler yerine Bulgaristan'dan gelenler alırsa, Bu büyük zıtlasmalar yaratacak - büyük bir sakıncadır.

Y.D. - Yani sendikaların bir görevi de sosyal ve politik sorunlarla uğraşması olmalıdır.

Z.KARAAĞAÇ - Tamamıyla doğru; sendikaların politika yapması fikrine karşıyım. İşçi ya da memur sırf bir oy makinesi değil, ben oya zorluyorsun ama benim fikrimi açıklamama ambargo koyuyorsun. Bu olmaz, sendikaların ülkenin sorunları hakkında fikrini ve tavrını açıklaması zorunlu bir şeydir. Türkiye dışında sendikaların fikirlerinin belirtmekten alıkonduğu bir başka ülke gösterilemez. Demokrasiyle yönetilen hiçbir ülkede Türkiye'deki gibi bir örnek yoktur. Sendikaların siyaset yapamayacağı yasağının olduğu tek ülke Türkiye'dir.

Y.D. - Sayın Başkan (gülümseyor) söyleşiniz için teşekkür ederiz.

Z.K. - Ben de teşekkür ederim. □

HALKEVLERİNDEN

ESKİŞEHİR

CEZAEVİNDEKİ

DİRENİŞE DESTEK

İstanbul Anadolu yakası halkevlerinden oluşan bir grup, Kadıköy postahanesinden (29 Temmuz 1989) günü Adalet Bakanlığı'na "1 Ağustos Genelgesi ve Eskişehir Özel Tip Cezaevi'nde tünel olayı" gerekçe gösterilerek tutuklulara çeşitli baskılar yapıldığını ayrı ayrı birer telgraf yollayarak kınadılar.

22 Haziran 1989 günü Eskişehir

Cezaevi'nde tünel çıkınca tutukluların Teyp, radyo, daktilo ve özel eşyaları yağmalanmıştı. Bunun üzerine siyasi mahkûmlar 29 Haziran 1989 günü açlık grevine başlamışlardı.

Eskişehir açlık grevindeki arkadaşlarını desteklemek amacıyla da çeşitli cezaevlerinde de destek açlık grevine başladı. □

Migrosta Yaşanan Huzursuzluk

Subemize bağlı Migros işyerlerinde devam eden Toplu İş Sözleşmesi görüşmeleri uyumsuzlukla sonuçlanmış, arabulucu safhasında da herhangi bir ilerleme kaydedilmemiştir.

Toplu İş Sözleşme görüşmeleri sermaye ile işçi sınıfı arasında bir mücadele (pazarlık) platformudur. Biz işçi sınıfı olarak üretenden gelen gücümüze dayanma anlayışıyla hareket ediyoruz. Pazarlığı kapalı kapılar ardında birkaç kişi arasındaki "koyun pazarlığı" olarak görmüyoruz ve her konuda işçilere açık politika izliyoruz.

Örneğin 2.7.1989 günü işverenin son teklifini işçilere sunmak için Migros genelini kapsayan bir salon toplantısı düzenlenmiş, işçilere kendi istediklerimizin karşılığında işverenin neler verdiği, sözleşmenin bir bütün olduğu, şu madde önemli bu madde önemsiz ayrımının asla düşünülmemeyi gerektiği ayrıntılarıyla anlatılmıştır.

İşçiler de yaptıkları konuşmalarla haklarını almak için sonuna kadar mücadeleye hazır olduklarını ve şubelerinin önderliğine güvendiklerini belirten konuşmalar yaptılar.

Toplantının ardından işverenin tutumuna karşı yeni eylem kararları alındı. İş yavaşlatma ve sakal bırakma olarak devam eden eylemler 11.7.1989 tarihinde TOPLU VİZİTE ile devam edildi. İşçiler İstanbul'un her semtinde işvereni protesto için her bölgede merkezi yerlerde toplanarak, elbiselerin üzerinde "Haklarımızı almaya kararlıyız", "İnsanca yaşam için; ücret, iyi çalışma koşulları istiyoruz" yazılı bandajlarıyla S.S.K. hastanelerine yundular.

Muayene işlemleri tamamlandıktan sonra işbaşı kâğıtlarıyla yeniden işyerlerine döndüler. Ne sarı sendikacılar ve işverenin bizim sendikacılarımızdan rahatsız olup talep-

lerimizi karşılamaya çalışması, ne işverenin işçilere "sizin sendika şubeniz 1 Mayıs maddesinden başka bir şey düşünmüyor, ücret artışında gözü yok, sizin emeğinizi düşünmüyor" demogojisi, ne de 33 mağazanın İstanbul'un farklı semtlerinde olması alınan kararların uygulanmasında hiçbir sorun teşkil etmemiş düzenli ve tam katılımı eylem başarıyla sonuçlanmıştır.

Ertesi gün de öğlen yemeğinde iş-

çilerin topluca yemeğe çıkma eylemi nedeniyle 1 saat işyerleri satışa kapatılmıştır.

Bundan sonra da işverene ve sarı sendikacılığa karşı mücadele eylemleri devam edecektir.

**TEZ-KOOP-İŞ SENDİKASI
İSTANBUL
3 NO'LU ŞUBE YÖNETİM
KURULU ADINA
İDARİ SEKRETER
NAFİYE KABAN**

BASIN AÇIKLAMASI

Tez-Koop-İş Sendikası İstanbul 3 No'lu Şube'ye bağlı, Gebze TÜBİTAK işyerlerinde sorunlar sürüyor. İşçiler coşkuyla grev hazırlığını sürdürürken, son dakika oyunuyla Genel Merkez tarafından sözleşmesi imzalanmış, işçiler masa başında satılmıştır.

İşçiler, genel merkezin işverene işbirliğini yoğun biçimde protesto ederlerken, genel merkez hıyanet almayıp, sendikacı mücadeleye aktif durumdaki işçileri atması için işverene yeşil ışık yakmıştır. Sudan gerekçelerle, 16 ve 20 yıllık iki işçi tazminatı olarak işten atılmış, 30 kişinin de savunması istenerek atılmaları gündeme getirilmiştir. Sendika Genel Merkezi'nden cesaret alan işveren sözleşmenin imzalanışının ardından bir gün bile beklemeden işçileri cezalandırma girişimlerine başlamıştır.

İşverenin şube yöneticileri de dahil bir kısım işçileri keyfi şekilde işten atma girişimi, çeşitli direnişler ve protestolarla engellemeye çalışırken genel merkez tekrar devreye girmiş, TÜBİTAK işverene yazılı bir

karar göndererek, "3 no.lu şubenin yetkilerini aldıklarını" bildirmişler ve istedikleri gibi davranabileceklerini mesajı vermişlerdir. Kısacası Sarı Sendika Genel Merkez ve İşverenin işbirliği ile, direnen ve haklarını arayan işçiler cezalandırılmak isteniyor.

"Yeni şube açma" gerekçesiyle gizlenmeye çalışılan asıl amaç, kendilerine muhalif olan ve sınıf sendikacılığını savunan şubeleri etkisiz kılmak, denetim altına almaktır.

Türkiye'nin en önemli ve saygın bilim kuruluşlarından birisi olan TÜBİTAK'taki bu oyunları şiddetle protesto ediyoruz.

Bu doğrultuda şubemize üye işçiler, genel merkez yönetiminde de temsil edilen 1 ve 2 no.lu şube önüne siyah çelenk koyarak, protestolarını sürdürdüler.

Sarı Sendika Tez-Koop-İş Genel Merkezi'ne, işverene birlikte sürdürdüğü bu oyunları da kararlılığımız ve gücümüzle başa çıkaracağız.

**30.6.1989
TEZ-KOOP-İŞ 3 NO'LU ŞUBE
İŞÇİLERİ**

"Ben Herşeye Rağmen Halkımın Yanında Olmaya Devam Edeceğim"

FERHAT TUNÇ İLE SÖYLEŞİ

Y.D. - Eylülüst koşulların gıy-dirmek istediği yaftayı ilk yırtan, ota toprağını dağıtı-cı ilk çıkışlar zindanlarda sıcak ya-sanan direnişler bir yana- Devrimci sanat cephesinde özellikle müzikte ortaya çıktı. Bu konuda "Vurgu-nun Hasretine", "Ay ışığı yana ya-na", "Yaşamak Direnmektir" ve son olarak "İstanbul Konserleri" çalışmalarımızla bu çıkışın içinde yo-ğun bir tarzda kendinizi duyurdun-uz. Bu döneme ilişkin bakış açını-zı ve düşüncenizi öğrenmek istio-ruz.

F.TUNÇ - Egemenler, Eylül ile "dikensiz bir gül bahçesi" yaratmak istemişlerdi. Ancak bunun mümkün olamayacağı daha baştan belliydi. Toplumsal hareketin kanla bastırıl-ması, mücadele ile kazanılmış, de-mokratik hak ve özgürlüklerin gasp edilmesi, ülkemizin baştan sona ya-

saklar zincirine vurulması, koyu bir sömür ve zulüm ile egemen güçle-rin sözüm ona yarattıkları sessizlik, sizlerin de deyiimiyle en başta zin-danlarda onurlu başkaldırıyla bo-zuldu. Tüm zorluklara rağmen dev-rimci alternatif giderek her alanda mayalanarak ayakları üzerinde doğ-rulmaya başladı. Düzen Sanat Edebiyat alanında olduğu gibi, her kesitte Eylülüst tipler yaratmaya ça-ıştıyordu. Onların bu çabaları ve ses-sizlik ortamının koşulları, karam-sar, bezmiş eğilimleri besliyordu. 1984 yılına kadar düzen içi alterna-tiflerin boy vermesi, bu durumla ya-kından ilgilidir. 1984 yılı ile birlikte sessizlik atmosferi belirgin bir şekil-de hozulma sürecine girdi. Egemen güçler cephesindeki kaynaşmalar derinleşmeye, halk muhalefeti can-lanmaya ve adım adım da olsa bir yükselme seyrine girmeye başladı.

Diğer alanlarda olduğu gibi Sa-nat-Edebiyat-Kültür cephesinde de devrimci alternatif bu elverişli ko-şullarla birlikte daha da yükselme-ye başladı. İşçi sınıfı hareketinin po-litik sahnede çok canlı bir şekilde yer aldığı toplumsal hareketin yükseli-şini sürdürdüğü, çelişkilerin giderek arttığı daha doğrusu ülkemizin be-lirgin özelliği olan kriz atmosferin-de, kültür, sanat alanında devrimci çıkışlar kaçınılmaz yükselişini sür-dürmeye devam edecektir.

Ve ben bir sanatçı olarak, kültür ve sanat cephesinde bugüne kadar olduğu gibi bundan sonra da krize bilimsel bir çözümle müdahale eden devrimci alternatifin yanında oluca-ğım.

Y.D. - Tek sesli müzik - çok sesli müzik "Devrimci Arabesk" gibi bir dizi tartışmanın olduğu bir ortam-

dayız. Bu konuya ilişkin düşüncelerinizi öğrenebilir miyiz. Kalitesizliğin bu denli taban bulmasını nasıl karşılıyorsunuz ve müziğin gelecekteki gelişimi ve kalıcılığına ilişkin düşünceniz nedir?

F.TUNÇ - Müzik evrenselidir. Evrensellik, biçim ve teknikteki devrimci ilerlemeye dayanır. Bu ilerleme müzik tarihinin dönüm noktalarından birini oluşturmuştur. 20. yüzyılın Türkiye'sinde, müzikte çok seslilik-tek seslilik tartışması aslında gecikmiş ve bugün çok daha ileri bir boyutta olması gerektiği inancıydım. Müziği tarihsel olarak ele aldığımızda; Müzikte, Majör-Minör sistemi müziğin sanat olarak daha da olgunlaşması için, gerekliliğini görürüz. Bu sistemi o zamanki düşünürler müzikte yenilikler arama çabası içinde geliştirdiler. Bu sistem dünyanın bütün ülkelerinde müzikte aynı biçim ve içeriği dayatan monotonluğun tersine, ortaçağ tanrı bilimcilerin öne sürdüğü feodal müziğe karşı verilen mücadelesinin içinden doğdu. Bu nedenle, ben halk müziğimizin zenginliklerinden yararlanmak suretiyle mü-

ziğin çağdaş boyutta seyratimesi gerektiği inancındayım. Çok seslilik müziğe yeni boyut, yeni bir çehre kazandıracaktır. Müzikte tüm ses bloklarını hareket ettirmekle coşku ve hızı zenginleştirerek yeni bir estetik yakalamış olacağız. Kısaca müzikte çok seslilik acil ve gereklidir.

Arabesk müziğe gelince; Arabesk devrimci dalganın deyim yerindeyse dibe vurduğu toplumsal hareketin yenilgilerle yüzyüze kaldığı dönemlerde toplumun her kesitinde yaygın bir şekilde kendisini etkileyici kılınmıştır. Bugün etkisini düne kadar olmasa da sürdürmeye devam etmektedir. Ancak dünün suskun ortamında sürdürmeye çalıştığı kralığını bugün sürdürmüyor. Etkisi geçmişe oranla kırılmaya, yaygınlığı giderek gerilemeye yüz tutmuştur. Bu durum elbette, objektif koşulların düne nazaran toplumsal hareket için daha elverişli koşullar ihtiva etmesinin ve hem de bu hareketin toparlanması ile de kavranılabilmektedir.

Karamsarlık, umutsuzluk ve garesizlik atmosferinin müziği olan Arabesk için, bugünün devrimci yükseliş koşulları aleyhte rol oynarken, diğer yandan bizim müziğimiz için, müzik, alternatifimiz için lehte bir rol oynamaktadır. Bu demektir ki toplum, kendisiyle birlikte kendi çağdaş dünyasının aynası olan sanat ve müziğini de geliştirecektir. Ülkemizde karamsarlık ve umutsuzluk rüzgarının dağılmasıyla birlikte "Arabesk" in zemini de dağılmış olacaktır. Ve yerini çağdaş-gerçekçi, toplumcu ve devrimci dinamik ile dolu bir sürece bırakacaktır. Arabesken etkilenme her dönem olduğu gibi bugün de söz konusudur. Toplumsal canlanmayla bu etki her ne kadar gerileyecek ise de bir bütün olarak ortadan kalkacağını düşünemiyorum.

Müziğin kalıcılığına gelince hiçbir sanatçı kendinden sonraki kuşaklar için ürün verdiğini savıyla yetinemez. Devrimci bir sanatçı her şeyden önce kendi çağının tanığı olmalıdır. Kendi çağından, çağının gerçekliğinden kopmuş, toplumdaki çatışmalara sırtını dönen sanatçı, sanatın toplumcu gerçekliğine yabancılaşmasının

bir örneği olmaktan öte gidemez.

Y.D. - En çok baskıyla engellenmeye karşılaştığınız bir sanatçısınız. Bunun nedenleri bize bilinmekle birlikte sizin de açıklayacağınız bir şeyler olmalı.

F.TUNÇ - Baskıyla karşılaşmam kadar doğal bir şey yoktur. Bir kere, sanat bağımsız değildir. Benim yaptığım sanat ezilenlerin çıkarlarını savunmaktadır. Bu açıdan düzenin benden hoşnut kalmasını beklemiyordum, beklemiyorum. Ve ben herşeye rağmen halkımın yanında olmaya devam edeceğim.

Y.D. - Resital ve konserler gerekse geceler olayıyla İstanbul yoğunluklu bir çalışma programınız oldu. Bu çalışmalara geniş yığınlara ulaşmak için Anadolu turneleriyle devam edecek misiniz?

F.TUNÇ - Evet, konserlerim özellikle İstanbul'da yoğunlaştı. Başka şehirlerimizde konser yapmak istemediğim için değil, engellendiği için yapamadım. İstanbul-Ankara dışındaki diğer bazı şehirlerde örneğin, Izmir-Denizli-Eskişehir ve Çanakkale'de konser yapma isteğimin keyfi birtakım nedenlerle reddedildi. Ankara'da gözaltına alındım. Hayali suçlamalarla karşılaştım. Yaptığım bazı konserler hakkında soruşturmalar açıldı, açılıyor.

Amaçları şüphesiz beni yıldırmaq, veya en azından gözdağı vermektir. Halkı savunmak suç değildir. Halkımı savunmayı ben vazgeçilmez bir görev olarak kavriyorum. Bu görevi sonuna kadar yerine getirmeye çalışmak boynumuzun borcudur.

Gelecekte Anadolu'da konserler vermek düşüncesindeyim. Bunun ilk halkası olarak 29 Mayıs'ta, Diyarbakır'da bir konser yapmayı düşünüyorum. Bu konserde de bir kez daha gördüm ki Anadolu bana "gel" direktifi veriyor, bu direktife nasıl karşı durula bilir.

Y.D. - Son olarak söyleyecekleriniz?

F.TUNÇ - Sorularınız vesilesiyle kısaca söyleyebileceğim şeyleri söyledim. Söyleyeceğim elbette çok şey var. Şimdilik teşekkür ediyor ve diğer söyleyeceklerimi konserlerimle bugüne kadar olduğu gibi, yine halkıma söylemeye bırakıyorum. □

FERHAT TUNÇ YARGILANDI

Ferhat Tunç 20 Kasım 1988'de Kartal Belediye Sineması'nda verdiği bir konserinden ötürü yargılandı.

18 Temmuz 1989'da Kartal Asliye Ceza Mahkemesi'nde çıktığı duruşmasında; huzura alınan Tunç, yargılanmasına sebep olan "Kürtçe şarkı ve sloganlardan" hareketle hırslandığı savunmasında şöyle dedi: "Bir sanatçı ağlayan, gülen, coşan, yenen ve yenilen halkının yanında olmazsa Kafka'nın örümceklerinden ne farkı kalır ki?"

Ben dün olduğu gibi bugünde "özgürlük ve yeni demokratik Türkiye" mücadelesinde halkımın safında ve emrinde olmaya devam edeceğim. Bilinmelidir ki; bu uğurda hiçbir tehdit, baskı ve gözdağı beni halkımın yanında olma yolundan alıkoyamayacaktır.

Ve Kayseri ve Erciyes'in Sisi ve Ferhat Tunç...

“**K**ayseri’de konser mi” diye şaşırıyordum ilk oneri geldiğinde diyor.

Ferhat TUNÇ... Ama konser akşamı, iptal kararı gelmesince karşın, köylerden, ilçeden otobüslerle gelen ikibin civarındaki insanı görünce değişiyor bu kanı... Ve iptal kararını protesto açıklamasını yaparken “En kısa zamanda sizlerle olacağım” sözü vererek selamlıyor bu coşkulu kalabalığı.

Evet, 10 yıllık sis bulutları henüz dağılmadı Erciyes’in tepelerinden... Güneş bir yanıyla vuruyorsa da yetmemiş henüz. Bir konser olayı geliyor gündeme. Gün 8 Temmuz ve 19 güne sığdırılan -daha doğrusu sığdırılamayan- çalışmalarla 27 Temmuz’u buluyordu takvim. Bozuk amatörce bir organizasyon... Ama gönül verenler, herkes bir ucundan yakalıyor, omuz veriyor... Civar köylerden birbirine traktörler çıkarılıyor, ya da beledelerde Belediyelerden anonslar “ilan olunuyor” Ferhat TUNÇ dinletisi!.. Daha önce Grup Yorum’un iptal olunan bir konseri ve benzer olumsuzluklar yaşadığı için kaygılı bir bekleme izin ve yer konusunda SHP, Belediye ikilemindeki olumsuz tartışmalar son 3 gün içinde başka bir kanal ve yer ile çözümleniyor... Şimdi tek sorun katılım diyoruz. 1700 civarında bilet dağıtılmış. Artı diğer gelecekler... ya o denli katılım sağlanamazsa “iki-üçlüz kişiye konser veremeyelim” diye takılıyor Ferhat... olur mu öyle şey diyorum ama içinde aynı sancı on yıldır neler yaşamadı ki bu kent. Binlerce insan geçti Zinciridere kampından. Demokrasim demek bile suçların büyüğü bu kentte. Hep uç kötülerin arasında sayılır durur “Yozgat, Kayseri, Erzurum” diye... Ama binlerce insanın 1 Mayıs coşkusuyla yürüdüğü bu

kentti diye güçlendiriyorum kendimi... “Su çok soğuk ve harika” diyor Ferhat. Erciyes eteklerindeki tekerde son birkaç saati geçiriyoruz. Kente inmek için diğer mesirecilerden ayrılıp arabamıza binerken hızla Valinin otosu geçiyor yanımızdan... Erciyes’in tepesinde ilginç bir tesadüf... Ve o ilginç tesadüfün öte yanından bir haber son anda ulaşıyor bize “Müsaade edilmemiştir.” Hem de saat 18.00’i geçtiği, artık mesai bitti diye rahatladığımız bir anda. Konser yerindeki son rötuşları yaptığımız sırada.

“Nasıl davranalım tartışmaları” ne olursa olsun fiyadımızla noktalanıyor. Zaten Y.D standında 2 saatlik kaset, imza ve söyleşi programımızda... insanlar birikiyor standı coşkulu “hoşgeldinizler”, kucaklamalar... bu ara avukatlara ve İHD yöneticilerini bulmaya gönderiyoruz birkaçım. İnsanlar iptal kararının sıkıntısıyla gitgide kalabalıklaşıyor. Konserin yapılacağı bahçeye diyoruz gelenlere... Ve 20’er 30’arlı konser yerine gidiyor insanlar. Saat 21.00 civarı yine standın önünde 100’den fazla insanı haydi konser verine diye kalkıyoruz... fuar içindeki 700-800 metrelik yürüyüşte insanların sayısı üçyüze yaklaşıyor. Ama tek resmi polis yok. Bahçeye giriste orada biriken 1000 civarında insanı selamlarken coşkuyla alkışlıyorlar. Sahnenin yanına yer açılıp bir masa düzenleniyor... insanlar sarıyor etrafımızı... bahçe işletmecisi ve devrimci çevrede etkili birkaç dost “görüşelim” diyor. Kalliste bir yere geçiyoruz.

Ferhat’ın tavrı kesin, tutuklanma da olsa çıkacağım, en az birkaç türkü söyleyeceğim diyor. Kitle coşkun, provakatif harekete uygun diyor bir öğretmen dost. Polisin sana yapacağı bir saldırı çok büyük olay-

lara dönüşür diyor. Bahçe sahibi bir arkadaş... güç bir durum, tesbitle haklılar. Ancak bu çemberin kırılması da gerek. Yasal başvuruyu yapan dışımızda biri... ona ve bahçe sahibine yapılacak saldırının sorumluluğu anımsatılıyor sık sık. Bu arada dışardaki kitle iki bine yaklaşmış... Kulis kapısını zorluyor biri: Emekli Ahmet Hocamız. O sevecenliğiyle elinde tuttuğu bir karanfili Ferhat’a veriyor. Üzerinde “Demokrasimiz” yazan bir karton silindire zincirle sarılmış bir karanfil... Ötesini anlatmaya gerek yok. Sahneye amatör iki genç çıkıyor ve özgürlük mahkûmlarıyla başlayıp birkaç parça okuyor insanlara... içerdeki tartışmada ikna ediyoruz, -olma zorunda bırakıyoruz daha doğrusu- “Bahçenin kapanması, polislin kitleye saldırısı vs.” uğultuları arasında Ferhat’ın açıklama yapmasıyla noktalanıyor olay. “Kardeşler, buraya türkülerimizi birlikte söylemek için geldik. Ama çoğu kez olduğu gibi konserden bir saat önce gerekçesiz bir şekilde Valilikçe iptal edildi. Bu anti-demokratik saldırıyı lanetliyoruz, protesto ediyor, bu tür kararların bizleri yıldıramayacağını belirtip en kısa zamanda sizlerle olacağımız söz verip hepimizi devrimci coşkuyla selamlıyorum.

Yoğun bir alkış ve coşku seli, kiminde isyancı bir öfke... kalabalıktan sıyrılıp arabamın yanına geliyoruz. Herkes konuk etme yarışında. Vedalaşıp sıyrılıyor... üzerinde düşünmemiz gereken bir dizi eksikliğimizi ve olumsuzluğumuzu gündemimize bırakıp, olumlu yanlarını kazanç hanemize işleyerek bırakıyoruz 27 Temmuz’a geride... □

Y.Demokrasi Kayseri
Temsilciliği

Fuarda Yeni Demokrasi Standı...

Be yıl 23.sü açılan Kayseri Anadolu Fuarı, tarihinde ilk kez, sıcak bir destanun, dik bir soluklanmanın izlerine tanık oldu. Evet adı fuar ama, işlev olarak panayırda da geri konumdaki Anadolu Fuarı, her türlü kültürel etkinliğin uzağında baysağlığın, yozlaşmanın vicik vicik olduğu "tüccar Kayserili kafasıyla" arabeskin içiçe geçtiği "Garibesk" bir ortam... zaman zaman faşist-dinci ideoloji kendi kültürel sultasını sunma hedefiyle kitap standları ve video gösterileri düzenliyordu. Fuarı kültürel etkinliklerin devrimci soluklanmaların yaşandığı bir alan yapma düşüncesi uzun zamandır kafamızı yoran bir olaydı. Bu yıl içinde Y.D.'bürosunun Kayseri'de açılmış olması bu olguya yaşanır kılmaya itti bizleri. Standı yeri için başvurumuz "Sosyal-Demokrat Belediye'deki" "sol kanat SHP'li kadrolardan" hasır altı edildi durdu. Bu arada çay bahçeleri, gazinolar, büfe ve dükkânlar "çok hızlı solcularımız" ve "SHP'li sosyal demokratlar" arasında üçer beşer karpışılıp, "onun bahçe yeri benimkinden güzel" ya da büfesi benden fazla kavgaları arasında, dinci, faşist "Sızın" Dergisi videolu standı için günler öncesinden yer buluyor, düzenliyor, yıllardır faşist kitapları satan "Kıvılcın" kitap standı fuarın en güzel yerini işgal etmeye devam ediyor. Ama ne hikmetse Yeni Demokrasi için son güne kadar bir dükkân bulunamıyordu. Son fuarın açılacağı gün kuytu sayılacak bir yerde, zorlamayla bir dükkân bulabildik. Her türlü zorluk içinde "adam" etmeye çalıştık... "ya kapatılırsa" korkusuyla ilk günden fotoğraflıyorum... "Niye kapatılırsın, yasak bir yer" soruları "burası Kayseri..." diye gülererek yanıtlıyor baskaları... Fuarın en güzel yerinde Cumhuriyet Kitap Kulübü'nü açıyor SHP'li hızlı solcu, aynı zamanda Fuar Yönetim Kurulu Başkanı ve de Fuar içindeki 3 yerin daha hissedarı... üç beş kez etiketlenmiş kitaplar ve Kayserili tüccar kafasıyla, kültürel etkinlik adına... Üs-

telik de Y.D.'standı için her bayırımızı geçişirmeye çalışan bir kültür dostu... Ama insanlar veriyor son kararı. Başkalarının beşte biri kadar bir alanda da olsa, kuytu bir yerde de olsa, sıcaklığında söyleşiler koyulaşıyor. Kitaplarımızın adları ve dergi kapaklarımızda düzenlenmiş serginin "cezurluğu" şaşırtıyor bir çoğunu. Ve her gün yüzlerce insanın uğrak yeri oluyor. Ayak-

üstü çaylar içilirken "eksiklerimiz, aksaklıklarımız olduğunu biliyoruz" diyoruz... Ama "En uzun yürüyüş bile bir tek adımla başlar..." Daha güzel etkinliklere, güzellikle se dileğiyle. □

Y.Demokrasi Kayseri
Temsilcisi
H.ÖZAŞLAMACI

Protesto ve Gülhane Konseri

27 Temmuz akşamı Gülhane'de Z.Livaneli'nin konseri var.

Tüm devrimci demokrat kesimde konsere gidip ölüme yatmış Eskişehir Cezaevi'ndeki özgürlük mahkumlarının eylemini destekleme, onlarla omuz omuza olduğunu dile getirme ve sesini kamuoyuna duyurma özlemi var. Akşamın saat dokuzu, Gülhane iklimi iklim. 60.000 seyirci!

Oldukça kalabalık kitle karşısında Livaneli coşkuyla konsere başlıyor. Dakikalar ilerledikçe Eskişehir'deki özgürlük mahkumlarını destekleyen, egemenleri kınayan dövizler açılıyor; "insanlık onuru işkenceyi yenecek", "Tünel bahane amaç işkence", "Zindanlar boşalsın tutsaklara özgürlük" vb. Patlıyor sloganlar: "Kahrolsun Faşizm", "İnsanlık onuru işkenceyi yenecek", "Zindanlar boşalsın, tutsaklara özgürlük", sloganlar atıldıkça Livaneli huzursuz oluyor. Tutuklu yakınları ve çetilli demokratik kuruluşlar Livaneli'den Eskişehir'de ölüme yatmış özgürlük mahkumlarının eylemini destekleyen, egemenlerin cezaevlerindeki vahşetini kınayan bir metnin okunmasını istiyorlar. Livaneli ise "Bazı tutuklu anaları bana ricada bulundu. 'Ülkemizde çocuklarımıza kıymayın beyler' demekle yetiniyor.

Dakikalar ilerliyor. Sloganlar atılmaya devam ediyor. Seyirciler Livaneli'nin 1 Mayıs'ı okumasını isteyen gösterimde bulunuyor. Livaneli'den ses yok. İstem protestoya dönüşüyor. Livaneli; "Benden bilmediğim türkû okumamı istiyorlar. Bilmediğim türküyü okuyamam" diyor. 1 Mayıs'ın açını ağzına almaktan kaçınıyor. İstem protestoya dönüşünce Livaneli daha önce söylediği türkülerini tekrara başlıyor. Örneğin, Leylim Ley'i üç kez, odam ki-reç tutmuyor'u iki kez okuyor. Konserin sonuna doğru büyük kalabalık hep bir ağızdan 1 Mayıs'ı okuyor.

Konser bitimi bu kez protesto gösterisine dönüşüyordu. Onbinleri bulan insan selinin bir kolu Beyazıt'a doğru, bir kolu ise Eminönü'ne doğru cezaevlerindeki baskıları kınayan sloganlar ata ata yürüyor. Taksim'e doğru yürüyen kola çevik kuvvet müdahale edince zaman zaman taş çatışmaya dönüşüyordu. Protestolar Beyazıt ve Eminönü'nde son buluyordu.

Evet Gülhane Konseri altmışbin katılımıyla, onbinlerce insanın cezaevlerindeki özgürlük mahkumlarının yanında olduğunu, egemenleri kınayan protestolarıyla belleklerde yer etti. □

BİR TARİH Kİ HER DAİM YASLI

Haydar UĞUR

"Yas tutan tarih"le Röportaj dalında Üçüncülük ödülünü alan Günay Aslan.

"Ölüm buyruğunu uyguladılar
Mavi dağ dumanı
Ve uyur-uyanık seher yelini
Kanlara buladılar.
Sonra oracıkta tüfek çatırlar
Koynumuzu usul-usul yoklayıp
Aradılar.
Didik-didik ettiler
Kırmanşah dokuması al kuşağını
tespihimi, tabakamı alıp gittiler."

Böyle diyor 33'lerle ilgili o ün-
lu şiirinde Ahmed Arif.
Günay Aslan ise "doğup büyü-
düğüm bu toprakların gerçeğini
ilk bu şiirden öğrendim" diyor.
"Okurken bir an yüzümün kızardığını
hissettim. Yöremde yaşanan bu

olaydan nasıl bihaberdim? Ve başla-
dım olayı araştırmaya, sonuçta bu
tütün çıktı ortaya. Yani "Yas Tutan
Tarih".

Anamsanacağı üzere bu çalışma-
sıyla Günay Aslan, geçenlerde Yunus
Nadi üçüncülük ödülünü almıştı.
Röportaj dalında kazanılan bu
ödülün birincisi "Galatasaray Kay-
bettir Biz Kazandık" adlı çalışmasıyla
Mecit Ünal'dı. Halen Cezaevi'nde
bulunan Ünal; "Bir yanda bir şey-
ler yapmak için sözcüğün gerçek an-
lamıyla çırpınanlar" diyordu, "bir
yanda hiçbir şey duyumsayamayan,

yüreği katı demeyeceğim; ama du-
yarsızlaşmış yığınlar duruyordu. Biz,
açlığımız ve gün gün eriyen dokula-
rımızla tam ortadaydık. Sabahları
gazetelere koşuyorduk; ama bizi des-
tekleyenler çok azdı. Herkes Gala-
tasaray'ın Avrupa kupalarındaki tir-
manışıyla ilgiliydi. 5-0'lık zaferin ip-
tali yoğun protestolara neden olu-
yordu. Oluyordu da binlerce tutuk-
lunun trajedisi karşısında aynı du-
yarlılık gösterilmeyordu."

İkinci sırada ise Ruşen Sümbüloğ-
lu vardı. "Alemdağ Kırımı"yla "Ta-
nık olunan her şey bir de sorumlu-

luk yükler" diyen Sımbuloğlu, 22 Kasım 1989'da Alemdağ Cezaevinde iki tutuklunun yeniden sorgu için subeye götürülmelerine karşı çıkan tutukluların direnişini ve bu direniş esnasında üzerinde İngilizce "No use warpriso ners" Savaş esirleri için kullanılmaz" yazılı gaz bombalarının yol açtığı 3 ölüm olayını ve sonrasını anlatıyordu.

Röportajların üçünde de ana izlek ardarda rutin bir şekilde ihlal edilen "İnsan Hakları".

Ne var ki; bizim asıl ilginizi çeken, kan ağlayan ve yas tutan bir tarihin "zula"daki notlarla deşildiği Günay Aslan'ın röportajıydı.

Bundan bir sene önce izlediğim bir filmde (Resmî Tarih'te) Norma Aleandro yani Alicia, okulda "tarih dersi anlatırken bir öğrenci hissimla ayağa kalkar ve "tarihin kitaplarda yazılı olduğundan farklı olduğunu" söyler. Ve resmî tarihi katillerin yazdığı'm savlar.

Günay'da aynı şeyi söylüyor. "Resmî tarih bütünüyle evet bütünüyle yalan" diyor. Zira "33'ler olayı 1943'te Van'ın o zamanki adı 'Saray' şimdiki adı 'Özalp' olan ilçesinde yaşıyor. Dört köyden 33 yok-sul köylü, bir gün 'suğır hırsızlığı' suçundan gözaltına alınıyor. Ancak sorgulanışları jandarma karakolunda hırsızlığın adı bile geçmez. Bu sınır yörenizde gözaltına alınan köylülere, 'Ruslara casusluk yaptıkları' konusunda bir yığın soru yöneltilir ve köylüler, 'suçları sabit' görülerek dağlık yörede kurşuna dizilir." Arkasından da Askeri Mahkeme "33'ler suçsuzdur" diye karar çıkarır. Orgeneral Mustafa Muğlalı Paşa; "Kürtlere ilişkin olayları normal ölçüler ve devlet anlayışı içinde yürütmek mümkün değil" der.

Ve Günay tarihin silindiği, susturulduğu ve unutturulduğu böyle bir dönemde, bir borcu ödemek üzere başlıyor yarayı deşmeye. 33'ler gerçeği nedir? Ahmet Arif'in şiirinde belirttiği gibi midir?

"Pasaporta ısınmamış içimiz
Budur katlimize sebep suçumuz"

Günay'a göre değildir. Asıl sebep ne casusluk, ne hırsızlık, ne de kaçakçılıktır. Bu insanlar sırf kürt ol-

dukları için tahammüden kurşuna dizilmişlerdir.

"Zula'daki notlarımı çıkardım. Ve çağa namusluca tanık olabilme gereğiyle başladım araştırmaya"...

"Varulmuşum

Dağların koyutluk bir boğazında
Vakitlerden bir sabah namazında
Yatarım

Kanlı upuzun..."

İlk başvurdukları öldürülenlerin yakınları oldu.

"...sıra bize yaklaşmıştı. Kapımız çalındı. Kocam açtı. Kayınpederimin ve kocamın adını okudular. Biliyordum, ölüme götürüyorlardı. Ancak ağlamaktan, ağıt yakmaktan başka bir şey elimizden gelmedi. Bağırımıyım, çağırıyım, ağlamışım, yüzümü gözümlü yırtmışım, yarı başım olduğum yere yıkılmışım. Birkaç gün sonra ölüm haberlerini aldık. Allahı çok aradım o günlerde. Yerde, gökte, karanlık gecelerde yok yok... Kuldân umudumuz yoktu zaten. Allah da yoktu." (On beş günlük kocası Sico Çelebi ile kayınpederini Aco Çelebi'yi Sefo Deresi'nde kaybeden Latife Çelebi'nin anlatımı)

"Gel haberi nereden vererek
Turna sirtısı değil bu
Gökte yıldız burcu değil
Otuz üç kurşunlu yürek
Otuz üç kan pınarı
Akmaz,
Göl olmuş bu dağda..."

"Oğlum İbrahim ilk ateşte yaralanıp düşüyor. Diğerleri onun üzerine yığılıyor. Öldü diye bırakıyorlar. Oğlum ölülerimizin arasında saatlerce kalmış. Gece olunca da ağır ağır doğrulmuş. Kendi anlatırdı. O gece gökte bir tek yıldız varmış. Ve o yıldızdan ışık damıyormuş. Işık değil de sanki yıldız ağlıyormuş. Işık yol göstermiş ona. Sınırı geçip İran'a sığınmış" (İbrahim Öztürk'ün annesi Cazê Kadın)

"Şimdi, böyle çaresiz ve bağlı,
Böyle arkasında bir soğuk namlu
Bulunmayaydı,
Sığınabilirdi yüceltilere..."

"Nice katliamlara sahne olmuş
Xretel Köyü'ndeyim" diyor

Aslan. "33'ten biri olan Ahmet Tunç'un torunu Nevbahar'la konuşuyordum. Kim sorsa, Nevbahar gökyüzümü işaret ederek, 'dedem orada' diyor. 33'lerin en gençlerinden olan Ahmet Ata'nın babası Kemal Ata'da "Geceleri ne zaman kapımı çalın-sa silaha uzanır elim silahımı ararım".

"Varulmuşum

Düşüm, gecelerden kara
Bir hayra yorunum çıkmaz
Canım alırlar ecelsiz
Sığdıramam kâğıtlara
Şifre buyurmuş bir paşa
Varulmuş a hic sorgusuz,
yargısız"

Devam ediyor anlatmaya Günay Aslan, "Tetiği çeken elleri arıyorum" diyor.

"100 metre kadar gitmemistik ki Sefo deresinin yamacındaki patika yola bırakılmış halatları gördük. Orada 'at in' emri verildi. Ustağmen 'bağlayın' deyince bu adamları öldüreceklerini anladık. Mecbur bağladık. İki grup halinde ellerini arkadan ve koltuk aralarından birbirine bağladık." (İsmail Çolak, Tetiği çekenlerden)

"Ateş komutuyla birlikte yurdum gözlerimi. Şuursuzca basmışım tetiğe. Mermim bitmiş, ben hâlâ ateş vaziyetindeyim."

İnfaz bittikten sonra "Biz" diyor İsmail Çolak, "Dağ başını duman almış" marşını söyleyerek döndük Saray'a herkeste milli bir töreni ifa etmiş insanların ruh hali vardı."

Evet!..

İçlerinde yürütmeyecek kadar yaşlı insanlar, askerden yeni gelmiş gençler ve hiçbir şeyden haberi olmayan çocuklar, nişanlılar ve evlilerin olduğu bu katliamların sorumluları bugün artık sözümlere mahkum olmuş. Ancak Aslan için "insanların mahkum olması önemli değil" Anlayışların mahkum edilmesi önemlidir. Ne yazık ki bu da henüz gerçekleşmiş değil. İşte bunun gerçekleşmesini istiyor Günay.

Bir de bir gün kendi dilinde yazacağı günleri özlüyor. □

DEVRİMCİ DEVRİMCİLİK: ANARŞİZM

Ferhat ALI

Ortaya çıkışından bu yana yüzyıllık bir hayli aşkın zaman geçen, yer yer görüş farklılıklarına, görüşlerinin bütününe çeşitliliğe rağmen, daha başkalarını saymazsak Max STIRNER, Pierre Joseph PROUDHON ve Mikhail BAKUNİN'le bir akım olarak şekillenen, örgütlenmiş siyasal sınıf mücadelesi, her türlü siyasal sınıf örgütlenmesi, soyut bir 'özgürlük' kavramı uğruna disiplin ve otoriteye karşı gelerek, bireysel terörü savunarak, proletaryanın mücadelesinin merkezlerindeki yığın hareketi değil, işçi hareketinin bir karikatürü olarak tarihsel sahnede rol oynamış, ters-yüz edilmiş burjuva ideolojisi olarak, günümüzde, işçi hareketi içinde yankı bulamayan, bu sınıf hareketi dışında şaşkın aydın, lumpen proletarya arasında güneşin bir damla suda yansıması gibi zaman zaman yansıyan, yalnızca tarihsel bir ilgi kaynağı olarak kalabilmiştir bu küçük burjuva zihniyeti: ANARŞİZM!

Denilebilir ki, anarşizmin ilk ilkelerinin sunulduğu, bu ideolojinin bir akım olarak şekillenmesinin ilk belirtisi Stirner ve onun "Birlik ve Özgürlük" adlı, zamanında kendisine hayli ün kazandıran eserinde açıklan-

mıştır. Bununla birlikte anarşist ideoloji Proudhon'la biçimlenir, özgürlük kazanır, Bakunin'le en üst boyutuna ulaşır. Stirner sonrası Proudhon, Bakunin vb. hep bu ilk örnekten kaynaklanır. Stirner de başkaldırı, bireyin sınırsız özgürlüğü formülüne ulaşır. Birey ve onun özgürlüğü her şeydir. Devlet ve onun dayandığı hukuk bireye karşı olan güçlerdir, öyleyse devletin egemenliğine son verilmelidir. Stirner'in devletin yok olması üzerine tezi, Proudhon'vari anarşiye, Girardin'vari devletin ortadan kaldırılmasına neden olmuştur. Devletin inkarını toplumsal çelişkilerin şiddet-dışı yoldan barışçı teziyle bağdaştıran Proudhon anarşizminin temel düşüncesi: Eşitlik, adalet. Stirner'i Proudhon'la harmanlayıp, Proudhon'un yumuşak, reformist, salt etimolojik anarşisine Stirner'vari bir başkaldırı üfleyip bu egzotik havalı malgama'ya da anarşizm adını verdikten sonra, en çok merak konusu olan aşırı devrimci lafazanlığıyla Bakunin anarşizmidir. Ateizm ve başkaldırı en "uç" noktaya ulaşır onda.

Devlet hiçbir zaman bireyin etkin özgürlüğünü kolaylaştırmaz, onu sınırlar, daraltır, boyunduruk altına alır. Bireyin serbestisini, çerçevesini daraltan dinamiklerini köstekleyen devlet ortadan kaldırılmalıdır öyleyse. Stirner'vari bireysel özgürlük aşı-

rı bireyciliğe, burjuva bireyciliğine bürünerek Stirner'vari anarşiye dönüşür. Proudhon'la biçimlenen, özgürlük kazanan Proudhon anarşizminde, toplumsal evrimleşme sürecinde oluşan kapitalistlerle ücretliler arasındaki antagonizma ve sermaye değil, devleti ortadan kaldırma tezi önemli bir yer tutar. Eşitlik, adalet üzerine kurulu öğretisi, evrimleşmeyi temel dayanak olarak şiddeti dışlar; reformları öne koyar. Bu akımın en büyük temsilcisi Bakunin'le en uç noktaya ulaşan anarşizm, Proudhon'vari reformları yeterli görmez; devlet, hükümet, mülkiyet her şey yıkılmalı, taş taş üstünde kalmamalıdır. Toplumsal hareketin çıkış noktası ya da devrimin ilk talebi, mirasın kaldırılması Saint Simon'cu tez; uç noktaya vardırılan tanrıtanımazlık, sınıf savaşımında doğan devrimci eylemi, siyasal yollarla gerçekleştirilmeye elverişli her türlü toplumsal hareketi dışlayan siyasal hareketten kaçınma Proudhon'cu tez, Bakunin anarşizminin temel hareket noktasıdır. Bakunin'cilik kendine özgü değil, "sağdan soldan araklamalarla yüzeysel biçimde oluşturulmuş bir yutturmaca" teori olarak çıkar karşımıza. Çoğu kez bu işin ikinci elden tüccarlığıdır.

“**H**er şey birey için”dir şiarı, anarşizmin yol gösterici kılavuzudur. Esaret ve kölelikten kurtuluşun, yığınların kurtuluşunun temel yolu, koşulu, bireyin kurtuluşudur. Bireycilik, anarşizmin felsefi temelidir. Bir burjuva bireyciliği olarak anarşizm, toplumsal kurtuluşu bireyin kurtuluşunda görür.

İdeolojik bir akım olarak şekillenişinden bu yana, sömürü ve vahşet düzenine karşı, genel sözler söylemekten, hüsrarla sonuçlanan başkaldırıları düzenlemekten öte bir şey yapmamıştır. Sömürüye karşı bu genel sözler de yüzyıllardan beri söylenegelmektedir. Ütopik sosyalizm olarak ortaya çıkan ilkel sosyalizm de sömürüye karşı genel sözler söylüyor, kapitalist toplumu eleştiriyor, suçluyor, lanetliyor, hatta onu ortadan kaldırmayı arzuluyordu. Proudhon’vari sömürücüleri sömürünün ahlaksızlığına inandırmaya, daha iyi bir düzen incelemeye çalışması gibi.

Suçlamak, eleştirmek, lanetlemek yeterli mi?

Mevcut rejimde, modern köleliğin niteliğini açıklamadan, toplumun gelişmesinin yasalarını keşfetmeden, yeniyi temsil eden yeni toplumun yaratıcısı olacak devindirici sosyal gücü bilmeden, bulmadan, lanetlemek, yermek bir çıkar yol olamazdır. Toplumsal koşulların işçi sınıfına militan bir nitelik kazandıracak kadar henüz gelişmediği, işçi sınıfının henüz kundaktan yeni çıktığı, emekleme döneminde Fourier, Owen, Saint-Simon vb. ütopyaları toplumsal koşulların sınırlılığından dolayı normal karşılanabilirdi. Emekleme döneminin adım adım aşıldığı, işçi sınıfının kendisi için bir sınıf olma militanlığına ulaştığı, 1840-1850’li barikat savaşları örneği, 1871’li Paris Komünü deneyiminden sonra bile, anarşizm sömürüye karşı tımtıraklı sözlerden başka bir şey yapamadı, çemberi köklü çözümlerle aşamadı.

Sömürüye karşı genel sözlerle sınırlı kalması, sömürünün nedenlerinin anlaşılabilmesi, toplumun sosyalizme götüren gelişmesinin kavranabilmesi, sosyalizme ulaşmanın yaratıcı gücü olarak proletaryanın sınıf savaşımının kavranabilmesi, uzlaşmaz toplumsal karşıtlıkların

gerçek-deği çözümünü sunması, bu akımın çıkamazdır.

Kapitalist sistemin temeli meta ekonomisine dayanır, her şey meta biçiminde alınır, satılır. Kapitalist sistemi ayakta tutan zemin, üretim alet ve araçlarının özel mülkiyetidir, her şey bir avuç kapitalistin özel mülkiyetindedir. İşçinin işgücü de meta biçiminde kapitalistçe satın alınır. İşçi çalışma gününün bir kısmını kendisi ve ailesinin geçim giderlerini karşılamaya harcar, diğer kısmını ise, karşılıksız çalışmaya, kapitalist için artı-değer yaratmaya harcar. İşte tüm zenginliklerin ve kapitalist sınıfın bütün kârlarının bu kaynağı, anarşizmde kavranamaz, anlaşılabilir. Meta ekonomisinin temeli olarak, sömürünün dayandığı zemin olarak, sermayeyi vareden koşulların temeli olarak özel mülkiyete son verilmelidir. Proudhon’culukta en göze çarpan yan, işçiyi ezen, ahklaştıran, tutsaklaştıran sermaye ve dolayısıyla proletarya-burjuvazi karşıtlığına son verme değil, dolayısıyla onu vareden zeminin varlık-kosullarına son verme değil, devleti ortadan kaldırma isteğidir.

Proudhon, ilk ve son olarak belirlenmiş değişmez bir adaleti gelecekteki ve dünyadaki toplumun temeli yapar. Adaletle olan sarsılmaz inancı, onu ıstıdada dayalı devrim yapmaktan alıkoyar. Onda sömürünün nedenlerini kavramak yerine, “adalet”, ölümsüz “ekonomik kategoriler” ölümsüz düşünceler haline dönüştürülerek burjuva ekonomisi ölümsüzleştirilir. Dolayısıyla o, Marks’ın deyişiyle “düşünce alanında bile olsa, burjuva görüş ötesine geçecek ne cesaretle, ne de kavrayışa sahiptir”, yalnızca “küçük burjuvadır”. Kategoriler onda itici güçtür. Düzeni, halk eylemiyle değiştirme, rafa kaldırılmıştır. Değiştirilmesi gereken mevcut toplumsal statü değil, kategorilerdir; toplumsal ilişkiler bunların sonucu olarak değişecektir. Kategoriler onda, madde üretimin belirli bir gelişme evresine denk düşen tarihsel üretim ilişkilerinin teorik ifadeleri değil, ölümsüz düşünceler haline dönüşür. Marks’ın deyişiyle, “burjuva yaşamın kendisi için ölümsüz bir gerçeklik olduğunu doğrudan söylemiyor,

burjuva ilişkilerini düşünce çeklinde ifade eden kategorileri tanımlayarak, bunu dolaylı yoldan yapıyor.” Böylece burjuva düşünce üfkünün ötesine geçemeyerek, üretim biçimlerinin geçici ve tarihsel niteliği açıklanamaz. Mevcut toplumu ölümsüzleştirerek toplumdaki gelişmeleri uzlatmaya hevesi içindeki Proudhon, gelişmelerin üzerinde yükseldiği temeli, yani burjuva düzeni yıkmayı ongörmez.

Teorisi, karışık bir kafanın karışık düşüncelerinden ibarettir. Üretim araçlarının özel mülkiyetine halkçı bir devrimle son vermek yerine, kapitalist düzendeki kötü yollar reformlarla atılmalı, iyi yollar korunarak sistem sürgit devam etmelidir. Tekel iyi bir şeydir, çünkü tanrının bağrından çıkma ekonomik bir kategoridir; rekabet de iyi bir şeydir, çünkü o da aynı yerden çıkma ekonomik bir kategoridir. Kötü olan şey, tekelle rekabetin birbirini yiyip bitirmeleridir. Tanrının bu iki düşüncesi birbiriyle çeliştiklerine göre, tekelin kötülükleri rekabetle dengelenmelidir ve tersi. Böylece Proudhon dengeli bulur. Proudhon’cu tez şöyle formülünü bulur: Kötü yanı at, iyiyi koru; dengeli bul! Ve düzeni yaralarından, olumsuzluklarından arındır. Ama Proudhon unutmaktadır ki; “diyalektik hareketi oluşturan şey, iki çelişik yanın bir arada varolması, bunların çatışmaları ve yeni bir kategori içinde eriyip kaynaşmalarıdır. Sorunu kötü yanın atılması olarak koymak, diyalektik hareketi kısa kesmektir.” Marks Proudhon’un Sefaletin Felsefesinde kendi öğretisinin temel teması haline getirdiği kapitalizmin kötü yanını ortadan kaldırma, iyiyi koruyup, arındırma çaresi olarak “bedava kredi”, mesleki üretim denekleri, emek pazarları biçimindeki tutarsızlığı işte bu tınlı yargısıyla cevaplar. Sömürü ve sefaletin bizzat rejimin kendisi içinde bulunduğunu, rejimi kaldırmadan, üretim biçimini değiştirmeden, proletarya-burjuvazi gelişmesinin devrimci bir hal tarzıyla çözmeden kapitalizmin kötülüklerinden arındırılmasının olanaksızlığı Proudhon’da, bu küçük burjuva sosyalistinde görülmez. Meta ekonomisine dayalı kapitalizmi ve meta üretimini kaldırmak yerine, bu

temeli yolsuzluklardan, ağırlıklardan arındırmak esas tezdır. Proudhon'da. Ve onda, değişim ve değişim değerini ortadan kaldırmak yerine, onu, temel, evrensel, mutlak hale getirme fikri, onun fikirlerinin dayandığı niteliktir. Düşüncelerinin niteliğini belirleyen Sefaletin Felsefesi kitabını Marks'a gönderirken, "eleştirinin kılıcını bekliyorum" diyen Proudhon, Marks'ın ünlü Felsefenin Sefaleti ile "Bu kılıcı Felsefenin Sefaletiyle, dostluğumuzu İlelebet sona erdiren bir biçimde yedi" diye cevaplanacaktır. Anarşizmin babası Proudhon ve onun ipesapa gelmez teorik didintilerindeki karışıklık ve güçlükler Marks'tan şimşek çakması gibi karışık görerek bir kenara itilir.

Anarşizmde, toplumu sosyalizme götüren gelişmesi, bu gelişmenin sosyalizme varacağı olgusu kavranamaz. Meta temeli üzerindeki kapitalizmin kaçınılmaz gelişmesi çıkmazdır. Meta üretimi üzerine kurulu bir toplumun gelişmesinin belli bir evresinde kaçınılmaz olarak kapitalizm yoluna, oradan da sosyalizm yoluna girecektir.

Büyük serayın, kartellerin, trostlerin ve aynı zamanda mali sermayenin boyutlarının, gücünün çeşitli biçimlerde görülmemiş ölçüde artmasıyla günbegün kendini vareden emeğin sosyalleşmesi. Bu artma ve gelişmedeki manevi motor fiziki etken kapitalizmin ezdiği, sömürdüğü, disiplinleştirdiği, eğittiği proletaryadır. Proletaryanın çeşitli biçimler altındaki mücadelesi ister istemez politik iktidarı ele geçirme mücadelesine dönüşür. Üretimin sosyalleşmesi, üretim araçlarının toplumsal mülkiyete dönüşmesi sonucunu doğurur, "mülksüzleştirilenler mülksüzleştirilirler." Toplumun gelişmesindeki büyük üretimin bu rolü ve gelişmenin toplumu kaçınılmaz olarak sosyalizme götüreceği olgusu anarşizmde kavranamaz.

Geleceğin toplumuna ilişkin anarşist tez, büyük merkezi üretim değil, küçük parçalı üretimdir; "emeğin toplumsallaşması yoluna girmiş olan burjuva düzeninin geleceğini değil, bugünü, hatta geçmişini dağıtık ve tek tek küçük üretici üzerindeki kör rasilantının egemenliğini ifade eder." Dolayısıyla o, umutsuzluğun

sonucudur.

Anarşizmde ve özellikle de dileciklikle toplanmış eski-piskitlerle oluşturulmuş Bakunin'cilikte toplumsal hareketin çıkış noktası, miras hakkının kaldırılmasıdır. Saint Simon'dan alınmış ve kendisinde çözümlendirilen bu tez, bütün kötülüklerden kurtulmanın çaresi olarak

* Proudhon: Anarşizmin biçimlendiricisi.

karyınıza çıkar. Bu hakkın yersiz, anlamsız bir şey olduğu doğrudur ancak, bunu devrimin ilk talebi olarak sunmak, temel bir varyasyon olarak ele almak toplumsal devrimi bir günde, bugünden yarıya olacaktı gibi ele almak olacaktır. Toprak mülkiyeti ve sermayenin devrimle ortadan kaldırılmasından sonradır ki, miras hakkı, hukuku ortadan kalkar, yani kendiliğinden düşer. Dolayısıyla anarşizm, özel olarak da Bakunin anarşizmi, miras hukukunu vareden toplumsal ve ekonomik koşullar ortadan kaldırılmadan, devrimin ilk işi olarak, mızrağın sivri ucunu ona yönelterek, bütün köylülük ve küçük burjuvaziyi bizden uzaklaştırmak, gericiliğin etrafında toplamak demek olan yolda yürümektedir.

Sosyalizmin gerçekleştirilmesinin yaratıcı gücü olarak proletarya-

nın sınıf savaşını, her türlü siyasal hareket bütünüyle dışlanır, kavranamaz anarşist öğretilerde. Her türlü devrimi cylem, toplumsal hareket hior görülür. Her türlü siyasal hareket eşyanın varolan durumunun kabulüdür, öyleyse ondan vebadan kaçınılması gibi uzaklaşılmalıdır. Ama bilinmez ki, eşyanın varolan bu somut durumu, mevcut bu somut duruma karşı çıkma, onunla mücadele etme imkânı verdiği zaman, neden bu imkânlar kullanılsın? Düzen sınırları içinde de olsa, bu olanakları kullanmak, mevcut durumu tanımak, onu kabullenmek değildir, olamaz da.

İşçi sınıfının siyasal mücadelesinin son amacı, siyasal iktidarı ele geçirmektir. Bunun yolu devrimdir. Devrim, "siyasetin en üstün işidir." Devrimi isteyen herkes (anarşistler bunu istediklerini söylüyorlar) onun araçlarını kullanmak zorundadır. Yani devrimi hazırlayan, yığınları devrim için eğiten siyasal hareketi de istemek zorundadır. Bu siyasal hareket, işçi sınıfının burjuvazinin kayrağında ilerleyen değil, kendi amacı olan, kendine özgü bağımsız bir siyasettir. Bu siyasette, kendi bağımsız proleter partisiyle olur. Siyasal iktidar, işçi sınıfının önceden örgütlenmesi, belli bir gelişme aşamasına varması ve dahası, doğrudan doğruya sınıf savaşımından çıkıp gelme bir örgütlenmeye ele geçirilebilir.

İşçi sınıfının sınıf olarak egemen sınıflara karşı çıktığı, dıştan bir baskı ile onları zorlamaya çalıştığı her hareket, siyasal bir harekettir. Proletarya egemen sınıfların iktidarına karşı savaşında, aynı bir parti oluşturarak bir sınıf olarak hareket etmek gerekir. Bu parti, toplumsal devrimin ve onun amacı, yani sınıfların kaldırılması amacını güvence altına almak için vazgeçilemezdir.

Anarşizmde, her kötülüğün kökeni devlet olduğuna göre, devleti koruyup gözeticek her şeyden, siyasetin her çeşidinden, herhangi bir seçime katılmadan tümüyle el çekmek gerekir. İşçi sınıfı, kendi siyasal partisini kurmamalı, siyasal eylem yürütmemelidir; bunları yapmak demek devletle bu araçlar vasıtasıyla savaşmak demek, onu tanımak demektir. Bu da "ölümsüz ilkelere" aykırıdır.

Dahası, işçi sınıfı grev yapmamalı, ücretleri yükseltme mücadelesi vermemeli, zira bu ücretliliği tanımak olur. Netice: Her türlü siyasal harekete sırt çevirme!

Peki ne yapılmalıdır?

Bu soru "toplumsal tasfiye" günü beklenmelidir diye karşılık görür. O gün gelinceye kadar, devlet kötülerini gözden düşürülmeli, bunun her türlü propagandası yapılmalı, bütün işçiler sende oluncu, bütün yönetim aygıtları kapatılarak, devlet kaldırılacak ve yerine Bakunin'ci Sosyalist demokrasinin ittifakı kurulacak. Tüm iş, o günü, "sökecek şafağı" beklemek!

Bakunin anarşizmi, devlete karşı spontane bir başkaldırıdır. "Devrimler, kendiliklerinden (abç) gibi olurlar, durum ve koşulların gücüyle, olayların ve olayların akışıyla meydana getirilirler." Devrimler, halk yığınlarının iç güdülerinde hazırlanır ve sonra patlak verirler. Bakunin'ci derneğin yapacağı tek şey, halkı iç güdülerine uygun düşünceleri yayarak devrimin doğuşuna yardım etmek, "devrimci düşünce ile halkın iç güdülerini arasında aracı olabilecek yetenekteki kişilerden meydana gelen devrimin genelkurmayını örgütlemektedir." Bunun için de öyle fazla değil, "tüm Avrupa uluslararası örgütlenme için... yüz devrimci yeter." İşte bu yüz devrimci halkın iç güdüselle bilinçlerinin derinliklerinde hazırlanan devrimle kendi aralarında köprü kurup, toplumsal tasfiye gününü, kendiliğinden devrim gününü, ortalığı hallaç pamuğuna çevirecek günü bekleyecekler.

Halk kendisi için gerekli olanı bizden daha iyi bilir; böyleyse halk eğitilmeli midir? "Bu ahmakça bir şey olurdu", "görevimiz halkı eğitmek değil, onu ayaklandırmaktır." Proletarya ve bağlaşıklarını, bir devrim için HAZIRLAMADAN, ÖRGÜTLEMEDEN, FÖİTMEDEN ayaklandırmak! Asıl ahmaklık bu olsa gerek!

Bakunin'ci devrim anlayışında genel grevin özel bir yeri vardır. Toplumsal devrimin söküme etmesi, ya da toplumsal tasfiye gününe erişilmesi için kullanılacak bir kaldıraçtır. Bir ülkenin ya da ülke-

lerin her meslekten tüm işçileri sa-
bahın birinde işi bırakmalı, böylece
birkaç hafta içinde, ya yönetici sınıflar
aman dileyecek, ya da yöneticiler işçi
sınıfının üzerine polisi, askeri saldıracaklar, işte tam da bu
anda, işçiler bunu fırsat bilerek ken-
dilerini savunmaya, tüm eski kurum
ve kuruluşları altıtmayı hak kazanacaklardır. İşte böylece toplumsal
devrim kendiliğinden söküme edecek.

Bu tasarı yeni değildir. Bakunin'ciler
özgü de değildir. ÇARTIZ-
MİN hızla ivme kazandığı 1830-
1840'lı yıllarda ve özellikle 1837 bu-
nahının ardından ülke çapında işi
bırakma "kutsal ay" ilan edilmişti.
1842 yılında Kuzey İngiltere'de fabrika
işçileri bunu uygulamaya çalış-
tılar. Orayla sınırlı kalmadı, Fransız
sosyalistleri, sonra Belçikalılar
arasında uygulamaya çalışıldı. Ve
sonra tabii Bakunin'ci programda
yer aldı. Demek ki, bu uygulama yeni
değil, yeni değil ama bunun için
"kusursuz bir işçi sınıfı örgütlen-
me ve dolu bir kasanın zorunluluğu"
ortadadır. Bilinir ki, egemen sınıflar,
ne işçi sınıfı örgütlenme ve ne de
kasanın bir düzeye ulaşmasına izin
vermezler.

Dolayısıyla, İngiliz soyundan bu
gösteri atma binen, bu "genel grev"
başvuran herkes bu işin olmaz-
lığını da kabullenmek zorundadır. Bu
sınanmış araç, pratik hayat hakkı
bulmamış aracın Bakunin'cilerde bir
kez daha denenmesi Bakunin'cilerin
çıkmasıdır.

Sürdürülm. "Toplumsal tasfiye"
gününe dek, düzen sınırları içinde,
mevcut olanaklardan işçi sınıfı adına
yararlanmak Bakunin'in "ölüm-
süz ilkelerine" aykırıdır. Bu görüş
açısı, burjuva parlamenterizmine
her türlü katılmayı mahkûm eder.
Onlar, parlamenterizmi, eğer koşul-
tur elverişliyse, proletaryayı eğitime,
bilgilendirme ve aydınlatma aracı
olarak, proletaryanın kurtuluşu uğ-
runa siyasal savaşın araçlarından
biri olarak, bu gerçeği anlama yeti-
sinden yoksundurlar. Belirli tarihsel
anlamı içinde parlamentarizmi de-
ğerlendirmesini bilmezler. Ne parla-
menterizmin devrimci bir eleştirisi-
ni yapmasını ne de Marks'ın deyi-
şiyle durum özellikle devrimci olma-
dığı zaman bu "ahır"dan bile pro-
letarya davası lehine yararlanma-

sını bilmezler. Bakunin'cilerin top-
lumsal devriminin temelinde, mad-
di koşullar değil, İRADE yatar.

Anarşizmde feşi haline getirilen
OTORİTE ilkesine gelince... Ba-
gımlılığı, boyun eğmeyi öğüten,
"başkasının iradesinin bizimkine
zorla kabul ettirilmesi demektir"
otorite sözcüğü. Anarşistlere hoş
gelmeyen, düpedüz haçı seferi ilan
edilen budur işte. Sözünün temsil
ettiği ilişkinin varlık-kuşulunun var-
lığıyla sınırlıdır otorite. Özellikle ev-
rimleşme sürecinin ulaştığı bugünkü
aşamaya, dağılık, geri, küçük par-
çalı üretimin yerini, merkezleşmiş,
büyük çaplı üretimin alması, tek baş-
ına eylemin yerine, bireylerin bir-
leşik eyleminin günbegün yaygınlık
kazanarak egemenliğini sürdürdüğü
sanayi toplumunda, otorite daha bir
anlam ve önem kazanır. Engels'in
sözleriyle, "Her yanda birleşik ey-
lem, birbirine bağlı süreçler karma-
şıktı, bireylerin bağımsız eyleminin
yerini alıyor. Ne var ki, kim birleşik
(kombine) eylem diyorsa aynı za-
manda örgütlenme demektir, peki
otorite olmadan olabilir mi?"

Her türlü otoriteye, her türlü ba-
gımlılığa karşı çıkan Proudhon'cula-
rın kafa karışıklığıyla alay eden En-
gels, bir fabrika, bir demiryolu ve
bir açık deniz gemisi örnekleriyle
belli bir aşama sırasına göre, öste
bağımlılığı örneklerinin çeşitli olun-
tularıyla açıklayarak, belli bir oto-
rite olmadan birçok insanın içiçe
çalıştığı yöntemli bir işbirliğine day-
anan bu karmaşık makine tekniğini
çalıştırmanın olanaksızlığını popü-
ler açıklamalarıyla tanıtıyor.

Pamuk ipliği yapımını ele
alan Engels, başka başka bö-
lümelerde yapılan ve pamuğun iplik
haline getirilmeden önceki işleme-
rini, ayrıca makineleri hareket ha-
linde tutabilmek için buhar makinesi
ve onu denetleyen bir mühendis,
makinistler ve işbölümü halinde ca-
lışan üreticilerin varlığının gerekli-
liğinin yanında "Bütün bu kadın,
erkek, çocuk işçiler, bireysel özerk-
liği alaya alan buharın otoritesinin
belirlediği saatlerde işe başlamak ve
iş bitirmek zorundadır." Demek ki,
ister bir kişinin, ister çoğunluğun
iradesiyle çözümlensin, herkes ya da
ayrı ayrı herkesin iradesi, alınan ka-

rara uymak zorunda kalacaktır. Bu demektir ki, bu basit işyerinde sorunlar otorite ile çözümlenecektir.

İkinci örneğe geçelim. Deniz ortasındaki gemide de herkes, kaptanın otoritesine, onun direktiflerine uymak zorundadır. Hele tehlike anında.

Deniryolu örneğinde de öyle. Demiryolları memurlarının yolcular üzerindeki otoritesi kaldırıldığı an "hareket etmek üzere olan ilk trenin başına neler gelfirdi acaba?" Günümüzdeki uçak örneğinde de öyle değil mi?

Ya günümüzdeki şu karmaşık makina sisteminde! Fabrikadan içeri giren herkes tüm işçiler fabrikanın otomatik mekanizmasına uymak zorundadır. Hele hele işbolümü ve makina kullanmanın bunca yaygınlaştığı, otomasyonun onca kullanıldığı günümüzde. Özerklik hayranı, otorite düşmanı anarşistlere çok zor gelse de fabrikanın kapısından içeri girdiklerinde istisnasız herkes -anarşistler de dahil- şu kurala uymak zorundadır: "Sizler ki, içeri giriyorsunuz, her türlü özerkliği dışarıda bırakınız."

Özerklik ve otorite ilkeleri mutlak değil, göreci şeylerdir, toplumsal evrimin değişik aşamalarında biçim değiştirirler. Otorite sözcüğüne bizimle saldıran anarşistler, geleceğin toplumsal örgütlenmesinde, mevcut koşulları kendisini sınırlandıran ölçüde otoritenin zorunlu ve göreci vazgeçilmezliğini anlama yeteneğinden yoksundurlar. Ama onlar, ilk iş olarak, otoritenin ortadan kaldırılmasını vazgeçilemez sayar. Devrim isteyen anarşistler, devrimin en otoriter şey olduğunu ya unutuyor ya da anlamak istemiyorlar. Bir devrimden daha otoriter şey var mıdır? İnsanın kendi iradesini top, tafele ve bombaların desteğiyle başkalarına zorla kabul ettirdiği bir eylemdir devrim ve bu da bir otoritedir. "Zafer kazanan taraf, boş yere savaşmış olmak istemiyorsa, iktidarını, silahların gericiyle saldırdığı korku ile elde tutmalıdır." Paris komününün hayatına malolan şey de, merkezileşmenin ve otoritenin eksikliği değil midir? Ve Paris komünü burjuva gerici karşısında halkın silahlı otoritesini kullanmasaydı ve ondan yararlanmasaydı "bir tek gün daya-

nabilir miydi?" Garibaldi'nin deyişiyle, "Paris komünü, Paris'te hiçbir otorite gücü olmadığı için ve anarşiden başka hiçbir şey olmadığı için yenildi."

Evrimselmenin ulaştığı bugünkü aşamada, bu büyük sanayi döneminde, otoriteyi yok etmek demek, büyük sanayiye yok etmek, yüzümü-

* Bakunin.

zâ, çıkrığa dönmek demektir. Bu otorite düşmanı, özerklik hayranı anarşistler bu sorunda öylesine "biricik"ler ki, "aralarında birbirine katanablen iki kişi bulunmaz." Ve bunlar, bütün halk yönetecek, yönetilen olmayacak diyorlar. Ama Marks'ın deyişiyle, bir insan kendi kendini yönettiği zaman, bu teze göre yönetemez kendini. Çünkü o, yalnızca kendisidir, başkası değildir. Demek ki, yalnızca teorik saçmalamadır bu teori!

Sahâ birbirinin özgürlüğünden vazgeçmedikçe, iki kişi arasında özerklik mümkün mü?

Her türlü otoriteye karşı olan anarşist ideoloji, otoritenin, boyunduruğun cisimleşmiş olduğu şeye, DEVLETE de karşıdır ve bu esas tezdır. Sermayeyi yaratan devlet olduğuna göre ve kapitalistler sermayeye ancak devlet sayesinde sahip olduklarına göre, ilk iş olarak, her kötülüğün başı devlet ortadan kaldırılmalıdır.

Devlet ortadan kaldırılmalıdır, bu anarşistlerin olduğu kadar bizim de

hedefimizdir. Ancak devlet, "bugünden yarına" ortadan kaldırılamaz, sosyalist bir devrimle sınıfların ortadan kaldırılmasıyla birlikte yok olacaktır. Toplumu sosyalizme götürecek kuruluşun gerçekleşmesinin sonlu olarak gerçekleşebilir bir şeydir bu. Bir halk devrimiyle ilk iş burjuva devleti aygıtı ortadan kaldırılır, bunun yerine, eskisinden çok farklı, polisi, ordu ve bürokrasi gibi iktidar organlarının halktan ayrı, halka karşı, halkın üstünde oldukları bir devlet değil, silahlı işçilerin komün modeline uygun, Sovyet modeline uygun, onun özgöl biçimi demokratik halk diktatörlüğü modeline uygun bir devlet geçirilmelidir. Anarşistlerde parçalanmış devletin yerinin neyle doldurulacağı, nasıl doldurulacağı konusundaki önerme ve önermeler bulamık ve karışık ve devrimci diktatörlük reddedilir. Onlara göre, "yalnızca eski devlet makinasının yıkılmasını düşünmek gerekir, daha önceki proletarya devrimlerinin öğrettikleri somut dersleri derinleştirmek ve yıkanın yerine ne konulacağını ve nasıl konulacağını tahsil etmek yararlıdır." Tahillere doğrudan amutsuzluk çizgisine varır. Devlet kararnamesiyle ortadan kaldırılır. Sonuç: "Devletin iflâsı, borç ödemelerinin durdurulması, her türlü vergi vb. ödemesinin durması, ordunun, polis, bürokrasinin vb. dağılması, resmî adliyenin yürürlükten kaldırılması, bütün mülkiyet belgelerinin yakılması, bütün adli ve sivil evrakın yakılması, bütün üretici sermayenin ve iş aletlerinin zoraltım. Evet, böylece devlet ve kurumları yok edilir. Ama onun yerine bir yenisi, devrimci ve geçici bir yenisi komünadan "devletin basit bir kaldırılması karararnamesinin, bütün güzel vaadlerin yerine getirilmesine yeterli olmaz." 28 Eylül 1870'de devletin kaldırılmasına karar çıkartan LYON olayı ilginçtir. Lyon örneği, devletin anarşistçe basit bir kaldırılmasının, kararnamesiyle yok edilmesinin olanaksızlığını ortaya koymuş ve "iki burjuva ulusal muhafız bölüğü, bu parlak düşleri yıkmaya ve Bakunin'i, o hayran olunası kararname de cebinde olmak üzere, ivedilikle gerisin geriye Cenrevre yoluna düşürmeye yetmiştir."

Devletle karşı tutumunda sorun, devletin varlığını biz kabul ediyoruz, anarşistler etmiyor şeklinde konamaz. Ve doğal olarak sorunun bu sunuş şekli hatalıdır. Devletin ortadan kaldırılması, onun yerine neyin, nasıl kurulacağı sorununun bulunak ve devrimci dışılığı yanında, anarşistlerin görüşek istemedikleri temel yan, devrimin kendisidir, devrimin doğuşu, gelişmesi, otorite ve zora ilişkin, iktidar ve devlet sorununa ilişkin spesifik görevlerdir.

Kapitalizmden sosyalizme zora başvurmaksızın geçici ve devrimci iktidardan, demir bir elden yoksun olarak geçileceğini sanmak haksı hıyaldır. Devrimci deneyimler, Marks'ın bu teorisini, Lenin'le gidererek biçimlenen bu teoriyi, Mao'yla zenginleşerek gerçeğe daha çok yaklaşan bu teoriyi, öylesine yalın, açık, anlaşılır bir biçimde tanımlamıştır ki, ancak kafalı ahmaklar bu gerçeğe yan çizebilirler. Burjuvazinin merkezileşmiş, birleşik gücünün karşısına, proletaryanın birleşmiş, merkezileşmiş gücünü çıkarmak gerekir. Devrimci hareketin pratik deneyimlerinin bize gösterdiği budur. Paris komününün hayatına malolan da bu değil midir? Halkın silahlı otoritesinin az kullanılmış olması değil midir? 1917-1920'li yıllar arası Sovyet iç savaşı sırasında Koçaklara, Denkinlere karşı kullanılan güç, proletaryanın bu geçici ve devrimci devletinin demir eli değil miydi? 2. Emperyalist Patlayış Savaşı sırasında Stalin önderliğinde kullanılan faşist mührakı tarihin çöplüğüne atan, baktığı yere batıran proletaryanın birleşik ve merkezi gücü, yani devleti değil midir? Bu güç olmadan, bu yeni devlet biçimi olmadan sosyalist anavatan, topa, tanka karşı devleti yoksayan Bakunin'ci kararnameyle mi savunulacaktı? Hele hele emperyalist kuşatma altında geçmişte varolan -ama şimdilerde artık zıttına dönüşmüş olan- gelecekte varolacak olan sosyalist ülkeler, halkın silahlı otoritesini, geçici ve devrimci proletarya devletinin otoritesini kullanmadan, ondan yararlanmadan bir gün dahtı varolabilirler mi?

Engels'in Bebel'e gönderdiği ve aradan 33 yıl geçtikten sonra ancak yazık ki, bu suç Bebel'indir -or-

taya çıkarılan mektubunda söylediği gibi, "Devlet savaşında, devrimde, hasımlarına karşı zor yoluyla baskını örgütlemek için yararlanılması zorunlu geçici bir kurum olduğundan, bir 'özgür halk devleti'nden söz etmek tamamiyle saçmadır."

Marks ve Engels, anarşistlerin devrimin ilk işi olarak devletin kaldırılması her türlü otoritenin yıkılması, merkeziyetçiliğin ortadan kaldırılması ve her türlü siyasetin saçma yadsınması dogmalarının yanlışlıklarını göstererek, buna geçici dönemin devrimci devleti, proletarya diktatörlüğü tezi ile karşı çıktılar.

Özerklik, özgürlük, anarşi, özgür federasyon üzerine kurulu, işçi sınıfının derhal özgür kılınmasını sağlamayan her devrimi yadsıyan, devleti tüm kötülüklerin kaynağı olarak gören ve herhangi bir seçime katılmayı suç sayan anarşist ideoloji tüm açıklığıyla İSPANYA örneğinde iflas etti.

Bakunin'ciler devrimci bir bunalımla karşı karşıya kalınca, tüm ülkelerini, ölümsüz teorilerini bir yana savurup attılar. 1873 İspanya'sından önce, her türlü siyasal eylemden ve seçimlere katılmaktan geri durmayı ödev haline getiren ilkelerini tozlu raflara kaldırdılar. Devletin ortadan derhal kaldırılması tezlerini bir yana bırakarak, iş pratiğe geçince, bir sürü yeni ve küçük devlet yaratmaya koyuldular. İşçi sınıfının derhal ve tam kuruluşunu amaçlamayan hiçbir devrimde yer almama şeklindeki ilkelerini kaldırıp atarak, **açıkça burjuva olan bir harekette yer aldılar.** Ve onlar, devrimci bir hükümetin kurulmasının işçi sınıfının yeni bir aldatılmasından başka bir şey olmadığı biçimindeki kendileri tarafından ilan edilmiş ilkelerini, çeşitli kentlerdeki devrimci hükümetlerde yer alarak -hem de güçsüz bir azınlık olarak- ayaklar altına aldılar. Marksist-enternasyonale karşı ittifak kurmuş olan "İTTİFAKÇILAR", Alcoy'da, halk güvenlik komitesi, yani devrimci hükümet kurdular. Aynı ittifakçılar, ya da sosyalist demokrasinin ittifakı Eylül 1872 tarihli kongrelerinde, yani bu hükümetin kuruluşundan on ay önce, "adı geçici, ya da devrimci olsun, her türlü siyasal bir ik-

tidar örgütlenmesinin yeni bir yutturmacadan başka bir şey olmadığına ve proletarya için güncel tüm hükümetler kadar tehlikeli olacağını" vâz etmişlerdi. San Lúcar de Barremeda da yine bu ünlü ilkelerini çiğneyip, devrimci bir hükümet kurmak "zorunda" kaldılar. Öyle ki, İspanya'nın ayaklanan Sevilla, Córdoba, Málaga, Cadiz, Alcoy, Valencia, Murcia, Cartagena gibi birçok kentinde "Uzlaşmazlar" denilen aşırı cumhuriyetçiler, küçük burjuva temsilcileriyle geçici hükümette yer aldılar ya da kendileri kurdular.

Bakunin'cilerin aşırı devrimci haykışları, sıra iş görmeye geline iflas etti. İspanya örneğinde olduğu gibi, tüm ölümsüz ilkeler ayaklar altına alınarak, ya kaçamakla işin içinden sıyrılmaya ya da önceden yenilgiye mahkûm ayaklanmalar düzenlediler. Ya da Engels'in açıkladığı gibi, en yâzkarası biçimde siyasal bakımdan emekçileri sömüren, bir de üstelik onlara tekmeyle muamele eden bir burjuva partisiyle birleşmek biçiminde ifadesini buldu. Ve böylece bağımsız grupların özgür federasyonu, özerklik vb. ilkelerden geriye hiçbir şey kalmamıştı.

Tek sözcükle, Bakunin'ciler İspanya'da "devrimin nasıl yapılması gerektiğinin aşılmaz bir örneğini verdiler."

Aşırı devrimci lafazanlık uyuzuna yakalanmış anarşizm, işçilerin iktisadi ve maddi koşullarını düzeltme mücadelesini de dışlar. Grev ve işçi dayanışmalarının reddi Proudhon da had safhadadır. Proudhon'a göre, ücretleri arttıran grevler, fiyatlardaki genel bir yükselmeye yol açar, yani ücretlerdeki her artış, tüketim mallarında bir fiyat yükselmesiyle sonuçlanır ve bu da kitleyi doğurur. Çünkü der Proudhon, ücretler nedir ki, "Tahılın vb. maliyet fiyatıdır, her şeyin tamamlayıcısı fiyatıdır. ... Şimdi, ücretleri iki katına yükseltmek demek... üreticilerden her birine kendi ürünlerinden daha büyük bir pay vermek demektir, ki bu çelişktir ve eğer bu yükselme, ancak az sayıda sanayii kapsayacak olursa, değişimde genel bir kargaşalığa yol açar, tek sözcükle, bir kâhık". Sefaletin Felsefesinde

terler halinde geliştirilen Proudhon'un bu karışık düşünceleri Marks tarafından Felsefenin Sefaleti'nde yerle bir edilmiştir. Marks, fiyatlarda genel bir artış diye bir şey yoktur der. Şeylerin fiyatı, ücretlerle birlikte iki katına çıkacak olursa, fiyatlarda bir değişme olmaz, tek değişme terimlerdeki. Kaldı ki ücretlerdeki genel artış, malların fiyatındaki genel bir artışı getirmez. Ücretlerde genel yükselme, kârlarda genel düşme ve malların fiyatlarındaki sabitlik her sanayi dalında sabit sermayeye oranla aynı sayıda işçi çalıştırılması durumunda gerçekleşebilir. Ama el emeğinin, sabit sermayeye oranı her sanayi dalında farklı olduğuna göre, daha büyük sermaye kütlesiyle daha az işçi çalıştıran sanayiler içinde-sonunda malların fiyatlarında düşmeyi gündeme getirecektir. Düşmenin olmadığı sanayi dallarında ise, kârlar olağan kârları aşacaktır. Ama şu da açıktır ki, rekabet, kâr oranlarını bir düzeye getirme eğiliminde olduğundan, ortalama kâr oranının üstündeki kârlar geçici olacaktır.

Demek ki, ücretlerdeki genel artış, Proudhon'vari fiyatlardaki genel bir yükselmeyi değil, az da olsa bir düşmeyi öngörür. Kârlar ve ücretlerdeki yükselme ve düşmeler, ürün fiyatlarını etkilemeksizin "kapitalist ve işçilerin bir günlük çalışmasının ürünüdeki pay oranlarını ifade eder yalnızca." Öyleyse, "ücretlerdeki bir artış getiren grevlerin fiyatlarda genel bir yükselmeyle, hatta bir kıtlık ile sonuçlanması" yalnızca Proudhon'un, "anlaşılmamış bir çairin beyninde yesebilecek düşüncelerdir." Öyle ki, Proudhon, işçi dayanışmalarını genel bir kıtlık getirecek bir ücret artışına yol açar diye yasaklamaktadır. Proudhon bilmez ki, modern sanayinin ve rekabetin gelişmesiyle birlikte, dayanışmayı ortaya çıkartan, güçlendiren koşullar ve öğeler her geçen gün daha da güçlenir. Proudhon'dan çıkanı bu tezi içi boş tımaraklı devrimci öğelerle kendine özgü bir biçime sokan Bakunin anarşizminde de grevlere, her türlü güç birliğine karşı çıkılır, ücretler sorunuyla uğraşmaz. Ücretler sorunuyla uğraşmayan anarşist ideoloji, din sorununda soyut ve boş bir devrim-

ciliği savunur. Bu kültür ve ilerleme düşmanına karşı mücadeleyi, proletarya ve sömürülen yığınların sömürücü ve baskıcılar karşı sınıf savaşımının gelişimi ana görevine bağlı değil, onlar dine karşı savaşında devrimci lafazanlığı en son sınırına varılarak soyut, sözde, göstermelik bir mücadeleye saparlar.

A n arşizmin en uç noktaya ulaştığı Bakunin'cilik, teoride, köleliğin kaldırılması aşamasını geride bıraktığı koşullardaki Rusya ve Avrupa'nın geri kalmış yörelerindeki iktisadi koşullarda ifadesini bulur. Rus kırsal köylü komün amacıyla hareket eden Bakunin'cilik, toplumun zanaat örgütlenmesine, atölyeye bağlı kalan Proudhon'culuk, büyük sanayinin kendisinden doğan yeni ve daha gelişkin yaşama biçimlerine karşıdır. Dahası anarşizm, kendilerini örgütlü sınıf savaşımına götürecek yolu bulamayan, ezilmiş, umutsuz halk yığınlarının, özellikle de köylülük ve küçük burjuvazinin eğilimlerini yansıtır. Küçük ölçekli üretimin temsilcisi küçük mülk sahibi, aşırı bir devrimciliğe kolayca geçer, ama örgütlü, disiplinli, sağlam ve tutarlı tutumu ve sabırlı tutumu benimseyemez. Küçük üretici bir yandan kapitalizmin vahşeti karşısında kodurganca kapitalizme saldırırken, diğer yandan kararsızlığı, boyun eğişle burjuvazinin kucağına oturur. Anarşist ideoloji, uzun soluklu, direngen, direşken, sabırlı bir çalışma yerine, her ne pahasına olursa olsun, her türlü doğrudan eylemin mucizevi gücüne körükörüne inanır. Tedbirsiz, bireysel terör eskivalık her şey mübah, yeter ki, sürekli bir yıkıcılık olsun. "Biz yıkma eyleminden başka hiçbir eylemi kabul etmediğimiz halde, bu eylemin zehir, haşer, ilimik vb. gibi son derece çeşitli biçimlerde kendisini ifade etmek zorunda olabileceğini kabul ediyoruz." Özellikle Bakunin'in ölümünden sonra onun ardılı ve manevi mirasçısı durumundaki **Kropotkin** "söz, bıçak, tüfek, dinamit... ile sürekli devrim" diyecek bireysel teröre dayalı bir devrimi programlarını başka amaç haline getirdiler. "Bizim için yasadışı olan her şey kabul" siyasetiyle ayağa

kalkıyordu anarşizm. Ama belirtmeliyiz ki, bunu diyen ünlü Kropotkin aradan yıllar sonra, bu söylediklerinden yan çezecek ve halkla birlikte olmanın, onların safında eylem adamları olmanın yararlarını, bireysel teröründe yararsızlığından dem vuracak, teorilerinin çıkmasını bizzat kabullenenecekti. Öyle ki, günler bile artık söylenebilmekteydi: "Sömürücü koalisyonların birkaç kilo patlayıcıyla yenilebilecekleri hayaline karşıyız." Fakat bu ünlü adamın bu sözlerine rağmen, anarşizm, bireysel teröre tanrısal paye biçmeye devam edecekti. Bu, Bakunin döneminde de böyleydi. O, kazak haydutlarının çete başı **Stenko Razin**'den bile medet umacak, gençliği onun ruhuyla vaftiz edecektir. Ve o, artık, Çar Aleksî zamanındaki bireysel Stenko değil, kolektif(!) bir kahramandır, Bakunin'e göre. Bununla da yetinilmez "**eskivalık** der-Rus halkının yaşamının en şerefli biçimlerinden biridir." (abc) **Eskiya**, Rusya'da gerçek ve tek devrimcidir." (abc) Öyle ki bu "Kuransız Muhammed" 17., 18. yüzyıldaki halk ayaklanmalarının önderlerini bilinciyle olarak Rus eskiya ve lurszlarıyla karıştırarak, okuru yanıltıp, "ipsiz sapsız" bu canileri devrimcilik mertebesine yükseltip, teorisinin ve her türlü doğrudan eylemin haklılığını tanıtmaya çalışır. Tıpkı yakın arkadaşları Rus anarşisti **Naçeyev** gibi. Ama hakkını yememek gerekir, Bakunin, her türlü soygun, eylem, adi cinayet vb. konularda Naçeyev'den bir adım geridedir. Ama yalnızca bir adım!

Netice itibarıyla anarşizm, bilimsel sosyalizme, onun teori ve pratiğine, strateji ve taktiklerine ve proletaryaya düşman, küçük burjuvazinin ruhsal durumunu yansıtmaktan ibaret olan, kâh burjuvazinin görkemi karşısında gözleri kamaşan, kâh halkın acılarına karşı sempati besleyen, o uçtan o uca sallanıp duran şaşkınlık ve umutsuzluğun teorisidir. Anarşistlerin yanlışlığının temeli: Toplumsal evrimleşme sürecinin yanlış kavranmasından dolayı "başka başka ülkelerdeki somut siyasal (ve iktisadi) durumun özelliklerini" çeşitli dönemlerdeki çeşitli savaşım biçimlerinin özgül önemini belirleyen koşulları ve özellikleri ve

anın taktiklerini özgül çizgisini hesaba katmama olgusuna dayanmaktadır.

19. yy. işçi eylemleri içinde etkinliğini sürdürmüş olan anarşizm, gelişimi içinde "Paris atölyelerinde doğduğu, Londra'da emzirildiği" söylenen I. Enternasyonal'in bazı şubelerinde az-çok yankı bulabilmiş, Marks ve Engels'in sert eleştirilerine hedef olmuştur. Enternasyonalin ilk yıllarında henüz özerk bir hareket oluşturamamıştı. Daha çok Proudhon'un anarşist fikirleri Belçika'lı kolektivistler, Fransız Proudhon'cular ve İsveç'li üyeler arasında paylaşıyordu. Paris komünü deneyimi döneminde komünde güçlü bir biçimde temsil edilmelerine rağmen, Proudhon'un tasarılarının hiçbirisi uygulanmadı. Ne ekonomik güçleri organize etme ve ne de eski toplumu tasfiye etme. Öyle ki, Proudhon'cuların komünde uyguladıkları tek tedbir, "Fransız bankasının zor alımı çarptırılmaması" olmuştu.

Bakunin'ciler 1868 yılında enternasyonale girdikten sonra, her türlü yola başvurarak, yönetimi ele geçirmeye çalıştılar. Ancak bunu başaramadılar. Amaçları: Kendi yıkıcı görüşlerini, yönetici durumuna gelmenin avantajlarını kullanarak tüm enternasyonal şubelerine egemen kalmaktı. Ama olmadı, olamazdı da. Marks ve Engels'in şiddetli eleştirileriyle bir yana itildiler. Nitekim, beş yıl süren savaşım sonunda 1872'de La Haye Kongresi'nde enternasyonalden atıldılar. Bakunin ve James Guillaume de ittifak üyeleri olarak enternasyonalden çıkarıldılar. Enternasyonaldeki Bakunin'in bile, tertip ve oyunları öylesine had safhaya varmıştı ki Marks onun için "Teorisyen olarak sıfır, entrikacı olarak ustadır." der. (abc)

Eylül 1870'de başarısız Lyon Ayaklanması, 1873'ü yıllarda İspanya'da, bu yılın ortalarında hüsrana sonuçlanan İspanya'nın Sevil, Grenada, Alcoy, Valencia ve başka illerde, aynı dönemde Belçika, İtalya, İsviçre ve 1870-1880 arası Rusya ve Almanya'daki etkinlikleriyle dikkatleri çekmiştir anarşizm. Daha sonraki yıllarda giderek silinmeye yüz tutar ve işçi hareketi dışın-

da varlığını sürdüremeyeceğini anlatan anarşist ideologlar, sendikalarla sızmaya çalışarak, DEVRİMCİ SENDİKALİZM biçimine bürünür. Politik mücadeleyi ekonomik mücadeleden ayırarak, işçi hareketinde her türlü siyasal mücadeleyi ekonomik mücadeleden ayırarak, saht ekonomik mücadeleyle yetindiler, sendikalarda. Genel işçi konfederasyonunun kurulmasıyla birlikte bir miktar etkinlik kazanan anarşizmin, devrimci sendikalizm ya da Anarko sendikalizm biçimi, partiyi bir yana koyan, yalnızca ekonomik mücadeleyle yetinen, politik mücadelenin önem ve anlamını yadsıyan bir hatı tutunup kaldı.

Anarşizmin bu çeşidi de uzun ömürlü olmaz, ancak yer yer işçi hareketi içinde bir sapma olarak belirir. 1920'li yıllarda, Sovyet Devrimi sırasında Sendikalist sapma ortaya çıkar. Buharin'in tezleriyle vücut bulan bu eğilim, çeşitli sanayi dallarının sevk ve idaresini, çeşitli üretim kollarına bölünmüş partisisiz işçilere emanet eder. Ve böylece partinin fonksiyonunu yok eder. Bu sapma, sanayi yönetim kadrosunu sendikalar atamalıdır, parti değil der. Lenin ve önderliğindeki Bolşevik partisi, partinin sanayi yönetimindeki rolünü hiçe sayan bu sapmaya karşı zamanında mücadele ederek, proletarya diktatörlüğünün sonu demek olan bu anarşizm uzantısı çeşitleme bertaraf edildi. Rusya'da 1870-1880'li yıllarda tam olarak açılıp yayılma imkânı bulabildiği, işçi sınıfına ne kadar yabancı, teorisinin ne denli sakat olduğu açıkça tanıtıldığı için, 1905-1917 yıllarında Rusya'nın küçük burjuva nüfusunun yoğunluğuna rağmen, yankı bulamamış, etkisi zayıf kalmıştır.

1 914-1918 emperyalist paylaşım savaşından sonra, anarşizm iki akıma, Sovyet yanlısı ve Sovyetler'e karşı, proletarya diktatörlüğünden yana ve ona karşı olmak üzere iki akıma bölünür. İkinci Emperyalist Paylaşım Savaşı öncesi, İspanya işçi kesimi arasında bir hayli etkinlik kazanan anarşizm, İspanyol halk cephesi için de İspanya Komünist Partisi önderliğinde yer alır. 1936 yılında KATALONYA'daki cam-

huriyetçi hükümete dört bakanla katıldı. Ve akabinde Avrupa'daki gençlik eylemleri içinde zaman zaman saman alevi gibi yanıp sönmeye, baldırı çıplağı ya da şaşkın aydının zihniyeti olarak işlev görmesine rağmen, günümüze dek bir etkinlik göstermeden yalnızca tarihsel bir ilgi kaynağı olarak kalabildi.

Ömrünü tamamlamasına rağmen, bu akan yeni yeni görüngülerle işçi hareketi içinde ve proletarya partileri içinde etkisini sürdürmüş, çoğu zaman işçi sınıfı hareketinin oportünizmine bir tepki niteliğinde bir çeşit ceza olmuştur. Lenin'in deyişiyle, oportünizm ve anarşizm, bu iki ucube birbirini tamamlamaktadır. Proletarya partilerinde "sol" sektör eğilimlerin belirmesinde önemli rolü olmuştur. Durgunluğun, hareket-sizliğin, oportünizmin işçi hareketinde elverdiği dönemde, buna karşı uçta değişik nüanslarla yer alır. Sovyet Devrimi sırasında küçük burjuva zihniyetli sosyalist devrimciler, yarı-anarşist teorileriyle ortaya çıkmışlardı. Ve yine Bolşevik partisi içinde Otzovistler (1908)'de de anarşizmin etkisini görmek mümkündür. 1920'li yıllarda Alman Sosyal Demokrat Partisi'ndeki "gençler" diye anılan "Sol"larda da aynı ideolojinin etkileri uzun zaman varlığını sürdürmüştür.

Nasıl ki, her yeni tarihsel aşamada eski yanlışlar, yeniden ortaya çıkıyorsa, bugün de geçmiş anarşist yanlışlar, kendisini, proletarya partileri üzerinde yeni biçim ve değişik varyasyonlarla ortaya koyabilmektedir. Ama bilinmektedir ki, anarşizmin, proletaryanın henüz yeteri kadar olgunlaşmadığı, gelişmediği dönemlerde varlık-kosulu vardı. Bu hareket, proletarya hareketinin çoklukluk çağıdır.

Netice itibarıyla denilebilir ki, anarşizmin durmaksızın yeniden zaman zaman alev alması, popülarite hayranı, şaşkın ve umutsuz mirislerin varlığına bağlıdır; bu olgu onları, intikamlarının ardından küllerinde yeniden doğuruyor: Tek-tük, bösük-pörçük, tatsız-tuzsuz, proletaryaya yabancı, ondan uzak, ona karşı, işçi hareketinin bir karikatürü ve tabii DEVRİMCİ BİR DEVRİMCİLİKLE! □

İdeolojik Mücadele Cephesindeki Görevler ve Mızrağın Sivri Ucunun Yöneleceği Hedefe Dair

II. Bölüm

Cihangir Doğan

Sosyalizme "baş içinde geçiş" şeklindeki revizyonist tezleri aynı zamanda üretim ilişkilerinin dinamiklerini konusunda da gerçeklerden bîhaberdir. Çünkü onlar bu tezleriyle üretim ilişkilerinin temel öğelerinin daha sonraki üretim biçimleriyle yer değişimini izah edememektedirler. Bilindiği gibi üretim ilişkileri üç ögeden oluşmaktadır. Bunlar; Üretim araçları üzerindeki mülkiyet biçimi, gelir dağılımı ve insanların üretim faaliyeti boyunca birbirleriyle olan ilişkisidir. Eskiye tenkid eden üretim ilişkilerindeki bu üç öge yerini yeniyi temsil edene bırakabilmesi için muazzam değişiklikler gerekmektedir. Bunlardan birinin yerini diğerine bırakabilmesinin anlaşma, uzlaşma, ortak uyum noktası belirleme ile yapılması mümkün değildir. Tam aksine değişim için eskinin varlığına bir son vermek gerekli ve zorunludur. Söz gelimi kapitalizmin toplumsallaşmış üretim ve şahsi gasp arasındaki temel çelişmesi üzerinde şekillenen üretim araçları üzerinde özel mülkiyetin yapısına son vermeden kolektif mülkiyete dönüşümü sağlamak ya da kapitalist üretimdeki gelir dağılımı ögesindeki artı-değer gasbına son vermeden emeğe göre dağılım ilkesini işlerliğe koymak veya kapitalist üretim biçiminde insanlar arasındaki ilişki ögesindeki şekillenmeye (yöneten burjuvazi-yönetilen proletarya) bir son vermeden sosyalist üretimdeki insani-

lar arasındaki ilişki ögesi inşa etmek mümkün mü? Elbette mümkün değildir. Bir sınıfın kendi imtiyazlarını ve varlık koşullarını (iktisadi, siyasi, örgütsel vb.) gönel rızasıyla, ustelik kendi elleriyle ortadan kaldırmabileceğini düşünmek, bunu iddia etmek en basit deyimle saf dillğin dikasıdır. Dolayısıyla değişimde zira dayalı bir devrim zorunludur.

Sınıfların nitelik ve nitelik olarak gelişip Marksizmin bilim ve ideolojisi ile burjuvazinin karşısına dikildiğinde ilk başlarda zora dayalı devrimi bir gereksinim olarak görmüyordu. Ancak sınıfın ideolojisi kitleler içinde hızla yayılmaya başlamasıyla birlikte burjuvazinin etkileri tutuştu. Arak gittikçe tahannütlüleşen burjuvazi, işçi sınıfının ve ideolojisinin siyasal iktidarı ele geçirmemesi için her türlü önlemi almaya başladı. Rejime karşı küçük bir başkaldırıya bile zorla ve kuyla bastırma yoluna tuttu. Engels'in deyimle "Burjuvazi kendi legalitesini önce kendisi bozdu". Dolayısıyla iktidarı alma biçimi ve zor unsurunun iktidarı ele geçirmedeki fonksiyonu da değişti.

Kaldı ki objektif bir Türkiye gerçekliği de dünyanın gözü önünde durmaktadır. Bu Türkiye'de devrimi demokratik içerikli yayınları takip etmek, düzeni tenkid edecek bir bildiri yayınlamak ML-MZD'nin adını etmek, kısacası okuyup yazmak yıllarca hapis ve işkence tezgahı demektir. Bu Türkiye'de zım, zulüm, işkence ve dayanılmaz yaşam koşullarını protesto etmek "devlete başkaldırı"dan

idamla yargılanmak demektir. Bu Türkiye'de faşist diktatörlüğe karşı savaşmada ısrarlı olan, hiç kişisel çıkar düşünmeden mücadele eden devrimcilere eklemek vermek, su vermek, faşizmin insan pisliğini yedirmesini göze almak demektir. Bu Türkiye'de mevcut düzene muhalif olmak demek, topla mezar, sabah namazında helikopter baskını, zulüm demektir. vb. vb.

Bu koşullar altındaki Türkiye'de sorunları, hele hele büyük siyasal sorunları barış içinde anlaşılarak çözmek hem ezenler ve hem de ezilenler açısından mümkün değildir. Bu güçler sorunlarını tüfek ve zor yoluyla halletmektedirler. Düzenin muhalifleri düzeni silahlarıyla eleştirip teşhir etmekte, düzenin koruyucu ve savunucusu elebaşları da bu eleştiriyi silahlarıyla ve zor mekanizması ile boğmaya ve susturmaya çalışmaktadır. Karşı-devrim halkı yönetmek ve devrimi altetmek için tüfeğin, işkencehanesini, yasalarını vb. zor unsuruna dayanmaktadır. Devrim ise, köhnemiş sistemin bünyesinden parçalar koparıp oralarda egemenliğini garantiye alarak bünyenin bütününe hakim olabilmek için kitleler içinde silahla muhavemeti teşkilatlamaya çalışmaktadır. İşte tam da bu noktada Engels'in dediği "silahların eleştirici gücü" ve Mao'nun "tüfeği bırakmak için tetiğe sarılmak gerekir" sözü büyük bir önem kazanmaktadır. Bu durum ülkemizin yarı-sömürge, yarı-feodal ekonomik siyasal ve toplumsal niteliğinden kaynaklanmaktadır.

Bu somut gerçekler ve ülkemiz koşullarında "barışçı geçiş" palavraları ile ortaya çıkıp "sosyalizmi" kurma vaatlerini ileri sürmek örgütsüzlüğü ve teslimiyeti meşrulaştırmak, faşizmin devrimci kitleleri daha barbarca ezmesine destek vermektir. Bu tezleri ileri sürmek Evren,Özal gibi faşist elebaşların çağrılarına katılmak demektir. Ama sabahın alaca karanlığında başında dönen helikopter ve otomatik silah sesleriyle uyanan, cezazevî önlendirme dipçiklenmiş, grevinde çevik kuvvet jöjalarına hedef olan, insan pestiği yedirilen ve kanalizasyon suyu içirilen, kışla üniversitelerinde çevik kuvvet işgali altında öğrenim yapan kitleler bu çağrılara daha şimdiden tiksinti duymaktadır. Sahte hümanizm gösterileri yaparak kitlelerin geri yanlarını pohpohlayan, onların geri duygularını okşayan, bütün tasfiyecî akımlar sonuç itibarıyla faşizmin vahşetini ortak olmaktadır.

Ortaya koyduğumuz sorun gayet açıktır. Tasfiyeciler, kapitalizmin kökten yıkılması yerine onun reformlarla düzeltilerek birazcık da "sosyalizmayı" bir görüntü vermek şeklinde bir siyasal bakış açısına sahiptirler.

Sosyalist Parti'nin ince tornistam tasfiyeciliği kamufle etmeye yetmemektedir.

Bu arada tasfiyeciliğin Sosyalist Parti kanadının bu konudaki görüşleri üzerinde biraz daha durmadan geçmeyeceğiz. Çünkü tasfiyeciliğin Sosyalist Parti kesimi bu konuda daha sinsi ve kavrak bir politika izlemektedir. Emekçi alternatifi SP ile yaratılacağını ileri süren bu kesim, zora dayalı devrim konusunda muğlak (bizce oldukça açık tabii) bir tutum alması yanı sıra ileri sürülen Hasan Yalçın tarafından daha da "derinleştirilen" SP'nin bu konudaki görüşlerinin tasfiyeciliğin diğer kanatlarından (Belge, TBKP, vs) niteliksel bir farklılığı söz konusu değildir. Aradaki fark Doğru "ağa beyimiz" in revizyonizmini kaba yanlarını kabul edilebilir şekle sokma konusundaki "yüksek ihtisası" ve Marksizm tarafından gelebilecek saldırılara karşı "bağımsızlık kazanma" konusundaki özel beceri(!) sıradan gelmektedir. Kaypaklıya'nın "Dükkanında her türlü mal bulunduran açkış üçüncü" benzetmesi de buradan gelmektedir.

SP ile tasfiyeciliğin diğer kanatları arasında bu konuda ciddi bir fark yoktur diyoruz. Çünkü SP zora dayalı

devrim öğretisinin "eskidiği" konusunda diğer kanatlarla görüş birliği içindedir. Perinçek ve SP, Belge'nin "barış içinde geçiş" (babaları Krusçev'den alınma) tezini Türkiye açısından mümkün olabileceğini açıkça kabul etmektedir. Perinçek'in yakayeti Belge'nin temel mantalitesine değil, tam aksine sorunun şöyle ya da böyle formülasyonla dile getirilmesindedir. O, bunu "Toplumsal gelişmeye bir dön biçmek" diye dile getirmektedir. Perinçek, Belge'nin "Barış içinde geçiş" tezini kabul ederken ona ek olarak en küçük bir ihtimali de düşürerek, bu ihtimal içinde bir proje(!) hazırlamaktadır; hepsi o kadar. Perinçek, olaki bir kitleler şiddet gündeme gelebilir. (yani kitleler silahlı baskıya girişebilirler) düşüncesiyle, o zaman bu şiddetin önüne "biz barışçı geçiş savunuyoruz" denilip karşı çıkılmasının yanlışlığı anlatmaya çalışmaktadır. Dedikimiz gibi Belge'nin tezlerinin daha akıllı(!) bir biçimde "kabul edilebilir" bir şekle sokma görevini yerine getirmektedir. Kaldı ki "don", "külöt", "atlet" teorileri kendi içinde ciddiye alınacak gibi değildir. Çünkü SP ve Perinçek toplumsal gelişmeye onun muhtemel geleceğine, emperyalizmin ve feodalizmin yıkılacağına, DHİ'nin kurulacağına dair kesin "don"lar biçebilmektedir. Onlar, SP emperyalist baskı ve sömürüye karşı çıkacak, ülkemizin kendi kaynaklarına dayanan ve gücünü seferber eden bir milli ekonomi politikası izleyecektir. Demokratik Halk İktidarı NATO'dan çıkacak başka bir ittifaka katılmayacaktır. SP, köyden, şehirden ortaçağ kalıntılarını kaldıracak milyonlarca köylüyü seferber eden bir toprak reformuyla demokrasiyi sağlam temellerine oturtacaktır." (SP Kuruluş Bildirgesi) şeklinde bir program ortaya sürüp bütün bunlara "çek" "çak"larla kesin "don" biçerken, bunların nasıl yapılacağı konusunda ise "öyle de olur" "böyle de olur" şeklinde tutum almaktadırlar. "Öyle de olur, böyle de" tezi aslında "barışçı geçiş" teorisini "incelemek"ten başka bir muhtevaya sahip değildir.

Bir an için Perinçek ve SP'nin zora dayalı devrim öğretisini savunduğu, mücadelelerin "silahlı", "kültürlü" biçimlerini kabul ettiğini varsayalım. O durumda hile Perinçek ve SP, yine azılı tasfiyecî bir konumdan kurtulmuş olmayacaktır. Çünkü SP'nin ileri sürdüğü tezler, bu kez öncüleri kendi

liğindenci unsarı kayıruğuna takan, onu gelişmenin edilgen kutbu haline getiren bilinç unsurunun rolünü tasfiyecî bir özelliğe sahiptir. Perinçek'in tasfiyeciliği, öncüye, kendiliğinden mücadele içinde ortaya çıkan "en fazla", "en yaygın" yürütülen, "en önde" olan mücadele biçimini kabul etmesi görevini yüklemesinde yatmaktadır. Yalçın, Perinçek ve SP öncüye kitlelerin çoğunluğunun en fazla başvurduğu mücadele yöntemini kabul etmesi görevini verirken, öncüye otomatikman gelişmenin artışı haline getirmektedir. Çünkü mücadele biçimleri ile öncü arasında sıkı bir ilişki vardır. Bu ilişki düşünce maddeden çıkarak tekrar maddeye hükmedip onu dönüştürmesi diyalektiği bu ilişkide şahane bir biçimde işlemektedir. Madde bilinç diyalektiği içinde bilinç bu rolden oturmuş edilgen değil, etkin bir fonksiyona sahiptir. Bunu biraz daha açmaya çalışalım.

Mücadele biçimleri insan iradesinde, öncünün iradesinden bağımsız olarak vardır. Toplumun temel gelişmesi üzerinde şekillenir, iktisadi, siyasî, kültürel, sosyal vb. ile ulusal ve uluslararası koşullar tarafından belirlenir. Öncünün ya da insanların kafasında icad etmediği, objektif olan mücadele biçimlerinin bu zenginliği ve çeşitliliği esas olarak her birimin varlık koşulu niteliği oynadığı fonksiyon, çıktığı zemin vb. etkilerinin farklılığından kaynaklanmaktadır. Yine, mücadele biçimleri somut koşulların somut tahlilini yapan öncünün toplumsal gündeme müdahale etmesinin önemli araçlarıdır. Öncü, ortaya çıkan mücadele biçimlerine müdahale ederek ve yönlendirerek bunları amaçları doğrultusunda en iyi bir şekilde kullanmaya çalışır. İşte ekonomizm ve tesfiyecilik tam da bu noktada yakayı ele vermektedir. Onlar, kitlelerin "en fazla" yürüttüğü "en önde" olan, "en yaygın" uygulanan mücadele biçimlerinin öncü tarafından kabul edilmesini isterken, öncünün bazı biçimleri alıp geliştirme, kitlelere mal etme görevini ve yükümlülüğünü ayağı düşürmektedirler.

Öncünün çeşitli mücadele biçimlerinden bazılarını genelleştirme neye göre yapılmaktadır, sorusu burada önem kazanmaktadır. Tam da bu noktada Lenin'in deyişiyle "bir hırsızın bir yerden mal çalıp kaçacağı sırada gösterdiği dikkat göstermek gerekmektedir" öncü genelleştirmeyi objektif koşulları temel olarak kendisi

ve kitleleri birbirine yaklaştıracak kitleleri daha iyi kucaklamasına katkıda bulunabilecek biçimlerin kabul edilmesi olarak yapılmaktadır. Yani objektif koşulları aynı olan çeşitli mücadele biçimlerinden hangisi geniş yığınlar ile öncüyü birbirine yaklaştıracak, öncünün hareket sahasını genişletecek ve devrimin döneme ilişkin planlarının başarısına katkıda bulunacaksa o tür mücadele biçimleri alınıp genelleştirilir. Dolayısıyla, öncünün, somut şartların somut tahlilinden hareket ederek toplumsal gelişmeyi tahlil edip, devrimin ilerletilmesi doğrultusunda müdahale edilmesinde gerekli olan çok çeşitli ve zengin mücadele biçimlerinin, bu müdahalede iyi birer araç olarak kullanmasının anlamı da ortaya çıkmış olmaktadır.

Yine SP'nin, öncünün kendisini, kitlelerin en geri kesimine ve çoğunluğuna göre ayarlaması şeklindeki bakış açısı, şu kanılmamış ekonomizm ve kitle kuyrukçuluğudur. Bu anlayışa göre kitlelerin çoğunluğu nasıl hareket ediyorsa, öncü de öyle hareket etmelidir. Kitlelerin yüzde doksanı parlamentodan ve seçimlerden yana ise öncü de parlamentodan yana olmalı ve parlamentoya kayıtsız koşulsuz girmek için seçimlere katılmalıdır. Kitlelerin yüzde doksanı seçimleri boykot etmişse öncü de boykot etmelidir. Kitlelerin çoğunluğu siyasi iktidarı ele geçirmek için silahlı ayaklanmışsa öncü de "karınca duası" okumadan silaha sarılmamalıdır. Kitlelerin çoğunluğu silahlı yasa dışı çalışmaya karpı ise öncü de "yasal" ve "barışçıl" mücadele yolunu izlemelidir. Dahası kitlelerin çoğunluğu komünizme karşı ise, öncü de komünizme karşı olmalı, kitlelerin çoğunluğu devrim istemiyorsa öncü de devrim istememelidir. vb. vb. Utanılacak fikir zavallılığı! Neresinden bakılırsa bakılsın bu görüşlerin ciddiye alınır bir yanı yoktur. Proletarya Partisi kitleleri ileri, orta ve geri diye ayırarak, ileri kitlelerle birleşmek, orta kitleleri ilerletmek ve geri kitleleri kazanmak şeklinde Leninist, kitle çizgisi izleyerek devrim seferber etmeye çalışır. Ülkemizde kitlelerin çoğunluğunun silaha sarılarak iktidara yöneldiği, ya da parlamentoyu boykot etmeye karar verdiği koşullarda, SP'ye düşen görev, bu gelişmeye "karınca duası"yla karşı gelmek değil, devrimin "cenaze merasimi"ne katılmak olmalıdır. Bu durumda Yaşar'da, parlamento önünde emekçilerin "sen yoktun ki be kar-

deşim!" yakınlıklarından kurtulmuş olacaktı.

TASFIYECİLERDEN DEVRİMCI KİTLELERE; CEZAEVİ HÜCRRESİNDEN PARLAMENTO KOLTUĞUNA UZANAN YOLLARIN MEVCUT OLDUĞU BİR YERDE YASADİŞİ SİLAHLI TEŞKİLATLANMADAN VAZGEÇİN!

Tasfiyecilik ve legal Marksizm zora dayalı devrimlerin "mazi"de kaldığını ileri sürerek barışçıl ve yasal zemindeki mücadeleyi asıl mücadele biçimi olarak kabul emmelerinin bir başka yanı da yasal çalışmanın kitlelerle birleşebilmek için "en ideal" bir özelliğe sahip mücadele biçimi olması ve Türkiye'de cezaevi hücrresinden parlamento koltuğuna uzanan yolların varlığı gösterilmektedir. Perinçek'in "bu parti birleşik bir insiyatifin ürünü olacak ve yürüttüğü mücadelesiyle kendi dışında kalmarak bir dünyayı değiştirme mücadelesi veremeyeceğini kanıtlayacaktır." (SP için 14 Aralık toplantısı Sacak Say. 35) dediği SP'nin neden gerekli olduğunu anlatmaya çalışan Kılıç, yasal çalışmanın "ideal" ve "birincil öge" olmasının nedenlerini şöyle izah etmektedir.

"Türkiye için bugünkü Türkiye için konuşduğumuza göre sosyalist düşünce ve programı kitlelere mal olarak toplumu değiştirebilecek bir güç haline gelebilmesi için bugün Türkiye'de diğer biçim ve araçların yanı sıra yasal bir SP'ye ihtiyaç vardır. Yasal bir SP sosyalist düşünce ve eylemi sosyalist teori ve programı sosyalist strateji ve taktikler demetini dar çerçevelerden çıkarıp en geniş kitlelere ulaştırabilmenin kitlelerle ilişkisi ve sağlam bağların geliştirip güçlendirmenin en önemli araçlarından biridir. Belki de birincisidir. Bu konuya ilişkin başka bir gerçek de şudur. Bu samyorum ülkemizin bugüne kadarki tarihi gerçektir. Türkiye'de bugüne kadar kitleler siyaset deyince genellikle yasal siyasete ilgi duymuşlardır. Tartışmasızna burada girmeyeceğim bir dizi nesnel ve öznel nedenlerle kitleler için siyasetin yasal olmayan biçimleri bir çekim merkezi oluşturamamıştır. Bu tarihsel gerçek ülkemizde bugün kitlelerle birleşebilmek, sosyalizmi kitlelere götürebilmek ve onları eğitebilmek bakımından yasal ve demokratik olanakları disiplinli bir biçimde kullanabilmek bakımından bu olanakları kullanabilmenin en gelişmiş en üst araç olan yasal bir SP'ye neçin ihtiyaç olduğunu bir başka nedendir"

(Emekçi alternatifi SP ile yaratılabilir. SAÇAK Sayı 31)

Yukarıda Arslan Kılıç'ın ileri sürdüğü, bütün tasfiyeciler camiasının da onayladığı bu bakış açısı, yasal zeminde mücadele etmenin, yasal parti faaliyeti yürüteninin, dünyayı değiştirme mücadelesi için asıl ve birincil mücadele biçimini oluşturduğunun nedenlerini izah etmektedir. Bu bakış açısına göre yasal parti ve yasal çalışmanın asıl çalışma tarzı olarak kabul edilmesinin gerekçeleri olarak:

a) Sosyalist düşünce ve eylemin, sosyalist teori ve programının, sosyalist strateji ve taktikler demetinin dar çerçeveden çıkarılıp geniş yığınlarla götürülmesi için, asıl araç yasal bir partidir.

b) Türkiye'nin tarihi gerçekliği kitlelerin siyaset deyince genellikle yasal siyasete ilgi duyduklarını göstermektedir. Dolayısıyla yasal siyaset geniş kitlelerle birleşebilmenin en ideal araç rolünü oynamaktadır.

c) Yasal olanakları disiplinli bir biçimde kullanmak için bir SP oluşturulmaktadır, şeklinde tezleri ileri sürmektedir.

Arslan Kılıç tarafından ileri sürülen ve bilimum "tasfiyeci camiamız"da bütün şahsiyetlerin katıldığı bu görüşler, yasa dışı faaliyeti tasfiye etmek, devrimi düzenin emrine amade etmek için ortaya atılan ekonomizm şaheseri görüşlerdir. Çünkü bu görüşler, ülkemizde devrimin ancak düzen sınırları içinde ve yasal mücadele ile başarılabileceğini iddia edecek devrimin geleceğini egemen sınıfların "arzu"larına bırakarak ve aynı zamanda da kitlelerin en geri kesimine yamayan bir mantığı yansıtmaktadır. Ekonomizm hastalığından malûl bu görüşler, objektif olarak devrimin tasfiyesini hedefleyen bu derin(!) görüşlerin üretiminde asıl faktör olarak rol oynayan öge, yasal siyaset ve mücadele biçimlerinin oynadıkları fonksiyona ilişkin ağır "gaf"lardır. Çünkü tasfiyecilik yasal mücadeleye kitleleri birleştiren, onları seferber eden, sosyalizm öğretisini en iyi tanıtan ve maddi güç döndüren, strateji ve taktikler demektir en üst düzeyde başarılı olmasında rol oynayan, kısacası devrimin bütün yapı taşlarının döşenmesi için birlik aracı olarak bakılmaktadır. Tasfiyecilere göre devrimin gideceği yollar asıl olarak yasal mücadeleden geçmektedir.

Her şeyden önce ileri sürülen bu bakış açısı mücadele biçimlerinin kate-

gorileri hakkında ne iddian belirsiz bir ayrışma yapmaktadır. Bu anlayış devrimle karşı-devrim, ezenlerle ezilenler arasındaki muharebeye çeşitli mücadele biçimlerini genel olarak yasal ve yasal olmayan biçimler olarak ayırtmaktadır. Bu anlayışa göre yasal biçimler sınırları düzen tarafından belirlenmeyen biçimler olarak görülmektedir. Böylesi bir ayrışmanın iktisadi, siyasi, sosyal, kültürel vb. temeli söz konusu değildir. Esas itibarıyla ve sadece yasal zeminde kalabilmeyi hakkı çıkarabilmek için tydarak zorlama bir muhtevaya da sahiptir. Çünkü mücadele biçimleri insan iradesinden bağımsız olarak var olan objektif olgulardır. İnsan iradesinin ya da mevcut yasaların güçlü mücadele biçimlerinin sınırlarını çözmeye hiçbir zaman yetmemektedir. Çünkü mücadele biçimleri insanların ve yasaların icad ettiği olgular değildir. Mücadele biçimlerinin "hakkı saymaz", "yasa tanımaz" özelliği onu düzen tarafından belirlenenler ve belirlenmeyenler olarak ayırtılmasına izin vermemektedir. O nedenle toplumdaki çeşitli mücadele biçimlerini yasaların belirlediği yasal biçimler ve yasaların belirleyemediği ya-

hızlanmaktadır. Nerede kaldı sınırları yasalarla belirleyen ya da belirlenmeyen ayrışması. Sorun belirttiğimiz gibi gayet açıktır. Devam edelim:

Hangi aklı evvel demiş ki, sosyalist düşünce ve eylemi, sosyalist teori ve programı, sosyalist strateji ve taktikler demetini dar çerçeveden çıkarıp geniş kitlelere götürebilmek için en ideal araç yasal siyasettir diye? Kim demiş ki yasal siyaset geniş kitleleri seferber eden özelliğe sahip olan birincil araçtır diye? Bu tezlerin hangi ciddi dayanağı söz konusudur? Sosyalist düşünce ve eylemi, sosyalist teori ve program, sosyalist strateji ve taktikler denetimi geniş kitlelere götürmenin yolu doğru siyasal çizgi onderliğinde çeşitli mücadele ve örgüt biçimlerini ustaca birleştirip devrimin kanalları akmışından geçmektedir. Yöntemi sadece ve esas olarak yasaların elverdiği biçimlerle sınırlamak kaba bir dogmatizm olması yanında, geniş kitleleri devrime seferber edememenin teorisini de yapmaktır, aynı zamanda. Bu bakış açısı ekonomizmden maluldür demiştik. Çünkü tasfiyeciliğin yasal mücadele biçimini geniş kitlelerle birleşmenin asıl aracı olarak görme-

ye de yanlışlığı kriteri kitlelerin çoğunluğunun "okey" deyip dememesine bağlı ele alınmaya başlandı. Kitlelerin çoğunluğunun kabul etmesi veya eğilimine göre doğruları ya da yanlışları belirlemede ciddi bir pragmatizm hastalığı da mevcuttur. Bugün, gerçekten yasadışı faaliyete ve devrime karşı kitlelerin çoğunluğunda var olan olumsuz reaksiyonlar, kitleler içinde uzun süreli sabırlı bir devrimci kitle çalışması ile giderilecektir.

Sırf yasal zeminin huzmedilebilir oluşundan ötürü yasal devrimci hareketi destekleyenler devrim davası için yasadışı konuma düşmekten ısrarlı uzak kalacaktır. Düzen içi muhalefet olarak kalmakta ısrarlı olan geri toplumsal kesimi sosyal taban olarak seçen anlayışın varacağı yer, kendi sosyal tabanının yasadışı düşünce ve eylemliğe dirsek çevirmesi ve devrimci düşünce ve eylemin dönüşümüne ilişkin görevlerinin yerine getirilmesinde arayacağı ilk şartı devrimci eylemin yasalara uyumlu olup olmayacağı olacaktır. İlk şart olarak yasalılık arayan bu kesim ikinci şart olarak da yasal zeminde ileri sürülenlerin "ağı" veya "zor" olup olmadıklarını kaçırmaz olarak arayacaktır. Bizim tasfiyecilerimiz de bu durumu bildikleri için yasalılık konusunda "titiz" davranmaktadırlar. Kitleleri önce saflara kazınıp daha sonra da onların ileri sürülmesi muhtemel yeni şartların önünü almak için eğitilebileceklerini zannetmektedirler. Onlar, yıllarca günlük talepler uğrunda mücadele içinde yasal ve parlamenterist bir çalışma tarzı ile "sosyalist" mücadele yürüten II. Enternasyonal'ın dönem partilerinin ulusal bunalımın patlak vermesiyle yıllarca yasalılık ve ekonomizm lapasıyla eğittiği işçilerin neden barikata dirsek çevirdiklerinden, neden işçilerin "biz hep günlük mücadeleler, yasal ve parlamenter, mücadeleler yürüttük, barikat savayına alışık değiliz ki nasıl ikidarı ele geçirelim" diyerek yakındıklarından hababere olamazlar. Yasallık konusunda kitleler çok "titiz" o nedenle sosyalistlerin de kitlelere gidebilmesi için yasal mücadele ve yasal parti faaliyetlerini asıl araç olması gerektiğini iddia edenler, yarı haydi soğaka denildiğinde bir çizgi ile eğitilen kitlelerin, biz hep yasalar çerçevesinde mücadele etmeye alıştık, "yasadışı zemine çıkmak bizim işimiz değildir" demelerinin siyasi enjeksiyonunu yapmış olmaktadır. Görüldüğü gibi tasfiyeciliğin ekonomizm sahaları

Barışçıl biçimlerin mi, yoksa silahlı biçimlerin mi esas olacağı tamamen ülkenin iktisadi, siyasi, sosyal, kültürel ve uluslararası vb. durumuna ve gelişmelerine bağlıdır.

sal olmayan biçimler olarak ayrıştırılması, mücadele biçimleri gerçekliğini ters yüz etmektedir. Toplumdaki çeşitli mücadele biçimleri varlık koşulu işlev nitelik vb. özellikler bakımından farklılıklar taşımakla birlikte genel olarak bunlar barışçıl ve barışçıl olmayan mücadele biçimleri olarak ayrılmaktadır. Yasaların belirledikleri ya da belirleyemedikleri mücadele biçimleri de bu kategoriler içinde yer almaktadırlar. Bunlardan barışçıl biçimlerin mi, yoksa silahlı biçimlerin mi esas olacağı tamamen ülkenin iktisadi, siyasi, sosyal, kültürel ve uluslararası vb. durumuna ve gelişmelere bağlıdır. Bu anlamda A ülkesinde yasalar silahlı biçimlere ağırlık verilmesini gündeme getirdi, B ülkesinde yasalar silahlı, biçimlere izin vermedi, ta li plana attı diye bir saçmalık olamaz. Çarlık istihdamının en küçük yasal olanakların bile kullanılmasına izin vermediği koşullarda mücadelenin kansız biçimleri de yasadışı yollarla

sının nedeni, kitlelerin yasal zeminde ülküleri verici bir yan bulmaması ve bu ortamı kolay huzmederek kabul ediyor görmesinden kaynaklanmaktadır. Onlar, kitlelerin çoğunluğunun yasadışı devrimci çalışmaya karşı taktikçi tavırlara bakarak bu politikayı üretmeye çalışmaktadırlar. Ama üretilen politika kitlelerin geri yanlarına yamayan bir politika olduğundan onları harekete geçirmek bir yana, kendisi onların kuyruğuna katılmaktadır. Eğer, kitlelerin çoğunluğu bugün yasadışı devrimci hareketin çekim alanına girmekten çekinmektedir. Yasadışı zeminde kalmak istememektedirler.

Ancak bu yasadışı faaliyet yürütmenin yanlışlığının kanıtı olabilir mi? Olamaz! Bugün kitlelerin çoğunluğu bırakalım yasadışı devrimci faaliyet yürüten akıllara yasal plandakine bile yönelmemiştir, hatta devrime de karşıdır. Bu durumda devrimin yanlış olduğu sonucuna varılabilir mi? Acaba ne zamandan beri doğruluğun

görüşleri onların öncüya kitlelerin en geri kesiminin de gerisine indiren, onu kendiliğindenci öğerin kulu kölesi yapan görüşlerinde yatmaktadır. Öncü ileri kitleleri kucaklayıp orta kitleleri ilerletirken geri kitleleri orta seviyeye çıkararak onların düşüncelerini değiştirerek sosyalizm ülküsünün dava adamları haline getirmek yükümlülüğüne sahiptir. Öncü ancak böylesine bir Leninist kitle çizgisi ile kitlelerin, geniş bir kesimini kucaklayabilir, onlarla birleşebilir. Bunun aksine kitlelerin geniş bir kesimini kucaklamak için yasal bir zeminde ekonomizm ve kendiliğindenci kitle kayırkususu bir siyasetle kitlelere gitmeye çalışmak Türkiye gerçeğini ve kitlelerin durumunu anlamamaktır. Çünkü, hem eldeki ampirik sonuçlar hem de yaşanan gerçeklik bu görüşü yalanlamakta ve mahkûm etmektedir. Bir kere işçi sınıfının bilimi ve ideolojisi ML-MZD'nin açıkça propaganda yapması yasadır. Bu ideoloji ve bilim ancak belli oranda ve belli sınırlarda yasal planla kitlelere gitmektedir. Yasal engeller bu ideoloji ve bilimin taraftarlarını yer altına itmektedir. Bu durum komünizm ideolojisini savunanların, kendi ideolojilerini özgürce yaymak, hiçbir engeli kabul etmemeli, kendi özgür basın yayım faaliyetlerinin diğer kesintilerini "garanti" altına almak ihtiyacından doğmaktadır. Burada tartışmasızla girmeyeceğimiz daha bir dizi objektif etken rol oynamaktadır.

Yine sorunun sırt ampirik sonuçları ile bir gerçeği başıbaşa başıbaşa dile getirmektedir. Türkiye'de sosyalizm fikri kitlelere yasadışı yollarla ulaşmıştır. Kemalist diktatörlük döneminden günümüze kadar sosyalistler 1 Mayıs bayramlarını bile el altından kitlelere ulaştırmak zorunda kalmışlardır. Mustafa Suphi ve onbesleri imhasından TİP dönemine kadar bu hep böyle olmuştur. TİP'in parlamentoya 15 milletvekili soktuğu koşullar ise sosyalizm fikrinin kitlelere ulaştığı dernek noktası oluşturmaktadır. Kuşkusuz bu dönemde sosyalizm fikrinde epeyce gelişmeler olmuştur.

Ancak TİP'in parlamentodaki görünümü sosyalizm yanından çok muhalif bir işçi partisi görünümüyle karakterize edilmekteydi. MDD (Milli Demokratik Devrim) hattı sosyalizm fikrinin (genel anlamıyla ele alıyoruz) kitlelere ulaşımında doruk noktadır. MDD'nin türevleri ise bu fiilleri yasadışı yollarla yerine getirmiştir. Türkiye halkı Deniz'ler, Mahir'ler, İbrahim'lerle daha yakınlaştırmıştır. THKP ve M.Belli'lerin uğraşı da köçürmemelidir. Bu yapılanmalar kitlelere ancak yasadışı yollarla sosyalizmi anlatabilmişlerdir. (Anlatılanlara ne denli sosyalizm olduğu ve bu arada bazı yasal olanaklardan yararlanılması tartışma konumuz değildir.) Ayrıca bu akımların etkilediği kitleler hiç de küçümseyecek gibi değildir. Demek ki Türkiye'de kitlelere "sosya-

bilgi vermektedir.

Yine yasal olanaklardan yararlanmanın en üst aracı olarak yasal bir partinin ya da SP'nin görülmesinin bir başka gerekçe olarak sunulması üzerinde fazla durmak istemiyoruz. Tasfiyecilerin yasalılık konusundaki bütün çabaları asıl olarak devrim, yasadışı faaliyetleri tasfiye etmeyi hedeflemektedir. Nitekim yukarıdaki söylemleri daha açık bir dille anlatan köylünün bu gerçeği şöyle dile getirmektedir. "Bir diğer nokta bence kurulacak bir sosyalist parti legal mücadelede esas mücadele biçimi olarak mülaka kabul etmelidir. İlegalite fetişizminden kurtulmalıdır. Bu fetişizmden Türkiye sosyalistleri, Türkiye sosyalist hareketi çok çekti, çok acılı kuşak yetiştirdi. Ne kazandırdı merak ediyorum? Yani bunu tartışmak için soryorum şunları yarattı. Bir; provokasyon ortamını büyük biçimde her alana yaydı. İki; bundan dolayı geniş kitlelerle bağ kuran örgütler yerini küçük küçük bir dizi "biliriz" zihniyetiyle kurulan örgütler, sosyalist hareketin başını çekmeye kalkıştı." (Ayдын Köymen, SP ve Seçimler, SAÇAK, sayı 34) Demek ki tasfiyecilik daha önce belirttiğimiz gibi asıl olarak devrimin düzenin emrine sunmaktan başka bir hedef güzetmemektedir.

Tasfiyecilerden Devrimci Kitlelere:

Y eraltının "serseriletici havası"ndan ve KP'nin "dehşet verici" hükümlerinin baskısından kurtulan, tasfiyeciliğin ileri sürdüğü bu tezler de yeni değildir. Oldukça eski bir geçmiş vardır. Bu tezlerin, sınıfımızın Marks'tan Mao Zedung'a kadar uzanan bilimsel hazinesi ve birçok ülke devrimi deneyimleri, bize yasaklarla mücadelenin önemli ürünlerini bırakmışlardır. Konuyla ilgili geniş teorik ve birikimlerimiz söz konusudur. Onun için "müveffa Rus tasfiyecileri"nin ileri sürdükleri tezler ile bizim tasfiyecilerimizin yaptıkları "yeni cialalar" ML-MZD savunucuları tarafından daha rahat görülebilmektedir. Biliyorsunuz Martov, Larin, Dan ve bilumum GOLOS (tasfiyeci güraban sesi)'cu tasfiyeciler de devrimi, yasadışı çalışmayı tasfiye etmek için benzeri tezleri ileri sürmüşlerdi. Onlar ya-

Türkiye'de sosyalizm fikri kitlelere yasa dışı yollarla ulaşmıştır.

Türkiye gerçekliğini bırakalım ML-MZD ideolojisi ve biliminin bir engeli karşılamadan yayılmasını sadece demokratik içerige sahip romanlara dahi tahammül edilmediğini göstermektedir. Kitap yakma suçunun insanlığın yüzünde kara leke olduğu bir ülkede yaşıyoruz. Sosyalist basının yazı işleri müdürlerinin yüz yıllarca hapis cezasına çarptırıldığı bir ülkede yaşıyoruz. (Kuşkusuz ki ceza meselesi her zaman gündemdedir, ancak sorunun yasal yanlarının içinde bulunduğu durumu anlatmak istiyoruz.) Elbette devrimciler en küçük imkânları bile devrimin yararına sunabilmek için kullanmalıdır. Yasal olanakları daha da genişletmek için çaba harcamalıdır. Ancak onların buruğlaşmaları, asıl faaliyetlerini hiçbir zaman geri plana itmemelidir.

lizim yasal araçlarla götürülür" fikri mevent düzenin sınırlarında kalmayı tekrar eden bir "telkin"den öteye bir şey değildir.

Kaldı ki Türkiye'de 12 Eylül operasyonu devrimci kitlelerdeki yasadışı eğilimleri daha da kamçılamıştır. Her biri deyim yerindeyse adeta "gizlilik kurallarına" uyan, gizliliğin önemli faktör olduğunu kavrayan militanlar haline gelmişlerdir. Doğuda helikopterden köye inen ordu mensupları köylülere yıllarca komşuluk ettiği insanları sorduklarında hepsinin adeta anlaşılmış gibi "en nizami", "biz tanımıyoruz böyle birini" cevabını vermeleri, Gayrettepe ekiplerinin her gün beraber olduğumuz kapı komşumuzu nasıl tanımazsınız yakınmaları sosyalist olmanın ya da onlara destek vermenin "yolları" hakkında biraz

sal siyasetin "erdemleri"ni öve öve bitiremiyorlardı. Yasadışı çalışmayı "yeraltının sersemletici havası" olarak değerlendiren bu akımlar, "yeraltının sersemletici hava"sından sosyalistlerin mutlaka kopmaları gerektiğini söylemekteydiler. Çünkü tasfiyeciler kitlelerin yasadışı çalışmadan korktukları, "yeraltı aleminin karanlık" (!) bir cehreye sahip olduğundan ötürü kitleleri ürktüğü (!) iddiaları ileri sürmekteydiler. Yine bu akımlar, "yeraltının sersemletici hava"sının geniş kitlelerle birleşmeyi engellediği, çarcının yasadışı çalışmanın kitleleri ürktüğü ten bir diğer yanının ise KP'nin maddelerinde "dehşet verici" hükümlerin varlığı olduğunu ileri sürmekteydiler. Tasfiyecilere göre KP'nin kuruluş hükümlerinde var olan "nihai hedef komünizim", devletin "zora dayalı devrimle yıkılması", "silahlı ayaklanma"nın gerekliliği gibi maddeler kitleleri, tedirgin etmekte, onları ürktükmektedir. Dolayısıyla onlar, bu durumun önüne geçilmesi için kitlelerin "kabul edebileceği" (!) yasal bir parti'nin kurulmasını aciliyetine işaret etmekteydiler. 1905 yenilgisi ardından hortlayan bu akımlar, "yeraltının sersemletici havası"ndan azimle kopuşa sağlayıp (!) KP'nin "dehşet verici hükümleri"(!)nin baskısından kurtularak Lenin'in deyişiyle "Stolipin sosyalistleri" olup çıkmışlardır.

Bolşevikler ise çarlık istibdadına karşı yasadışı faaliyete ağırlık vererek ve bütün yol ve imkânları kullanarak yüzbinleri devrime seferber ettiler. Bizim tasfiyecilerimizin komisyonları da GOLOS'çu bir kampanya ile her noktada çalışmaktadırlar. Mücadele biçimlerini yasa ve yasadışı olarak ayırtırmak, yasal faaliyeti kitlelerle birleşmenin "en ideal" aracı görmek, yasadışı faaliyeti tasfiye etmek gibi konularda "eski türküyü" yeni bir besteye piyasaya sürmektedirler. Ama bu görüşlerin her sayfası, her paragrafı ve her satırı proletaryanın bıçağı altında "kuşbaşı" doğranmaktadır. Tasfiyecilerin bu görüşlerini demokratikleşme, parlamento, Kemalizm tahlillerine yöneltmek (bunun yönelmenin yanlış olduğunu söylemiyoruz) eleştirip haydi canım sende! demek yeterli olmamaktadır.

Biraz da cezaevi hücrelerinden parlamento'ya uzanan yollar üzerinde duralım. Bu yollar her şeyden önce ilk kavgaşından itibaren "resmî otolar dışındaki araçlara giremez" panoları ile doludur. Ancak "resmî" olmayanlar

da bazen bu yoldan gidebilmektedirler. Cezaevi hücrelerinden parlamento'ya gidebilen demokrat yan ağır basan dostlarımız da vardır. Fakat bunların sayısı, sadece birkaç taneyle sınırlıdır. Ceraevinden çıkan "sakıncalı"ların yolları ise yıllarca hapis cezası ve sürgündür. Bu tür unsurların bu yollara girişi fena halde yasaktır. Ama varsayalım ki halis muhlis komünistlere bu yollar açıktır. O koşullarda bile her zaman parlamento koltuğuna oturmak diye bir meseleleri yoktur. Çünkü iktidar koltuğu parlamento koltuğuna feda edilemez. Proleter devrimciler soruna devrimin içinde bulunduğu durumla ilişkisi içinde yaklaşırlar. O nedenle bu konuda da fazla övgüler dizmeye hiç gerek yoktur. Sorunun bu yanını Lenin'den bir pasajla okutayalım. "İşçi sınıfının yasadışı partisi olmaya devam etmektedir. Bu parti, günümüzde aşırı ölçüde zayıflamış örgütlerinin çoğu dağılmış olduğu halde, kendi varlığına karşı çıkmamaktadır. Yeniyse ortaya çıkan çatışma grupları ve çevreleri devrimci yeraltına tekrar tekrar huz vermişlerdir. Şimdi soru çok basitleşiyor. Örgütlü güç nedir, ideolojik gelenek nedir? Etkilenme gücünde olan durumdaki işçi temsilcilerimizin açık eylemi işçi birliklerini, işçi kulüplerini ve çeşitli yasal kongrelere katılan işçi temsilcilerini etkileyecek olan parti hangisidir? Devrimci proletarya partisi mi? Yoksa oportünist tasfiyeci yazarlar grubu mu? Tasfiyecilik ile "savajların özü budur. Çatışmanın kesin tarafları arasındaki uçurum gerisinde yatan şey budur." (Lenin, tasfiyecilik üzerine bir yasalci ile tasfiyeci karşıtı arasındaki konuşmadan)

Şimdi de biz soruyoruz. Çokça kitleler birleşmekten ve sosyalizm davasına seferber etmeye çalıştığını iddia eden baylarımız, ceraevindeki özgürlük mahkûmları sizin mesajınıza mı daha fazla değer verir; proletarya partisininine mi? Doğudaki Kürt köylüler ve Kürt gençleri sizin söylediklerinize mi destek verir, devrimci proletarya hareketine mi? Yıldız Üniversitesi'ndeki, İstanbul Teknik'teki, İstanbul Üniversitesi'ndeki genç, grevdeki, petrol, demir çelik işçisi sizin tezlerinizi mi kendilerine yakın bulur, ML-MZD savunucularınıninkini mi?

Tasfiyecilerin Önüne

Koydukları Görevler

Tasfiyeciliğin yasal strateji kazanmak için yapmak istediği şeyleri ve önlerine koydukları planları üzerinde kısaca durmak istiyoruz.

Her şeyden önce Perinçek'in, işçilerin, köylülerin, sosyalist aydınların partisi dediği SP'sinin, ya da Kutlu ve Sargın'ın Glasnost'lu, Perestroika'lı Birleşik Komünist Partisi'nin önlerine koydukları görevler, mevcut yasalar içinde birtakım reformlar için mücadelede başka bir içeriğe sahip değildir. Her iki "emekçi alternatif"nin sosyalizm öğretisi, zora dayalı devrimci, işçi sınıfı partisinin bileşimi, mücadele ve örgüt biçimleri vb. konulardaki görüşleri ortaya koyduğumuz gibi tepeden tırnağa reformizmdir.

Bu akımların "yasal" ve "resmî" bir statü kazanmalarıyla birlikte bu alandaki çalışmalarına hızla başlamaları doğaldır. Nitekim Kutlu-Sargın TBKP'si şimdiden "önümüzdeki stratejik aşamanın temel görevlerinden birisi TBKP'nin legale çıkması ve güçlü bir kitle partisi oluşumuna geçmesidir" (TBKP programı, sf.69) diyerek, yasallaşmayla birlikte "Demokratik yenileşme programı"nın icrasına hız vermenin önemine işaret etmektedir. Glasnost'lu alternatif "TBKP bugünkü ve dış koşullarda toplumsal ilerlemenin önünün Barış ve Demokratik yapılanma için mücadeleye demokratik bir rejimin kurulması" ve alternatif bir demokratik politikanın yasama geçmesiyle açılabilceğine inanıyor. Barış ve yenileşme için mücadele bugünkü aşamada KP'nin stratejik çizgisidir. Bu çizgi barışın korunmasına katkı, Türkiye'yi ABD emperyalizminin çatışma politikasının aracı olmaktan kurtarma, demokrasiyi kazanma çizgisidir. Bu çizgi işçi sınıfının geniş, demokratik bağlaşıklar oluşturması öteki emekçiler ve orta katmanlar üzerinde ideolojik, politik ve kültürel etkisini geliştirme, politikayı, politik sistemi, devlet aygıtlarını, barış ve demokratik yenileşme programı yönünden etkilemesi, toplumsal ve politik yaşamdaki rolünü ve ağırlığını artırması çizgisidir. (Aynı yerde sf.27-28) demekle "görevleri" konusundaki bakış açısını ortaya koymaktadır.

Devanla Kutlu-Sargın TBKP'si, "Barış ve Demokratik yenileşme

programının bütünü ve tek tek taleplerini yasama geçirmek için bugünden mücadele verilmelidir. Bu görevi başarmaya koşulları Amerikancı gerici güçlerin parlamentoda ve hükümette egemen olmalarına son vermek, barış ve demokrasi güçlerinin parlamentodaki ve parlamento dışındaki konumlarını güçlendirmek anti-demokratik otoriter rejimi demokratlaştırma yönünde değişimle daha gelişecektir. (age, sf. 51)

Yine Perinçek'in "SP kuruldu. Artık Türkiye'de emekçilerin de bir partisi var. Artık siyasal meydanlarında para babalarının, toprak ağalarının değil, işçilerin ve köylülerin sesi yükselcek" (SP kuruluş bildirgesi) dediği SP'si diğer burjuva-feodal sınıfların partilerinin karşısına çıkıp siyasal meydanlarında halkın partisi (SP için işçilerin, köylülerin, sosyalist aydınların partisi denilmektedir) olarak işçilerin, köylülerin sesini duyurmayı temel görev olarak görmektedir. Yine SP, siyasal meydanlarında işçilerin, köylülerin sesini yükselterek emperyalizmin, komprador kapitalizm ve feodalizmin tasfiye edilecek demokratik halk iktidarını kuracağını, dünyayı değiştirmeye mücadelesini yürüteceğini ilan etmektedir. Arslan Kılıç ise "Türkiye'de sosyalistlerin temel görevlerinin emekçi alternatif SP'yi yaratarak" demokrasiyi kazanmak görevi olduğunu vurgulamakta (SP ve seçimleri) SHP ile yapılabilecek çeşitli düzeylerde birliklerin önemine dikkat çekmektedir.

min olumlu yanlarıyla sosyalizmin olumlu yanlarının birleşmesinin kaçınılmaz olduğunu vb. açıkça ilan etmektedirler.

Siyaset sahnesine işçilerin, köylülerin, sosyalist aydınların partisini yaratarak çıkmayı başaran ve bu sahadaki emekçileri teşkilatlayarak emperyalizm, komprador kapitalizm ve feodalizmi yıkıp DHİ'ni kurarak dünyayı değiştirme mücadelesi yürüten SP'nin ise, farklı bir duruma söz konusu. Onlar, daha önce de işaret ettiğimiz gibi "muğlaklaştırma" ve "kabul edilebilir" şekle sokma konusunda daha beceriklidirler. İşçi sınıfı partisinin işlevi, bileşimi zora dayalı devrim, mücadele ve örgüt biçimi ilişkisini ele alış tarzı vb. noktalarında boğazına kadar reformizm içinde debelenen bu akım, bir anda "anti-reformcu" kesilerek reformizmini kamufle edebileceğini sanmaktadır.

Kuşkusuz Perinçek'in Berkay klişesine tavrı alması olumsuz bir durum değildir. Perinçek ve SP'nin, Berkay ve Arslan Kılıç'tan da daha sola kayması kötü değildir. Bizim tartıştığımız kesit ayırdır. Berkay'ların katıksız reformizmine tavrı alan Perinçek ve SP kendi tutumu içinde çelişkilerle doludur. Öncelikle SP'nin reformizme tavrı konusunda Berkay'dan teorik nitelik bir kopuşu söz konusu değildir. SP, RSE'nin uşakları ile sosyalist hareket yaratarak, bu meselevi bir ayrışım noktası görmeyecek kadar Berk-

lanmayı daha acil hale sokar, propaganda-ajitasyon devrimci kitle çalışması, örgütlenme vb. konularda temel sorun savaş hazırlığını en iyi bir şekilde yerine getirmektir. Sorun bu kadar açık ve nettir. Hem bahsi geçen temel öğelere (yasadışı faaliyet, silahlı teşkilatlaşma vs.) saldırıp hem de reformizmin kargıtı olmak mümkün değildir. O nedenle SP ve Perinçek'in "anti-reformculuğu" çığırkanlık ve beş solculuktan başka bir anlam ifade etmemektedir.

Tasfiyecilerden Devrimci Kitlelere:

YENİLGİYE

UĞRADIĞINIZ YERE

BİR DAHA

SOKULMAYINI!

Tasfiyeci tezlerin ortaya konması ve mahkûm edilmesi sorunun bir yanındır. Bu tezlerin nereden geldiklerini alıp beslendiği ve şekillendiği ise sorunun diğer bir yanını teşkil eder. Yeni tasfiyeci hastalığa yol açan virüslerin teşhiri yanında bu virüslerin nereden beslenerek büyüyüp geliştiği ve bütünüyle sardığını ortaya koymak tasfiyeciliğe karşı mücadelenin önemli aşamadan gereklidir.

Öncelikle tasfiyeciliğin de oportünizm gibi kişisel yanlığı, şartsız ya da kişisel bir günah işi olmadığını, Lenin'in dediği gibi "bir tarihsel sürecin sosyal ürünü olarak" şekillendiğini kabul etmeliyiz. Demek ki bu hastalığın mikrobu oportünizm gibi hem bir tarihsel süreç içinde, hem de toplumdaki sosyal ilişkiler içinde onun bağrından çıkıp gelmektedir. Onun için Perinçek'in, Kutlu'nun, Akçam'ın, Belge'nin, Aybar'ın ya da bir başkasının şahsı ile oynamak, kitlelerin ve kadroların geri yanlarını pohpohlayacak cinsten kuru ajitatif tekerlemelerle sorunu geçiştirmek, ideolojik-siyasi zeminden çıkarmak Mİ, bir tutum ola-

SP ve Perinçek'te söz ve eylem arasında bir uçurum vardır.

Legal Marksizmin onümüzdeki döneme ilişkin planları oldukça aşkır. Bu akımlar düzen içi muhalefet yürüterek düzenin kabul ettiği çerçevede bir "sosyalizm" mücadelesi yürüterek bugünkü sistemle çok kaba olumsuzlukların birtakım reformlarla düzeltilmeyi temel görev olarak benimsemişlerdir. Onların bu görevleri ve ileri sürdükleri görüşler üzerinde fazla bir yorum yapmaya gerek yoktur. 'Glasnost'la, 'Perestroika'lı mantalitenin başka bir şey söylemesi sürpriz olurdu zaten. Çünkü bu bakış açısı dünyada emperyalistlerle yarı-sömürgele-ri, emperyalistlerle "sosyalist devletlerin" karşılıklı bağımlılık ilişkileri içinde olduklarını dolayısıyla devrimler döneminin kapandığını, kapitaliz-

ta'yıdır. SP, barışçıl, geçiş, P'nin bileşimi, mücadele ve örgüt biçimleri vb. temel konularda Berkay'cı konumdadır. Dahası ve öncüsü SP ve Perinçek'te söz ve eylem arasında bir uçurum vardır. Çünkü ulusal bunalımın kapıda olduğunu gören bir akım buna göre teşkilatını örgütlemeye görevi ile karşı karşıyadır. Ulusal bunalım yasadışı faaliyete ağırlık vermeyi gerektirir. Çünkü kriz derinleştikçe egemen sınıflar devrimci ilk etapta legal mevzilerden sökülüp atmaya gündemine alır. Bu durumda yasalına inme aracı yasal bir SP olunamaz. Yine ulusal bunalım savaşa şiddet unsurları ile hazırlamayı zorunlu kılar. Barikatta, dağda devrimci şiddet öğelerini teşkilatlanmayı gerektirir. Silahlı teşkilat-

maz ML-MZD savunucuları, bu akımlar neden tasfiyeci ve reformist konuma geldiler; hangi derter bu akımların boylesine soyunu çıkardı, proleter hareketine bu akımların reformizmi nasıl yansıyor. Devrimci proletarya hareketi nerelerinden yakalayıp vurmaya çalışıyor? vb. sorularına açık ve berrak bilimsel cevap vermek zorundadır. Marksizmin misyonunu tükettiği, devrimlerin de tarihe karıştığı görüşünün şekillenmesi kuşkusuz birdenbire değil, bir tarihsel sürecin içinden geçerek olmuştur. Bu tarihsel süreç içinde ulusal ve uluslararası alandaki yeni gelişmelerin "Marksizm öldü", "Devrimler geriye döndü", "Sosyalizm krizde" vb. derinden durum, bu görüşlerin ortaya çıkmasına, gelişip güçlenmesinde önemli bir faktör olmuştur. Lenin bu durumu! "İşçi sınıfı hareketi içinde reformculuğun devrimci sosyal demokrasiye karşı savaşının yoğunlaşması, tüm uygar dünyada iktisadi ve siyasi durumda görülen değişikliklerin kaçınılmaz sonucudur." (Tasfiyecilik üzerine sf. 206) diye izah etmektedir. Gerçekten de son yıllarda "sosyalizmin" ve kapitalizmin bünyesinde meydana gelen değişimler ve ülke çapındaki, yeni gelişmeler bu akımların ortaya çıkmasında önemli rol oynamıştır. Çin'in de karşı-devrimci darbe sonrasında batılı ve ABD emperyalistleri ile, koyan koyuna gelişti, MZD aleyhtarı kampanyanın başını çeken AEP cephesinin çok kısa bir süre sonra çatırdaması, Sovyetler'deki kapitalist restorasyonun artık "Marksizm" merkezine de tahammül edemez hale gelmesi ve iktisadi siyasi bunalımın herkes tarafından açıkça görülebilen noktaya sıranması, Gorbaçov'un Glasnost, Perestroika çıkarımlarının batılı kapitalistleri onaylamasına gündeme gelmesi ABD İmparatorluğu'nun "Reganizm" çerçevesinde dünya çapında artan saldırganlığı, kendisinin ve usaklarının karşı konulmaz 'otorite' olduğunu kanıtlama çabalarının hissedilir bir biçimde artması, emperyalizm ile halklar, ve emperyalistlerin kendi aralarındaki çelişmelerin daha fazla keskinleşmesi vb. gelişmeler son birkaç yılın önemli uluslararası gelişmeleriydi. Bunu milyonluk beyaz ordunun 12 Eylül faşist darbesi ile birlikte devrime-karşı topyekûn saldırısı ve bu saldırı ile birlikte devrimin ağır bir yenilgi alması, yenilginin geniş kitlelerdeki depolitizasyon ve demoralizasyon gibi yıkıcı etkileri

vb. ulusal plandaki gelişmelere ekleyebiliriz.

Bahsi geçen ulusal ve uluslararası plandaki bu yeni ve ağır olağanüstü koşullar daha önce bu akımların çizgilerinde varolan "sınıf işbirlikçisi", "uzlaşmacı", "oportünist" yanları uyararak bu öğelerin depolandığı keseleri deşerek teslimiyet zehirinin bütün bünyeyi sarmasına neden olmuştur. Yeni ve ağır koşulların dünyayı ve Türkiye'yi basıncı altına alması, bu basıncın altında oportünist sınıf işbirlikçisi "uzlaşmacı" öğelerin ufalanması ve geride kalan komünizme çölim dayar yanlarında altını tamamen boşaltarak onun da tümüyle çökertilmesi ile yeni bir nitelikleşmenin yapı taşları döşenmiş, tasfiyecilik olgusunun daha fazla meydana çıkmasına neden olmuştur.

Olağanüstü zor koşulların çizgide daha önce var olan "sınıf işbirlikçisi", "uzlaşmacı" yanları ile reaksiyona girerek yeni bir niteliğe dönüşmesinin de (Tasfiyeciliğe dönüşmesinde) Proletarya devrimlerinin dünya ve ülke çapında aldığı yenilgilerin payı da büyüktür. Denilebilir ki yenilgi olayı bu reaksiyonu hazırladığı bir katalizör fonksiyonu oynamaktadır. Çünkü yenilgi olgusu devrime yeniden so-

1908 Aralık ayında yaptığı konferansta Bay Dan'ın söylediklerini yeniden pisirilip kotarıp ortaya konmasından başka bir şey değildir. İktisadi yaşamın 1905 devrimine yol açan temel öğeler işlemeye devam ediyor diyen, bir "anayasa" bunalımının değil, yeni bir devrimci bunalımın gelişmekte olduğunu bellâten karara karşı GOLOS'un yan işleri müdürü şöyle haykırmaktadır: "Onlar (yani RSDİP Eklenin) notu daha önce yenilgiye uğratıldıkları yere yeniden sokulmak istiyorlar."

"Devrime doğru yeniden sokulmak, durup dinlenmeksizin çalışmak, yeni durum çerçevesinde devrim fikrini yaymak ve işçi sınıfı güçlerini o devrim için hazırlamak reformcuların görüşünce DSDİP'in başlıca suçları, devrimci proleta yanını başlıca suçlu işte budur. İnsan bir kez yenilgiye uğratıldığı yere yeniden niye sokulmuyuş bir yenilgiden sonra tüm cesaretini yitiren dönemlerin gösterdiği basiret işte budur.

"Ne var ki, Rusya'dan daha eski ve daha 'deneyimli' ülkelerden devrimci proletarya daha önce bir kez yenilgiye uğratıldıkları yerlere", sonradan iki, üç, dört kez yeniden sokulma gücünde olduğunu göstermiştir. Fransa'-

Devrimci proletarya hareketi saflarında yenilgi ile birlikte ortaya çıkan sağ sapmanın nedenleri yukarıda söylenenlerle ilişkisi içinde aranmalıdır.

kulma konusunda küçümsenemeyecek 'caydırıcı' bir rol oynamaktadır. Yine yenilgi bireylerde, örgütlerde yenilgi alınan yere burnunu bir kez daha sokmama, aynı balı bir kez daha tekrar etmeme dürtülerini kamçulamaktadır. Tasfiyeciliğin yenilgi ile birlikte yeniden ayağa kalkarak burjuvazinin karşısına dikilme yerine 'Aynı aptallığı' tekrar etmeme yolunu tercih etmeleri geçmişte devrim açısından olumlu yan teşkil eden öğeleri de terk etmelerine neden olmaktadır. Dolayısı ile bir yandan eski 'Marksist'liğe hâlâ getirmeme uğraşı öte yandan yenilgiye uğratıldığı yerin semtine bile uğramama dürtüleri otomatikman bu akımları düzenin çizdiği sınırları takip etme gibi tek tip tercihle karşı karşıya bırakmıştır. Meselenin gelişimi böyledir. Lenin meselenin bu yanına ilişkin şöyle söylemektedir. "Bay Larin'in kanıtlarının tümü, RSDİP'in

da 1789'la 1871 arasında devrimci proletarya, en acı yenilgilerden sonra birbiri ardından ayağa kalkarak dört devrim yapmış, cumhuriyet düzenini elde etmiştir." (Tasfiyecilik üzerine sf. 211)

Demek ki devrimin dünya ve ülke çapında aldığı ağır yenilgiler ardından yenilgiler ardından yaygınlaşan "aynı hatı" bir kez daha işlememe aynı "anlamsız aptallığı" bir kez daha tekrar etmeme dürtüleri ağır yeni koşullarla birleşerek, çizgide geriye kalan komünizmi eğilimlerini de bir kenara fırlatıp atmakta ve yeni niteliğe dönüşümün yapı taşlarını döşemektedir. THKP'ın, eski yapıtlarının "aptalca" bir davranış olduğu sonucuna vararak, aynı yere bir kez daha burun sokmamaya karar vererek parlamento kapılarını aşındırmaya yönelen SP haline gelmesinin başka bir iza-

Bizim ülkemizde köylülüğün küçük-burjuvazinin etkisi Rusya'dakinden daha özgül fonksiyonlar oynamaktadır.

hi yoktur. Arslan Kılıç, Akşam gibi silahlı mücadele yanlılarının bugün Perinçek'lerden daha sağa kaymalarının başkaca izahı söz konusu değildir. Aynı şekilde devrimci proletarya hareketi saflarında yenilgi ile birlikte ortaya çıkan sağ sapmanın nedenleri yukarıda söylenenlerle ilişkisi içinde aranmalıdır. Tasfiyeciler akımların nicelik ve nitelik olarak gelişmesinde onun dayandığı sosyal tabandan aldığı desteğin payı oldukça azdır. Çünkü bu akımların nicelik olarak gelişiminin de kendi dünya görüşüne yatkın, bu görüşlere yüreğini teslim etmeye hazır toplumsal kesim, bu akımlara olumlu reaksiyon gösterdiğinden bu akımların "taze kan" alınmasında kolaylıkla sayısal etki gücüne önemli katkılar yapmaktadır. Yine aynı sosyal taban, tasfiyeciler akımların çizgilerinin daha da ilerletilmesi, yeni biçim verilmesi, yeni projeler hazırlanması eski deneyimleri de aktararak bu akımların "niteliksel" olarak gelişimine katkıları yapmaktadır. Bu durum küçümsenmemelidir. Bu sosyal taban kuşkusuz yeniliğinden sonra burnunu bir daha eski yere sokmaya "and içmiş", devrimin zor koşullarında "yüksek gerilim" altında küll kesilmeye yatkın bir bünyeyle sahip, devrimin geleceğine kararlı ve yalpalayan tutumlarla reaksiyon gösteren özelliklere sahip toplumsal güçlerin bir kesimidir. Bu özellikleri de toplumumuzda yaygın olan köylülük ve bir bölüm küçük burjuvazidir. Lenin'in reformculuğun gidisini alarak beslediği iktisadi ve sınıfsal temelle ilgili söylediklerine bir göz atalım! "Rusya'da bu durum temelde aynıdır, ancak Avrupa'nın (ve hatta Asya'nın ileri kesiminin) gerisinde kaldığımız için sorunlar daha karmaşık, daha bulanık ve değişiktir ve henüz burjuva devrimleri çağını sürdürmekteyiz.

Bu nedenledir ki, Rus reformculuğu, kendisine özgü inatçılığıyla belirginleşmiştir. Bu reformculuk, eskiden olduğu gibi daha öldürücü bir hastalığı temsil etmektedir. Proletaryanın davası ve devrim için daha zarardır. Bizim ülkemizde reformculuk aynı anda iki kaynaktan birden çıkıyor,

Her şeyden önce Rusya Batı Avrupa'nın öteki ülkelerine bakışla daha çok küçük-burjuva ülkelerdendir. Bu nedenle bizim ülkemiz genellikle küçük-burjuvazinin karakteristiği olan, sosyalizme karşı çelişkin, kararsız ve yalpalayan tutumuyla ("Karasevda" ile alçakça ihanet arasında yalpalayan tutum) tanınır bilinen kişileri grupları ve eğilimleri daha sık yaratıyor. İkinci, bizim ülkemizdeki küçük-burjuva yığınları burjuva devrimimizin herhangi bir aşamasında karşılaşılan başarısızlık karşısında dönek ruh haline daha çabuk yenilmeye ve cesaretlerini yitirmeye daha yatkındırlar, küçük-burjuva yığınlar Rusya'ya ortaçağın ve köleliğin kahıtlarından kurtaracak olan tam bir demokratik devrimin amaçlarını reddetmeye çok fazla yatkındırlar. (Tasfiyecilik üzerine sf. 207) Bu tespitlerin bizim ülkemiz açısından da büyük önemi söz konusudur. Bizim ülkemizde köylülüğün küçük-burjuvazinin etkisi Rusya'dakinden daha özgül fonksiyonlar oynamaktadır. Bizim ülkemizde k. burjuvazi aynı zamanda millî burjuvazinin karşı-devrimci ruh haline girdiği dönemlerde etkileyebildiği en önemli toplumsal kesimdir.

Yukarıda tasfiyeciliğin temel tezlerini ortaya çıkış nedenlerini, dayandığı iktisadi ve sınıfsal temel üzerinde durduk. Şimdi herkesin görebileceği gibi tasfiyecilik ile egemen sınıfların proletarya devrimini boğma, onu yok etme, konusunda ciddi birliklikleri ortaya çıkmıştır.

Son olarak tasfiyeciliğin devrimci proletarya hareketi üzerindeki etkileri üzerinde de kısaca durmak istiyoruz. Devrimci proletarya hareketi içinde yeni ve ağır ulusal ve uluslararası koşullar ve aldığı ağır darbeler ile birlikte sağ oportünizme çark etmeler meydana gelmiştir. Sağ oportünizmin devrimci proletarya hareketi bünyesinde emperyalist savaşa karşı tutum (Avrupa'nın barışa ve bağımsızlığa zorlanması teorisi) mücadele biçimleri parti-ordu-cephenin aynı stratejik örgütlenmeler olduğu gerçeğini yadsınması (ordu ile p'yi birleştirme uğ-

raşları), örgütlenmesinin ele alınıp biçimi, leninist kitle çizgisi, ittifaklar vb. konularda basite alınmıyacak tahribatlar yaratmıştır.

Bu tahribatlar sağ oportünizmin tahribatlarıdır. Kuşkusuz bu durum ile tasfiyecilik oldukça farklıdır. Ancak sağ oportünizm "RSDİP yurtdışı birlikteki gibi devrimci proletarya hareketinin yurtdışı teşkilatlanmasındaki bir bölüm kadroya süreç içinde tasfiyeciliğe düşürecektir ve açıkça proletarya devrimine saldıracak bir konuma sokmuştur. Devrimin siyasi görevlerine dırsek çeviren, "saşkın ordek" gibi ne yapacağını bilmeyen ancak, AEP kınması eski onome sahipleri" ve bühüm devrimci proletarya hareketi düşmanları ile ortak "oç alma" uğraşları konusunda "anlaşılmaz" imzalarla bu karargahın ortaya çıkması da aynı nedenlere dayanmaktadır.

Devrimci proletarya hareketi yurt dışı teşkilatında "yasal yazın" için kollarını sıvıyarak değerli "akal hoca"larımız, profesyonel "bizans genarist"lerimiz, kasaba kan borusunu ödemeye "and içmiş" değerli proletarya "önderleri"nin metropollerden derin(?) sahliller yaparak Türkiye'deki işçileri ve emekçileri de peslerine tıpa tıpa takarak "devrim" yapma uğraşları daha önceki sağ oportünizmin tasfiyeciliğe dönüşmüş şeklini temsil etmektedir. Yine tasfiyeciliğin devrimci proletarya hareketine karşı AEP kınmalarından, yıllardır davayı terk etmiş ögelere kadar bir "ser ittifakı" oluşturmaya kalkması hiç de hayra alamet değildir. Bu "ser ittifakı"nın siyasi ve ideolojik çıkmazlarını deşifre etmek, onların pespaye tezlerini de teşhir etmek boynumuzun borcudur. Sözümüzü Lenin'den aktaracağımız bir alıntıyla noktalamak istiyoruz.

"Bizim Stalin'in işçi partisindeki kahramanlarımızın liberal vaazlarına karşı, Rus proletaryası, demokratik devrimle sosyalist devrimin bağıllık ruhunu, karşı-devrim çağının yarattığı ortamda güç, çetin, bitmeviye, rutin ve göze çarpmayan görevini her zaman değişmez biçimde yerine getirerek sürdürecektir; güçlerini devrim için bir araya getirip örgütleyecektir; hainlerle dönemleri insafsızca pöskörecektir; ve proletaryaya 'anlaşılmaz umutlar' değil, devrimin yeniden geleceğine ilişkin bilimsel temelli bir inanç kılavuzluk edecektir." (Tasfiyecilik Üzerine sf. 221)

Devrimimiz!

Ferhat ALI

NİTELİĞİ:

Feodalizmin özellikleriyle, kapitalizmin özelliklerinin yüzlerce çesidinin içine geçtiği, ödenmemiş artı-emeğin doğrudan üreticiden gaspediliş özgül iktisadi biçiminin yarı-feodal tarzla⁽¹⁾ temel niteliğini sergilediği ülkemiz toplumu, aynı zamanda, birçok emperyalistin ortaklaşa somutu ve tahakkümüne maruz yarı-sömürgeci de. Böyle bir toplum piramidi üzerinde yükselen anti-emperyalist, anti-feodal çelişmeler, önümüzde şu önemli görevi koyar: Ülkemiz devriminin niteliği **YENİ DEMOKRATİK DEVRİM**'dir. Bu devrimin stratejik hedefi **emperyalizm, feodalizm ve komprador kapitalizmi** yıkmak ve **DEMOKRATİK HALK İKTİDARINI** kurarak, **YENİ DEMOKRATİK TÜRKİYE'yi yaratmaktır.**

Siyasi, iktisadi ve kültürel gelişimsel eşitsiz, yarı-sömürge, yarı-feodal, sosyo-ekonomik statüdeki ülkemiz toplumunun niteliği, devrimimizin iki aşamaya bölünmesi gerektiği sonucunu doğurur. Birinci aşama, yarı-sömürge, yarı-feodal toplumumuzu bağımsız, demokratik, özgür bir toplum haline getirme, ikinci aşama ise, Marx'ın "devrimin sürekliliği" savaş nağması eşliğinde devrimi ilerletmek ve sosyalist bir toplum inşa etmedir. Şimdiki adımız, Yeni Demokratik Devrimdir. Yarı-sömürge karakterdeki ülkemizde devrimimiz ilk adımı sırasında toplumsal niteliği açısından esas olarak hâlâ burjuva demokratik karakterdedir. Ve "burjuvazinin diktatörlüğü altında kapitalist bir toplum ve kapitalist bir devlet kurmak amacıyla burjuvazinin önderlik ettiği eski tipte bir devrim"⁽²⁾ olmamasına rağmen, objektif kapitalizmin gelişmesi için yolu açmaktır. Bu birinci adımda, devrim proleteryanın öncülüğünde bütün devrimci sınıf ve tabakala-

rın katıldığı yeni bir demokratik topluma kuracak olan yeni tipte bir devrimdir.

Bu devrim, "kapitalizmin temellerini etkilemeyecektir."⁽³⁾ Tam ve tutarlı demokrasi eşliğinde köylülerin yararına köklü bir toprak dağıtım, yalnızca kırsal bölgelerden değil, fabrikalardan da "Asya tipi kölelik" kalıntılarının tümünü söküp atacaktır. Ama nedir ki, devrim ilk adımı henüz, "Bir burjuva devrim, burjuva, yani kapitalist toplumsal ve ekonomik sistem çerçevesinin dışına çıkmayan bir devrimdir."⁽⁴⁾ Toplumsal niteliği açısından, ekonomik özü açısından ilk adımı henüz yeni tipte burjuva karakterde demokratik karakterde olmasına, henüz proleter-sosyalist karakterli olmamasına karşın, proleteryanın ideolojik, politik, örgütsel önderliği altında proleter-sosyalist dünya devriminin bir parçası ve müttefidir.

Rusya'da, toplumsal ve ekonomik özü dolayısıyla burjuva nitelikte olan devrimin ilk adımı proleteryan için taşıdığı önemi vurgulayan Lenin şöyle der: "Burjuva devrim, kapitalist gelişmenin gereksinimlerini ifade eder ve kapitalizmin temellerini yıkmaktan çok uzaktır, tersi yönde bir etki yapar bu temelleri genişletir ve derinleştirir."⁽⁵⁾ Devamlı şöyle der: "Rusya gibi ülkelerde, işçi sınıfı, kapitalizmin yetersiz gelişmesinden çektiği sıkıntıyı, kapitalizmden çekmez. Bundan ötürü, işçi sınıfı, kapitalizmin en geniş, en özgür ve en hızlı bir biçimde gelişmesiyle en kesin bir biçimde ilgilidir. Kapitalizmin geniş, özgür ve hızlı gelişmesini engelleyen eski düzenin bütün kalıntıların ortadan kaldırılması, işçi sınıfının kesin olarak yararınadır. Burjuva devrim, geçmişin kalıntıları (yalnızca otokrasiyi değil, monarşiyi de içeren) feodal kalıntıları, en karaah bir biçimde süpürüp atan ve kapitalizmin en geniş, en özgür ve en hızlı bir biçimde gelişmesini en eksiksiz bir biçimde güvence altına alan

bir altüst oluşun ta kendisidir."⁽⁶⁾

Demek ki, proleteryanın önderliğindeki yeni demokratik devrim, uluslararası burjuvaziye yöneltilmiş devrim, köylülüğü demokratlaştırma, üretici güçlerin öntündeki köstekleri temizleme, toprak ağalarının topraklarına zorulan uygulama, topraksız ve az topraklı köylüye toprak dağıtma gibi bir yolla ilerlerken toplumsal ve ekonomik özü açısından hâlâ burjuva niteliği ile özgünlüğünü ortaya koyar. Genel olarak kapitalizmi ortadan kaldırmaz ve ulusal kapitalizme dokunmaz. Bu devrimin ucunun yöneldiği kapitalizm, emperyalizme sırtını dayamış olan, Stalin'in sözleriyle mali sermayeyle iç pazar arasında aracı rolü gören, Mao'nun sözleriyle de emperyalizm tarafından yetiştirilen, beslenen ve onun toplumsal dayanağı olarak işlev gören komprador kapitalizmdir. Devrimimiz "siyasi olarak, devrimci sınıfları, emperyalistlerin, hainlerin ve gericilerin üzerinde ki ortak diktatörlüğü için mücadele eder... İktisadi olarak, emperyalistlerin, hainlerin ve gericilerin bütün büyük teşebbüslerini ve sermayesinin millileştirilmesini ve toprak ağalarının elindeki toprakların köylülere dağıtılmasını hedef alır."⁽⁷⁾ Nedir ki böyle bir devrim "bu yeni demokratik devrim", "özel kapitalist teşebbüsleri genel olarak muhafaza eder ve zengin köylü ekonomisini tasfiye etmez. Böylelikle bu yeni demokratik devrim bir yandan kapitalizmin gelişmesine izin verirken, diğer yandan sosyalizm için gerekli on şartları da yaratır." (Aynı yer) Dolayısıyla demokratik halk devrimimiz, yarı-sömürge, yarı-feodal toplumun ortadan kaldırılmasından sosyalist toplumu inşa etmeye doğru bir rotada seyredecektir.

Bu devrim, henüz tüm üretim araçlarının özel mülkiyetine elkoymak gibi bir yolda yürümekte ve henüz sosyalist karakteriyle özgünlüğünü ortaya koyamamaktadır.

Unutmamalıyız ki, bugün sosyalizmi yaklaştırmada, eksiksiz siyasal özgürlükten, demokratik bir cumhuriyetten, proletaryanın ve köylünün devrimci demokratik diktatörlüğünden başka bir araç yoktur ve olamaz da.

Lenin'in sözleriyle "Demokratik devrim, niteliği bakımından burjuvadır. Genel bir yeniden dağıtım, ya da 'toprak ve özgürlük' sloganı-mağdur ve bilinciz, ama yine de aydınlık ve mutluluk tutkusu içerisinde olan köylü yığınların şu en yaygın sloganı bir burjuva sloganıdır. Ama biz Marksistler, proletarya ve köylülük için gerçek özgürlüğe giden yolu, burjuva özgürlüğü ve burjuva ilerlemesinin yolundan başka bir yol olmadığımı ve olamayacağını bilmeliyiz. Unutmamalıyız ki, bugün sosyalizmi yaklaştırmada, eksiksiz siyasal özgürlükten, demokratik bir cumhuriyetten, proletaryanın ve köylünün devrimci demokratik diktatörlüğünden başka bir araç yoktur ve olamaz da."⁽⁸⁾

Lenin'in Rusya'nın toplumsal pratiğinden hareketle formüle ettiği bu yargıları, milyonların on milyonların Çin pratiğinde daha da geliştiren Mao, yıllar sonra şöyle açıklayacaktır: "Yeni demokratik devrim; Çin'de emperyalistlerin ve gerillerin hakimiyetini devirmesi fakat kapitalizmin anti-emperyalist ve anti-feodal mücadeleye katkıda bulunabilen hiçbir kesimini yok etmemesi bakımından sosyalist devrimden farklıdır."⁽⁹⁾

Proletaryanın öncülüğünde yeni demokratik devrimimiz, dışta bağımsız ve "tam anlamıyla milli kurtuluşa ulaşmak için emperyalizmin yıkılmasını; içte de, şehirlerde komprador sınıfının iktidar ve nüfusunun yok edilmesini, köylerdeki feodal ilişkilerin ortadan kaldırılmasını sağlamak"⁽¹⁰⁾ gibi bir kasetlere bürünmek zorundadır.

Sosyalizme geçişin maddi, kültürel vb. onkoğullarını yaratabilmek, devrimimizin ikinci aşamasına maddi zemin hazırlama için devrimimiz birinci aşamadan, bu eşikten geçmek zorundadır. Yeni demokratik devrim, sosyalizme ulaşmak için kuvvet toplamaya, ona gerekli zemini hazırlamadır. Bu devrim genel olarak kapitalizmi ve özel mülkiyeti (anti-emperyalist, anti-feodal mücadeleye katkıda bulunan) kaldırılması değil, onun korunması gibi bir yolda yürüyecektir. Bu devrimin ilk aşamasının kaçınıl-

maz niteliğidir." Toprak işleyenler" demek, toprağı feodal sömürücülerden köylülere devretmek, feodal toprak ağalarının özel mülkiyetini, köylülerin özel mülkiyetine dönüştürmek ve onları feodal toprak ilişkilerinden kurtarmak ve böylece bir tarım ülkesinin bir sanayi ülkesine dönüşmesini mümkün kılmak demektir."⁽¹¹⁾

Devrimimiz ulusal bir devrimdir. Çünkü, emperyalizm ve ıskalla-ma karşı ülkenin bağımsızlığı için savaşıyor: demokratik bir Çin, köylü yığınlarını feodal baskı ve sömürden kurtarıp, toprak sorununa çözüm için savaşıyor ve geniş halk kitlelerini faşizmin zulmünden kurtararak, halk kitlelerinin demokratik haklar elde etmesini amaçlıyor. Yeni demokratik devrim, proletarya önderliğinde geniş emekçi yığınların anti-emperyalist, anti-feodal devrimidir. Bu devrimin kendine özgü niteliğini belirleyen en önemli özellik ve özellikle de her türden oportünist ve revizyonist çevrelerce çarpıtılan ve karartılan nirengi noktası, **SİLAHLI MÜCADELENİN DEVRİMİNİN TEMEL BİÇİMİ OLMASI ÖZELLİĞİDİR.** Bu yeni demokratik devrimin, ülkemiz vb. ülkeler açısından **TEMEL BİR ÖZELLİĞİDİR.**

Mao bu durumu şöyle formüle eder; "Çin'de silahlı mücadele özünde köylü savaşıdır ve partinin köylülükle olan ilişkileri ile köylü savaşıyla olan yakın ilişkisi farklı şeyler değildir." Devrimin "Silahlı mücadele devrimin temel biçimidir."⁽¹²⁾ Şu sözler de Mao'nundur; "Partimiz... devrimci silahlı mücadele meselesini doğru bir şekilde ele aldığında gelişme, sağlamlaşma ve boşvekleşme yolunda ileri doğru bir adım atmış olur."⁽¹³⁾

Yeni demokratik devrimin sınıfsal önderliği, eski tip burjuva devrimlerde olduğu gibi burjuvazinin elinde değil, proletaryanın elindedir. Bu demektir ki, bu devrimde, gövdeyi oluşturan köylülüğün omuzları üzerinde taşıdığı kafa proletaryanın kafasıdır. Onun ideolojik, politik, örgütsel önderliğidir. Ve bu devrim "sosyalist devrim için gerekli hazırlıktır, sosya-

list devrim ise devrimin kaçınılmaz bir sonucudur."⁽¹⁴⁾

Yeni Demokratik Devrim niteliği itibarıyla bir köylü devrimidir. Mao, köylülerin gücü Çin devriminin temel gücüdür, Stalin milli mesele özünde bir köylü meselesidir derken yarı-sömürge, yarı-feodal ülkelerdeki bu özgün durumu dile getiriyorlardı.⁽¹⁵⁾ Çin devriminin özünde köylü devrimi olduğu Mao tarafından defalarca belirtilerek, devrimin bu özgün yanı ortaya konmuştur. Ülke nüfusunun yarısını köylülerin oluşturduğu, ulusal sorununu çözümsüzce orta yerde sezinin tonunu perde durmaksızın yükselttiği düşünülürse, köylülerimizin devrimimizdeki rol ve önemi kolaylıkla anlaşılabilir - Köylülük sorununa bir aydın küçümsemesi, bir Troçkizm hastalığıyla ya da ona **TEMEL GÜÇ** olmaktan çıkararak Leninizm sapkınlıklarına rağmen.

Bu sorunda Troçkizm raylarına çökenler bu gerçeği kavrama yetisini gösteremezler. Zira, teorik işçilik onları muzdarip olduğu hastalıktır. Tıpkı önceleri Troçki gibi- Ne denir ki, ardılları öncüllerini izliyor! Devrim ordumuzun bu gövdesini göremeyenler, demokratik devrimin özünde toprak devrimi olduğu Leninist yargısını göremeyenler ya da bu niteliği karartanlardır.

Çin, Hindistan, İran, Türkiye vb. ülkelerdeki devrimin niteliği ve perspektifine açıklık getiren "**KOMÜNİST ENTERNASYONAL PROGRAMI**" şöyle seslenecektir:

"Bu ülkelerde, feodalizme ve kapitalizm öncesi sömürü biçimlerine karşı mücadele verilmesi, sürekli olarak köylü toprak devriminin gerçekleştirilmeye çalışılması ve yabancı emperyalizme karşı ve milli bağımsızlık için mücadele edilmesi belirleyici bir önem taşır."⁽¹⁶⁾ (abg)

Komünintern programı üzerine konuşmalarında Stalin, POLONYA'yı proletarya diktatörlüğüne doğru gelişmenin ikinci tipine değil de "Polonya'nın ilk tipteki ülkelerden sayılması gerektiğini" söyleyenlere şunları söyler: "Yoldaşlar, bu yanlış. Devrimin zaferinin derhal proletarya diktatörlüğüne götüreceği, gelişmiş kapitalist ülkelerden başka kapitalizmin az geliştiği, feodal kalıntıların bulunduğu ve anti-feodal tipte özel bir tarım meselesi olan ülkelerde (Polonya, Romanya vb.) vardır. Buralarda küçük burjuvazi, özellikle köylülük devrimci bir patlama durumunda mutlaka

Köylülüğün devrimdeki temel güç olgusunu reddedenler Troçkizmin eteklerine çulü sermek zorunda kalacaklardır.

önemli bir söz söyleyecektir. Bu ülkelerde devrimin zaferinin proletarya diktatörlüğüne götürmesi için belli ara aşamalarda, diyelim ki proletarya ve köylülüğün diktatörlüğünden geçmek gerekebilir, mutlaka gerekecektir. Bir de de aynı şekilde, Troçki gibi Şubat devriminden önce köylülüğün ciddi bir öneminin olmadığını günün sloganının 'Yıkılın Çarlık, İşçi Hükümeti Kurulsun' sloganı olduğunu iddia edenler vardı. Bildiğiniz gibi Lenin bu tür bir sloganla kendi arasında kesin bir sınır çizdi, küçük burjuvazinin özellikle köylülüğün rolünün ve özgül ağababasının köçürmesineme karşı tavır aldı"⁽¹⁷⁾ (abç)

Demek ki, köylülüğün devrimdeki rolü ve vazgeçilemez önemi belirleyici bir nitelik. Bu niteliği, köylülüğün devrimdeki temel güç olgusunu reddedenler Troçkizm'in eteklerine çulü sermek zorunda kalacaklardır. Zira bu özgün niteliği reddedenler, silahlı mücadele, bizimki gibi koşullardaki ülkelerde, proletarya önderliğinde bir köylü toprak devrimidir geçeceğini göremez ve buna uygun silahlanamazlar.

Devrimimizin Hedefleri ya da Düşmanları:

Zayıf, çarpık, geri seviyede kapitalist bir ekonomi, çulü bir sanayi ve egemen nitelikteki yarı-feodal bir ekonomi ile temel niteliği karakterize olan ülkemiz toplumunda devrimimizin düşmanları, açıktır ki, üç büyük dağ: emperyalizm, feodalizm ve komprador kapitalizmdir. Bunlar başlıca düşmanlarımız, yeni demokratik devrimimizin önünde duran toplumsal gelişmenin önündeki engelleridir. Devrim, ilk adımında bu engelleri ortadan kaldırarak, bir sonraki aşamaya geçecektir.

Ülkemizde üst yapının kilir taşın oluşturan devlet iktidarı ile geçirmenin yolu, iktidarı elinde tutan sınıfların alaşağı edilmesidir. İktidarda bugün Feodalizmin sınıflarıyla, büyük burjuvazinin şiddetli kolkola halka

karşı bir ittifak içindedir. Bu ittifakın ağababası ABD emperyalizminin başını çektiği emperyalizmdir. Demokratik Halk Devriminin sıvri ucu bu düşmanlara ve en başta da feodal sisteme yönelmek zorundadır. Emperyalizmin kırsal bölgedeki toplumsal dayanağı toprak ağaları, şehirlerdeki dayanağı ise, komprador burjuvazidir. Bir milyona yaklaşan silahlı kuvvetleriyle bu sınıflar, devleti ayakta tutmaya çalışıyorlar. NATO içinde en çok asker besleyen devletlerin başında yer alan, sıvri esas olarak dünya haklarının baş düşmanlarından ABD emperyalizmine dayanan komprador patron ağa devletini ve dolayısıyla ona sahip sınıfları ciddiye almamız gerektiği açıktır. Birleşmiş, merkezleşmiş karşı devrimin modern gücüne karşı, halk gücünün örgütlenmemiş ilkel gücüne, örgütlü güce ve her şeyden önce de bu güçlü gerilla ve halk milislerinin gücüne çevirerek karşı çıkmak gerekir. Bunca güçlü orduya, birleşmiş ve merkezleşmiş devletin örgütlenmiş şiddeti karşısında açıktır ki devrimimizin esas araçları ya da biçimi barışçıl mücadele değil, silahlı mücadele olmak zorundadır, çalışmamızın temel içeriği, devrimimizin temel biçimi, mücadelenin silahlı biçimlerini esas, temel ve vazgeçilemez biçim olarak önümüzde sürmektir. Buna karşılık, "silahlı mücadele diğer mücadele biçimleriyle bir arada yürütülmezse başarıya ulaşamaz."⁽¹⁸⁾ Tüm yasal faaliyetlerden ve açık faaliyet biçimlerinden yararlanmama bağına bağlı ve "sol"culuğuna düşülmemelidir. Kuru güroltüyü pirim verilmemelidir.

Ayrıca böylesine güçlü düşmanlar karşısında verilecek silahlı mücadele, kurların derinliklerine kök salmış gerilla birlikleri vasıtasıyla yerine getirilecektir. Böylesine bir mücadelenin doğasının sabrı ve sebat birkaç on yıllık zaman dilimlerine bölme anlayışı temelinde yürüteceği ortadadır. İdeolojik, politik, örgütsel hatia ısrar, inat ve özveri başarının teminatı olarak işlev görecektir.

Düşmanlarımızın açık seçik saptanması devrimimizin en önemli sorunlarından biridir. İktisadi bakımdan geri yarı-sömürge ülkemizde toprak ağaları ve komprador sınıfın düşman-

larımız olduğu ve emperyalizmin bunların ağa babababını yaparak, emperyalizm-feodalizm ve komprador kapitalizmin halka karşı gerici üçlü mihirini oluşturdukları açıktır. "Toprak ağaları sınıfı ve komprador sınıfı tamamen uluslararası burjuvazinin bir parçasıdır".⁽¹⁹⁾

Bunlardan toprak ağası sınıfı, köylüleri sömürerek yaşayan, toprağa sahip olan, çalışmadan yaşayan kesimdir.

Toprak rantı, bu kesimin ya da sınıfın başlıca sömürü kaynağıdır. Başkalarını dolandırarak geçinen, çalışmadan geçinen iflas etmiş toprak ağaları, tefeciler, "toprak ağalarına toprak rantını toplamada ve mülklerini idare etmede yardımcı olan, başlıca gelir kaynağı olarak toprak ağalarının köylüleri sömürmesine bel bağlayan ve sıradan orta bir köylüden daha iyi durumda olan kimseler, toprak ağalarıyla aynı sınıflamaya girer".⁽²⁰⁾

Bu sınıf, emperyalist baskı ve sömürünün temel dayanağını oluşturur. Bu sınıf, ülkenin iktisadi, siyasi ve kültürel gelişmesini engelleyen ve hiçbir ilerici rolü olmayan bir sınıftır. Bu yüzden bu sınıf devrimimizin hedeflerinden biridir, düşmanımızdır.

Komprador Burjuvaziye gelince; "Komprador büyük burjuvazi, emperyalist ülkelerin kapitalistlerine doğrudan hizmet eden ve onlar tarafından belirlenen bir sınıftır. Sayısız bağlarla köylük bölgelerdeki feodal güçlere sıkı sıkıya bağlıdır".⁽²¹⁾ Üretici güçlerin gelişmesi ve toplumumuzun ileriye doğru aşımında köstekleyicidir ve hiçbir ilerici rolü yoktur, dolayısıyla devrimimizin hedeflerinden biridir, düşmanımızdır.

Nedir ki, bazı özgül koşulların bir araya gelmesiyle komprador sınıfın bazı kesimlerinin anti-emperyalist cepheye katılması mümkün olabilir.⁽²²⁾ Fakat bu görece bir durumdur.

Anlaşılmıştır ki, komprador sınıfı, toprak ağaları sınıfı ve emperyalizm, yani demokratik devrimimizin önündeki üç büyük dağ ve devrimimizin önündeki engelleridir.

Devrimimizin Güçleri:

Yeni Demokratik Devrim döneminde, devrimden yana sınıf ve tabakalar devrimimizin itici güçlerini oluştururlar. Emperyalizm, feodaliz-

me ve kompradorlara karşı halk saf-
larında aynı barikatları paylaşanlar-
dır bu güçler. Bu güçlerin devrimimiz
karşısındaki tutumu, bütünüyle bun-
ların toplumdaki iktisadi durumları
tarafından belirlenir. Bu demektir ki,
yeni demokratik devrimimizin itici
güçleri de ekonomik ve toplumsal sis-
temimizin karakteri tarafından belirlenir.

Yeni demokratik devrimde bu sınıfın ideolojik, politik ve örgütsel önderliği vazgeçilemez temel özelliktir.

Bu güçler içinde en devrimci sınıf olarak proletarya, devrimimizin önderidir. Üretim araç ve aletlerinden yoksun olan bu sınıfın işsizliğinden başka hiçbir şeyi yoktur. Bu durum onu bütün sınıflar içinde yeni demokratik devrimin önde sürükleyici kumanda merkezine koymaktadır. Yeni demokratik devrimde bu sınıfın ideolojik, politik ve örgütsel önderliği vazgeçilemez temel özelliktir. Köylülüğün devrimin ana ordusunu meydana getirmesi, devrimin önde bir köylü toprak devrimini olması, halk savaşının şehirlerin kırlardan kuşatılması stratejisini öngörmesi gibi özgün nitelikler, proletaryanın önderliğini göğsleyemez ve onu mevcut konumdan uzaklaştıramaz. Toplumu dönüştürme yeteneği olan ve bu yeteneğinde sonuna dek ısrarlı olan tek sınıf proletaryadır.

Sömürünün vahşetle beslediği Türkiye gibi ülkelerde proletarya, sosyal-reformizmin iktisadi temelini güçlü olduğu kapitalist ülkelere oranla daha devrimcidir. Proletarya bu gibi ülkelerde diğer ülkelerde görülmeyen oranda vahşice ezilip, sömürülmektedir.

Egemen sınıfın egemenliğinin, sömürü ve zulmünün en gaddarcasına en çok omuzlarında hisseden sınıf olarak proletarya, tüm diğer güçler arasında en kararlı, en devrimci ve en tutarlı sınıf olarak devrimimizin itici güçlerinin önünde yerini almaktadır. Zira onun bu mücadelede kaybedeceği tek şey zincirleri, kazanacağı ise koca bir dünyadır.

Her türlü üretim araçlarından yoksun olan bu sınıfın hiçbir zaman zengin olma umudu yoktur. İktisadi durumu en kötü olanıdır. Ülkemizde işçi sınıfı sayıca fazla olmamasına rağmen, 15-16 Haziran'ları yaratabilmiş deneyime sahiptir. Köylülükle bağla-

rı kuvvetlidir. Köken olarak ülkemiz işçi sınıfı önemli ölçüde iflas etmiş köylülerden meydana gelmektedir. Iflas etmiş, kırdan kente göç etmiş köylüler, şehirdeki geçekonduların korkunç sefaleti ortasında kendilerini işçi sınıfının safalarında bulurlar.

Bu durum ülkemiz işçi sınıfının tipik bir özelliğidir. Ve bu durum işçi sınıfımızı köylülükle olan temel itti-

fakında doğal bir bağdır da.

İşçi sınıfının önderliği yanında, devrimimizin esas gücünü köylülerin gücü oluşturacaktır. Köylülük, yeni demokratik devrimimizin gövdesidir. Bu gövde olmadan demokratik halk devriminden söz edilemez ve hiçbir devrimci görev yerine geçirilemez. Köylülüğün dağınıklığı, gelişmemişliği, bilgisizliği son derece korkunçtur; ama ilerleyen devrim onları hızla birleştirir, uyandırır ve gerçek yerlerine yerleştirir. Bu gövde, devrimimizin en güvenilir müttefik köylülüktür derken, kastettiğimiz yoksul ve orta köylülüktür. Bugün ülkemizde köylülük toplam nüfusun yarısını oluşturmaktadır. Bu durum bile bu gücün önem ve anlamını yeterince açıklamaktadır. Köylülük kendi içinde hızla bir çözüme süreci yaşamaktadır. Mevcut çözüme onları çeşitli tabakalar biçiminde farklı kutuplara çekecek ve yerli yerine yerleştirecektir.

Köylülüğü üç kategori içinde ele alabiliriz: Yoksul, orta, zengin köylü. "Değişik kategoride köylüler vardır, bazıları yoksulluk ve açlık içinde yaşarlar, diğerleri zenginleşirler." (23)

Yoksul köylüler, tüm köyü nüfusu içinde en kalabalık olundırı. Devrimimizin de en sağlam, en güvenilir kesimidir. Bu köylülüğün ya hiç toprağı yoktur, ya da az sayıda yetersiz toprağı sahiptir. Yoksul köylüler de kendi aralarında çeşitli kesimlere bölünürler. Bunların bir kısmının biraz toprağı, birkaç tarım aracı olduğu halde; bir kısmının hiç toprağı yoktur, ancak sınırlı birkaç tarım aletine sahiptir. Bu kesim orta köylüden farklı olarak işgücünün bir bölümünü satmak zorundadır. (24)

İşte bu yüzden ki Lenin, Rusya'daki köylülüğün durumunu tahlil ederken, köylülüğün bu kesimi için "o

bir ücretli, bir proleter olmuştur. İşte bu yüzden bu köylülere yarı-proleter adı verilir" der. (25)

Kırsal bölgede, emperyalizmia toplumsal dayanağını oluşturan toprak ağaları sınıfının amansızca baskı ve sömürsüne en çok maruz kalan yoksul köylülerdir. Bunlar, feodal ve yarı-feodal sömürü biçimleriyle, tefeci ve tüccar sömürü tarzıyla dizginlenemeyen bir tahakkümün kısıncı altındadır.

Genellikle yarıahlık, ortaklık, faizcilik, tefecilik, angarya gibi kırsal bölgelere özgü sömürü şekillerinin her türlüünün yokunu her daim bunlar omuzlarlar.

Yoksul köylülük, yeni demokratik devrimimizin en güvenilir dostu, proletaryanın en yakın komşusu olmak gibi bir nitelikle yarıbaşımızda yer alır. Devrimimizin en önemli itici gücü ve devrimci kuvvetlerimizin esasını bunlar oluştururlar. Ondan güne daha da yoksullaşsa, daha da aşağılara itilen bu kesim, çoğu kez, yılın belli aylarında gündelikçi olarak başka elerde çalışmakta, hatta bir kısmı memlekelerini terk edip ganyet illerinde gündelikçilik yapmakta ve bir kısmı da yaşamını sürdürebilecek kadar toprağına sahip olmadığı için, dayanamayıp kentlere ekmek parası peşinden koşmaktadır. Mao bu kesim için "Yoksul köylüler ancak proletaryanın önderliğinde kurtuluşa kavuşabilirler ve proletarya ancak yoksul ve orta köylülerle sağlam bir ittifak kurarak devrim zafere götürebilir." (26) der.

Ülkemiz köylü nüfusunun yaklaşık dörtte birini orta köylüler oluşturur. Toprak ağası ve diğer sömürücüler tarafından sömürülmelelerine karşın, kendileri kimseyi sömürmezler. Bunlar zengin köylü ile yoksul köylü arasındaki kesimdir. Kendi kendilerine yeterli bir ekonomiyi sahiptirler. Birçoğunun kendine yetecek kadar toprağı vardır, bir kısmının ise, yetecek toprağı yoktur ve bir parça toprak kiralarlar. Genel olarak emeği ile geçinirler, ancak işlerinden bir bölümü zaman zaman işçi de çalıştırabilirler. İşlerinde ortaklık yapanlar, toprak kiralayanlar ve gündelikçilik yapanlar da vardır. Esas olarak önemli bir bölümünün bankafara, ağalara, tefeci ve faizcilere borçludur. Hali vakti yerinde olan orta köylüler bazen ürün fazlasını pazara götürüp satar ama çoğu bu ürünlerini daha satmadan tefeci-tüccar şebekesinin amansız sömürsüne maruz kalarak en insaf-

sızca soyulurlar. "Orta halli bir yaşam sürer, üretimin iyi olduğu yıl işletmesini zar zor idare eder, ama yoksulluk her zaman kapısını çalmaya devam eder. Ya hiç tasarrufu yoktur, ya da çok azdır." Yoksulluk kapısını gelip çaldığı zaman borçlanmak durumunda kalır ama nedir ki "para bulması zordur." Ürününün kötü olduğu zamanlar "bir kez borçlandı mı, bu borçlar bir ip gibi orta köylünün boynuna takılır. Servetini tümüyle yitirene dek borçları altında bunalar." (28)

Rusya'daki orta köylülüğün durumunu ayrıntılarıyla tahli eden Lenin, bu kesim için bağday için, borçlarını ödemek için, otlak için, elinden alınmış toprakların kira bedelini ödemek için toprak sahibinin boyunduruğuna girer. Zengin köylü ise, orta köylünün burnunun dibinden toprağını elinden almak için fırsat kollar diyerek şöyle açıklar:

"İşte orta köylü böyle yaşar, ne balıktır ne de kuş, ne gerçek bir efendi olabilir, ne de işçi. Tüm orta köylüler efendi olmak isterler, mülk sahibi olmak isterler ama sadece çok azı bunu başarır." (29)

Dolayısıyla orta köylünün varı proletaryanın safıdır ve öyle olmalıdır. (30)

Zira devrimden onun çıkarı vardır, onun gerçek dostları kompradorlar ve toprak ağaları safı olamazlar. Onun iktisadi durumu, üretim içindeki ve toplumsal statüdeki konumu onu devrimimizin bir müttefiki, bir dostu yapar.

Orta köylü için, onun iktisadi durumu için Mao şöyle der: "Orta köylü, gelirinin tümünü ya da büyük kısmını emeğiyle sağlar."

Kural olarak başkalarına sömürmez ve az da olsa toprak kirası ve faiz ödemek zorunda olduğunda, çoğu zaman kendisi başkaları tarafından sömürülür. Ama genellikle işgücünü satmaz. Bazı orta köylüler (hali vakti yerinde orta köylüler), küçük çapta sömürde bulunurlar, ama bu onların düzenli ya da esas gelir kaynağı değildir." (31)

Bunları aşağı-orta-yukarı orta köylüler diye ayırmak mümkündür. Küçük tarım üreticileri dediğimiz bu tabaka devrimimizin güvenilir bir dostu ve önemli bir itici gücüdür. Yeni demokratik devrimde yoksul köylülükle birlikte devrimimizin temel gücünü oluşturan da bunlardır. Devrimin ana gücünü bu iki kesimin gücü oluşturmaktadır." Orta köylüler sadece anti-emperyalist devrime ve toprak devri-

Orta köylülük proletaryanın güvenilir bir müttefiki olabilir ve devrimin önemli bir itici gücüdür.

mine katılmakla kalmaz, aynı zamanda sosyalizmi de kabul edebilirler. Bu yüzden bütün orta köylülük proletaryanın güvenilir bir müttefiki olabilir ve devrimin önemli bir itici gücüdür. Orta köylülerin olumlu ya da olumsuz tavırları devrimde zaferi ya da yenilgiyi belirleyen etkenlerden biridir. Ve bu, toprak devriminden sonra köylülük bölgelerindeki nüfusun çoğunluğunu teşkil ettikleri zaman özellikle geçerli olacaktır. (32)

Köylülük kesiminin sayıca en az, ekonomik durumları açısından en iyi tabakası zengin köylülerdir. Topraklarını kiraya verme, tefecilik yapma, emekçi köylülüğü sömürmelerine rağmen, kendilerinde üretime katılır ve bu anlamda köylülüğün bir parçası olma niteliğini korurlar. Zengin köylüler kendi topraklarına sahiptir. Ancak bir bölüm zengin köylülük toprağın bir bölümüne sahiptir, geri kalan kısmı ise başkalarından kiralarlar. Bu kesimin başlıca sınırlı biçimi, işgücü kiralamaktır. Kiraya verdikleri toprakları vasıtasıyla toprak kirası biçiminde sömürde bulunabilirler. Bunların bir kesimi tefecilik yapabilir ve sanayi ve ticaretle de uğraşır.

Bu kesim için Lenin şöyle der: "Zengin köylülerin gücü, ellerinde bulunan toprak payının miktarıyla ölçülmez. Zengin köylüler toprak payları üzerinden zenginleşmezler. Bol miktarda toprak satın alırlar ve toprağı ya "ömürboyu elinde bulundurmak için" (yani kendine mülk olarak) satın alırlar, ya da "birkaç yıl için" (yani kira karşılığı) alırlar; bu toprakları toprak sahiplerinden olduğu gibi kendi topraklarını terkeden ya da gereksinmelerin zorlamasıyla paylarını kiraya veren köylülerden de alırlar." (33)

Zengin köylülerin belirgin yanlarından biri de tarım gündelikçileri tutmasıdır. Gelirlerinin önemli bir bölümünü sömürden sağlarlar; başkalarının sırtından geçinirler. (34)

Bunlar, yoksul ve orta köylülüğün anti-emperyalist mücadelelerine katılabilir. Ve onları destekleyebilirler. Ayrıca, toprak devrimi mücadelesinde de tarafsızlıklarını koruyabilirler. Dolayısıyla "toprak ağaları ile aynı nüfustan saymamalı ve zengin köylülüğü zamanından önce tasfiye etme si-

yasetini uygulamamalıyız." (35)

Devrimimizin bir diğer itici gücünü de şehir-küçük burjuvazisi oluşturur. Köylülük dışındaki küçük-burjuvaziyi zanaat ustaları, küçük tüccarlar, aydınların alt tabakaları, yani öğretmenler, öğrenciler, alt kademedeki devlet memurları, avukat vb.'ni kapsamaktadır. Her an iflas ve sefalete sürüklenme tehlikesiyle karşı karşıya olan bu kesim, emperyalizm ve onun toplumsal dayanağı egemen güçlerin baskısı altındadır. Bu kesim, devrimde sürükleyici bir rol oynar. Yeni demokratik devrimimizin itici gücü, proletaryanın güvenilir bir müttefiki'dir.

Küçük-burjuvazide kendi arasında çeşitli kesimlere ayrılır. Bu kesimlerden birisini öğrenci ve aydınlar oluşturur. Bir sınıf değildir bu kesim. Yaşam tarzları, siyasi görüşleri, aile kökenleri vb. açısından bu kesim küçük-burjuva sınıflamasına dahildir. Ve küçük-burjuvazinin, genellikle en militan ve en devrimci unsurlarını oluştururlar. İlerici ve devrimci görüşlere olabildiğince açık ve halkın duyduğu seslere karşı sempati ile bakar. Bu kesim küçük-burjuvazinin önemli bir kısmını oluşturur. Mao bu kesim için şunları söyler: "Emperyalistlerle ve büyük burjuvazi ile bütünleşmiş ve halka karşı onlara hizmet eden aydınlar dışında, pek çok aydın ve öğrenci emperyalizm, feodalizm ve büyük burjuvazi tarafından ezilmekte ve işsiz kalma ya da öğrenimlerine devam edememe korkusu ile yaşamaktadırlar. Bu yüzden devrimci olmaya oldukça yatkındırlar. Az ya da çok burjuva bilimi ile donatılmışlardır, siyasi sevgileri kuvvetlidir." (36) 15-16 Haziran Büyük İşçi Direnişinde, Amerikan 6. Filosuna karşı anti-emperyalist mücadele yıllarında ve dahası 1980 öncesi anti-faşist mücadelede bu kesimin rolü ve önemi inkar edilemez. Ama nedir ki, 12 Eylül'le birlikte, küçük-burjuvazinin kararsız, kaypak, hâzen kabaran, bazen dinen öfkesi ve ruh haline uygun olarak, bir uçtan diğerine kabaran coşkudan, alçalan pasifizme itildiler.

Küçük-burjuva sınıfındaki ikinci tabakayı, küçük tüccarlar ve zanaatkarlar oluşturur. Genellikle küçük dükkan işletir, birkaç yardımcı çals-

tiyan tüccarların yanında, zanaatkarlarında kendi üretim araçları ve burarlarda bazen çalıştırdıkları bir-iki yardımcı statüsüyle niteliklerini ortaya koyarlar. Emperyalizm ve toplumsal dayanağı egemen güçlerin egemenliği altında iflasla karşı karşıyadırlar, son olarak serbest meslek sahipleri kesimi vardır ki, bunlar da Avukat, Doktor ve diğer meslek sahiplerinden oluşmaktadır. Ya baskılarını sömürmez, ya da çok az sömürürler. Anti-emperyalist, anti-faşist mücadelede yer alırlar.

Ülkemiz bir küçük burjuva ülkesi olması açısından küçük burjuvazinin bütün kesimlerini kazanmamız, onların çıkarlarını korumamız gerekmektedir. Devrimimizin itici güçtürler. Mao bu sınıf için şunları söylüyor: "Devrimi destekleyebilir ya da ona katılabilirler ve iyi müttefiklerdir. Zayıf tarafları, bazılarının burjuvazi tarafından kolayca etki altına alınabilmesidir, dolayısıyla onlar arasında devrimci propaganda ve örgütlenme çalışması yürütmeliyiz".⁽³⁷⁾

Ve son olarak milli burjuvaziye gelince,

Bu sınıf, emperyalizm, feodalizm ve komprador burjuvazi tarafından baskı altında tutulup bir yandan, onlarla çelişme halindeyken, diğer yandan, bu egemenlerle iktisadi, siyasi ve sosyal bağları onu bu kesime yaklaştırmaktadır. Emperyalizm ve dayanağı güçlere karşı yeterince tavır alma cesaretini gösterememesine karşın, bu sınıf baskı altında tutulmakla ve bu durum onu devrimci harekete yaklaştırmaya ve bir devrimin pereğini duymaya özgülüğü ile ortaya çıkar. Milli burjuvazinin bu ilerici karakteri onu "belli zamanlarda ve belli ölçülerde emperyalizme" ve komprador patron-aga devletine karşı devrimin yanında bir güç haline getirir, fakat bazen de "komprador büyük burjuvaziye izlemesi ve bir karşı-devrimde onun suç ortağı haline gelmesi tehlikesi de vardır."⁽³⁸⁾ Bu sınıf kendi egemenliği altında bir iktidarın kurulmasını ister. Proletaryanın mücadelesinin giderek ivme kazanması ve bu mücadelenin kendisinin büyük burjuva haline gelmesi umudini tehdit etmesi halini sezdiği an "devrimci karşı düşünceli bir tavır alır."⁽³⁹⁾

Yarı-sömürge, yarı-feodal ekonomik ve toplumsal statüdeki ülkemizde milli burjuvazi, bütün bu yalpalamalara ve köçüklü tavrına rağmen, yeni

demokratik devrimimizin STRATEJİK MÜTTEFİĞİ ve devrimci güçlerden biridir. Milli burjuvazinin siyasi bakımdan zayıflığı, kendine özgü niteliğinin yalpalama piramidi üzerinde şekillenmesi vb. özelliklere rağmen, emperyalist ve yerli ortaklarının baskı ve zulmü, ona, egemenlerin egemenliğine karşı tavırda halk yığınlarının yanında aynı barikatlarda saf tutmaya itmektedir. Ancak, nedir ki, "devrimin karakterini belirleyen bir güç değildir."⁽⁴⁰⁾ Çin'deki savaşın sırasında Mao, milli burjuvazi için şöyle diyecektir: "İktisadi bakımdan önemli oldukları ve Birleşik Amerika ve Çin Key-Şek'e karşı mücadeleye katılabilecekleri ya da bu mücadelede tarafız kalabilecekleri için, onlarla birleşmemiz hem mümkün, hem de gereklidir."⁽⁴¹⁾

Küçük çaplı sanayiciler, fazla büyük olmayan tüccarlar, küçük işadamları, emperyalizme esas olarak dayanmayan, ama onunla çeşitli ilişkiler içindeki orta burjuvazi bu sınıfı oluşturur.

Devrimimizin güçlerini, dahası, devrimimizte itici kazandıran güçleri incelemiş bulunuyoruz. Açık ki, bizimki gibi bir ülkede, proletaryanın ideolojik, politik ve örgütsel önderliği altında devrimimizin TEMEL gücü, ülke nüfusunun yarısını oluşturan köylülükten oluşur. Sadece ve tüm yaşamı boyunca ticarete indirgenmiş sınıf olarak proletarya, halkımızın çoğunluğunu oluşturmaktan henüz uzaktır. Dolayısıyla o da müttefikler aramak zorundadır. Bu müttefikler de ancak devrimden çıkarı olan sınıflar olabilir. Başlıca da toprak sorununun orta yerde durduğu, ulusal sorunun çözülmemiş olduğu ülkemizde KÖYLÜLÜKTÜR.

Çoğunluğa oluşturmaktan uzak proletarya, müttefiklerini, dostlarını, devrimin itici güçlerini, en yakın komşularını ancak, köylülük, küçük-burjuvazi ve milli burjuvazi arasında bulabilir ve bulmalıdır da. □

KAYNAKLAR-DİPNOTLAR VE AÇIKLAMALAR

(1) Lenin, "Rusya'da devrimci iktidarın birliği etrafında, her şeyden önce devrimci iktidarın kurulmasını hedef tutmuş birleşmelerdir" denektir. İÇİ SİNİF VE KÖYLÜLÜK, LENİN, sf. 221. Lenin, 30. Ocak'ta yaptığı bir konuşmada da

her devrimci parti, ya da bu devrimci partilerin birliği etrafında, her şeyden önce devrimci iktidarın kurulmasını hedef tutmuş birleşmelerdir" denektir. İÇİ SİNİF VE KÖYLÜLÜK, LENİN, sf. 221. Lenin, 30. Ocak'ta yaptığı bir konuşmada da

(2) MAO, SEÇME ESERLERİ (2) sf. 35.

(3) Lenin, bu konudaki görüşlerini 31. Ocak'ta yaptığı bir konuşmada şöyle ifade eder: "Bu, bir devrimci iktidarın kurulmasını hedef tutmuş birleşmelerdir" denektir. İÇİ SİNİF VE KÖYLÜLÜK, LENİN, sf. 221. Lenin, 30. Ocak'ta yaptığı bir konuşmada da

(4) MAO, SEÇME ESERLERİ (2) sf. 35.

(5) MAO, SEÇME ESERLERİ (2) sf. 35.

(6) MAO, SEÇME ESERLERİ (2) sf. 35.

(7) MAO, SEÇME ESERLERİ (2) sf. 35.

(8) MAO, SEÇME ESERLERİ (2) sf. 35.

(9) MAO, SEÇME ESERLERİ (2) sf. 35.

(10) MAO, SEÇME ESERLERİ (2) sf. 35.

(11) MAO, SEÇME ESERLERİ (2) sf. 35.

(12) MAO, SEÇME ESERLERİ (2) sf. 35.

(13) MAO, SEÇME ESERLERİ (2) sf. 35.

(14) MAO, SEÇME ESERLERİ (2) sf. 35.

(15) MAO, SEÇME ESERLERİ (2) sf. 35.

(16) MAO, SEÇME ESERLERİ (2) sf. 35.

(17) MAO, SEÇME ESERLERİ (2) sf. 35.

(18) MAO, SEÇME ESERLERİ (2) sf. 35.

(19) MAO, SEÇME ESERLERİ (2) sf. 35.

(20) MAO, SEÇME ESERLERİ (2) sf. 35.

(21) MAO, SEÇME ESERLERİ (2) sf. 35.

(22) MAO, SEÇME ESERLERİ (2) sf. 35.

(23) MAO, SEÇME ESERLERİ (2) sf. 35.

(24) MAO, SEÇME ESERLERİ (2) sf. 35.

(25) MAO, SEÇME ESERLERİ (2) sf. 35.

(26) MAO, SEÇME ESERLERİ (2) sf. 35.

(27) MAO, SEÇME ESERLERİ (2) sf. 35.

(28) MAO, SEÇME ESERLERİ (2) sf. 35.

(29) MAO, SEÇME ESERLERİ (2) sf. 35.

(30) MAO, SEÇME ESERLERİ (2) sf. 35.

(31) MAO, SEÇME ESERLERİ (2) sf. 35.

(32) MAO, SEÇME ESERLERİ (2) sf. 35.

(33) MAO, SEÇME ESERLERİ (2) sf. 35.

(34) MAO, SEÇME ESERLERİ (2) sf. 35.

(35) MAO, SEÇME ESERLERİ (2) sf. 35.

(36) MAO, SEÇME ESERLERİ (2) sf. 35.

(37) MAO, SEÇME ESERLERİ (2) sf. 35.

(38) MAO, SEÇME ESERLERİ (2) sf. 35.

(39) MAO, SEÇME ESERLERİ (2) sf. 35.

(40) MAO, SEÇME ESERLERİ (2) sf. 35.

(41) MAO, SEÇME ESERLERİ (2) sf. 35.

(42) MAO, SEÇME ESERLERİ (2) sf. 35.

(43) MAO, SEÇME ESERLERİ (2) sf. 35.

(44) MAO, SEÇME ESERLERİ (2) sf. 35.

(45) MAO, SEÇME ESERLERİ (2) sf. 35.

(46) MAO, SEÇME ESERLERİ (2) sf. 35.

(47) MAO, SEÇME ESERLERİ (2) sf. 35.

(48) MAO, SEÇME ESERLERİ (2) sf. 35.

(49) MAO, SEÇME ESERLERİ (2) sf. 35.

(50) MAO, SEÇME ESERLERİ (2) sf. 35.

(51) MAO, SEÇME ESERLERİ (2) sf. 35.

(52) MAO, SEÇME ESERLERİ (2) sf. 35.

(53) MAO, SEÇME ESERLERİ (2) sf. 35.

(54) MAO, SEÇME ESERLERİ (2) sf. 35.

(55) MAO, SEÇME ESERLERİ (2) sf. 35.

(56) MAO, SEÇME ESERLERİ (2) sf. 35.

(57) MAO, SEÇME ESERLERİ (2) sf. 35.

(58) MAO, SEÇME ESERLERİ (2) sf. 35.

(59) MAO, SEÇME ESERLERİ (2) sf. 35.

(60) MAO, SEÇME ESERLERİ (2) sf. 35.

(61) MAO, SEÇME ESERLERİ (2) sf. 35.

(62) MAO, SEÇME ESERLERİ (2) sf. 35.

(63) MAO, SEÇME ESERLERİ (2) sf. 35.

(64) MAO, SEÇME ESERLERİ (2) sf. 35.

(65) MAO, SEÇME ESERLERİ (2) sf. 35.

(66) MAO, SEÇME ESERLERİ (2) sf. 35.

(67) MAO, SEÇME ESERLERİ (2) sf. 35.

(68) MAO, SEÇME ESERLERİ (2) sf. 35.

(69) MAO, SEÇME ESERLERİ (2) sf. 35.

(70) MAO, SEÇME ESERLERİ (2) sf. 35.

(71) MAO, SEÇME ESERLERİ (2) sf. 35.

(72) MAO, SEÇME ESERLERİ (2) sf. 35.

(73) MAO, SEÇME ESERLERİ (2) sf. 35.

(74) MAO, SEÇME ESERLERİ (2) sf. 35.

(75) MAO, SEÇME ESERLERİ (2) sf. 35.

(76) MAO, SEÇME ESERLERİ (2) sf. 35.

(77) MAO, SEÇME ESERLERİ (2) sf. 35.

(78) MAO, SEÇME ESERLERİ (2) sf. 35.

(79) MAO, SEÇME ESERLERİ (2) sf. 35.

(80) MAO, SEÇME ESERLERİ (2) sf. 35.

(81) MAO, SEÇME ESERLERİ (2) sf. 35.

(82) MAO, SEÇME ESERLERİ (2) sf. 35.

(83) MAO, SEÇME ESERLERİ (2) sf. 35.

(84) MAO, SEÇME ESERLERİ (2) sf. 35.

(85) MAO, SEÇME ESERLERİ (2) sf. 35.

(86) MAO, SEÇME ESERLERİ (2) sf. 35.

(87) MAO, SEÇME ESERLERİ (2) sf. 35.

(88) MAO, SEÇME ESERLERİ (2) sf. 35.

(89) MAO, SEÇME ESERLERİ (2) sf. 35.

(90) MAO, SEÇME ESERLERİ (2) sf. 35.

(91) MAO, SEÇME ESERLERİ (2) sf. 35.

(92) MAO, SEÇME ESERLERİ (2) sf. 35.

(93) MAO, SEÇME ESERLERİ (2) sf. 35.

(94) MAO, SEÇME ESERLERİ (2) sf. 35.

(95) MAO, SEÇME ESERLERİ (2) sf. 35.

(96) MAO, SEÇME ESERLERİ (2) sf. 35.

(97) MAO, SEÇME ESERLERİ (2) sf. 35.

(98) MAO, SEÇME ESERLERİ (2) sf. 35.

(99) MAO, SEÇME ESERLERİ (2) sf. 35.

(100) MAO, SEÇME ESERLERİ (2) sf. 35.

(101) MAO, SEÇME ESERLERİ (2) sf. 35.

(102) MAO, SEÇME ESERLERİ (2) sf. 35.

(103) MAO, SEÇME ESERLERİ (2) sf. 35.

(104) MAO, SEÇME ESERLERİ (2) sf. 35.

(105) MAO, SEÇME ESERLERİ (2) sf. 35.

(106) MAO, SEÇME ESERLERİ (2) sf. 35.

(107) MAO, SEÇME ESERLERİ (2) sf. 35.

(108) MAO, SEÇME ESERLERİ (2) sf. 35.

(109) MAO, SEÇME ESERLERİ (2) sf. 35.

(110) MAO, SEÇME ESERLERİ (2) sf. 35.

(111) MAO, SEÇME ESERLERİ (2) sf. 35.

(112) MAO, SEÇME ESERLERİ (2) sf. 35.

(113) MAO, SEÇME ESERLERİ (2) sf. 35.

(114) MAO, SEÇME ESERLERİ (2) sf. 35.

(115) MAO, SEÇME ESERLERİ (2) sf. 35.

(116) MAO, SEÇME ESERLERİ (2) sf. 35.

(117) MAO, SEÇME ESERLERİ (2) sf. 35.

(118) MAO, SEÇME ESERLERİ (2) sf. 35.

(119) MAO, SEÇME ESERLERİ (2) sf. 35.

(120) MAO, SEÇME ESERLERİ (2) sf. 35.

(121) MAO, SEÇME ESERLERİ (2) sf. 35.

(122) MAO, SEÇME ESERLERİ (2) sf. 35.

(123) MAO, SEÇME ESERLERİ (2) sf. 35.

(124) MAO, SEÇME ESERLERİ (2) sf. 35.

(125) MAO, SEÇME ESERLERİ (2) sf. 35.

(126) MAO, SEÇME ESERLERİ (2) sf. 35.

(127) MAO, SEÇME ESERLERİ (2) sf. 35.

(128) MAO, SEÇME ESERLERİ (2) sf. 35.

(129) MAO, SEÇME ESERLERİ (2) sf. 35.

(130) MAO, SEÇME ESERLERİ (2) sf. 35.

(131) MAO, SEÇME ESERLERİ (2) sf. 35.

(132) MAO, SEÇME ESERLERİ (2) sf. 35.

(133) MAO, SEÇME ESERLERİ (2) sf. 35.

(134) MAO, SEÇME ESERLERİ (2) sf. 35.

(135) MAO, SEÇME ESERLERİ (2) sf. 35.

(136) MAO, SEÇME ESERLERİ (2) sf. 35.

(137) MAO, SEÇME ESERLERİ (2) sf. 35.

(138) MAO, SEÇME ESERLERİ (2) sf. 35.

(139) MAO, SEÇME ESERLERİ (2) sf. 35.

(140) MAO, SEÇME ESERLERİ (2) sf. 35.

(141) MAO, SEÇME ESERLERİ (2) sf. 35.

(142) MAO, SEÇME ESERLERİ (2) sf. 35.

(143) MAO, SEÇME ESERLERİ (2) sf. 35.

(144) MAO, SEÇME ESERLERİ (2) sf. 35.

(145) MAO, SEÇME ESERLERİ (2) sf. 35.

(146) MAO, SEÇME ESERLERİ (2) sf. 35.

(147) MAO, SEÇME ESERLERİ (2) sf. 35.

(148) MAO, SEÇME ESERLERİ (2) sf. 35.

(149) MAO, SEÇME ESERLERİ (2) sf. 35.

(150) MAO, SEÇME ESERLERİ (2) sf. 35.

(151) MAO, SEÇME ESERLERİ (2) sf. 35.

(152) MAO, SEÇME ESERLERİ (2) sf. 35.

(153) MAO, SEÇME ESERLERİ (2) sf. 35.

(154) MAO, SEÇME ESERLERİ (2) sf. 35.

(155) MAO, SEÇME ESERLERİ (2) sf. 35.

(156) MAO, SEÇME ESERLERİ (2) sf. 35.

(157) MAO, SEÇME ESERLERİ (2) sf. 35.

(158) MAO, SEÇME ESERLERİ (2) sf. 35.

(159) MAO, SEÇME ESERLERİ (2) sf. 35.

(160) MAO, SEÇME ESERLERİ (2) sf. 35.

(161) MAO, SEÇME ESERLERİ (2) sf. 35.

(162) MAO, SEÇME ESERLERİ (2) sf. 35.

(163) MAO, SEÇME ESERLERİ (2) sf. 35.

(164) MAO, SEÇME ESERLERİ (2) sf. 35.

(165) MAO, SEÇME ESERLERİ (2) sf. 35.

(166) MAO, SEÇME ESERLERİ (2) sf. 35.

(167) MAO, SEÇME ESERLERİ (2) sf. 35.

(168) MAO, SEÇME ESERLERİ (2) sf. 35.

(169) MAO, SEÇME ESERLERİ (2) sf. 35.

(170) MAO, SEÇME ESERLERİ (2) sf. 35.

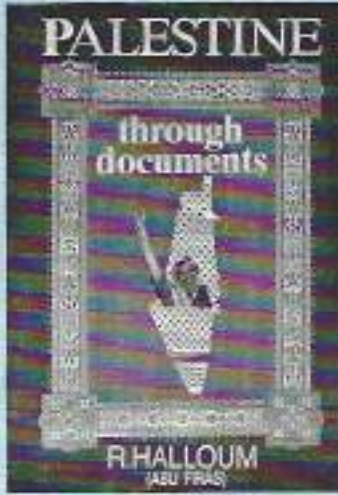
(171) MAO, SEÇME ESERLERİ (2) sf. 35.

(172) MAO, SEÇME ESERLERİ (2) sf. 35.

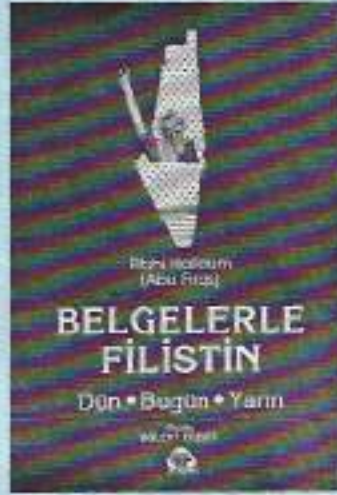
(173) MAO, SEÇME ESERLERİ (2) sf. 35.

(174) MAO, SEÇME ESERLERİ (2) sf. 35.

(175) MAO, SEÇME ESERLERİ (2) sf. 35.

İngilizcesi: **Belge / Uluslararası**
1. Hamur-Kuşe Renkli
fotografılar ve Haritalar

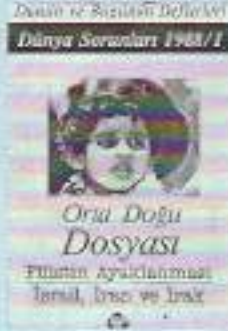

Türkçesi: **Alan Yayıncılık**
Ayaklanma'dan
Renkli fotoğraflarla

"...Uluslararası ilişkilerle ilgilenen herkesin ve sorumluluk taşıyan her devlet adamıyla politikacının, Filistin sorunu konusunda bilgili olması gerekir. Ancak konuyla ilgili kapsamlı ve sistematik belgeler bulunmaması bunu güçleştiriyordu.

Ribhi Halloum'un, 'Belgelerle Filistin' kitabı işte bu bilgi boşluğunu doldurmayaya yardımcı olacaktır. O nedenle, bu kitap, çağın sorunlarıyla ilgili başvuru kitaplığına çok değerli bir katkıdır."

(Filistin Öyküleri)

ALAN YAYINCILIK: Başmusaşip Sok. Talas Han
BELGE/ULUSLARARASI 16/302 Cağaloğlu-İSTANBUL

Dağıtım: İstanbul **CEMMAY/TÜMDA/ÖZGÜR/SAY/**
Cumhuriyet Kitap Kulübü / Ankara ADAŞ

1 AĞUSTOS ŞEHİTLERİ ÖLÜMSÜZDÜR

Yıldırım Akbulut

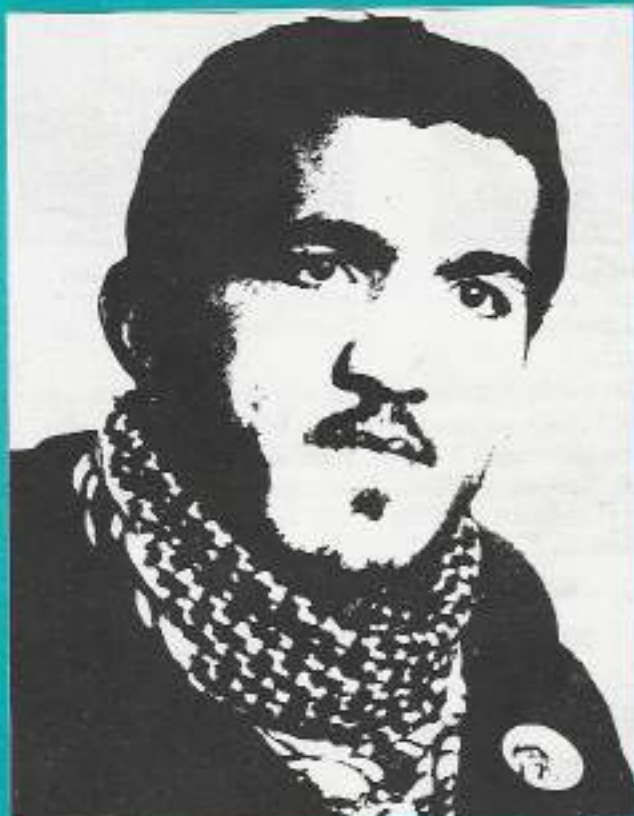
Ali İzzet Karakurt

Yılmaz Ökten

İsmail Kültür

Yılmaz Ökten

Yılmaz Ökten

Yılmaz Ökten

Yılmaz Ökten

ALİ DEMİR

18. 12. 1962 — 1. 8. 1986

ölümünün 2. Yılında
ALİ DEMİRİ anıyoruz

Mücadele
Arkadaşları